

د پنځم فصل پېژندنه :

عنوان : مقیاسات

د درسي کتاب مخونه : ۵۱-۶۳

د پېشنهاد شويو درسونو شمېر : ۲۵

درسي معاونات : خط کش ، لېسټي ، کاغذي پېچي ، تار ، ساعتونه ، وزني کافي ، ترازو او مختلف شيان .

د موضوعاتو تفصيل او تبصرې :

د مقیاساتو فصل د ماشومانو د وړځني ژوند سره خاص او نژدې اړیکې لري . په دې فصل کې د اوږدوالي ، وزن او وخت درې اساسي مقیاسات معرفي شوي دي . مونږ فقط هغه د اندازه اخيستلو واحدونه معرفي کړي دي چې په وړځني ژوند کې ډېر استعمالېږي .

۱. اوږدوالی : ملي متر ، سانتي متر ، متر او

کېلو متر

۲. وزن : ګرام ، کېلوګرام

۳. وخت : ثانيه ، دقیقه ، ساعت ، ورځ ، هفته ، میاشت او کال

په درسي کتاب کې مقیاسات په نیمه عملي طريقې سره د اشکالو او رسمونو په واسطه ښودل شوي دي . (لکه خط کش ، ترازو ، ساعت ، کلی او داسې نور) .

په درسي څاکو کې داسې عملي کارونه او لوبې پېشنهاد شوي دي چې زده کوونکي به د هغو د لارې نه ، نه یوازې د اندازه گیري په هکله معلومات ترلاسه کړي بلکې دا مهارت به هم پیدا کړي چې "څنگه یې په عملي ژوند کې په کار یوسي .

د ډېرې پیاوړتیا دپاره وخت په وخت مونږ د سانتي مترونو په مترونو ، د کېلوګرامونو په ګرامونو ، د کېلو مترونو په مترونو ،

د ثانيو په دقیقو او داسې نور اړول رااړول پېشنهاد کړي دي .

د دې درسونو د صحیح او مناسب تدریس څخه وروسته به زده کوونکي د دې دپاره چمتو شي چې د اندازه کولو څخه پرته د شيانو د وزن ، اوږدوالي ، وخت او فاصلې قیاس وکړي .

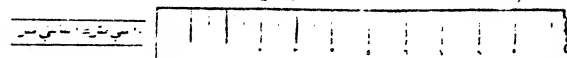
په دې وخت کې به زده کوونکي د اندازه گیري د آلاتو او وسایلو سره اشنایي پیدا کړي او وکولای شي هغه استعمال کړي .

همدارنگه په دې فصل کې د لومړي ځل دپاره انګلیسي عددونه هم معرفي شوي دي .

پنجم فصل

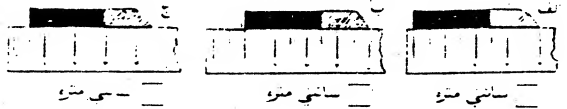
مفاهیم یا حدیث

۱) آوردن دوشینو د آوردن د بند کون د باره - مو او من شویو - مو نه ضرورت لرو لکه زیور خدکس خطکش منی سر او ساسی متر سبی
۱ سانی متر ۱ ملی متر

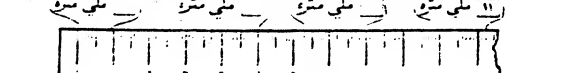

۲) حد کول د لایند فلمونو آوردن د رسم شویو د کتوبه سره اندازه و
حدی جانی پکې کړئ

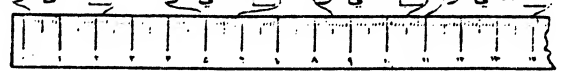
د - او ج به رسمونکي د آوردن سید کول - د - د -

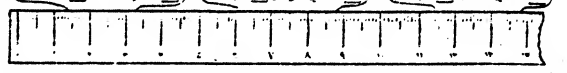
۳) د دوو نخه شویو غایبونو ترمنځ د ملي مترونو تعداد پیدا اوځای ځای پکې کړئ

۴) سید کړئ چې د دوو نخه شویو غایبونو ترمنځ څو سانی متر دي اوځای ځای پکې کړئ

۵) سید کړئ چې د دوو نخه شویو غایبونو ترمنځ څو سانی متر دي او ملي متر دي

۵۱ مخ - لومړی لوست

عنوان : د شیانو د اوردن والي اندازه کول

درسي معاونات : د زده کوونکو د تعداد مطابق خطکشونه
اود مختلفو اوردن والیو لرونکي لښتي / کاغذي پتی (د
لښتو او کاغذي پتیو اوردن والی باید د ۲۰ سانتي
متره څخه کم وي)

۱. ذهني روزنه :

- د جمع او ضرب په واسطه د یوه عدد حاصلول
- * ښوونکي یو عدد (نکه ۱۰۰) په پاک ډول په
نوره تخته لیکي .
- * زده کوونکي د لیکل شوي عدد (یعنې ۱۰۰) د
حاصلولو دپاره مختلف تعداد د جمع یا د ضرب
سوالونه پیدا کوي او وایي . لکه : (دوه کتار وگرځول)

$50 + 50 = 100$

$20 \times 5 = 100$

نور هغه عددونه چې باید حاصل شي ، په نوره
تخته لیکي : ۵۰۰ ، ۱۰۰۰ ، ۱۰۰۰۰

تکرار :

- د کوونکي کار کتنه او مقایسه
- د ۵۰ مخ د ① مشق مطالعه کول او پرې بحث کول ،
په یو یا دوو نورو مشابهو سوالونو باندې کار
کول .

د شیانو د اوردن والي اندازه کول :

- ښوونکي د ټولګي څخه یو د تیتې وږې خاوند
او یو لوړ زده کوونکي راغواړي .
- * د واړه ، زده کوونکي او ښوونکي په خپلو لوبښتو
سره د نوري تخته اوردن والی یو په بل پسې
اندازه کوي او د لوبښتو تعداد په نوره تخته
لیکي .
- * زده کوونکي بحث کوي او پیدا کوي چې د یو
شانته اوردن والي دپاره د لوبښتو مختلف
تعداد لرو چې د لوبښت په اوردن والي پورې
مربوط دی .
- * ښوونکي د زده کوونکو څخه پوښتنه کوي چې :
آیا د شي د اوردن والي د اندازه کولو دپاره کومه
طریقه شته چې ټول واړه اوغت خلک یوځای
حاصل کړي .
- * زده کوونکي پیدا کوي چې : خطکش هر نفر ته
مساوي اندازه په لاس ورکوي .
- * ښوونکي ټولګي ته خطکش ښیي او زده کوونکو
ته یې ورکوي ، ترڅو زده کوونکي وکولای شي خطکش واضح او
تشریح کړي . ځنې زده کوونکي ښايي کوشش وکړي چې ځنې
شیان د خطکش په واسطه اندازه کړي .
- د ۱۰ مخ پرانیستل ، د چاپ شوي خطکش مطالعه او تشریح کول ،
په خطکش ۲۰ لویو نخښې دي چې نومرې لري ، د هغوی
ترمنځ فاصلې مساوي دي . په خطکش باندې د دوو کاوندیو
لویو نخښو ترمنځ ۱۰ واړه قدمونه (نخښې) دي .

٢. تکرار :

- بنوونکی د ٥٠ مخ د ⑦ مشق ځینې سوالونه په توره تخته لیکي.
- * زده کوونکي د عددونو ځایونه بدلوي او په توره تخته یې په مختلف ترتیب سره جمع کوي چې یوه نتیجه لاس ته راشي.

٣. د سانتي متر او ملي متر معرفي کول :

- بنوونکي د زده کوونکو څخه غواړي چې د خپل ملګري سره د ٥١ مخ ① مشق مطالعه او بحث پرې وکړي.
- * یو زده کوونکي جملې په لوړ آواز لولي.
- * بل زده کوونکي رسم شوی خطکش تشریح کوي : د لویو نښو ترمنځ فاصلې ته سانتي متر او د وړو نښو ترمنځ فاصلې ته ملي متر وایي.
- * بنوونکي د څو زده کوونکو څخه غواړي چې د دوو کاوندیو لویو علامو ترمنځ د ملي مترونو تعداد وشمېري. زده کوونکي پیدا کوي چې په دې منځ کې ١٠ ملي مترونه دي. زده کوونکي ترتیبوي چې ١٠ ملي متره ١ سانتي متر جوړوي.
- * بنوونکي په توره تخته لیکي : ١ سانتي متر = ملي متر.
- زده کوونکي ځواب پیدا کوي او خالي ځایي ډکوي.
- بنوونکي د زده کوونکو څخه غواړي چې د خپل ملګري سره د ١٠١ مخ د رسم شوي خطکش په مرسته مختلف شیان اندازه کړي، لکه د پښتو د کتاب سور او داسې نور.
- * زده کوونکي د بهلابېلو شیانو اوږدوالی په سانتي متر او ملي متر معلوموي او وایي لکه د کتاب سور ١٨ سانتي متره او ٥ ملي متره دی او داسې نور.
- * بنوونکي د ٧ سانتي متره اوږدوالي لرونکي څو لښتي راوړي او زده کوونکو ته یې ورکوي او ورڅخه غواړي چې د خطکش په لویو علامو باندې پیل شویو مختلفو موقعیتونو باندې یې کېږدي ، لکه :

٠ - ٧ ، ٣ - ١٠ او داسې نور .

- * هر ځل زده کوونکي د سانتي مترونو تعداد شمېري او صحیح ځواب یعنې ٧ سانتي متره وایي .

٤. ټولګی کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار : ٥١ مخ ⑦ مشق

- په ١٠١ مخ کې د چاپ شوي خطکش په واسطه د مختلفو لښتو د اوږدواليو اندازه کول
- * بنوونکي هر زده کوونکي ته یوه لښته یا کاغذي پټی ورکوي او کار تشریح کوي : لښته/کاغذي پټی پر خطکش باندې ږدي . د لښتي یو سر باید د صفر نښې سره ولږېږي . د خطکش څخه لوی قدمونه خپلې لښتي ته د قلم یا پېنسل په ذریعه نقل کړي . خپلې لښتي باندې د نښو ترمنځ د قدمونو تعداد وشمېري .
- * زده کوونکي د ملګري سره د کتنې دپاره خپلې لښتي بدلوي (د خپل کار د کتاب د خطکش سره د مقایسې په ذریعه)
- د ملګري سره د رسم شوي خطکش په واسطه د مختلفو شیانو لکه د ګوتو ، لوبښت ، قلم ، پېنسل او داسې نورو د اوږدواليو اندازه کول
- * زده کوونکي د لویو قدمونو تعداد او د اضافي کوچنیو قدمونو تعداد پیدا کوي او وایي لکه د ګوتې اوږدوالی ٦ لوی قدمونه او ٤ واړه قدمونه دي .

٤. د پټې خولې کار/کورنۍ کار :

مختلف شیان اندازه کول ، د هغو د اوږدواليو لیکل ، د لویو او وړو عددونو ذکرول .

٥١ مخ - دوهم لوست

عنوان : د سانتي متر او ملي متر معرفي کول

درسي مواد : د ٧ سانتي متره اوږدوالي لرونکې څو لښتي

١. ذهني روزنه :

- د تفریق او ضرب په واسطه د یوه عدد لاس ته راوړل (د تېر درس په شان)

- * ځوابونه باید په توره تخته ولیکل شي ،

لکه : ١٠ ، ٥٠ ، ٢٠٠ ، ١٠٠٠ ، ٥٠٠٠

الف : دوو وړو غلاموته اشاره کوي :
نور زده کوونکي د ښودل شویو غلامو ترمنځ
واړه قدمونه (علامې) شمېري او وایي
□ ملي متره .

* په همدې طریقې سره دوام ورکول (فاصله
هر ځل مختلفه وي)

ب : دوو لویو نڅښوته اشاره کوي :
نور زده کوونکي د ښودل شویو غلامو ترمنځ
لوی قدمونه (علامې) شمېري او وایي
□ سانتي متره .

* په همدې طریقې سره دوام ورکول
ج : دوو مختلفو غلاموته اشاره کوي چې
هر یو یې د وړو او لویو غلامو
ښودونکی او د مختلفو ملي مترونو
او سانتي مترونو لرونکی وي .

* نور زده کوونکي لوی قدمونه (سانتي مترونه)
او واړه قدمونه (ملي مترونه) شمېري او وایي .

* په همدې ډول کارته دوام ورکول

- زده کوونکي د ۵۱ مخ په ۷۱ مشق بحث کوي .
(ښوونکی مرسته کوي)

- د ۵۱ مخ په ۷۳ مشق کار کول

* جملې په لوړ آواز لوستل ، بحث پرې کول
او نتیجه اخیستل چې : مونږ باید د
ملي مترونو تعداد وشمېرو او ولیکو .

* د خالي بکسونو ډکول ، په لوړ آواز یې ویل
د ځوابونو مقایسه کول

- د ۵۱ مخ په ۷۴ مشق کار کول

* جملې په لوړ آواز لوستل ، بحث پرې کول
او نتیجه اخیستل چې : مونږ باید د
پوره سانتي مترونو تعداد وشمېرو او
ولیکو .

۵۱ مخ - دریم لوست

عنوان : د خط کش پر مخ د دوو نڅښه شویو
ځایونو ترمنځ د فاصلې پیدا کول
(د ملي مترونو او سانتي مترونو تعداد)

درسي مواد : خو خط کشونه

۱. ذهني روزنه :

- د ۱۰۰۰ پوره کول

* ښوونکي ۱۰۰۰ په توره تخته لیکي .
* زده کوونکي د جمع بېل بېل مساواتونه چې ځواب یې
۱۰۰۰ وي ، پیدا کوي او وایي ، لکه :

$$\begin{aligned} &= 500 + 500 \\ &= 100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 \\ &= 80 + 920 \\ &= 10 + 990 \\ &= 1 + 999 \end{aligned}$$

او داسې نور .

۲. تکرار :

- ښوونکي د بېلابېل اوږدوالي لرونکې لښتې
ډاوري چې پوره سانتي مترونه وي ، لکه
۳ سانتي متره ، ۸ سانتي متره ، ۵ سانتي
متره او داسې نور او د هر یوه څوکه د
خط کش د لویو بېلو بېلو نڅښو سره ږدي
(= پوره سانتي متر)

* زده کوونکي هر ځل سانتي مترونه شمېري
او صحیح ځوابونه یعنې ۳ سانتي متره ،
۸ سانتي متره او ۵ سانتي متره او نور وایي .
۳. په خط کش باندې د دوو نڅښه شویو

ځایونو ترمنځ د فاصلې پیدا کول

(د سانتي مترونو او ملي مترونو شمېر)

- ښوونکي گروپونه جوړوي او هر گروپ
ته یو خط کش ورکوي ، د هر گروپ یو زده کوونکي
یې تشریح کوي :

* د خالي بکسونو ډکول ، په لوړ آواز
يې ويل / د ځوابونو مقايسه کول

- د ۵۱ مخ په ⑤ مشق کار کول

* جملې په لوړ آواز لوستل ، بحث پرې کول
او نتيجه اخيستل چې : موږ بايد د پوره
سانتي مترونو او پاتي شويو ملي مترونو
تعداد وشمېرو او وليکو .

* د خالي بکسونو ډکول ، په لوړ آواز
يې ويل / ځوابونه مقايسه کول

۴. په ټولگي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

په ټولگي او يا په کور کې د خط کش
او يا د کتاب په شا کې د خط کش په
واسطه د مختلفو شيانو اندازه کول ،
د هغو د نومونو او اوږدوالي ليکل

٢. تکرار :

د هغو شیانو نومونه اخیستل چې اوږدوالی یې په خط کش باندې اندازه کېږي لکه کتاب قلم ، پنسل، لاسي تخته (سلېټ) او داسې نور (اعظمي اوږدوالی ۳۰ سانتي متره)

٣. د خط کش په واسطه د مختلفو شیانو د اوږدوالي

پیدا کول ، د خط کش استعمال

ښوونکي د مختلفو اوږدواليو لرونکې یوڅو لنډې لښتې ټولګي ته راوړي او د سانتي متر او ملي متر دپاره خالي بکسونه په توره تخته بېل بېل یو په بل پسې رسموي ، لکه :

_____ سانتي متره او _____ ملي متره

* زده کوونکي د صف مخکې د لښتو اوږدوالی د خط کش په واسطه بېل بېل اندازه کوي او په توره تخته خالي ځانې ډکوي .

په همدې طریقه د ټولګي په مخکې د څو زده کوونکو د لوبښتو د اوږدوالي اندازه کولو ته دوام ورکول ، د زده کوونکو نومونه اودهغو د لوبښتو د اوږدوالي اندازه په توره تخته لیکل

د (۱۰ مخ څخه په صحیح توګه د لومړني شکل (د خط کش) پرې کول

د مختلفو شیانو د اوږدوالي اندازه کول

* ښوونکي د زده کوونکو څخه غواړي چې د ملګري سره د خط کش په واسطه د ټولګي د مختلفو

شیانو د اوږدوالي اندازه پیدا کړي ، لکه د کتابونو ، پنسلونو ، قلمونو ، لوبښتو اوداسې

نورو (ښوونکي مرسته کوي)

د ۵۲ مخ په ⑦ مشق کار کول ، کاغذي

خط کش استعمالول

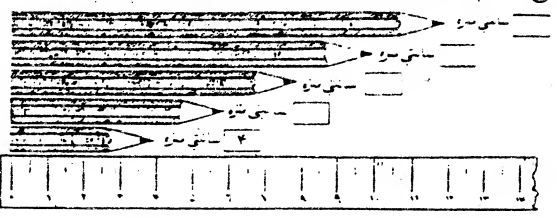
* په لوړ آواز د ځوابونو ویل او مقایسه کول

٤. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار :

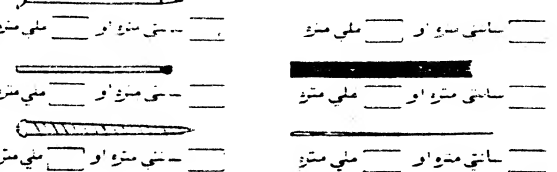
٥٢ مخ ، ① مشق

٥٢

① د لومړي اوږدوالي د خط کش په مرسته پیدا کول ځانې ډکې کړئ

② د لاندې لښتو اوږدوالی د خط کش په واسطه پیدا کول ځانې ډکې کړئ

③ لاندې سوالونه د مثالونو په شان حل کړئ

٦ سانتي متره = ٦٠ ميلي متره	٥ ميلي متره = ٥٠ ميلي متره	٥ سانتي متره = ٥٠ ميلي متره
٧ سانتي متره = _____ ميلي متره	١٠ ميلي متره = _____ سانتي متره	١٠ سانتي متره = _____ ميلي متره
٢ سانتي متره = _____ ميلي متره	٢٠ ميلي متره = _____ سانتي متره	٢٠ سانتي متره = _____ ميلي متره
٩ سانتي متره = _____ ميلي متره	٩٠ ميلي متره = _____ سانتي متره	٩٠ سانتي متره = _____ ميلي متره
١٠ سانتي متره = _____ ميلي متره	١٠٠ ميلي متره = _____ سانتي متره	١٠٠ سانتي متره = _____ ميلي متره

٥٢ مخ - لومړي لوست

عنوان : د مختلفو شیانو د اوږدوالي پیدا کول ، د خط کش استعمالول

درسي معاونات : څو لنډې لښتې

١. ذهني روزنه :

د ۱۰۰۰ تکمیلول

* ښوونکي په توره تخته ۱۰۰۰ لیکي .
* زده کوونکي د جمع ، تفریق او ضرب مختلف ممکن مساواتونه ، چې ځوابونه یې ۱۰۰۰ وي پیدا کوي او وایي :

$$\begin{aligned} 500 + 500 &= 1000 \\ 1000 - 900 &= 100 \\ 10 \times 100 &= 1000 \\ 800 + 200 &= 1000 \\ 5 \times 200 &= 1000 \\ 5000 - 4000 &= 1000 \end{aligned}$$

او داسې نور .

* ښوونکي دوه تنه زده کوونکي د ټولگي مخې ته رابولي او لاندېنې جدول په توره تخته لیکي (لاندې وگورئ!)

* ښوونکي مختلف شيان لکه کاغذي پټۍ لومړی زده کوونکي ته ورکوي چې په سانتي متر يې اندازه کړي، دروسته يې دوهم زده کوونکي ته ورکوي چې په ملي متر يې اندازه کړي. (نور زده کوونکي يې څاري.)

* هر ځل ښوونکي د شيانو نومونه لکه کاغذي پټۍ په جدول کې لیکي او زده کوونکي د هغوی په مقابل کې د تورې تخته په مناسبو ځایونو کې سانتي مترونه يعنې ۷ او ملي مترونه يعنې ۷۰ لیکي.

شي	سانتي متر	ملي متر
لومړۍ کاغذي پټۍ	۷	۷۰

* په همدې ډول د نورو شيانو اندازه کولو ته دوام ورکول

* زده کوونکي په جدول کې د يوه شي د سانتي مترونو او ملي مترونو شمېر سره مقايسه کوي او د هغوی تر منځ ارتباط پيدا کوي لکه ۷ سانتي متره د ۷۰ ملي مترونو سره مساوي دي، ۷ سانتي متره د ۷ ځلې ۱۰ (۷ × ۱۰) ملي مترونو په معنا دي، ۷۰ ملي متره د ۷۰ تقسيم پر ۱۰ ملي مترو (۷ سانتي مترو) په معنا دي او داسې نور ډېر زده کوونکي دغه ارتباط تنظيموي.

— د (۳) مشق د مثالونو مطالعه او تشرېح کول

* د مشق د لومړيو شپږو سوالونو حلول

۴. په ټولگي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:
۵۲ مخ د (۵) مشق پاڼې نڅلور سوالونه

۵۲ مخ - دوهم لوست

عنوان: د سانتي متر اړول په ملي مترونو او د پوره لس ملي مترونو اړول په سانتي مترونو

درسي مواد: کاغذي پټۍ (۷ سانتي متره)، لښتې (۴ سانتي متره)، مختلف شيان چې د پوره سانتي مترونو اوږدوالی ولري

۱. ذهني روزنه:

— د عددي دایرو سره کار کول

$$\begin{array}{c} 8 \quad 10 \quad 4 \\ 2 \quad \times 10 \quad 6 \\ 2 \quad 5 \quad 8 \quad 7 \quad 1 \end{array} \quad \begin{array}{c} 50 \quad 80 \quad 20 \\ 60 \quad \div 10 \quad 30 \\ 70 \quad 40 \quad 100 \end{array}$$

۲. تکرار:

— ښوونکي يو څو لنډ (واړه) شيان ټولگي ته راوروي او د سانتي متر او ملي متر لپاره په توره تخته خالي ځانې يو په بل پسې رسمي لکه:

سانتي متر ملي متر

* زده کوونکي د شيانو اوږدوالی يو يو د ټولگي په مخ کې د خط کش په واسطه اندازه کوي او په تخته باندې خالي ځایونه ډکوي

— د کورني کار کتل او مقايسه کول

۳. د سانتي مترونو اړول په ملي مترونو او

د پوره لس ملي مترونو اړول په سانتي مترونو

— د مختلفو شيانو د اوږدوالي په سانتي مترونو او ملي مترونو اندازه کول

٢. تکرار:

- بنوونکی د ٥١ مخ (٣١ مشق، د کورني کار سوالونه یو په بل پسې په توره تخته لیکي، لکه: ٧ سانتي مترو = ملي مترو ، ٨٠ ملي مترو = سانتي مترو او داسې نور .

* زده کوونکي د خط کش په مرسته د ملي مترونو او سانتي مترونو شمېر معلوموي او په توره تخته باندې خالي ځایونه ډکوي .

- د کورني کار کتنه او مقایسه کول

٣. د ملي مترونو اړول په سانتي مترونو

- بنوونکی د زده کوونکو څخه گروپونه جوړوي .
* بنوونکی هر گروپ ته د یوه بندل څخه یوه لېسته ورکوي او د لېستې اوږدوالی په ملي متر په توره تخته باندې لیکي ، لکه ٣٧ ملي مترو = سانتي مترو + ملي مترو

* زده کوونکي د پوره سانتي مترونو او پاتې ملي مترونو تعداد د خط کش په مرسته پیدا کوي او په توره تخته باندې خالي ځایونه ډکوي .

* په همدې ډول د نورو بندلونو د لېستو او یا کاغذي پتیو سره کار ته دوام ورکول .

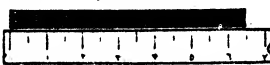
- بنوونکی ځینې فاصلې په ملي مترونو په توره تخته لیکي، لکه: ٥٨ ملي مترو ، ٤٥ ملي مترو ، ٦٧ ملي مترو او داسې نور .

* زده کوونکي د دغو اوږدوالیو په اندازه په خپلو کتابچو کې خطونه رسموي ، پوره سانتي مترونه شمېري او ټول په خط باندې په نڅېه کوي او وروسته هر ملي متر په نڅېه کوي . یعنې :

$$\boxed{5} \text{ سانتي مترو} + \boxed{8} \text{ ملي مترو}$$

٥٣

① لاندې ملي مترونه لکه څنګه چې په مثال کې ښودل شوي په سانتي متر واروي .

٦٥ ملي مترو = سانتي مترو + ملي مترو

٣٣ ملي مترو = سانتي مترو + ملي مترو   ١١ ملي مترو = سانتي مترو + ملي مترو

٦٨ ملي مترو = سانتي مترو + ملي مترو   ٩١ ملي مترو = سانتي مترو + ملي مترو

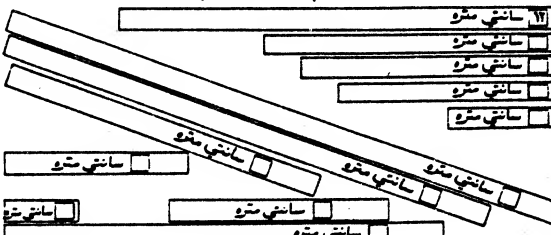
٩٧ ملي مترو = سانتي مترو + ملي مترو   ٥٢ ملي مترو = سانتي مترو + ملي مترو

② لاندې سانتي مترونه په ملي مترونو او یا ملي مترونه په سانتي مترونو لکه څنګه چې په مثالونو کې شوي دي، واروي او خالي ځانې ډکې کړئ .

٧ سانتي متر = ملي مترو   ٨٠ ملي مترو = سانتي متر

سانتي متر	٧	٨	٩	١٠	١١	١٢
ملي متر	٧٠	٨٠	٩٠	١٠٠	١١٠	١٢٠

③ لاندې لږکي اندازه او اوږدوالی یې په بکسرونو کې ولیکئ .

④ د ټولو لږکیو اوږدوالی سره جمع کړئ .
د ټولو لږکیو اوږدوالی سانتي مترو دی .

٥٣ مخ - لومړۍ لوست عنوان : د ملي مترونو اړول په سانتي مترونو

درسي مواد : د لېستو او یا کاغذي پتیو زيات شمېر بندلونه، چې هر یو یې د یو شان اوږدوالي لرونکي لېستې او یا کاغذي پتیو ولري ، خو بندلونه باید بېل بېل اوږدوالي ولري لکه ٣٧ ملي مترو ، ٨٦ ملي مترو ، ٩٨ ملي مترو ، ٤٣ ملي مترو .

١. ذهني روزنه :

- د عددي دایرو سره کار کول

$$\boxed{} = 3 + \boxed{} \quad \begin{array}{c} 100 \\ 80 \\ 20 \\ 100 \end{array} \div \begin{array}{c} 10 \\ 20 \\ 100 \end{array} \quad \boxed{} = 8 + \boxed{} \quad \begin{array}{c} 8915 \\ 3 \\ 62107 \end{array} \times \begin{array}{c} 10 \\ 4 \end{array}$$

* زده کوونکي سانتي متر په ملي متر او ملي متر په سانتي متر يو په بل پسې اړوي .
يعنې ، ۳۵ ملي متره = ۳ سانتي متره او ۵ ملي متره
۴ سانتي متره = ۴۰ ملي متره

۳. د مختلفو اوږدواليو اندازه کول

- بنوونکي ۱۰ لښتې / کاغذي پټۍ چې اوږدوالی يې مختلف "سانتي مترونه وي صنف ته راوړي ، لکه :

۱۰ سانتي متره ،	۱۲ سانتي متره ،	۱۳ سانتي متره
۱۵ " " "	۸ " " "	۹ " " "
۷ " " "	۱۱ " " "	۶ " " "
۹ " " "		

* زده کوونکي د لښتو / کاغذي پټيو اوږدوالی د خط کش په واسطه بېل بېل يو په بل پسې اندازه کوي او ځوابونه په توره تخته ليکي . يعنې ۱۰ سانتي متره ، ۱۲ سانتي متره او داسې نور .

* زده کوونکي د ټولو لښتو / کاغذي پټيو اوږدوالی پر توره تخته جمع کوي .
(ځواب ۱۰۰ سانتي متره دی)

* زده کوونکي ټولې لښتې / کاغذي پټۍ يوه خط باندې يو په بل پسې پرمېز بردي .

* زده کوونکي بحث کوي او وايي چې د ټولو لښتو يا کاغذي پټيو اوږدوالی ۱۰۰ سانتي متره دی .

* بنوونکي د بلې (اوږدې) لښتې څخه د ټولو لښتو / کاغذي پټيو د اوږدوالي په اندازه بله لښته د صنف مخکې غوڅوي .

- د ۵۳ مخ په ⑤ مشق د ملگري سره کار کول
په لور اوواز د ځوابونو لوستل او مقايسه کول
(د امکان په صورت کې د عددونو د بکسوف څخه پرته لښتې رنگه کړي !)

۴. په ټولگي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار :

۵۳ مخ ، ⑤ مشق

* په همدې ډول د نورو نمبرونو سره دوام ورکول

- د ۵۳ مخ په ① مشق کار کول

۴. په ټولگي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار :

۵۳ مخ ، ⑦ مشق (په مثالونو بحث او د هغوی تشرېح کول .

۵۳ مخ - دوهم لوست

عنوان : د مختلفو اوږدواليو اندازه کول

دوسي مواد :

۱۰ لښتې / کاغذي پټۍ : ۱۰ سانتي متره ، ۱۲ سانتي متره ، ۱۳ سانتي متره ، ۱۵ سانتي متره ، ۸ سانتي متره ، ۹ سانتي متره ، ۷ سانتي متره ، ۱۱ سانتي متره ، ۶ سانتي متره ، ۹ سانتي متره .

يوه اوږده لښته چې اوږدوالی يې د ۱۰۰ سانتي متره څخه ډېر وي .

۱. ذهني روزنه :

- عددي دايرو سره کار کول

$$\begin{array}{r} 3285 \\ 7800 \\ 8096 \\ 7470 \\ 10000 \end{array} \quad \begin{array}{r} 4716 \\ 9186 \\ 2135 \end{array} \quad \begin{array}{r} 1231 \\ 1740 \\ 312 \\ 95 \\ 53612 \end{array} \quad \begin{array}{r} 3800 \\ 5000 \\ 101 \end{array}$$

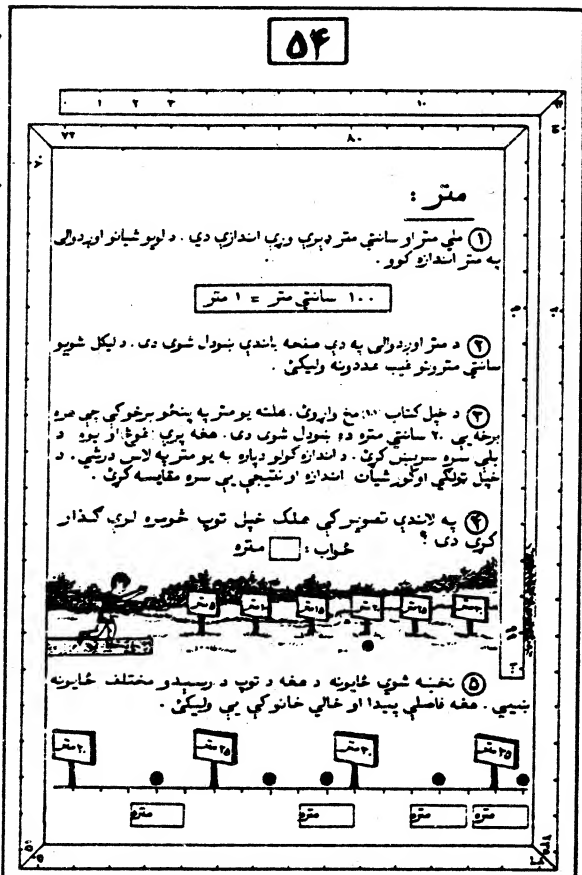
۲. تکرار :

- د کورنۍ کار کتنه او مقايسه

- بنوونکي مختلف اوږدوالي په توره تخته ليکي ، ځينې په سانتي متر ، ځينې په ملي متر لکه : ۳۵ ملي متره ، ۸۲ ملي متره ، ۴۰ ملي متره ، ۲۲ ملي متره ، ۴ سانتي متره ، ۹ سانتي متره ، ۱ سانتي متر او داسې نور .

۳. د متر معرفي کول

- زده کوونکي د ۵۴ مخ ① مشق مطالعه ، پرې بحث او تشرېح کوي .
- د ۵۴ مخ ② مشق باندې په انفرادي ډول کار کول .
- * په لوړ اواز د جلي لوستل اوغښه شويو ځايونو سره د غښو عددونو ليکل .
- * زده کوونکي بحث کوي او وايي :
۱۰۰ سانتي متره = ۱ متر
يا ۱ متر = ۱۰۰ سانتي مترو .
- د ۵۴ مخ شاوخوا سانتي مترونه يو متر جوړوي .

- ښوونکي گروپونه تشکيلوي .
- * زده کوونکي د ۵۴ مخ په شاوخوا درسم شوي متر د خارجي خط د اوږدوالي مطابق تار پرې کوي .
- * د گروپونو زده کوونکي د هغو د تار د اوږدوالي سره برابر لېسته غوڅوي (پرې کوي) او وايي موږ يو متر جوړ کړ .

- * زده کوونکي په خپل صنف کې مختلف شيان او فاصلي د خپل متر (تار/لېسته) په واسطه اندازه کوي ، ښوونکي مرسته کوي .

- * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقايسه کول (زده کوونکي بايد خپل د تار يا د لېستي متر د نورو [وروستنيو] مشقونو د پاره وساتي) .

۵۴ مخ - لومړۍ لوست

د متر معرفي کول

درسي معاونات: تار او ديو مترڅه او بدي يوڅو لېستي

۱. ذهني روزنه:

- د ضرب او تقسيم د سوالونو جوړول
  - * ښوونکي لاندې عددونه يو پر بل پسې په نوره تخته ليکي لکه: ۲۴ ، ۳۰ ، ۱۲ ، ۲۰ ، ۴۰
  - * زده کوونکي داسي سوالونه جوړوي چې دا عددونه يې ځوابونه وي لکه:
$5 = 6 \div 30$	$5 \times 6 = 30$	$4 = 6 \div 24$	$4 \times 6 = 24$
$6 = 5 \div 30$	$6 \times 5 = 30$	$6 = 4 \div 24$	$6 \times 4 = 24$
	اوداسې نور	$8 = 3 \div 24$	$8 \times 3 = 24$
		$3 = 8 \div 24$	$3 \times 8 = 24$

۲. تکرار:

- د تېرې ورځې د عملي کار را په يادول
- د کورني کار کتنه او مقايسه

په همدې ډول د بل سلیز سره د یوه په
 قدم شمېر کول ، لکه د ۷۴ څخه
 ۷۵ پورې .

- د ۴ مخ په ۳ مشق ځانله ځانله
 کار کول ، د کار کتنه او اصلاح کول

۴. په ټولګې کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار :

په کتابچو کې د ۴۸۸ څخه تر ۵۰۳ پورې
 او د ۷۶۲ څخه تر ۶۸۳ پورې د
 عددونو لیکل

د ښوونکي د یادداشتونو ځای :

۴ مخ - دوهم لوست

د ۱۰۰ څخه تر ۱۰۰۰ پورې سلسله کې د یوه په قدم شمېر کول

۱. ذهني روزنه :

- جمع ، د لسیزونو انتقال :

$$= 5 + 88 = 5 + 9$$

$$= 9 + 65 = 3 + 39$$

$$= 5 + 99 = 6 + 27$$

$$= 8 + 97 = 7 + 46$$

- د پوره لسیزونو جمع ، د لسیزونو انتقال :

$$= 30 + 180 = 20 + 90$$

$$= 50 + 160 = 40 + 80$$

$$= 70 + 190 = 50 + 70$$

$$= 60 + 170 = 70 + 60$$

- د پوره سلیزونو جمع ، لکه :

$$= 200 + 360 = 100 + 150$$

$$= 200 + 410 = 100 + 190$$

$$= 200 + 650 = 100 + 480$$

$$= 300 + 370 = 100 + 270$$

۲. تکرار : د کورنۍ کار مقایسه کول

۳. د ۱۰۰ څخه تر ۱۰۰۰ پورې سلسله کې د یوه په قدم شمېر کول

- د ۱۰ په قدم شمېر کول او په توره تخته
 د رسم شویو بکسونو ډکول

۳۰۰ ۲۹۰ ۲۸۰ ۲۷۰ ۲۶۰ ۲۵۰ ۲۴۰ ۲۳۰ ۲۲۰ ۲۱۰

* د ۱۰ د یوه قدم انتخابول ، مثلاً ۲۳ څخه
 ۲۴ پورې او د هغو ترمنځ د ټولو عددونو شمېرل

۲۴۰ ۲۳۹ ۲۳۸ ۲۳۷ ۲۳۶ ۲۳۵ ۲۳۴ ۲۳۳ ۲۳۲ ۲۳۱ ۲۳۰

* د ۱۰ د بل قدم انتخابول ، مثلاً ۲۷ څخه
 ۲۸ پورې او د هغو ترمنځ د ټولو
 عددونو شمېرل

۲۸۰ ۲۷۲ ۲۷۱ ۲۷۰

۵۴ مخ - دوهم لوست

عنوان: د مترپه واسطه د فاصلو اندازه کول

درسي معاونات: توپ، وړوکی لرگی (تقریباً ۲۰ سانتي متره اوږد)، اوږد لرگی یو متر اوږد، سربینس (که چېرې په ښوونځي کې نه وي نو رايې وړئ).

۱. ذهني روزنه:

- د لاندې عددونو د پاره د جمع، تفریق او ضرب مختلف سوالونه جوړول لکه:

۱۸ ، ۳۶ ، ۴۵

مثال:

$4 - 22$ $9 + 9$ 6×3

$2 - 20$ $16 + 2$ 3×6 ، ۱۸

$12 - 30$ $10 + 8$ 9×2

اوداسې نور. اوداسې نور. اوداسې نور.

۲. تکرار:

- ښوونکی زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې د ۲۰ سانتي مترو پنځه واپه توتې په صحیح توګه یو پر بل پسې سره سربینس کړي ترڅو ۱ متر ترې په لاس راشي.

* د دې متر اوږدوالی د لرګي یا تار څخه د تېرو جوړ شویو مترونو سره مقایسه کول.

* د نوي متر پواسته د مختلفو شیانو لکه مېز، توره تخته، کړکۍ، دروازه او داسې نورو اندازه کول، په لوړ اواز د اندازه ویل او ځوابونه سره مقایسه کول.

۳. د مترپه واسطه د فاصلو اندازه کول

- ښوونکی زده کوونکو ته لارښوونه کوي ترڅو د «ډنډه کلک» (ډېر مشهوره

لوبه ده) د لوبې دکولو (دهلکانو دپاره) یا د توپ دګزارولو (د نجونو دپاره) دپاره د صنف څخه بهر لاړشي.

* بېل بېل زده کوونکی وړوکی لرگی د لوی لرګي (متر) پواسطه وهي یا توپ ګزاروي او هغه فاصله چې وړوکی وهل شوی لرگی یا ګزار شوی توپ وهي، د لوی لرګي (دمتر لرګي) په واسطه اندازه کوي.

* زده کوونکی هرځل د غورځول شوي لرګي یا توپ ځای په ګاڼي نښه کوي.

* د فاصلو یادداشت کول او اعلانول، د فاصلو مقایسه کول (بېرته ټولګي ته تلل)

- ښوونکی د مختلفو شیانو لکه د پینسل، توره تخته، مېز، د ټولګي اوږدوالی، د کتاب اوږدوالی او داسې نور د اوږدوالي د اندازه کولو په هکله ډېرې پوښتنې کوي. لکه د پینسل (توره تخته، مېز، صنف، کتاب او داسې نوروشیانو) اوږدوالی په څه شي اندازه کوو، په متر، سانتي متري یا ملي متر؟

* زده کوونکی وایي په سانتي متر (متر، ملي متر).

- زده کوونکی د ۵۴ مخ (۴) مشق تشریح کوي او خالي ځانه ټکوي.

* یو زده کوونکی عددي قصه وایي: هېک ۲۰ متره توپ لرې ګزارکړی دی.

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ

کار: ۵۴ مخ (۵) مشق

٢. تکرار :

- د تهرې ورځې د عملي کار بیا په یاد راوړل او ویل
- تکرارول چې د ۱۰۰ سانتي مترونو څخه یو متر جوړېږي.
- د کورني کار کتنه او اصلاح کول

٣. مترونه په سانتي مترونو او سانتي مترونه په مترونو

اړول

ښوونکي څو خطونه یو د بل لاندې په توره تخته رسموي. مثلاً ۴ خطونه (د هر خط اوږدوالی باید یو متر وي) د تورې تختې په ښی خوا کې ☐ متره او په کیښه خوا کې ☐ سانتي متره لیکي.

* یو زده کوونکی د مترونو تعداد شمېري او د خپل خط کش په واسطه ټول اوږدوالی (خطونه) په سانتي متر اندازه کوي او دواړو خواوو خالي بکسونه ډکوي.

☐ ۴ متره

☐ ۴۰۰ سانتي متره

- * په همدې لړۍ د نورو یو متري خطونو سره کار ته دوام ورکول
- د ۵۵ مخ په ① مشق کار ته دوام ورکول
- د تارونو اوږدوالی په متر او سانتي متر پیدا کول
- * ښوونکي د هر تار اوږدوالی یو یو ښیي او په توره تخته یې لیکي، لکه ☐ ۲۲۰ سانتي متره = ☐ متره + ☐ سانتي مترو
- * زده کوونکي هر ځل د تار اوږدوالی اندازه کوي (لومړی د پوره مترونو او بیا د سانتي مترونو تعداد پیدا کوي) او خالي ځانې ډکوي.

☐ ۲۲۰ سانتي متره = ☐ ۲ متره + ☐ ۲۰ سانتي متره

- د ملګري سره د ۵۵ مخ په ② مشق کار کول
- * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول
- ٤. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورني کار :
- ٥۵ مخ ③ مشق (ښوونکي یې تشریح کوي)

٥٥

- ① لاندې مساواتونه د مثال په شان تکمیل کړئ.
- ۱ سو = ۴ × ۱۰۰ سانتي متره = ۲۰۰ سانتي متره   ۳ سو = ۳۰۰ سانتي متره = ۳۰۰ سانتي متره
- ۱ متره = ☐ سانتي متره   ۲ متره = ☐ سانتي متره   ۹ متره = ☐ سانتي متره
- ۸ سانتي متره = ☐ متره   ۵۰ سانتي متره = ☐ متره   ۱۰۰ سانتي متره = ☐ متره

- ② لاندې مساواتونه د مثال په شان حل کړئ.
- ۱۱۰ سانتي متره = ☐ متره   ۲۰ سانتي متره = ☐ متره   ۳۰ سانتي متره = ☐ متره
- ۵۱۱ سانتي متره = ☐ متره   ۱۰ سانتي متره = ☐ متره   ۱۰۰ سانتي متره = ☐ متره
- ۱۲۱ سانتي متره = ☐ متره   ۱۰ سانتي متره = ☐ متره   ۱۰۰ سانتي متره = ☐ متره

- ③ لاندې مترونه په سانتي مترونو او یا سانتي مترونه په مترونو، لکه څنګه چې په مثال کې ښودل شوي دي، واورئ او خالي ځانې ډکې کړئ.
- ۵ متره = ۵۰ سانتي متره   ۱۰۰ سانتي متره = ۱ متره   ۹۰۰ سانتي متره = ۹ متره

متر	۷	۱	۳	۲	۲	۶	۹	۵
سانتي متر								

- ④ لاندې تصویر د زلم لار ښیږي. د هغه لار اوږدوالی ☐ دی.

- ۱ له کورنۍ تر ښوونکي   ۲ له ښوونکي تر پل   ۳ له پل تر ښوونکي   ۴ له ښوونکي تر کورنۍ
- ۱ له مکتبه تر پل   ۲ له مکتبه تر ښوونکي   ۳ له مکتبه تر کورنۍ   ۴ له مکتبه تر ښوونکي

کېلومتر : دېرې اوږدې فاصلې په کېلومتر اندازه کوي.

۱۰۰۰ متره = ۱ کېلومتر

- ⑤ د خپل ښوونکي سره بحث وکړئ چې ستاسو په کلي کې کومې فاصلې تقریباً یو کېلومتر دي او څنګه یې اندازه کولی شئ.

٥٥ مخ - لومړی لوست

عنوان : مترونه په سانتي مترونو او سانتي مترونه په مترونو اړول

درسي مواد : د مختلف اوږدوالي لرونکي یوڅو تارونه لکه ۲۲۰ سانتي متره، ۱۷۵ سانتي متره، ۳۱۲ سانتي متره، ۲۵ سانتي متره او داسې نور.

١. ذهني روزنه :

- د ۷ مخ لومړي لوست په شان د ۵۰۰۰ په شاوخوا پوره زیربزونو سره محاسبه کول، جمع او تفریق کول

۱۰۰۰ ۹۰۰ ۸۰۰ ۷۰۰ ۶۰۰ ۵۰۰ ۴۰۰ ۳۰۰ ۲۰۰ ۱۰۰

په کبلو متر اندازه کېږي دا ۱۰۰۰ متره دی او په توره تخته یې لیکي :

۱۰۰۰ متره = ۱ کبلو متر

- ښوونکی د زده کوونکو څخه غواړي چې د ملګري سره په پټه خوله د ⑤ مشق جمله ولولي .
- * زده کوونکي د مختلفو ځایونو ترمنځ فاصلې کومې چې تقریباً یو کبلو متر وي پیدا کوي او وایي لکه : زمونږ ښوونځي څخه تر شفاخانې پورې تقریباً یو کبلو متر دی .
- ۴. کورنۍ کار : نه لري .

د ۵۵ مخ د دوهم لوست ضمیمه

- ښوونکی او زده کوونکي د تلر یوه برخه چې اوږدوالی یې ۱۰۰ متره وي تیاروي .
- * زده کوونکي او ښوونکی ښوونځي څخه ووځي . زده کوونکي د ۱۰۰ متریز تار (د واحد په توګه) په استعمالولو سره د ښوونځي د دروازې څخه فاصلې په پرله پسې توګه اندازه کوي ، هره ۱۰۰ متره فاصله د لرګي یاد یوه مستقیم خط په واسطه په نڅېه کوي . هغوی وایي د احمد کور ۱۰۰ متره د ښوونځي څخه لرې دی ، د ګلاب دوکان ۲۰۰ متره لرې دی او داسې نور . هغوی ترهغه پورې دې عمل ته ادامه ورکوي چې تار ۱۰ ځله وکاروي . یعنې $10 \times 100 = 1000$ متره . ښوونکی د دې فاصلې په هکله خبرې کوي
- * زده کوونکي بحث کوي او پیدا کوي چې هغه ۱۰ ځله ۱۰۰ متره دی چې ۱۰۰۰ متره کېږي .
- * زده کوونکي بېرته په همدې لاره راګرځي . د ۱۰۰۰ متره په واحد فاصلې توضیح کوي .
- ښوونکی په ټولګي کې توضیح کوي چې د ۱۰۰۰ مترو فاصله د کبلو متر په نامه یادېږي ، د کبلو متر کلمه په توره تخته لیکي او په واضح ډول یې تلفظ کوي . زده کوونکي یې تکراروي .
- یادونه :
- یو کبلو متر ټک او بېرته راتګ د ۲۰ څخه تر ۳۰ دقیقې پورې وخت غواړي . باید دغه سیر علمي ته آماده و او سو او مناسب وخت کې یې ترسره کړو .

۵۵ مخ - دوهم لوست

عنوان : د "کبلو متر" معرفي کول

۱. ذهني روزنه :

- د پوره سلبرزونو سره د ۷۰۰۰ په شاوخوا کې د ۷ مخ د لومړي لوست په شان محاسبه کول ، جمع او تفریق کول
- ۷۵۰۰ ۷۴۰۰ ۷۳۰۰ ۷۲۰۰ ۷۱۰۰ (۷۰۰۰) ۶۹۰۰ ۶۸۰۰ ۶۷۰۰ ۶۶۰۰ ۶۵۰۰

۲. تکرار :

- ښوونکی د ۵۵ مخ د ⑤ مشق جدول په توره تخته رسموي .
- * زده کوونکي د مثالونو په شان متر په سانتي مترو او سانتي متر په مترو اوږي او خالي ځانې ډکوي .
- د کورنۍ کار کتنه او مقایسه

۳. د کبلو متر معرفي کول :

- د ۵۵ مخ په ⑤ مشق باندې کار کول
- * زده کوونکي کار (تصویر) مطالعه کوي ، بحث پرې کوي او تصویر تشریح کوي .
- * ښوونکی د تصویر په هکله ، او که ممکن وي په کلي کې د څه وخت مخکې قدم وعلوم مربوط سوالونه کوي لکه :
  ۱. د کور څخه تر بازاره څو متره دي ؟
  ۲. د بازار څخه تر پله پورې څو متره دي ؟
  ۳. د مسجد څخه تر ښوونځي پورې څو متره دي ؟
 او داسې نور .
- * زده کوونکي هر ځلې مترونه شمېري او وایي لکه ۷۰۰ متره ، ۲۰۰۰ متره ، ۵۰۰ متره او داسې نور .
- * د خالي خانو ډکول (د ملګري کتنه)
- ښوونکی په سوال کولو پیل کوي : ستاسې د کور څخه تر مکتبه پورې ، ستاسې د کلي څخه تر ښار پورې څو متره کېدای شي ؟ او داسې نور .
- * زده کوونکي پیدا کوي چې ډېر زیات مترونه پکار دي چې د ۱ فاصلې پرې وښودل شي .
- * ښوونکی وایي : د فاصلو د ښودلو دپاره یوه ساده لویه موجوده ده . ډېرې اوږدې فاصلې (دریم کتار وګورئ!) .

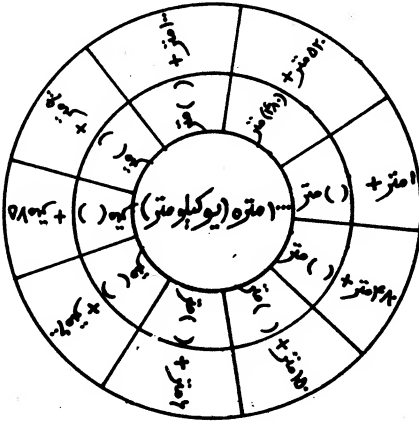
زده کوونکي سانتي مترونه په ملي مترونو او ملي مترونه په سانتي مترونو اړوي .

۳. د ورکړل شوي ځای څخه د فاصلې

محاسبه کول ترڅو يو کيلو متر پوره شي،

کيلومتر په متر اړول :

د عددي دايريو سره کار کول

د ۵۶ مخ په ① مشق کار کول

* په توره تخته د ځينې سوالونو حلول، لکه :

۹۷۰ متر + ۳۰ متر = ۱۰۰۰ متر = ۱ کيلومتر

* په لور اولز د ځوابونو لوستل او مقايسه کول

د ۵۶ مخ په ② مشق کار کول

* د موضوع مطالعه کول او تشرېح کول او د واقعي

چاپېريال سره يې مقايسه کول

* ښوونکي يو شمېر کيلو مترونه په توره تخته ليکي لکه

۵ کيلومتره ، ۳۰۰ کيلومتره ، ۸ کيلومتره ، ۶ کيلو

متره او داسې نور .

* ښوونکي يې په مترونو اړوي يعنې ۵ کيلو

متره = ۵ × ۱۰۰۰ = ۵۰۰۰ متره او داسې نور .

* د ۵۶ مخ په ② مشق (درې سوالونو) د ملگري سره

کار کول

۴. په ټولگي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار :

د ۵۶ مخ د ⑤ مشق پاتې سوالونه

۵۶

① څومره پاتې دی چې يو کيلو متر پوره شي . مساواتونه د مثال په شان تکميل کړئ .

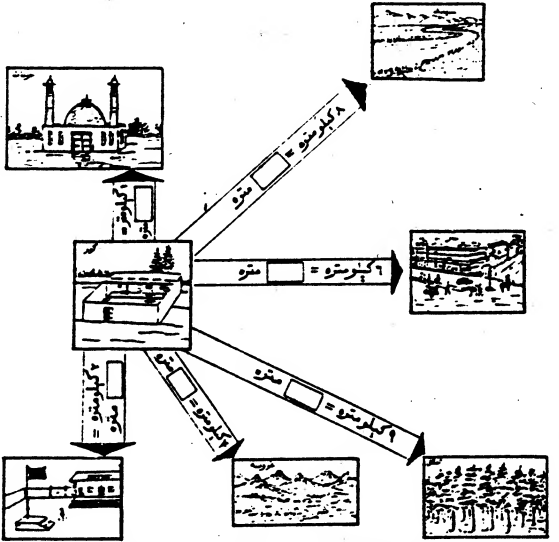
۱۸۰ متر + ۸۲۰ متر = ۱ کيلومتر

۹۷۰ متر + ۱۰۰ متر = ۱ کيلومتر

۵۸۰ متر + ۴۰ متر = ۱ کيلومتر

۷۰ متر + ۳۰۰ متر = ۱ کيلومتر

② د اشرف د کور څخه تر مختلفو ځايونو فاصلې په کيلو متر ښودل شوې دي په متر کې واورئ .

۵۶ مخ - لومړۍ لوست

عنوان : د ورکړل شوي ځای څخه د فاصلې

محاسبه کول ترڅو يو کيلو متر پوره

شي ، د کيلو متر اړول په متر

۱. ذهني روزنه :

د عددي دايريو سره کار کول

۲. تکرار :

د ښوونکي لاندې جدول په توره تخته رسموي :

۱۰	۸			۹		۱		۳	۴	ښوونکي
		۵۰	۲۰	۶۰		۷۰				پلرونه

* زده کوونکي هر ځل ښودل شوی عدد د چوکاټ د عددونو سره ضربوي، یعنې:
 $7 \times 1 = 7$ ، $9 \times 1 = 9$ ، او داسې نور.

تکرار:

- زده کوونکي د خپلو کورونو څخه تر ښوونځي پورې فاصلې تخمینوي او وایي (د... مترونو، ۱۰۰ مترونو او کبلو متر استعمالول)

- زده کوونکي د خپلو کورونو یا ښوونځي څخه تر مختلفو ځایونو پورې فاصلې تخمینوي او وایي لکه تر شفاخانې، بازار، غرونو سیند او داسې نورو ځایونو پورې.

- د کورني کار کتنه او مقایسه

۳. د کبلوگرام او گرام معرفي کول:

- خو زده کوونکي د ټولګي مخې ته رابلل او هر ځلې د هغو دوه تنه سره مقایسه کول چې: (څوک دروند دی؟).

- د ۵۷ مخ په ① مشق کار کول

* یو زده کوونکی جملې په لوړ آواز لولي.

* زده کوونکي موضوع مطالعه او هغه تشریح کوي: په لومړي رسم کې عزیز تر عابد دروند دی، په دوهم رسم کې احمد تر شریف دروند دی، خو په دریم رسم کې د امان او محمود وزنونه سره مساوي دي.

* زده کوونکي صحیح نمونه په خالي بکسونو کې لیکي.

* ښوونکی د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي ترڅو ووايي چې د چا سره، چېرته او څه وخت موبه رسم کې ښودل شوې لویه کړې او څوک دروند و؟ (د کتابونو تړل)

۵۷

وزن یا دروندوالی:

① په لاندې شکلونو کې څوک دروند دی؟

تر څوک دروند دی. څوک دروند دی. څوک دروند دی.

② د شیانو د دروندوالي د پیدا کولو د پاره لاندې ترازوکاڼې اوکایی استعمالو.

③ لاندې تصویرونه وګورئ. د هغو وزنونه ولولئ او سره مقایسه یې کړئ.

سبک شیان په گرام اندازه کېږي.

د نورو سبکو شیانو نمونه واخلئ چې په گرام اندازه کېږي.

درنده شیان په کبلوگرام اندازه کېږي.

د نورو درندو شیانو نمونه واخلئ چې په کبلوگرام اندازه کېږي.

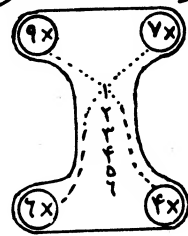
۵۷ مخ - لومړی لوست

عنوان: د کبلوگرام او گرام معرفي کول

درسي مواد: تله، د کبلوگرام تېره، د کوچنیو مختلفو وزنونو کاڼي

۱. ذهني روزنه:

- ښوونکی لاندې ښی شکل د عددونو سره په ټوټه تخته رسموي او د هغو د منځنیو عددونو یوه عدد ته اشاره کوي، لکه ۱ ته

— ښوونکي تله او وزنونه (تیرې) زده کوونکو ته ښيي او د هغو څخه پوښتنه کوي چې دا تله او کاني د څه دپاره استعمالېږي؟

* زده کوونکي وايي چې د شيانو د وزن د پیدا کولو دپاره يې استعمالوو او د تلو په مختلفو ډولونو چې ليدلي يې دي بحث کوي

* زده کوونکي وزنونه (تیرې) سره مقایسه کوي او د هغو د دروندوالي مطابق يې په صحيح ترتيب سره ږدي .

— د ۵۷ مخ په ۲۷ مشق کار کول

* زده کوونکي يې مطالعه کوي او پیدا کوي چې مونږ کولای شو چې د شيانو د تلو دپاره د تلو مختلف ډولونه استعمال کړو او هم مختلفي تیرې (وزنونه) لرو چې د شيانو د تلو دپاره استعمالېږي .

* زده کوونکي د هرې تیرې وزن په لور آواز لولي، لکه ۱ کيلوگرام ، ۵۰۰ گرام ۲۰۰ گرام او داسې نور او د هغو مربوطه واقعي وزنونه پیدا کوي، يعنې ۱ کيلوگرام ۵۰۰ گرام ، ۲۰۰ گرام او داسې نور او ټولگي ته يې ښيي .

— ښوونکي ځينې درانده او سپک شيان په ځمکه ږدي او زده کوونکي درانده او سپک شيان سره بېلوي .

* زده کوونکي بحث کوي او پیدا کوي چې د درندو شيانو وزن په کيلوگرام او د سپکو شيانو وزن په گرام اندازه کوو .

— د ۵۷ مخ په ۳۷ مشق کار کول

* يو زده کوونکی هدايت په لور آواز لولي، نور بحث کوي او وايي چې بايد د شيانو وزنونه ولولو او سره مقایسه يې کړو .

* زده کوونکي د شيانو نمونه اخلي او د هغو وزنونه لولي .

* زده کوونکي د نورو ښه پېژندل شويو شيانو تخميني وزنونه وايي .

۴. کورنۍ کار :

د مختلفو لاس ته راټلونکو شيانو لکه د اورلگيت د ډبليو ، د نارنجانو د نیمو پوتکو، لښتو، تار او داسې نورو څخه د تلو جوړول .

- د بېلابېلو شیانو لکه کتاب، بوت، تخته او نورو تلل
- د ۵۸ مخ په ① مشق کار کول
- * د موضوع مطالعه کول، د تلې د دواړو خواو مقایسه کول، د وزنونو د ګرامونو د تعداد ویل لکه په تصویر کې چې ښوول شوی دی او د تشو خانو ډکول
- * یو زده کوونکی په لوړ آواز جملې لولي
- * ځوابونه په لوړ آواز لوستل او مقایسه کول
- په ډېرو رسم شویو تلو کې د یوه شي د وزن معلومول د ملګري سره د خالي خانو ډکول (ښوونکي څارنه کوي)
- * ځوابونه په لوړ آواز لوستل او مقایسه کول
- د ملګري سره د ۵۸ مخ په ② مشق کار کول (لومړنۍ درې تلې)
- * ځوابونه په لوړ آواز لوستل او مقایسه کول
- ۴. په ټولګي کې د پتمې خولې کار/کورنۍ کار :
- د ۵۸ مخ د ② ترمین پاتې تلې

۵۸ مخ - دوهم لوست

عنوان : د مقایسې په واسطه د مختلفو اندازو د وزنونو اټکل ، په دقیق تلو سره د هغوی امتحانول

درسي مواد : تله ، مختلف وزنونه ، شکې ، کاڼي کتابونه

۱. ذهني روزنه :
- د ۲۲ مخ د ② مشق په شان د زنجیري سوالونو سره کار کول
  - $$= ۵۰۰ + ۳۰۰ + ۴۰ + ۷$$

$$= ۷۰۰ - ۴۰۰ - ۶۰۰ - ۱۰۰$$

$$= ۲۰۰ - ۳۰۰ + ۱۰۰ \times ۶$$

$$= ۵۰ \div ۱۰ \times ۸ \div ۵$$

$$= ۳۰ \div ۵ \times ۲ \div ۳$$

$$= ۲۰ \times ۵ \times ۱۰ - ۱۰۰$$

او داسې نور

- تکرار :
- ۲. د کورنۍ کار کتنه او مقایسه کول
  - ۳. د مقایسې په واسطه د مختلفو اندازو د وزنونو اټکل ، په دقیق تلو سره د هغوی امتحانول :
  - ښوونکي د شکو پنځه ډېرې جوړوي او د کاغذ په پنځو ټوټو باندې د (۵۰ پورې عددونه لیکي .
  - * زده کوونکي د ډېریو اندازې سره مقایسه کوي او ترټولو لوی ډېری پیدا کوي او د ① د عدد کاغذ پرې بردي . ورپسې بیا په نورو کې لوی ډېری کوي او د ② د عدد کاغذ پرې بردي . تر هغې دې کار ته دوام ورکوي چې ټول ډېرې نمرې پیدا کړي .
  - * ښوونکي د ډېریو اندازې بدلوي او زده کوونکي په همدې طریقه د هغوی د مقدار مطابق عددونه ورسره بردي .
  - * په همدې ډول د نورو لاس ته راتلونکو شیانو د ډېریو لکه د کاڼو ، کتابونو او داسې نورو سره کار ته دوام ورکول .
  - د ۵۸ مخ په ④ مشق کار کول (کتاب خلاصول)
  - * زده کوونکي موضوع مطالعه کوي ، یو زده کوونکی جملې په لوړ آواز لولي او توضیح کوي چې مونږ باید د مختلفو ډېریو وزنونه د مقایسې له لارې پیدا کړو او په خالي بکسونو کې صحیح وزنونه ولیکو .
  - * زده کوونکي د ملګري سره خالي ځایونه ډکوي .
  - * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول
  - د ۵۸ مخ په ⑤ مشق کار کول
  - * زده کوونکي تله مطالعه او توضیح کوي : موږ ګورو چې دوی غواړي ۳ مېنې وتلي . دوی لومړی ۲۰۰ ګرام وزن د تلې په بله خوا کې بردي . بیا ۱۰۰ ګرام نور بردي . ګوري چې د منو وزن لږ دی . دوی لومړی ۲۰ ګرامه او بیا ۵ ګرامه وزن د منو په خوا کې بردي او د تلې د بلې خوا د (۳۰۰ ګرام) سره مساوات برقراروي .
  - زده کوونکي درې جملې په لوړ آواز لولي . هر ځلې یو زده کوونکی مربوطه مساوات په توره تخته لیکي .
  - * وروستي مساوات ته د تلې د وضع سره ارتباط ورکول (وزنونه او د شیانو وزنونه تشریح کوي) .
  - همداسې په عملي توګه د پوښي تلل لکه د دریم ټولګي د ریاضي کتاب .
  - ۴. کورنۍ کار : نه لري .

* زده کوونکي جملې په لوړ آواز لولي او هر ځل يو زده کوونکی مربوط صحيح مساوات په توره تخته ليکي .

۳. دقيق تلل :

- د تېر لوست په شان په عملي توگه د مختلفو شيانو تلل

* هر ځل زده کوونکي د تللو قصه وايي او مربوط صحيح مساوات ليکي .

- د ۵۹ مخ په ① مشق کار کول (د کتابونو خلاصه)

* يو زده کوونکي د تولکي مخې ته راځي او د لومړۍ تلې وزني قصه (عددي قصه) وايي : کله چې يوو منه يې تلله ، لومړی د تلې بلې خوا ته يې ۲۰ گرامه ايښی و خو هغه لږ څه دروند و نو د مخې سره يې د ۲۰ گرامو وزن زيات کړ او تله د تعادل په حال کې شوه .

* زده کوونکي د دې قمې دپاره مساوات پيدا کوي او په توره تخته يې ليکي .

* ښوونکی د سوال دپاره خالي خانې جوړوي :

$$\boxed{} = \boxed{} - \boxed{}$$

* يو زده کوونکی سوال جوړوي او هغه حلوي :

$$\boxed{180} = \boxed{20} - \boxed{200}$$

* په همدې ترتيب د دوو نورو وزني قصو سره کار ته دوام ورکول

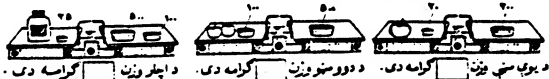
* زده کوونکي د ملگرو سره د ټولو تلو خالي بکسونه ډکوي .
(۵۹ مخ ① مشق)

۴. کورنی کار :

نه لري .

۵۹

① د لاندې شيانو وزنونه پيدا او خالي خانې ډکې کړئ .

② څو گرامه پاتې دي چې يو ۱۰۰ کيلوگرام پوره شي . د مثال په شان خالي خانې ډکې کړئ .

۷۰ گرامه - ۹۲۰ گرامه = ۱ کيلوگرام

۹۲۰ گرامه - ۱ کيلوگرام = ۲۳۰ گرامه
۲۰۰ گرامه - ۱ کيلوگرام = ۸۰۰ گرامه
۷۰۰ گرامه - ۱ کيلوگرام = ۳۰۰ گرامه
۹۹۹ گرامه - ۱ کيلوگرام = ۹۹ گرامه
۵۰۵ گرامه - ۱ کيلوگرام = ۵۰۵ گرامه
۷۹۵ گرامه - ۱ کيلوگرام = ۷۹۵ گرامه

③ د مثالونو په شان خالي خانې ډکې کړئ .
۵ کيلوگرامه = ۵۰۰۰۰ = ۱۰۰۰۰ = ۷۰۰۰۰ = ۷۰۰۰۰ = ۷۰۰۰۰ = ۷۰۰۰۰

کيلوگرام	۸	۱	۱۰	۳	۲	۹	۷	۵	
گرام								۵۰۰	

۵۹ مخ - لومړی لوست

عنوان : دقيق تلل

درسي مواد : تلې ، مختلف وزنونه ، مختلف شيان

۱. ذهني روزنه :

- د عددي دايروسره جمع او تفريق کول ، د لسيزو څخه اوښتل

$$\begin{array}{r} 4375 \\ 3512 \\ 1111 \\ 7014 \end{array} \begin{array}{r} 5555 \\ 7- \\ 8-71 \\ 9934 \end{array} \begin{array}{r} 9229 \\ 4007 \\ 2157 \\ 7967 \end{array} \begin{array}{r} 7008 \\ 5628 \\ 3105 \end{array}$$

۲. تکرار :

- د ۵۸ مخ ⑤ مشق مطالعه کول بيا راپه زړه کول او تشرېح کول (د کتابونو خلاصه)

* زده کوونکي بايد دکڅورو وزن پيدا او خالي څلې ډکې کړي يعنې :

$$100 \text{ گرامه} + 900 \text{ گرامه} = 1 \text{ کيلوگرام}$$

* زده کوونکي د خپلو ځوابونو (د کڅورې وزن) ميزان دکڅورو د وزنونو په شمېرلو سره کوي .

* د 800 گرامو او 950 گرامو وزن لرونکو کڅورو سره کار ته دوام ورکول

* په همدې طريقه د مختلفو شيانو تلل

- د 59 مخ د ⑤ مشق د ملګري سره کار کول

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقايسه کول

- ښوونکي 1 کيلوگرام = گرامه ،

2 کيلوگرامه = گرامه ، 3 کيلوگرامه = گرامه

او داسې نور بېل بېل په توره تخته ليکي .

* زده کوونکي هر ځل د گرامونو شمېر پيدا کوي او په توره تخته خالي ځانې ډکوي .

4. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار :

59 مخ ⑤ مشق

59 مخ - دوهم لوست

عنوان : تريوه کيلوگرامه پورې جمع کول

درسي مواد : څو وزنونه ، تله ، کڅوره

1. ذهني روزنه :

- د عددي دايرې په مرسته جمع او تفريق ؛ د پوره سليزو څخه اوښتل

$\begin{array}{r} 420 \\ 110 \\ 5803 \\ 2405 \end{array} \begin{array}{r} 9906 \\ 7704 \\ 7307 \end{array}$	$\begin{array}{r} 398 \\ 2395 \\ 7794 \\ 5194 \end{array} \begin{array}{r} 2499 \\ 7896 \\ 1097 \end{array}$
---	--

2. تکرار :

- د 21 مخ د ① مشق (د تقسيم دوه شکونه) مطالعه او تشریح کول ، د کتابونو خلاصول

3. تريوه کيلوگرامه پورې جمع کول :

- ښوونکي 1 کيلوگرام = گرامه په توره تخته ليکي .

* زده کوونکي په يوه کيلوگرام کې د گرامونو شمېر وليکي او خالي ځانه ډکوي .

- د يوه کيلوگرام (1000 گرام) د جوړولو دپاره د پاتې شويو گرامونو د شمېر د پيدا کولو دپاره عملي کار

* ښوونکي يو څو وزنونه (تر کيلوگرام لږ) په يوه کڅوره کې اچوي لکه (900 گرامه) .

* زده کوونکي هغه د يوه کيلوگرام سره مقايسه کوي نو بايد نور وزني کاني په کڅورو کې واچوي يعنې (1000 گرامه) تر څو د تلې تعادل برابر شي . وروسته مساوات يې په توره تخته ليکي يعنې : 1000 گرامه + گرامه = 1 کيلوگرام

11

- د کورني کار کتل او مقایسه کول

۳. د ساعت د لوستلو (پوهېدلو) د پاره د

اعداد و انگلیسی شکلونو معرفی کول :

د ۱ څخه ۹ پورې د اعدادو د انگليسي
شکلونو ليکل او مشق کول

* ښوونکي د تورې تختې په ښۍ خوا کې پښتو عددونه د ۱ څخه تر ۹ پورې یو یو بېل بېل لیکي لود زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې څوک دا عددونه په انگلیسي لیکلی شي ؟

* زده کوونکي هر ځل د پښتو د عددونو کښې خواته د هغو معادل انگلیسي عددونه لیکي (که چېرې د زده کوونکو څخه هیڅا انگلیسي عددونه ونه شواي لیکلای بیا یې ښوونکی باید ورته ولیکي)

* ښوونکي د تورې تختې مختلف عددونه وايي
مختلف زده کوونکي يې څرنگه چې لاندې ښودل
شوي دي په صحيح ځايونو کې ليکي .
* په آخر کې ښوونکي بايد انگليسي عددونه يو
ځل بيا په صفا توګه وليکي (په پای کې توره
تخته داسې ښکاري) .

1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1		1
2	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	2	2		2
3	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3	3	3		3
:	:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	:	:	:		:
9	9	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	9	9	9		9
0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0		0

- زده کونکي د عددونو انگلیسي شکل په خپلو کتابچو کې خوځوځله لیکي .

- ښوونکی غددونه په لاندې شکل سره په توره تخته لیکي .

* زده کوونکي مساوي (يوشان) عددونه پيدا
او سره نښلوي چې په انگليسي يا په پښتو
ليکل شوي دي .

(دوام لري)

70

وخت :

① په اکثر ساعتونو کې انگرېزي عددونه ليکل شوي دي. د وخت د پېژندلو دپاره بايد انگليسي عددونه زده کړو.

10 = I	7 = V	4 = IV	1 = I
11 = II	8 = VIII	5 = V	2 = II
12 = XII	9 = IX	6 = VI	3 = III

② لاندې عددونه په انگليسي وليکئ .

<div></div>	1	<div></div>	2	<div></div>	3	<div></div>	4	<div></div>	5	<div></div>	6	<div></div>	7	<div></div>	8	<div></div>	9
<div></div>	11	<div></div>	12	<div></div>	13	<div></div>	14	<div></div>	15	<div></div>	16	<div></div>	17	<div></div>	18	<div></div>	19

③ د ساعت شکل ته وگورئ :

هغه په يوه دوره کې ۱۲ عددونه لري .

هغه په يوه دوزه کې ☐ لويې نخښې لري .

هغه په يوه دوزخ کې تولى ☐ نغښى لري .

هغه ☐ لنډه ستنه لري چې ساعتونه ټپي .

هفت ☐ آورده ستنه لری چی دقیقی نییی .

لنډه ستنه په اتر: (۸) او اوږده ستنه په دولسو (۱۲) ولاړه ده چې دا پوړ (۸) بجي راښيي .

④ لاندې ساعتونو ته وگورئ او وختونه يې په خالي خانوکې وليکن .

☐
☐
☐
☐

۶۰ مخ - لومړۍ لوست

عنوان : د ساعت د لوستلو (پوهېدلو) د پاره
د اعدادو د انگليسي شکلونو
معرفي کول

۱. ذهني روزنه :

- عددي دایرو سره کار کول : جمع او تفریق،
د پوره زریزونو څخه اوښتل

$$\begin{array}{ccc} & \gamma \cdot \lambda & \\ \gamma \cdot \gamma & \bigcirc \gamma & \gamma \cdot \gamma \\ \delta \cdot \gamma & \bigcirc - & \gamma \cdot \gamma \\ \lambda \cdot \lambda & \bigcirc \gamma & \gamma \cdot \gamma \\ & \gamma \cdot \gamma & \end{array}$$

۲. تکرار :

- د ۲۰ مخ ① ، ② او ③ مشق مطالعه او تشریح کول

زده کوونکي يې په زړه کې ورسره جمع کوي (۱۰+۳)
 د حاصل جمع عدد پر دوو وېشي (۲۰ ÷ ۲ = ۱۰)
 د پاتې برخې څخه لومړی ټاکل شوی عدد لرې کوي
 (۲۰-۱۵) لاس ته راغلی ځواب به يې (۵) وي.
 ښوونکی ټوله عمليه په توره تخته ليکي:
 $(5 = 15 - 2 \div 10 + 15 + 15)$

* ښوونکی د زده کوونکو سره مرسته کوي ترڅو
 پيدا کړي چې ځواب تل د معلوم عدد نيمايي
 وي.

* د زړو عددونو سره کار ته دوام ورکول لکه:

$$25 = \boxed{30} - 2 \div 50 + \boxed{30} + \boxed{30}$$

$$30 = \boxed{7} - 2 \div 60 + \boxed{7} + \boxed{7}$$

$$15 = \boxed{} - 2 \div \boxed{} + \boxed{12} + \boxed{12}$$

۲. تکرار:

- ښوونکی لاندې عددي پتی، یو په بل پسې په
 توره تخته رسموي.

* زده کوونکي ورک انگليسي عددونه پيدا کوي او
 په خپلو خانو کې يې په صحيح توګه ليکي.

0	1	2						9
---	---	---	--	--	--	--	--	---

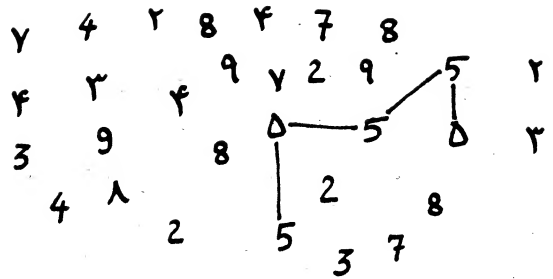
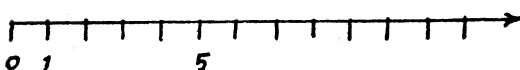
			4					8
--	--	--	---	--	--	--	--	---

		2						
--	--	---	--	--	--	--	--	--

۳. د (۱۰-۱۱-۱۲) د انگليسي عددونو معرفي کول:

- ښوونکی د (۱-۱۲) د عددونو انگليسي شکلونه
 په غیر منظم ډول په چوکاټ کې ليکي او ترې
 لاندې يوه عددي شعاع رسموي چې پر عددونو
 يې غيب وي.

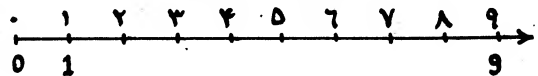
1	5	2	8	4	12
6	3	9	7	11	10

- ښوونکی د توري تختې ټول عددونه پاکوي او خالي
 چوکاټ په توره تخته رسموي او په چوکاټ کې
 انگليسي عددونه د ترتيب څخه پرته ليکي او
 د هغه لاندې يوه عددي شعاع د څو غيبو
 عددونو سره رسموي.

* زده کوونکي د عددي شعاع غيب عددونه پيدا کوي
 او هغه د عددي شعاع د نخښه شويو ځايونو لاندې
 په صحيح توګه ليکي او په چوکاټ کې هغه عدد
 چليپا کوي.

1	7	3	6	2
9	4	8	5	0

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار: د عددونو

انگليسي شکل په کتابچو کې د ۰-۹ پورې درې ځله منځليک

۶۰ مخ - دوهم لوست

عنوان: د (۱-۱۱-۱۲) د عددونو د انگليسي
 شکلونو معرفي کول

۱. ذهني روزنه:

- عددي لوبه:

* ښوونکی د زده کوونکو څخه غواړي چې یو عدد
 مثلاً (۱۵) د ځان سره (زړه کې) وټاکي. بیا هماغه
 عدد د ځان سره (په زړه کې) ورسره جمع کړي
 (۱۵+۱۵). وروسته ښوونکی یو حفت عدد
 لکه (۱۰) وایي او ... (دوهم کتار وګورئ!)

۶۰ مخ - دریم لوست
عنوان: د یوه ساعت د شکل معرفي کول - د پوره ساعتونو پېژندل

درسي مواد: ساعتونه

۱. ذهني روزنه:

- د عددی دایره سره کار کول

۲. تکرار:

- د کورني کار کتل

- بنوونکی ۱۲ پوري مختلف عددونه وایي.

* زده کوونکي انگلیسي عددونه په توره تخته لیکي.

۳. د یوه ساعت د شکل معرفي کول - د پوره ساعتونو پېژندل:

- د ساعت شکل (مخ) ته کتل

* بنوونکی د موجودو ساعتونو د تعداد مطابق گروهونه تشکیلوي (هر گروه ته یو ساعت)

* بنوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې په دقت

سره د ساعت شکل (مخ) ته وگوري او تشریح یې کړي

لکه په هغې ۲ (۳) ستنې دي، یوه یې د بلې څخه

اوږده ده. هلته ۱۲ لویې نڅېنې دي او داسې نور.

- د ۶۰ مخ په ۳۵ مشق د ملگري سره کار کول

* زده کوونکي د رسم شوي ساعت شکل مطالعه او تشریح کوي لکه:

هلته ۱۲ پوري انگلیسي عددونه دي، ۱۲ لویې نڅېنې، ۶۰ واړو

قدیمونه (نڅېنې)، یوه اوږده ستنه او یوه لنډه ستنه، لنډه ستنه

۸ ښيې او اوږده ستنه ۱۲ ښيې.

* زده کوونکي مربوطه خالي بکسونه ډکوي (بنوونکي مرسته کوي).

* زده کوونکي جملې بېلې بېلې په لوړه آواز لولي.

* زده کوونکي وروستی جملې په لوړه آواز لولي، پري بحث کوي او د

رسم شوي ساعت سره یې مقایسه کوي.

- د ۶۰ مخ په ۴۵ مشق باندې کار کول

* زده کوونکي موضوع مطالعه کوي او د ساعتونو ستنې سره مقایسه کوي او

پیدا کوي چې په ټولو ساعتونو کې اوږدې ستنې په ۱۲ باندې ولاړې

دي او لنډې ستنې په مختلف ځایونو باندې ولاړې دي (مختلف

عددونه ښيې) کوم چې پوره ساعتونه ښيي.

* زده کوونکي د ملگرو سره بحث کوي او خالي ځانې ډکوي.

* په لوړه آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴. کورني کار: نه لري.

* زده کوونکي په بکس کې هغه عددونه خط وکړي چې د عددی شعاع لاندې له پخوا لیکل شوي دي.

* زده کوونکي هر ورک عدد په بکس کې پیدا کوي او د عددی شعاع د نڅینه شوي ځای لاندې یې په صحیح ډول

لیکي او په بکس کې یې خط وکړي.

* د ۶۰ مخ په ① مشق کار کول

- بنوونکي د جمع لاندې سوالونه په پښتو عددونو

یو په بل پسې په توره تخته لیکي او د همدغو

عددونو لپاره چې په انگلیسي شکلونو ولیکل شي

خالي بکسونه رسموي.

* هر ځل زده کوونکي سوالونه په پښتو عددونو حاوي ورته

یې په انگلیسي عددونو په مربوطه تشو بکسونو کې لیکي.

$$\square = 5 + 5 \quad 10 = 8 + 2$$

$$\square = \square + \square \quad 10 = 8 + 2$$

$$\square = 6 + 6 \quad \square = 5 + 6$$

$$\square = \square + \square \quad \square = \square + \square$$

$$\square = 2 + 8 \quad \square = 3 + 7$$

$$\square = \square + \square \quad \square = \square + \square$$

$$\square = 10 + 2 \quad \square = 1 + 9$$

$$\square = \square + \square \quad \square = \square + \square$$

$$\square = 11 + 1 \quad \square = 10 + 1$$

$$\square = \square + \square \quad \square = \square + \square$$

- بنوونکي د لاندې په ډول په توره تخته

د ګانو د مختلف شمېر لرونکي بکسونه رسموي.

* زده کوونکي هر یو شمېرې او د هغه عدد انگلیسي شکل دهغه

د بکس لاندې تش بکس کې لیکي.

○○○○	○○○○	○○○○	○○○○
○○○○	○○○○	○○○○	○○○○
○○○○	○○○○	○○○○	○○○○
○○○○	○○○○	○○○○	○○○○

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورني کار: ۶۰ مخ ⑦ مشق

متر	۵	۶	۱۰	۲	۸	۱
سانتي	۵۰۰	۹۰۰	۱۰۰	۴۰۰	۳۰۰	۷۰۰

* زده کوونکي د ۵۵ مخ د ۳۵ مشق په شان متر په سانتي متر او سانتي متر په متر اړوي .

۳ ساعت : دلنډې او اوږدې ستنې د حرکت ترمېخ د رابطې موندل ، په صحيح ډول پر ساعت باندې د وخت پېژندل :

— د ۶۱ مخ په ① مشق باندې کارکول زده کوونکي موضوع مطالعه کوي .

* یو زده کوونکی په لوړ اواز جه لې (هدایت) لولي .
* زده کوونکي د هر ساعت د لنډې او اوږدې ستنې موقعیتونه (ځایونه) سره مقایسه کوي او ښودل شوی وخت وایي .

* زده کوونکي د هر ساعت تشریحات (لنډې جملې) لولي ، پرې بحث کوي او مربوطه ساعت سره یې مقایسه کوي .

* زده کوونکي د ملګري سره خالي بکسونه ډکوي (ښوونکی مرسته کوي) .

* په لوړ اواز د ټول تشریح لوستل او یو د بل سره یې مقایسه کول

* زده کوونکي د لومړي-دوهم ، دوهم-درېم درېم-څلورم ، څلورم-اول ، ساعتونو د لنډو او اوږدو ستونو موقعیتونه (ځایونه) سره مقایسه او تشریح کوي او پیدا کوي چې هرکله لنډه ستنه د ۸ څخه ۹ ته ځي (۱ ساعت) اوږده ستنه باید ۶۰ قدمونه واخلي (یوه دوره - ۶۰ دقیقې) او وایي چې یو ساعت د ۶۰ دقیقو سره مساوي دی .

— د ۶۱ مخ په ⑦ مشق باندې د ملګري سره کارکول

* زده کوونکي یو یا دوه ساعتونه تشریح کوي .

۴ د پټې خولې کار/کورنۍ کار : ۶۱ مخ

③ مشق د توضیح دپاره د ۴ لومړنیو سوالونو په تخته حلول

① په ساعتونو کې د اوږدې اولنډې ستنې د حرکت ترمېخ راپله پېدا کړئ .

د لته اوږدې ستنې
د ۱۰ قدمونه
د ۱۰ دقیقې د
څخه تېرې شوې دي .
لنډه ستنه هم لږ شاته
خوځېدلې ده .

اوس اوږدې ستنې
د ۱۰ دقیقې د
څخه تېرې شوې دي .
لنډه ستنه
پورته ۱۰ دقیقې
د ۸ او ۹ مخ کې ده .

د ۱۰ دقیقې د
څخه تېرې شوې دي .
لنډه ستنه
پورته ۱۰ دقیقې
د ۸ او ۹ مخ کې ده .

د ۱۰ دقیقې د
څخه تېرې شوې دي .
لنډه ستنه
پورته ۱۰ دقیقې
د ۸ او ۹ مخ کې ده .

د ۱۰ دقیقې = ساعت

② د لانډې ساعتونو صحیح وختونه ولیکئ .

③ د مثالونو په شان خالي ځانې ډکې کړئ .

۶ ساعت = ۶۰ × ۶۰ = ۳۶۰۰ دقیقې

۱۰ ساعت = ۶۰ × ۱۰ = ۶۰۰۰ دقیقې

ساعتونه	۲	۱۰	۶	۱	۳	۷	۸	۵	۴	۹
دقیقې	۶۰	۶۰۰								

نوټ : یوه شپه او ورځ ۲۴ ساعته ده .

۶۱ مخ - لومړی لوست
عنوان : ساعت : دلنډې او اوږدې ستنې د حرکت ترمېخ د رابطې موندل ، پر ساعت باندې په صحيح ډول د وخت پېژندل

۱. ذهني روزنه :

— د ۲۲ مخ د دوهم لوست په شان د ځنځيري سوالونو سره کارکول

$$\begin{aligned}
 &= 9 + 200 + 20 + 2780 \\
 &= 11 + 500 + 300 + 1200 \\
 &= 500 - 2000 - 400 - 7400 \\
 &= 1700 - 300 - 100 + 8900 \\
 &= 8 + 5000 - 3000 + 7000
 \end{aligned}$$

او داسې نور .

۲. تکرار :

— ښوونکی لانډې جدول په توره تخته رسموي .
(دوهم کتار وگورئ)

* زده کوونکي سوالونه حلوي او خالي ځايونه ډکوي .
- د کوونکي کارکتنه او مقايسه کول

۳. ساعت ؛ د ثانيي معرفي کول :

- ښوونکي د زده کوونکو څخه غواړي چې د ساعت دريمې (اوږدې) ستنې ته وگوري (بې له دې چې زده کوونکو ته ووايي چې هغه ثانيه ښيي) .

* زده کوونکي وايي چې دا ستنه د نورو څخه تيز حرکت کوي او د دې معنا دا ده چې د اوږدې ستنې هر قدم ډېر لږ وخت ښيي چې مونږ يې د ثانيي په نامه يادوو (که ضرورت وي ښوونکي رهنمايي کوي) .

- د ۶۲ مخ په ۷۵ مشق کار کول

* زده کوونکي په پټه خوله موضوع (وظيفه) مطالعه کوي .

* يوزده کوونکي جملې په لوړ آواز لولي .

* زده کوونکي رسم شوي ساعت تشرېح کوي : مونږ گورو چې د ساعت په دایره کې اوږدې ستنې هم د ۱۲ څخه په حرکت پيل کړي او د ساعت ۲۳ قدم ته رسېدلې ده ، چېرې چې ۲۳ ليکل شوي دي . د دې معنا دا ده چې د دې ستنې هر قدم يوه ثانيه ښيي .

* ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې پيدا کړي :

د ساعت د قاب په دایره کې ۶۰ قدمه دي . د دې دایرې تکميلول د اوږدې ستنې په واسطه ۶۰ قدمه غواړي ، د دې خبرې معنا دا ده چې يوه دوره ۶۰ ثانيې لري ، ۶۰ ثانيې يوه دقیقه جوړوي .

* زده کوونکي د ملگري سره خالي بکسونه په صحيح عددونو سره لکه څنګه چې په تصوير کې ښودل شوي دي ډکوي .

- د ۶۲ مخ په ۷۵ مشق کار کول

* يوزده کوونکي په لوړ آواز جملې لولي .

* زده کوونکي ساعتونه مطالعه کوي او د ساعتونو اوږدو ستونو هل شوي قدمونه يو، يو وايي .

* د ملگري سره د خالي بکسونو ډکول

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقايسه کول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار : په ثانيو باندې د لاندې دقيقو بدلول :

۱ دقیقه ، ۲ دقيقې ، ۳ دقيقې ، ۴ دقيقې ، ۵ دقيقې

۶۲

① ځي ساعتونه تر ټولو اوږده دريمه ستنه هم لري چې ثانيه ښيي .
د دې ستنې يو قدم يوه ثانيه ده .
دا ستنه په يوه دوره کې [ ] دقيقه پوره کوي چې [ ] ثانيې کېږي .

۲۳ ثانيې

[ ] ثانيې = [ ] دقيقه

② په لاندې ساعتونو کې تر ټولو اوږده ستنه چې د ۱۲ څخه شروع کېږي ، څو ثانيې ښيي ؟

[ ] ثانيې

[ ] ثانيې

[ ] ثانيې

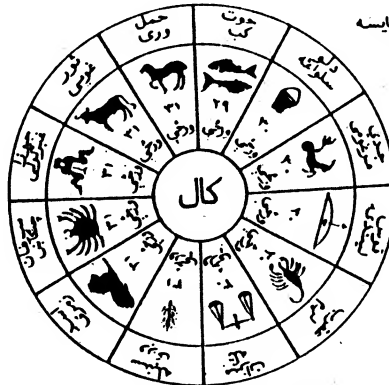

[ ] ثانيې

[ ] ثانيې

④ لاندې شکل په ترتيب سره د کال د مياشتو نومونه او د هغو د ورځو تعداد راښيي .

شکلونه او نومونه سره مقايسه کړئ او د مياشتو نومونه زده کړئ .

يو کال [ ] مياشتې دي .

يو کال [ ] ورځې دي .

۶۲ مخ - لومړۍ لوست عنوان : ساعت ؛ د ثانيي معرفي کول

درسي مواد : ساعتونه

۱. ذهني روزنه :

- ښوونکي ځينې عددونه يو په بل پسې په توره تخته ليکي ، لکه : ۲۴۷۳ ، ۷۹۸۴ ، ۸۰۶۹ ، ۱۰۱ ، ۹۵ ، ۷۸۵۹ او نور .

* ښوونکي هر ځل د يو عدد مختلفو رقمونو ته يو په بل پسې اشاره کوي ، مثلاً په ۲۴۷۳ کې ۴ ته اشاره کوي .

* هر ځل زده کوونکي د ښودل شوي رقم ارزښت وايي يعنې (۴۰۰) .

۲. تکرار :

- ښوونکي د کورني کار څخه يو جدول په توره تخته رسموي (۶۱ مخ ۳۱ تمرين) .

٦٢ مخ - دوهم لوست
عنوان : د کال د میاشتو معرفي کول

١. ذهني روزنه :

- د ١ او ١٠ په قدمونو شمېر کول
١٣٥٥ ، ١٣٤٦ ، ١٣٢٥ ، ٣٤٢٥ ، ٣٤٢٥ ، ٣٥٢٥
٢٥٩٧ ، ٢٥٩٦ ، ٢٦٠٦ ، ٥١٤٠ ، ٥١٥٠ ، ٥٢٤٠
٧٩٩٤ ، ٧٩٩٥ ، ٨٠٠٤ ، ٨٩٩٣ ، ٨٩٩٠ ، ٩٠٣٠

٢. تکرار - تقویت :

- ښوونکي د حاصل او قرض څخه پرته په ستوني شکل د جمع او تفریق یوڅو سوالونه په توره تخته بېل بېل لیکي لکه :

٣٢٦ ٨٣٩ ٤٣٢٧ ٦٧٣١
+ ٥٣٣ - ٤٠٦ + ٥٤٧١ - ٥١٢٠

* زده کوونکي یې یو پر بل پسې په توره تخته حلوي .

- د کورني کار کتنه او مقایسه کول

٣. د کال د میاشتو معرفي کول :

- د ٦٢ مخ په (٣) مشق باندې کار کول

* زده کوونکي موضوع مطالعه او جملې په لوړ آواز لولي .

* ښوونکي د زده کوونکو څخه پوښتنه کوي چې دکوچي میاشتي نوم مو اورېدلی دی ؟

* زده کوونکي د مختلفو میاشتو نومونه وایي لکه میزان .

* نور زده کوو هر ځلي هغه په رسم کې پیدا کوي .

* ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې د تصویر

اود میاشتي د نوم ترمنځ رابطه پیدا کړي اود

هرې میاشتي د ورځو تعداد ولولي .

* ښوونکي زده کوونکي رهنمائي کوي چې زمونږ د کال

د لومړنيو ٦ میاشتو هره میاشت ٣١ ورځې ده ،

ورپسې پنځه میاشتي هره میاشت ٣٠ ورځې ده

خو وروستی میاشت ٢٩ ورځې ده .

* ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې د

د ټولو میاشتو د ورځو تعداد په جمع کولو سره

د یوه کال د ورځو تعداد پیدا کړي .

* زده کوونکي د ملګري سره خالي بکسونه ډکوي .

- ښوونکي لاندې جدول په توره تخته رسمي .

* زده کوونکي د تصویر څخه د میاشتو دواړه نومونه

اود هرې میاشتي د ورځو تعداد یو په بل پسې

لیکي .

١	حمل	وری	٣١
٢	ثور	غویی	٣١
٣	جوزا	غبرګولی	٣١
⋮	⋮	⋮	⋮
١٢	حوت	کب	٢٩

* زده کوونکي د میاشتو نومونه اود هرې میاشتي

د ورځو تعداد په لوړ آواز لولي .

٤. کورنی کار : نه لري .

١) لاندې مياشتې شو ورځې کېږي ؟

٣- مياشتې = ورځې ٥- مياشتې = ورځې ٨- مياشتې = ورځې
٦- مياشتې = ورځې ٩- مياشتې = ورځې ١١- مياشتې = ورځې

٢) د چوکاټ څخه د مياشتو نومونه په ترتيب سره خالي ځانونکې وليکئ .

خطه	ميزان	اسد	جدې	سرطان	سنبله
دلو	ثور	قوس	جوزا	حوت	عقرب
١	٢	٣	٤	٥	٦
٧	٨	٩	١٠	١١	١٢
حبل					

٣) يوه هفته ٧ ورځې ده .

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه شنبه	چارشنبه	پنجشنبه	جمعه
------	--------	--------	---------	---------	---------	------

٤) د هفتو د ورځو تعداد پيدا کړئ .

٥- مياشتې = ورځې ٩- مياشتې = ورځې
٦- مياشتې = ورځې ١٢- مياشتې = ورځې

عباسي سوالونه

١. د شريف پلار د خپل کار ترڅايه پورې ٦٠٠ متره لارومي څو کيلومتره کېږي ؟
٢. د کلي څخه تر شفاخانې پورې ٣ کيلومتره لار ده ، څو متره کېږي ؟
٣. د مريې کشره غور ٢ کله ده ، هغه څو مياشتې ده ؟
٤. د محمود د پېښل اوږدوالی ١٣ سانتي متره دی . د احمد د پېښل اوږدوالی ١٢ سانتي متره او ٥ ملي متره دی . د احمد پېښل د محمود د پېښل څو ملي متره دی ؟
٥. يوه دوکاندار ٧٨٠٠ کيلوگرامه وريځې اغيستې دي او ٩٨٧ کيلوگرامه يې بېرته غرځې کېږي دي . څو کيلوگرامه وريځې ورسره پاتې دي ؟

٦٣ مخ - لومړی لوست

عنوان : د مياشتو او هفتو اړول په ورځو ، دهغې د ورځو او د مياشتو تنظيم

١. ذهني روزنه :

- د ضرب د مربوطه سوالونو سره کار کول لکه :

$$\begin{array}{l} 3 \times 2 = 6 \\ 4 \times 5 = 20 \\ 7 \times 9 = 63 \\ 2 \times 2 = 4 \\ 4 \times 5 = 20 \\ 7 \times 9 = 63 \\ 2 \times 2 = 4 \\ 4 \times 5 = 20 \\ 7 \times 9 = 63 \end{array}$$

$$1 \times 2 = 2, 5 \times 2 = 10, 10 \times 2 = 20$$

٢. تکرار :

- مختلف زده کوونکي د کال د مياشتو نومونه په صحيح ترتيب سره بېل بېل د ټولگي په مخکې وايي .
- ښوونکی د يوې مياشتې نوم اخلي .
- * زده کوونکي وايي چې نوموړې مياشت شو ورځې لري .

- په توره تخته باندې د پوره کال د ورځو تعداد محاسبه کول (د ٦٢ مخ د ٢ مشق د رسم په کار ورل)

٣. د مياشتو او هفتو اړول په ورځو ، د مياشتو او د اوڼۍ د ورځو ترتيب :

- ښوونکی د څو مياشتو نومونه په توره تخته ليکي او د زده کوونکو څخه پوښتنه کوي چې کومه مياشت مخکې راځي لکه : ثور ، حمل ، سرطان ، اسد ، جوزا ، دلو ، قوس ، جدې ، حوت ، عقرب ، سنبله ، ميزان او نور .

* زده کوونکي دهغوی سم ترتيب پيدا کوي او په پرله پسې ډول يې ليکي . لکه : حمل ، ثور ، جوزا ، سرطان ، اسد او داسې نور .

- ښوونکی د زده کوونکو څخه چې لاندې مياشتې شو ورځې لري :

لومړۍ شپې مياشتې ورځې لري .
دویمې پنځه مياشتې ورځې لري .
لومړۍ درې مياشتې ورځې لري .
سنبله او ميزان ورځې لري .
دروستۍ درې مياشتې ورځې لري .

* هرځل زده کوونکي د ورځو تعداد محاسبه کوي او په توره تخته باندې خالي ځانې ډکوي . لکه :
د کال لومړۍ شپې مياشتې [١٨٦] ورځې لري .
(د ٦٢ مخ د ٢ مشق د رسم په کار ورل)

- د ملگري سره د ٦٣ مخ په ٢ مشق کار کول

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

- د ٦٣ مخ د ٢ مشق څخه د ورځو د نومونو مطالعه کول او په لوړ آواز يې ويل

* ښوونکی د ورځو نومونه په بې ترتيبه ډول په توره تخته ليکي .

* زده کوونکي يې په ترتيب سره ليکي .

* زده کوونکي نومونه يو يو لولي .

* ښوونکی په توره تخته ليکي :

يوه هفته ورځې لري .

د عبارتې سوالونو حلول :

۳. ښوونکي د ۶۳ مخ لومړۍ عبارتې سوال په
صفا توګه په توره تخته لیکي (لاندې وګورئ).
دوه یا درې زده کوونکي بېل بېل د تورې تخته
څخه عبارتې سوال لولي.
۴. ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې :
۱. هغه عددونه چې په سوال کې استعمال شوي
دي پیدا او ترې لاندې خط وکاري لکه ۷ .
۲. مربوطه پوښتنه پیدا او ترې لاندې خط وکاري.
۳. هغه عملیه چې د سوال د حلولو دپاره ضرورت
دی پیدا کړي لکه ضرب (x).
۴. صحیح مساوات پیدا او حل یې کړي.
۵. د سوال صحیح ځواب ووايي.

- * په پای کې توره تخته داسې ښکاري :
د شریف پلار د کار ترځایه ۷ کيلومتره لار وځي
څومتره کېږي ؟

$$۶ \text{ کيلومتره} = \boxed{} \text{ متره}$$

$$۱ \text{ کيلومتر} = ۱۰۰۰ \text{ متره}$$

$$۶ \text{ کيلومتره} = ۱۰۰۰ \times ۶ \text{ متره} = \boxed{۶۰۰۰} \text{ متره}$$

- په همدې طريقه په توره تخته باندې د
دوهم او درېم سوال حلول
زده کوونکي څلورم سوال خپلو ملګرو سره په
خپلو کتابچو کې حلوي (ښوونکي مرسته کوي).
* په لوړه آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴. په ټولګي کې د پتمې خولې کار/کورنۍ کار

د ۶۳ مخ وروستی (پنځم) عبارتې سوال په
خپلو کتابچو کې حلول

- * زده کوونکي د هفتې ورځې شمېرې او تشې ځانې ډکوي.
* په توره تخته باندې د څو هفتو د ورځو شمېر
د معلومولو لپاره په همدې ډول کار ته دوام ورکړل
لکه :

دوې هفتې ورځې لري.

څلور هفتې ورځې لري.

درې هفتې ورځې لري.

او داسې نور .

۴. په ټولګي کې د پتمې خولې کار/کورنۍ کار :

۶۳ مخ ④ مشق

۶۳ مخ - دوهم لوست عنوان : د عبارتې سوالونو حلول

۱. ذهني روزنه :

- د ۱۰۰ او ۱۰۰۰ په قدمونو شمېر کول
۹۰۰۹ ، ... ، ۲۰۰۹ ، ۱۰۰۹	:	۲۹۵۴ ، ... ، ۲۱۵۴ ، ۲۰۵۴
۹۰۱۷ ، ... ، ۲۰۱۷ ، ۱۰۱۷	:	۹۰۱۲ ، ... ، ۸۲۱۲ ، ۸۱۱۲
۹۱۸۶ ، ... ، ۱۱۸۶ ، ۱۸۶	:	۶۹۶۰ ، ... ، ۶۱۶۰ ، ۶۰۶۰
- او داسې نور .

۲. تکرار :

- ښوونکي په ورځو باندې د هفتو د اړولو ځینې سوالونه
په توره تخته بېل بېل لیکي . لکه :

۵ هفتې ورځې : ۹ هفتې ورځې

۸ هفتې ورځې : ۷ هفتې ورځې

۳ هفتې ورځې : ۱۰ هفتې ورځې

- * ښوونکي د ورځو مختلف تعداد وايي ، زده کوونکي
وايي چې څو مکملې هفتې ورڅخه جوړېږي . لکه :

$$۳۳ \text{ ورځې} = ۴ \text{ هفتې او } ۵ \text{ ورځې}$$

$$۲۵ \text{ ورځې} = ۳ \text{ هفتې او } ۴ \text{ ورځې} . \text{ او داسې نور}$$

- * زده کوونکي د ورځو شمېر پیدا او خالي ځانې یو په بل پسې ډکوي .

د شپږم فصل پېژندنه

عنوان : جمع او تفریق د حاصل او قرض سره

د درسي کتاب مخونه : ۶۶ — ۷۲

د پېشنهاد شويو درسونو تعداد : ۱۵

د درسي معاونات : د اکانو، اکانو کڅوري او کاني

د موضوعاتو تفصيل او تبصرې :

تراوسه د جمع او تفریق د سوالونو تمرکز د زده کونکو د ذهني محاسبې وړې او پياوړتيا ته وه. کېدای شي د مختلويو عددونو په شفاهي ډول د حاصل يا قرضولو سره جمع او تفریق غلطی منع ته راوړي. نوڅکه ضروري ده چې لوی عددونه په لیکلي شکل جمع او تفریق کړو.

په دې فصل کې لاندې موضوعات معرفي شوي دي :

- جمع د حاصل سره
- تفریق د قرض سره
- د تفریق په واسطه د جمع د سوالونو میزبان او د جمع په واسطه د تفریق د سوالونو میزبان

څرنگه چې پوهېږد لویو عددونو د پاره د عملي درسي معاوناتو موندل مشکل دي نوڅکه د درسي ځاګړ په جوړولو کې اکثره توره تخته استعمال شوې ده.

د دې لپاره چې زده کونکي په لیکلي شکل ښه وپوهېږي او د عددونو د صحیح لیکنې سره بلد شي دې مثالونه او په ستوني شکل کې دېر سوالونه ورکړل شوي دي.

د مقامي قیمت جدول چې په تېرو فصلونو کې کارول شوی، زده کونکي چمتو کوي چې د عددونو یويزونه، لسیزونه، سلیزونه او زیریزونه په صحیح ستونونو کې یو نرېل لاندې ولیکي.

په جمع کې حاصل او په تفریق کې قرض د مقامي قیمت د جدول په واسطه په مختلفو قدمونو کې په واضح ډول تشریح شوي دي. همدارنګه د جمع او د تفریق د لیکلي شکلونو ترمنځ رابطه هم معرفي شوې ده ترڅو زده کونکي د جمع او تفریق د ځوابونو د میزاولو مهارت ترلاسه کړي.

شپږم فصل

جمع او تفريق د حاصل او قرضو سره

① عددونه په خپلو ځايونو کې وليکن او د هر رقم د زرين د رقم څخه قيمت معلوم کړئ. دايرې تايپ کړئ.

يويز	سليز	لريز	زير	يويز	سليز	لريز	زير
۷۰۰۱	۶۸۱۲	۱۰۰		۲۵۲۷			
				۷۶۵۳			
۳۳۲۸	۵۶۳۰	۷۰۹۰		۳۲۶			
				۸۹			
۱۰۰۰۰	۹۹۹۹	۶۲۳		۸۷۱۹			
				۱۹۷۸			
۵	۷	۶	۷				

جمع د حاصل سره

② په لاندې طريقه جمع کوو:

مثال

يويز	سليز	لريز	زير
۲	۳	۳	۲
۴	۵	۲	۸
۶	۸	۶	۲

۱. لومړی یويزونه سره جمع کړو لکه ۲+۳=۵ (يويزونه)
يعنې ۱ سليز او ۲ یويزونه چې ۲ یويزونه مونږ
د یويز د ځای لاندې لیکو او یو سليز په دایره
کې ① د سليز د ځای د پاسه لیکو.۲. بیا سليزونه سره جمع کړو لکه ۳+۳=۶ (سليزونه)
چې د سليزونو لاندې بیا لیکو.۳. په همدې ترتیب سليزونه او زيرونه جمع کړو.
لاندې سرالونه د مثال په شان حل کړئ.

۶۲۳۶	۷۴۳۹	۴۳۶۷	۳۲۵۴
+ ۲۴۳۶	+ ۱۴۲۲	+ ۴۱۲۵	+ ۲۱۲۹
			۳

۸۳۹۲ ۵۳۹۳ ۶۶۸۲ ۸۸۶۱

يعنې:

۷۰ سانتي مترو + سانتي مترو = ۱۰۰ سانتي مترو۷۰ سانتي مترو + سانتي مترو = ۱۰۰ سانتي مترو

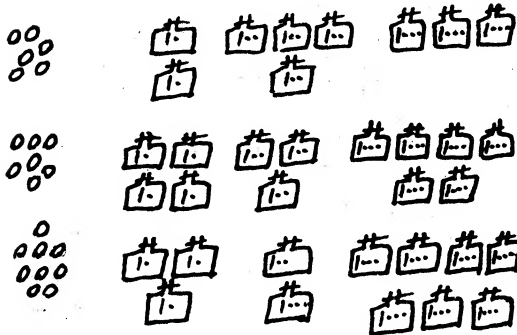
٢. تکرار:

- د کورني کار کتنه او مقایسه کول
- د ۵۷ مخ د ⑤ مشق مطالعه کول
- * د نورو سپکو شيانو نمونه اخیستل چې په گرام اندازه کېدای شي.
- * د نورو درندو شيانو نمونه اخیستل چې په کيلوگرام اندازه کېدای شي.

٣. د مقامي قيمت په جدول کې د عددونو مشق

(د ۴ رقمي عددونو د پاره):

- بنوونکی لاندې شيان او د مقامي قيمت جدول په توره تخته رسموي.

يويز	سليز	لريز	زير

* زده کوونکي د هر کتار څانگې، او په کڅوړو کې رسم شوي کافي شمېرې او عدد پيدا کوي او د يويزونو، سليزونو، لريزونو او زيرونو عددونه د مقامي قيمت د جدول په صحيح ځايونو کې يې ليکي مثلاً په لومړي کتار کې:

يويز سليز لريز زير
۳ ۴ ۲ ۶

٦٤ مخ - لومړی لوست

د مقامي قيمت په جدول کې د عددونو مشق
(د ۴ رقمي عددونو د پاره)

١. ذهني روزنه:

- بنوونکی ۱ متر (۱۰۰ سانتي مترو) په توره تخته ليکي او د ۱۰۰ څخه لږ مختلف اوږدوالی په سانتي مترونو ورکوي لکه ۷۰ سانتي مترو، ۸۰ سانتي مترو، ۹۲ سانتي مترو، ۷۵ سانتي مترو، ۱۰ سانتي مترو، ۴۲ سانتي مترو، ۱۵ سانتي مترو او داسې نور.

* زده کوونکي هر ځل د پاتې سانتي متر تعداد پيدا کوي او وايي چې ۱۰۰ سانتي مترو (۱ متر) پوره شي.
(دوهم کتار وگورئ!)

یونیز	لسیز
۶	۳
⋮	⋮

۳. د یونیزونو، لسیزونو او سلیزونو د مقامي قیمت جدول سره کار کول :

- د یونیزونو، لسیزونو او سلیزونو د مقامي قیمت د جدول سره د اشنا کېدو د پاره د ۵ مخ په ① مشق باندې بحث کول

- د ۳، ۲، ۱ د رقمونو څخه مختلف درې رقمي عددونه جوړول او د هغو د اندازو سره سم د هغو ترتیبول

* ۳، ۲، ۱ په توره تخته لیکي او د زده کوونکو څخه غواړي چې د دې رقمونو څخه عددونه جوړ کړي .

* زده کوونکي یو یا دوه مثالونه وایي ، لکه : ۲۳۱ ، ۳۲۱

* څومره عددونه چې زده کوونکي جوړولی شي په خپلو کتابچو کې یې دې ولیکي .

* زده کوونکي عددونه لولي او په توره تخته یې لیکي [شپږ عددونه ۲۳۱، ۳۲۱، ۱۲۳، ۳۱۲، ۱۳۲، ۲۱۳]

* زده کوونکي د ټولو عددونو د پاره د کانونو گروپونه پرمخ جوړوي او د هغو د اندازو مطابق یې ترتیبوي .

* زده کوونکي د هر گروپ د سلیزونو، لسیزونو او یونیزونو تعداد وایي او په ترتیب سره هریو د مقامي قیمت په جدول کې پر توره تخته لیکي .

۱	۲	۳
۱	۳	۲
۲	۱	۳
⋮	⋮	⋮

- د ۵ مخ په ⑦ مشق کار کول

۴. په ټولگي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

د ۵ مخ ⑨ مشق (باید تشریح شي) .

- د تبدیل شویو رقمونو عددونه موندل او د هغوی د کوچنیوالي او لویوالي معلومول

* ښوونکي لاندې عددونه په غیر منظم ډول په توره تخته لیکي :

۱۸ ، ۲۶ ، ۳۴ ، ۷۵ ، ۶۲ ، ۴۳ ، ۵۷ ، ۸۱

* زده کوونکي د عددونو جوړې د تبدیل شویو رقمونو سره پیدا کوي او په دوو ستونونو کې یې ترتیبوي :

کوچنی	لوی
۱۸	۸۱
۵۷	۷۵
⋮	⋮

۴. کورنۍ کار نه لری .

۵ مخ - دوهم لوست

د یونیزونو، لسیزونو او سلیزونو د مقامي قیمت سره کار کول

درسي معاونات : ۱۲ د ۱۰۰ کانو کثرتي ، ۱۲ د ۱۰ کانو کثرتي

۱. ذهني روزنه :

- په مختلفو قدمونو کې شمېر کول ، لکه :

۹۶ ، ۹۵ ، ۱۰۵ ، ۸۵ ، ۸۰ ، ۷۵ ، ۱۱۰ ، ۲۱۰ ، ۳۱۰ ، ۹۱۰ ، ۱۱۲ ، ۲۱۲ ، ۹۱۲

- د ۱۰ او ۱۰۰ سره جمع او تفریق

$= 100 + 125$ $= 100 + 396$ $= 100 + 11$
 $= 100 + 725$ $= 100 + 792$ $= 100 + 91$
 $= 100 + 325$ $= 100 + 795$ $= 100 + 98$

$= 100 - 325$ $= 100 - 1.9$ $= 100 - 18$
 $= 100 - 518$ $= 100 - 5.7$ $= 100 - 1.7$
 $= 100 - 999$ $= 100 - 7.2$ $= 100 - 2.3$

۲. تکرار : د اندازو سره سم د لاندې ۴ عددونو ترتیبول او د مقامي قیمت په جدول کې د د هغو لیکل ، ۶۸ ، ۷۲ ، ۳۶ ، ۴۱

* د دېروارو عددونو د پيدا کولو لود مقامي قيمت د جدول د تکميلولو څخه وروسته ښوونکي مختلفو رقمونو ته اشاره کوي لکه ۴ په لومړي عدد کې، زده کوونکي وايي ۴ سليزونه او په رسم کې د هغو اندازه ښيي.

يويز	لسيز	سليز	زريز
۶	۲	۴	۳
۷	۴	۳	۶
۹	۳	۲	۷

* په همدې طريقه د نورو عددونو د کالو د رسمونو سره کار ته دوام ورکول لکه :

۲۵۱۰، ۱۵۳، ۴۱۰۱ (کډای شي زده کوونکي رسمونه وکړي)

- ښوونکي د مقامي قيمت يو جدول په توره تخته رسمي او مختلف عددونه وايي لکه ۸۹۳۷، ۱۱۰۱، ۹۹۹۹، ۲۵۷۳ او داسې نور.

* زده کوونکي د عددونو رقمونه د مقامي قيمت د جدول په تيار شويو ځايونو کې ليکي.

يويز	لسيز	سليز	زريز
۷	۳	۹	۸

* ښوونکي مختلفو رقمونو ته اشاره کوي لکه په لومړي عدد کې ۸ ته، زده کوونکي د هغه قيمت وايي - يعنې "۸ زريزه".

- د ۶۴ مخ په ① مشق باندې کار کول (د ملگري کتنه)

په صحيح ډول د عددونو ليکل او د ملگري سره د مختلفو رقمونو د قيمت تشرېح کول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار :

۶۴ مخ ⑤ مشق

۶۴ مخ - دوهم لوست

ستوني جمع د حاصل سره (د يويز څخه لسيز ته)

د سي معاونات: د ۱۰ کالو ۷ کڅورې، کاني، شو خالي کڅورې

۱. ذهني روزنه :

- ښوونکي ۱ کيلومتر (۱۰۰۰ متره) په توره تخته ليکي او نور مختلف شمېر مترونه وايي (چې د ۱۰۰۰ څخه لږ وي) لکه ۹۰۰ متره، ۵۰۰ متره، ۸۰۰ متره، ۲۰۰ متره، ۹۹۵ متره، ۹۹۰ متره، ۹۶۰ متره او داسې نور.

* هر ځلې زده کوونکي د پاتې مترونو تعداد پيدا کوي او وايي چې يو کيلومتر (۱۰۰۰ متره) پوره شي لکه :

۹۰۰ متره + ۱۰۰ = ۱۰۰۰ متره = ۱ کيلومتر
۵۰۰ متره + ۵۰۰ = ۱۰۰۰ متره = ۱ کيلومتر
۸۰۰ متره + ۲۰۰ = ۱۰۰۰ متره = ۱ کيلومتر

۲. تکرار :

- يو زده کوونکي د ۶۳ مخ پنځم عبارتي سوال په لوړ آواز لولي.

* نور زده کوونکي هغه (عبارتي سوال) تجزيه کوي او د ملگري سره يې پخپلو کتابچو کې حلوي.

* يو زده کوونکي هغه په توره تخته حلوي (نور خپل ځوابونه مقايسه کوي).

۳. په ستونونو کې جمع د حاصل سره (د يويز څخه لسيز ته) :

- ښوونکي د مقامي قيمت جدول لکه څنگه چې ښودل شوی په توره تخته رسمي.

يويز	لسيز	+

- ښوونکی د مقامي جدول په ځمکه رسمي اود
 * لاندې سوال د عددونو مطابق کافي د مقامي قيمت
 د جدول په صحيحو ځايونو کې پږي. (لاندې وگورئ!)

$$\begin{array}{r} 29 \\ + 42 \\ \hline \end{array}$$

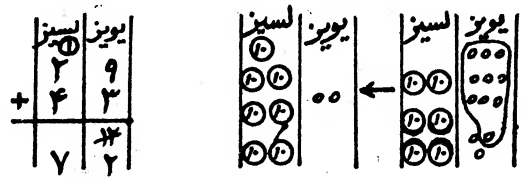
* زده کوونکي د ځمکې کانونو او کڅوړو ته گوري
 او صحيح عددونه پيدا کوي او د تورې تختې
 د مقامي قيمت جدول په صحيحو ځايونو کې
 يې ليکي. (لاندې وگورئ!)

* ښوونکی د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې په
 ستونونو کې کافي جمع کړي.

* زده کوونکي بحث کوي او پيدا کوي چې: مونږ
 لومړی د يويزونو ځانگړي کافي جمع کوو (۹+۳=۱۲
 کافي). مونږ کافي (پوره) اندازه کافي لرو چې يوه
 نوې د لسو کانونو خالي کڅوړه ډکه کړو. ځکه مونږ
 د لسو کانونو نوې کڅوړه ډکوو (تکميلوو) او د لسيز
 ستون ته يې اړوو (وړو). په يويزونو کې دوه
 ځانگړي کافي پاتې دي. مونږ د لسو کانونو نوې
 کڅوړه د لسو کانونو د نورو کڅوړو سره جمع کوو
 (① + ۲ + ۴ = ۷ د لسو کانونو کڅوړې)

* په همدې وخت کې زده کوونکي د تورې تختې
 مربوط د جمع سوال د عملي کار (جمع) په مرسته
 حلوي.

توره تخته او د ځمکې سطحه داسې ښکاري:
 ځمکه   توره تخته

* زده کوونکي عددي قصه وايي او د حل شوي
 سوال سره رابطه ورکوي.
 - په همدې طريقه د بل سوال حلول

$$\begin{array}{r} 38 \\ + 46 \\ \hline \end{array}$$

- د ۶۴ مخ په ⑤ مشق باندې کار کول

* ښوونکی (د حل څخه پرته) مثال ليکي.
 * يو زده کوونکی لومړی تشرېح په جگ آواز لولي
 او په مثال کې مربوط عمليه (په يويزونو) اجرا کوي.
 * بل زده کوونکی دوهمه تشرېح لولي او د هغه
 مربوط عمليه په لسيزونو باندې اجرا کوي.
 * درېم زده کوونکی درېم قدم لولي او د هغه مربوط
 عمليه په سليزونو او زريزونو اړوي.
 * په همدې طريقه په توره تخته د لومړي سوال حلول
 د ملگري سره د پاتې درې سوالونو حلول (ښوونکی گوري)

۴. د پتمې خولې کار / کورنی کار:

ښوونکی لاندې سوالونه په توره تخته ليکي
 او زده کوونکي يې په خپلو کتابچو کې
 حلوي:

$$\begin{array}{r} 5021 \\ + 1059 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 50465 \\ + 3206 \\ \hline \end{array}$$

٢. تکرار :

- بنوونکی د دیو ٣ یا ٤ رقمي عددونو د جمع یوڅو سوالونه چې حاصل ولري وايي لکه :

$$\begin{array}{r} 7139 \\ 2416 \\ + 413 \\ + 5347 \end{array}$$

* زده کوونکي يې هرڅلې په توره تخته په ستونزو کې په صحيح توګه لیکي او حلوي يې ، بحث کوي چې څنګه يې حلوي .
- د کورني کارکنته او مقایسه

٣. جمع د حاصل سره په ستونزو کې (د یوېزخه

لسیز، د لسیزخه سلیز او د سلیزخه زریز ته)

- بنوونکی لاندې د مقامي قیمت جدول په ځمکه رسموي او د کانونو دوه ډېرې بردي . (په لومړي ډېرې کې د ١٠٠ کانونو ٧ کڅوړې ، د لسو کانونو ٨ کڅوړې او ٦ نور کاني دي ، په دوهمه ډېرې کې د ١٠٠ کانونو ٤ کڅوړې ، د ١٠ کانونو ٤ کڅوړې او ٩ نور کاني دي) .

* څو زده کوونکي یو په بل پسې د هرې ډېرې کڅوړې او کاني د مقامي قیمت د جدول په قطارونو کې په ځمکه په صحيح توګه بردي .

* بنوونکی د جمع د مشابه سوالونو دپاره د مقامي قیمت بل جدول په توره تخته رسموي .

* زده کوونکي د لومړي او دوهم قطار (د ډېریو) د کانونو صحیح تعداد پیدا کوي او د تورې تختې د جدول په صحیح ځایونو کې يې لیکي .

* بنوونکی د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې کاني په ستونزو کې جمع کړي .

* زده کوونکي بحث کوي او پیدا کوي چې : لومړي يې د یوېزو د ستون کاني جمع کړي دي (٩+٦=١٥ کاني) اوس پوره کاني لرو چې د ١٠ کانونو یې کڅوړه عملاً ډکه شي نوځکه د ١٠ کانونو یې ځای کڅوړه ډکوي او د کڅوړو په هغه ډېرې يې بردي چې هڅو یې ١٠ کاني ولري . ٥ کاني پاتې کېږي . دا داسې معنی هم لري چې د ١٠ کانونو یو نوې کڅوړه مونږ ترلاسه کړه . بیا نوې کڅوړه د ١٠ کانونو د یو کڅوړو سره جمع کوو :

بیا : ① (نوې کڅوړه) = ٤ + ٨ = ١٢ د ١٠ کانونو کڅوړې لرو . (بل مخ وګورئ !)

٦٥

① مثال :
لومړي یوېزونه سره جمع کولو لکه ٣٠٦٠٧ (یوېزونه) یعنې ١ سلیز او ٣ یوېزونه چې ٣ یوېزونه د یوېز د ځای لاندې لیکو او یو سلیز په دایره کې ① د سلیز د ځای دپاسه لیکو .

یوېز	سلیز	زریز
٧	٥	٥
٨	٥	٥
٦	٧	٢
٣	٣	٣
٣	٣	٣
٣	٣	٣
٣	٣	٣

* بیا په همدې ترتیب سلیزونه سره جمع کولو لکه ٨٠٥٠٠ (٣ سلیزونه) یعنې ١ سلیز او ٤ سلیزونه چې ٤ د سلیزونو لاندې لیکو او یو سلیز په دایره کې ① د سلیز د ځای دپاسه لیکو .

* اوس سلیزونه سره جمع کولو لکه ٧٠٨٠٠ (٣ سلیزونه) یعنې ١ زریز او ٦ سلیزونه چې ٦ سلیزونه د سلیز د ځای لاندې لیکو او یو زریز په دایره کې ① د زریز د ځای دپاسه لیکو .
بیا زریزونه سره جمع کوو .

① لاندې سوالونه د پورتنی مثال په شان حل کړئ .

$$\begin{array}{r} 7193 \\ + 2889 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 5436 \\ + 3785 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 8325 \\ + 767 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 5500 \\ 3387 \\ + 1762 \\ \hline 9649 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3752 \\ + 1498 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 7552 \\ + 1789 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 8875 \\ + 875 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 4356 \\ + 4978 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5139 \\ + 3887 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 2375 \\ + 748 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 3913 \\ + 302 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 7608 \\ + 1592 \\ \hline \end{array}$$

٩٠٢٦٥٢٥٢	٣١٢٣٩١١١	٨٠١٠٥٣٥	٩٣٠١٩٥٠	٨٥٣٣٩٣٢١	٩٣٣٣٩٦٨٢
----------	----------	---------	---------	----------	----------

٦٥ مخ - لومړي لوست

جمع د حاصل سره په ستونزو کې (د یوېز څخه لسيز، د لسيزخه سليز او د سليز څخه زریز ته)

درسي معاونات : د ١٠٠ کانونو ١١ کڅوړې ، د ١٠ کڅوړې ، ١٥ کاني او یو څو (٣) خالي کڅوړې

١. ذهني روزنه :

- بنوونکی په توره تخته ١٠٠٠ ګرامه (١ کيلوګرام) لیکي او مختلف تعداد (د ١٠٠٠ څخه کم) ګرامونه وايي لکه ٩٩٩ ګرامه ، ٩٥٠ ګرامه ، ٥٠٠ ګرامه ، ٨٠٠ ګرامه ، ٧٠٠ ګرامه ، ١٠ ګرامه ، ١٠٠ ګرامه او داسې نور .

* هرڅلې زده کوونکي د ١٠٠٠ ګرامونو د پوره کولو دپاره د پاتې ګرامونو تعداد وايي یعنې ٩٩٩ ګرامه + ١ ګرام = ١٠٠٠ ګرامه = ١ کيلوګرام او نور .

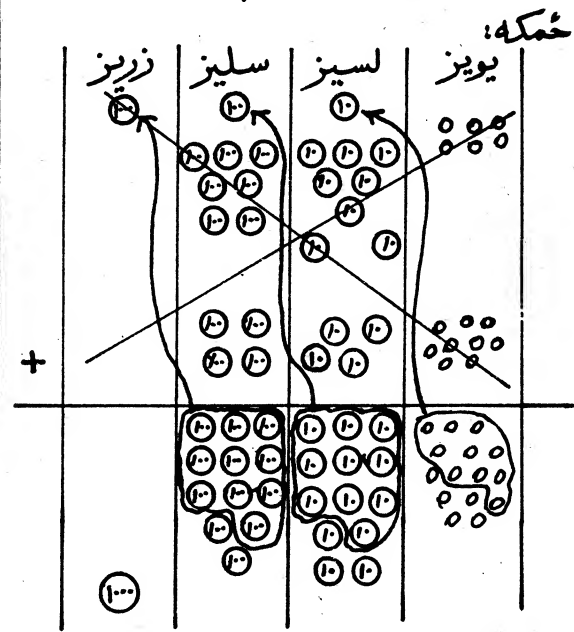
- * په آخر کې زده کوونکي عددري قصه جوړوي او د کابو او په توره تخته د حل شوي سوال سره رابطه ورکوي.
- د ۶۵ مخ په ⑤ مشق کار کول
- * ښوونکي مثال (د حل څخه پرته ليکي)
- * يو زده کوونکي لومړنۍ تشرېح په لوړه آواز لولي او د مثال په يويزونو کې يې ښيي.
- * بل زده کوونکي دوهمه تشرېح لولي او په لسيزونو کې يې ښيي.
- * په همدې طريقه د نورو قدمونو سره دوام ورکول
- د ۶۵ مخ په ⑤ مشق باندې کار کول
- * يو زده کوونکي مثال د کتاب څخه لولي او تشرېح کوي.
- * په توره تخته د لومړنيو څلورو سوالونو حلول
- * په لوړه آواز د ځوابونو لوستل او مقابسه کول (ښوونکي اصلاح کوي)

۴. د پټې خولې کار/کورنۍ کار: د ۶۵ مخ پاتې ۴ سوالونه حلول

اوس د ۱۰ کابو پوره کڅوړې لرو چې نوې د ۳۰ کابو کڅوړه (= د ۱۰ کابو ۱۰ کڅوړې) جوړه کړي. نو ځکه د ۱۰۰ کابو کڅوړه په واقعي ډول ډکوي او د ۱۰۰ کابو د کڅوړو د پاسه يې ډډو، ۳ د ۱۰۰ کابو کڅوړې پاتې دي.

بيا لرو چې:
 ① (نوې کڅوړه) = ۷ + ۴ = ۱۲ د ۱۰۰ کابو کڅوړې په همدې طريقه د ۱۰۰ کابو نوې کڅوړه (= ۱۰۰ × ۱۰۰ کابو او د ۱۰۰ کابو ۲ کڅوړې پاتې کېږي).

* د کابو د عملي کارونو سره جوخت زده کوونکي د جمع سوال په توره تخته په رسمونو کې حلوي ځکه او توره تخته داسې ښکاري:

توره تخته:

	يويز	لسيز	سليز	زريرز
	①	①	①	①
	۶	۸	۷	
+	۹	۴	۴	
	۱۵	۱۲	۱۱	۱
	۵	۳	۲	

جمع کول :

زده کونکي يې په صحيح توگه په ستونونو کې يو په بل پسې ليکي .

* زده کوونکي کاهني شمېري او د هغو تعداد د
يوزونو د خانې لاندې ليکي يعنې ۲۱. بيا
د پوره ۱۰ کاهو خغه حلقې تاووي (د پوره
لسيزو د تعداد د پيدا کولو دپاره) ، پيدا
کوي چې د ۱۰ کاهو دوه کڅوړې لاس ته راځي
او يو کاهني پاتې کېږي. نو بايد د ۱۰ کاهو ۲
کڅوړې د لسيزو ستون ته واړوو نو ۲۰ چليپا
کوو او تر لاندې ۱ ليکو. ۲ په حلقه کې د
لسيزو د خانې د پاسه ليکو. تخته به داسې
شکاري :

یونیز	اسینز ⑤	سلینز	ڈیز
۶	۸	۷	۳
۷	۶	۵	
۸	۲	۹	۱
~~۸~~			
۱			

په همدې توگه د سليزونو، سليزونو او زيريزونو جمع كول
 ښوونكي هرځل د وركړل شويو عددونو
 له مخې د ۱، ۲، او ۱۰۰۰ كلونو كڅورې په توره تخته
 رسمي، يعني: سليزونه: ⑤ = ۱ + ۲ + ۳ + ۴ + ۵ + ۶ + ۷ + ۸ + ۹ + ۱۰ (كلونو كڅورې)
 سليزونه: ① = ۱ + ۲ + ۳ + ۴ + ۵ + ۶ + ۷ + ۸ + ۹ + ۱۰ (كلونو كڅورې)
 او زيريزونه: ⑤ = ۱ + ۲ + ۳ + ۴ + ۵ + ۶ + ۷ + ۸ + ۹ + ۱۰ (كلونو كڅورې)

د ۶۶ مخ په ① مشق کار کول
بنوونکی مثال (د حلولو څخه پرته په توره تخته
ليکي : د ماشومانو کتابونه بايد ترې وي .

77

① مثال :

[illegible]

لانڈنی سوالرینہ د پورتنی مثال یہ شان حل کریں .

+	○ 1 2	○ 9 9	○ V A	3 2 1	
+	○ 7 7	○ 9 .	○ 2 4	5 V A	
+	○ 1 1	○ 7 V	○ A A	V A A	2
+	○ 7 1	○ A V	○ 9 9	5 V A	
+	○ 1 2	○ .	○ 2 1	5 7 9	
+	○ 4 1	○ 9 A	○ 2 A	2 .	

② هرځلې د هرچوکاټ څخه د یوه عدد په اخیستلو سره د جمع سوالونه د مثال په شان جوړوئ.

مثال: ۳۶۶۴

$$\begin{array}{r} 2779 \\ + 1282 \\ \hline \end{array}$$

۲۷۷۹
۲۸۹۷

۲	۷	۷	۷
۲	۷	۷	۷

۲۳۵	۱۷۸
-----	-----

تاسی کولی شی پ همدی ترتیب اووه نور د جمع مختلف سوالونه
جور ار په خپلو کتابچو کی یی حل کړئ .

9.29	Y2P2	AYAY	9910
AFVI	V911	92P5	A119

۶۶ مخ - لومړی لوست

په ستونې شکل د دوو څخه د زیاتو عددونو
جمع کول

۱. ذهني روزنه :

— د عدري دايرو په مرسته ضرب او تقسيم

۲. تکرار :

۴- زده کوونکی د ۶۵ مخ ۵ مشق وروستی ۴

۱. سوالونه (کورنی کار) په توره تخته حلوي .
- نودزده کوونکی خپل کورنی کار کوي، مقایسه او اصلاح کوي .

زده کوونکی یې په ستونزي شکل په توره تخنه لیکي او سره جمع کوي یې یعنې :

۵۴۷۶

۱۶۹۴

+ ۳۸۷

او داسې نور شتمونه .

د عددونو د وړکړل شویو جوړوڅخه د جمع د سوالونو تشکیلول :

ښوونکی درې زده کوونکي د ټولګي مخې ته غواړي او هریوه ته هغه پاڼه ورکوي چې دوه عددونه پرې لیکل شوي دي. هغوی دا پاڼې داسې ښي چې ټول زده کوونکي یې ولیدلای شي .

ښوونکی د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې د هرې پاڼې څخه د یوه عدد په اخیستلو سره د جمع مختلف سوالونه جوړ او په توره تخنه یې ولیکي لکه :

۳۶۷۸

۲۵۱۸

+ ۱۳۹۷

او داسې نور د عددونو مختلف ممکن ترکیبونه ولیکل شي .

زده کوونکي هرځل سوالونه حلوي (ښوونکی مرسته او اصلاح کوي) .

د ۶۶ مخ په ⑤ مشق کار کول

یو زده کوونکی په لوړ آواز هدایت لولي او مثال تشریح کوي چې هر عدد له بېل چوکاټ څخه اخیستل شوی دی .

زده کوونکي د مثال په شان د جمع درې مختلف سوالونه د ملګري سره جوړوي او په خپلو کتابچو کې یې حلوي . (ښوونکی یې اصلاح کوي)

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار :

د ۶۶ مخ ⑤ مشق د جمع ۴ نور سوالونه جوړول او حلول (د بکسونه عددونه استعمالول)

* یو زده کوونکی سوال حلوي (نور زده کوونکي مرسته کوي) *

* بل زده کوونکی د سوال حل تشریح کوي یعنې

ټول ۲۳ یوزونه کېږي چې ۳ یوزونه یې د یو یوزو د ستون لاندې ولیکل او ۲ (چې د لسيزو معنایي) په دایره کې د لسيزونو د ځانې د پاسه ولیکل . په همدې توګه د نورو ستونزو (ځانو) تشریح کول

* د مثال جملې په لوړ آواز لوستل او د رسم شویو ستونونو سره یې مقایسه کول

* ۴ لومړي سوالونه د ملګري سره حلول

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار :

د ۶۶ مخ ① مشق دوه وروستي سوالونه حلول

۶۶ مخ - دوهم لوست

د عددونو د وړکړل شویو جوړوڅخه د جمع د سوالونو تشکیلول (د جمع مشق)

درسي معاونات : درې کاغذونه چې په هریوه باندې دوه مختلف عددونه لیکل شوي وي لکه :

۳۲۱۶

۱۶۳۴

۳۶۸۷

۱۳۹۷

۲۵۱۸

۲۴۳۵

۱. ذهني روزنه :

- د ۲۲ مخ دوهم لوست په شان ځنځیري سوالونو سره کار کول

$$= 6 - 6 \div 4 \times 9$$

$$= 10 - 80 + 6 \times 5$$

$$= 0 - 9 + 10 \div 100$$

$$= 9 \div 1 + 10 \times 8$$

$$= 6 \div 10 + 90 - 1000$$

$$= 4 \div 20 - 8 \times 5$$

او داسې نور .

۲. تکرار :

- د کورنۍ کار کتنه او مقایسه

- ښوونکی د جمع د مشق د پاره محینې عددونه وایي لکه

$$۳۸۷ + ۱۶۹۴ + ۵۴۷۶$$

تفریق په قرضولو سره

تفریق داسې کېږي :
مثال ①

یونز	سلیز	دیز	یونز	سلیز	دیز	یونز	سلیز	دیز	یونز	سلیز	دیز
۳	۲	۳	۳	۲	۳	۳	۲	۳	۳	۲	۳
۲	۱	۲	۲	۱	۲	۲	۱	۲	۲	۱	۲
۱	۳	۱	۱	۳	۱	۱	۳	۱	۱	۳	۱

۱. یونز چې ۸ یونزونه د ۳ یونزونو څخه نه تفریقېږي.

۲. نو یو لسیز د لسیز د ځانې څخه اخلو او په ۱۰ یونزونو یې بدلورو چې دا ۱۰ یونزونه د ۲ یونزونو سره جمع کېږي $10 = 2 + 8$ (یونزونه) ۵ په دایره کې د یونز د ځانې د پاسه لیکو او په ۵ باندې خط کاروو. بیا په ۵ باندې هم خط کاروو او د پاسه یې په دایره کې لیکو.

۳. د ۱۰ یونزونو د قرضولو څخه وروسته کولی شو په معموله طریقه تفریق وکړو.

① لاندې سولونه د پورتني مثال په شان په خپلو کتابچو کې حل کړئ.

$\begin{array}{r} 7946 \\ - 5837 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 646 \\ - 93 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 4634 \\ - 1492 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 2587 \\ - 1256 \\ \hline 1191 \end{array}$
$\begin{array}{r} 1599 \\ - 782 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 6385 \\ - 2462 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 9620 \\ - 2406 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 786 \\ - 658 \\ \hline \end{array}$

۱۲۸	۵۵۳	۷۳۱۲	۳۱۳۲	۸۱۶
-----	-----	------	------	-----

٦٧ مخ - لومړۍ لوست

قرضولو سره تفریق (یوازې د لسیز څخه یونز ته)

درسي معاونات : د ضرب او تقسیم چارټ

۱. ذهني روڼته :

د ضرب او تقسیم چارټ سره کار کول

* ښوونکي د ضرب او تقسیم مختلف سوالونه وایي

لکه 2×4 ، 8×5 ، $6 \div 48$ ، 7×6 ، 10×6 ، $24 \div 4$ او داسې نور.

* زده کوونکي هر ځل سوال او دهغه ځواب په چارټ کې پیدا او ښیي .

۲. تکرار :

د کورني کار کتنه او مقایسه

د ۵۸ مخ ⑤ مشق لوستل او بحث پرې کول
په لوړه آواز د جملو لوستل او د رسم شوي
ترازو سره یې مقایسه کول

۳. قرضولو سره تفریق (د لسیز څخه یونز ته) :

د ۶۷ مخ په ① مشق کار کول

* ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې متن مطالعه او بحث پرې وکړي .

* زده کوونکي هره جمله لولي ، تشریح کوي یې او په مثال کې مربوط ځای ته اشاره کوي .

ښوونکي لاندې د تفریق سوال په توره تخته لیکي .

یونز	سلیز	سلیز	دیز
۶	۴	۹	۷
۷	۳	۸	۵

* زده کوونکي پیدا کوي او وایي چې مونږ نه شو

کولای ۷ یونزونه له ۶ یونزونو څخه تفریق

کړو نو باید د ۴ لسیزونو څخه یو لسیز

د یونز ځانې ته واړوو او په یونزونو یې بدل

کړو نو مونږ به ۱۶ یونزونه تر لاسه کړو. اوس

ټول عددونه تفریقولای شو . زده کوونکي سوال

حلوي (۱۶ یونزونه - ۷ یونزونه = ۹ یونزونه) .

ښوونکي لاندې د تفریق سوال په توره تخته لیکي .

یونز	سلیز	سلیز	دیز
۴	۳	۶	۴
۲	۹	۴	۱

* زده کوونکي پیدا کوي او وایي چې مونږ نه شو کولای

۹ لسیزه له ۳ لسیزونو څخه تفریق کړو نو باید

د ۶ لسیزونو څخه ۱ سلیز (= ۱۰ لسیزونه) د لسیز ځانې ته

واړوو او په لسیزونو یې بدل کړو چې ۱۳ لسیزونه به

تر لاسه شي (۵ لسیزونه پاتې کېږي) . اوس ۹ لسیزونه

تفریقولای شو . زده کوونکي سوال په توره تخته حلوي

- په همدې طريقه لاندې سوال حلول

يويز	لسيز	سليز	زريز
۵	۸	۳	۶
۲	۶	۴	۴

٦٨

مثال ١:

يويز	لسيز	سليز	زريز
۵	۸	۳	۶
۲	۶	۴	۴

۱. په پورتني مثال کې وینو چې د ستونزو عددونه د قرضولو څخه پرته نه تفریقېږي لکه ۸ یويزونه د ۱ یويز څخه نه شي تفریقېدلی.
۲. نو لسیز ورته قرضو او په ۱۰ یويزونو یې بدلون یې ٥ یويزونه لاس ته راځي. اوس یې تفریقولی شو.

$$3 = 8 - 5 \text{ (یويزونه)}$$

۳. په لسیز کې ٥ پاتې کېږي چې ۴ د ۲ څخه نه تفریقېږي. نو ځکه لسیز ورته قرض اخلو او په ۱۰ لسیزونو یې بدلون چې ۳ لسیزونه لاس ته راځي. د لسیزونو د پاسه په دایره کې ٥ لیکو او په باندې خط کاږو. اوس یې تفریقولی شو.

$$8 = 3 - 5 \text{ (لسیزونه)}$$

۴. په همدې ترتیب د سلیزونو او زیریزونو تفریق ته دوام ورکړو.

٥. لاندې سوالونه د پورتني مثال په شان په خپلو کتابچو کې حل کړئ.

۴۳۵۲	۷۸۶۳	۲۳۵۴	۵۴۳۱
- ۲۱۶۳	- ۵۶۹۳	- ۱۴۶۷	- ۴۱۶۲
۱۷۶۲	۲۲۸۷	۳۹۵۶	۹۵۶۶
= ۳۶۵	- ۱۱۹۹	- ۱۲۹۸	- ۲۴۶۷

۲۱۶۹	۱۱۷۹	۱۸۸۷	۲۱۸۹
۳۰۸۸	۱۲۹۹	۷۰۹۹	۲۶۵۸

- د ۶۷ مخ په ٥ مشق کار کول
* یوزده کوونکی مثال تشریح کوي (د تېرې نخځې د استعمال څخه پرته)

* د مثال په شان د ملګري سره د ۴ لومړنیو سوالونو حلول

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

۶۷ مخ پاتې ۳ سوالونه

٦٨ مخ - لومړۍ لوست

قومو لوسه تفریق (د لسیزونو، سلیزونو او زیریزونو څخه قرضول)

۱. ذهني روزنه:

- ښوونکي د ضرب او تقسیم د چارې یوه عدد ته اشاره کوي لکه ۲۸.
* زده کوونکي باید دې عدد د پاڼو د ضرب او تقسیم سوالونه جوړ کړي او په چارې باندې عملیه وښيي. یعنې: $28 = 4 \times 7$, $28 = 7 \times 4$
 $4 = 7 \div 28$, $7 = 4 \div 28$
په همدې طریقې د نورو عددونو سره کار ته دوام ورکول لکه ۱۴، ۲۵، ۳۶، ۸۱ او نور.

۲. تکرار:

- د ۶۷ مخ د وروستیو درې سوالونو (کورنۍ کار) بېل بېل په توره تخته حلول او پرې بحث کول چې څنګه حلېږي.
- د کورنۍ کار کتنه او مقایسه

۳. قوسلو سره تفریق (د لسیزونو، سلیزونو او زیزونو څخه لوستل) :- د ۲۸ مخ په ⑤ مشق باندې کار کول
- * دوه لومړني سوالونه په توره تخته حلول
  - * نور ۴ سوالونه د ملګري سره حلول
  - * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴. د پټې خولې کار/کورنۍ کار :

د ۲۸ مخ د ⑤ مشق پاتې دوه سوالونه

- د ۲۸ مخ په ① مشق باندې کار کول
- * ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې موضوع مطالعه او بحث پرې وکړي.
- * زده کوونکي هره جمله لولي، تشرېح کوي او فعالیتونه په مثال کې ښيي.
- ښوونکي لاندې د تفریق سوال په توره تخته لیکي :

یونز	لسیز	سلیز	زیز
⑪	⑫	⑮	
⑫	⑬	⑯	۲
۶	۳	۸	۱
۸	۴	۳	
۳	۸	۴	۱

- * زده کوونکي پیدا کوي او وایي چې مونږ ۸ یونزونه د ۱ یونز څخه نه شو تفریقولای نو د ۳ لسیزونو څخه ۱ لسیزه یونزونو بدلولو چې ۱۱ یونزونه حاصلېږي او ۸ یونزونه ترې تفریقېدای شي. د لسیزه څخه ۲ لسیزونه پاتې کېږي چې ۴ لسیزونه ورڅخه نه تفریقېږي نو ځکه د ۸ سلیزو څخه ۱ سلیز په لسیزونو بدلولو چې ۳ لسیزونه حاصلېږي. اوس ۴ لسیزونه تفریقولای شو. ښوونکي لاندې د تفریق سوال په توره تخته لیکي :

یونز	لسیز	سلیز	زیز
⑭	⑯	⑰	①
۴	۵	۳	۶
۷	۶	۴	۱
۷	۸	۸	۰

- * زده کوونکي پیدا کوي او وایي : ۷ یونزونه د ۴ یونزونو څخه، ۶ لسیزونه د ۵ لسیزونو څخه، ۴ سلیزونه د ۳ سلیزونو څخه نه تفریقېږي ځکه باید د لسیزه څخه یونز بیا د سلیز څخه لسیز او وروسته د زیز څخه سلیز ته قرض واخلو.

۳. د مختلفو رقمونو څخه قرضولو سره د

تفریق تمرین :

د ۶۹ مخ په ۵ مشق باندې کار کول
زده کوونکي مثال مطالعه کوي ، بحث پرې کوي
او تشریح کوي یې .

په لومړني چوکاټ کې کورډ چې ۸ یونیزونه د ۱
یونیز څخه نه تفریقېږي . په دوهم چوکاټ
کې د ۳ لسیزونو څخه ۱ لسیزه په یونیزونو
اړول شوی او ۱۱ یونیزونه حاصل شوي دي . په
لسیزونو کې ۲ پاتې دي . په دریم چوکاټ کې
وینو چې د ۲ لسیزونو څخه ۴ لسیزونه نه
تفریقېږي نوځکه د سلیزونو څخه ۱ سلیز
په لسیزونو اړول شوی او په لسیز کې ۱۲
لسیزونه حاصل شوي دي چې په سلیز کې
۱ سلیز پاتې دی . په شلورم چوکاټ کې
وینو چې د ۱ سلیز څخه ۳ سلیزونه نه
تفریقېږي ، ځکه یې ۱ زیریز په سلیزونو
اړول شوی دی او ۱۱ سلیزونه یې حاصل
کړي دي . په زیریزونو کې ۲ زیریزونه پاتې دي .
د ټولو قرضولو څخه وروسته یې یونیزونه ، لسیزونه
او سلیزونه تفریق کړي دي .

* لومړني ۲ سوالونه د تشریح سره په توره تخته حلول
* دوه نور سوالونه د ملګري سره حلول
* د ځوابونو لوستل او مقایسه کول
- د ۶۹ مخ د ۵ مشق مطالعه او پرې بحث کول
* په لوړ آواز د بېلو بېلو جملو لوستل او هر ځل
یې د رسم شوي چوکاټ سره مقایسه کول
- لاندني سوالونه په توره تخته بېل بېل حلول

۸۵۰۴

۴۶۰۲

- ۷۴۲۶

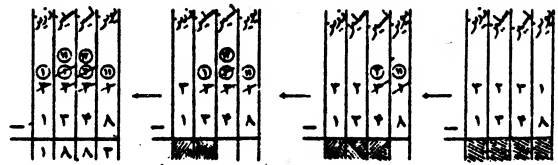
- ۱۴۲۳

۴. د پټې خولې کار / کورنۍ کار :

نه لري .

۶۹

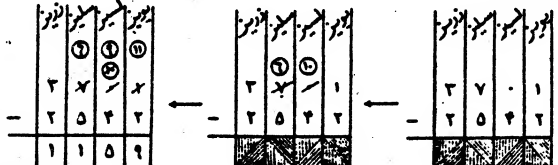
① مثال :

لاندني سوالونه د پورتني مثال په شان په خپلو کتابچو کې حل کړي .
۴۵۶۳   ۸۶۴۱   ۷۳۴۲   ۲۲۱۳
- ۲۸۷۵   - ۶۶۴۲   - ۴۴۶۲   - ۱۲۱۵

۱۶۸۸   ۱۹۹۹   ۲۸۷۹   ۱۹۸۹

② مثال :

۱. د ۱ یونیز څخه ۲ یونیزونه نه تفریقېږي او د لسیز د ځانې څخه هم قرض نه شو اخیستلی ځکه چې هلته صفر (۰) دی . نو یو سلیز د لسیز د ځانې څخه قرض اخلو او په لسیزونو یې بدلولو .
۲. اوس یو لسیز د لسیز د ځانې څخه قرض اخلو او په ۱۰ یونیزو یې بدلولو چې ۱۰ یونیزونه په لاس راځي .
۳. اوس ټول عددونه یو د بل څخه تفریقولی شو .

۶۹ مخ - لومړۍ لوست

د څو رقمونو څخه قرضولو سره د تفریق تمرین

۱. ذهني روزنه :

- په مختلفو قدونو کې شمېر کول

۹۹۰ ، ۹۹۲ ، ۹۹۴ ، ..... ، ۱۰۱۰

۵۹۵ ، ۵۹۶ ، ۵۹۷ ، ..... ، ۶۱۰

۹۹۱ ، ۹۹۳ ، ۹۹۵ ، ..... ، ۱۰۱۱

۲۴۶۰ ، ۲۴۷۰ ، ۲۴۸۰ ، ..... ، ۲۵۶۰

۸۹۰۰ ، ۹۰۰۰ ، ۹۱۰۰ ، ..... ، ۱۰۰۰۰ اوداسې نور

۲. تکرار :

- د ۶۶ مخ په ۵ مشق باندې کار کول

- د کورنۍ کار کتنه او مقایسه

13

۳. د تفریق دپاره په تکراري ډول قرض اخیستل :

- ښوونکی لاندې سوال په توره تخته لیکي .

یوینز	لسینز	سلینز	زیز
۵	۰	۰	۴
۹	۶	۱	۲
			-

* زده کوونکي بحث پیدا او تشریح کوي چې سوال څنگه حل کړو : د ۵ یوینزونو څخه ۹ یوینزونه نه شو تفریقولای نو باید د لسینو څخه قرض واخلو خو په لسین کې لسینزونه نشته نو باید د سلینو څخه قرض واخلو خو هلته هم سلینزونه نشته نو باید لومړی د زیزو څخه سلینز ته قرض واخلو (۱ زیز په ۱۰ سلینزو واړوو) . بیا باید د همدې ۱۰ سلینزو څخه ۱ سلینز په ۱۰ سلینزونو واړوو وروسته له دې کولای شو د ۱۰ سلینزونو څخه ۱ سلینز په ۱۰ یوینزونو واړوو چې په دې ترتیب سره په هره خانه کې په پوره تعداد سره یوینزونه ، سلینزونه او سلینزونه د تفریق دپاره موجودېږي .
له تشریح څخه وروسته زده کوونکي سوال حلوي چې تخته داسې ښکاري :

یوینز	لسینز	سلینز	زیز
۱۵	۹	۹	۳
۵	۶	۱	۲
۹	۶	۱	۲
			-

- په همدې لړۍ لاندې سوال حلول

$$\begin{array}{r} 9000 \\ - 4628 \\ \hline \end{array}$$

- د ۷۰ مخ د ⑤ مشق مثال مطالعه او د ملګري سره بحث پرې کول (ښوونکی مرسته کوي)
* د ۷۰ مخ د ⑤ مشق د لومړنیو ۳ سوالونو حلول (ملګري یې اصلاح کوي)

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار : ۷ مخ ⑤ مشق وروستی دوه سوالونه

۷۰

① لاندې سوالونه د پورتنۍ مثال په شان په خپلو کتابچو کې حل کړئ .

$$\begin{array}{r} 2602 \\ - 1323 \\ \hline 1279 \end{array} \quad \begin{array}{r} 8504 \\ - 7426 \\ \hline 1078 \end{array} \quad \begin{array}{r} 7408 \\ - 6369 \\ \hline 1039 \end{array} \quad \begin{array}{r} 9706 \\ - 5378 \\ \hline 4328 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3179 \\ 7239 \\ 4328 \\ 1039 \\ \hline 1078 \end{array}$$

② کله چې ونه شو کولای د یوه رقم څخه بل رقم تفریق کړو نو باید د وېسې رقم څخه چې صفر (۰) نه وي یو (۱) قرض واخلو .

مثال :

$$\begin{array}{r} 3001 \\ - 1348 \\ \hline 1653 \end{array} \quad \begin{array}{r} 3001 \\ - 1348 \\ \hline 1653 \end{array} \quad \begin{array}{r} 3001 \\ - 1348 \\ \hline 1653 \end{array} \quad \begin{array}{r} 3001 \\ - 1348 \\ \hline 1653 \end{array}$$

لاندې سوالونه د پورتنۍ مثال په شان په خپلو کتابچو کې حل کړئ .

$$\begin{array}{r} 1005 \\ - 7 \\ \hline 998 \end{array} \quad \begin{array}{r} 2000 \\ - 1234 \\ \hline 866 \end{array} \quad \begin{array}{r} 5000 \\ - 2348 \\ \hline 2652 \end{array} \quad \begin{array}{r} 8007 \\ - 4239 \\ \hline 3768 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 717 \\ 2562 \\ 999 \\ 1569 \\ \hline 3777 \end{array}$$

③ لاندې د جمع سوالونه په ستروني شکل په خپلو کتابچو کې ولیکن او بیا یې حل کړئ .

مثال :

$$\begin{array}{r} 2225 \\ 618 \\ 2856 \\ + 30 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 2225 \\ 618 \\ 2856 \\ + 30 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2225 \\ 618 \\ 2856 \\ + 30 \\ \hline 3800 + 99 + 2005 \\ = 2131 + 85 + 7100 \\ = 1002 + 1387 + 7321 \\ = 1001 + 101 + 1 + 7323 \\ = 2002 + 4100 + 737 + 2225 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9998 \\ 9821 \\ 7671 \\ 8730 \\ \hline 26220 \end{array}$$

۷۰ مخ - لومړی لوست

د تفریق دپاره په تکراري ډول قرض اخیستل

۱. ذهني روزنه :

- د ۱۰، ۱۰۰، ۱۰۰۰ په قدمونو شمېر کول

$$\begin{array}{l} 2491, 2492, \dots, 2510 \\ 8625, 8625, \dots, 8725 \\ 8500, 8600, \dots, 10000 \\ 1412, 2412, \dots, 9412 \end{array}$$

۲. تکرار :

- د ۷۰ مخ د ① مشق سوالونه د ملګري سره

حلول (ښوونکی یې اصلاح کوي)
* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۷۰ مخ - دوهم لوست

د ستوني جمع تمرين

۱. ذهني روزنه:

- د يو كېلو د لاس ته راوړلو (پوره كېدو) دپاره

د پاتې گرامونو موندل

* بنوونكى په توره تخته ليكي:

۱۰۰۰ گرامه = ۱ كېلوگرام

او مختلف تعداد گرامونه ورکوي لکه ۹۰۰ گرامه

۵۰۰ گرامه ، ۱۰۰ گرامه ، ۹۰۰ گرامه ، ۱۲ گرامه

۹۹۹ گرامه او داسې نور .

* زده کوونکي هر ځل د پاتې گرامونو تعداد پيدا

او وايي چې يو كېلوگرام پوره شي . يعني ۱۰۰۰ گرامه

۵۰۰ گرامه ، ۹۰۰ گرامه ، ۲۰ گرامه ، ۹۸۸ گرامه ، ۱

گرام او داسې نور .

۲. تکرار:

- د ۵۷ مخ په ۳۳ مشق بحث او کار کول

- د کورني کار کتنه او مقایسه کول

۳. د ستوني جمع تمرين:

- بنوونكى د جمع ځينې سوالونه په افقي ډول

په توره تخته ليكي او د هغو دپاره ستونزه

رسموي لکه $1012 + 132 + 12 + 2415 =$

يويز	لسيز	سليز	زيريز
+			

* يوزده کوونکي يې په ستونزو کې په صحيح تړه ليکي او حلوي

يويز	لسيز	سليز	زيريز
۵	۱	۴	۳
۶	۱	۱	۱
۲	۳	!	!
۲	۱	۰	۱
۵	۷	۵	۴

- په همدې طريقه د نورو سوالونو سره په

توره تخته کار کول

- د ۷۰ مخ ۳۳ مشق د ملگري سره حلول

د ۷۰ مخ د ۳۳ مشق لومړني ۳ سوالونه

په خپلو کتابچو کې ځانله ځانله حلول

(ملگري يې اصلاح کوي)

۴. په ټولگي کې د پټې خولې کار/کورني کار:

۷۰ مخ ۳۳ مشق وروستي دوه سوالونه

(۷۱)

① کولی شو جمع د تفريق او تفريق د جمع په واسطه ميزان کړو چې د لاندنيو سوالونو په حلولو سره به تاسو ته معلومه شي .
دوهم مثال:

$$\begin{array}{r} 7312 \\ - 2765 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 3548 \\ + 2765 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 3785 \\ - 1335 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 2450 \\ + 1335 \\ \hline \end{array}$$

② لاندني د جمع سوالونه حل ، د تفريق په واسطه يې ميزان او عددونه يې سره مقايسه کړئ .

$$\begin{array}{r} 2212 \\ + 7231 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 7231 \\ - 2212 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 5210 \\ + 3110 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 3110 \\ - 5210 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1202 \\ + 5111 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 5111 \\ - 1202 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 3215 \\ + 2102 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 2102 \\ - 3215 \\ \hline \end{array}$$

③ لاندني د تفريق سوالونه حل ، د جمع په واسطه يې ميزان او عددونه يې سره مقايسه کړئ .

$$\begin{array}{r} 4312 \\ - 1203 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 1203 \\ + 4312 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 6937 \\ - 3318 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 3318 \\ + 6937 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7937 \\ - 2888 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 2888 \\ + 7937 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 7132 \\ - 2132 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 2132 \\ + 7132 \\ \hline \end{array}$$

۷۱ مخ - لومړي لوست

د تفريق په واسطه د جمع د ځوابونو ميزان

درسي معاونات: د ۱۰۰ او ۱۰۰۰ کانېکټوري او نور کافي

۱. ذهني روزنه:

- د عددي دايروسره کار کول

$$\begin{array}{r} 3514 \\ \times 7 \\ \hline 24598 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4286 \\ \times 3 \\ \hline 12858 \end{array}$$

۲. تکرار:

- د ۳۳ مخ د ۳۳ مشق مطالعه ، پرې بحث کول او ځوابونه سره مقايسه کول

- د کورني کار کتنه او مقايسه .

۳. د تفريق په واسطه د جمع د ځوابونو ميزان :

- بنوونکي د کانو دوه ډبرې پر مېز ډډې لکه :
په لومړي ډبرې کې : د ۱۰ کانو ۴ کڅوړې ، د ۱۰ کانو
يوه کڅوړه او ۶ نور کانې
په دوهم ډبرې کې : د ۱۰ کانو ۳ کڅوړې ، د ۱۰ کانو
۵ کڅوړې او ۲ نور کانې

* زده کوونکي په هر ډبرې کې د کانو صحيح شمېر
پيدا او په توره تخته يې د ستوني جمع په شان
ليکي .

(لاندې وگورئ !)

* يو زده کوونکي د کانو دواړه ډبرې سره يوځای
کوي او د ټولو کانو په شمېرلو سره د جمع
سوال په توره تخته حلوي .

- بنوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي هغه
کانې چې په دوهم ډبرې کې وو د ټولو کانو
څخه لرې (بېل) کړي .

* زده کوونکي عددي قصه وايي - د تفريق مربوط
سوال په توره تخته ليکي او د پاتې کانو په
شمېرلو سره يې حلوي .
په پای کې توره تخته داسې ښکاري :

$$\begin{array}{r} 416 \\ + 352 \\ \hline 768 \end{array} \quad \begin{array}{r} 768 \\ - 352 \\ \hline 416 \end{array}$$

* زده کوونکي د يوشان عددونو موقعيتونه په
دواړو سوالونو کې سره مقايسه او پيدا کوي
چې :

کولای شو د جمع د حاصل څخه د سوال د لومړي
يا دوهم عدد په تفريق ټولو سره د جمع د
سوال ځواب ميزان کړو .

- بنوونکي لاندنۍ د کانو ډبرې په توره تخته رسموي او
د جمع او تفريق مربوط سوالونه لکه څنگه چې ښودل
شوي دي ليکي .

* زده کوونکي لومړی د جمع سوال حلوي او بيا مربوط د تفريق
سوال د کڅوړو د چليپا کولو په واسطه حلوي .
توره تخته داسې ښکاري :

$$2350 + 1430 = 3780$$

$$3780 - 2350 = 1430$$

* زده کوونکي په دواړو سوالونو کې د کانو او عددونو
ځايونه مقايسه کوي او پيدا کوي : په دواړو سوالونو
کې عين (يوشان) عددونه دي خو ځايونه يې بدل
شوي دي . دا په دې معنا ده چې کولای شو د جمع سوال
د تفريق لود تفريق سوال د جمع په واسطه ميزان (امتحان)
کړو او معلوم شول چې دواړو سوالونه صحيح حل شوي دي .
د ۷۱ مخ په ⑤ مشق باندې کار کول

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل ، د مثالونو حلول ، په صحيح
توگه د ټولو خالي خانو ډکول
(منگړي اصلاح کوي)

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل
* زده کوونکي په مربوطه سوالونو کې د عددونو
ځايونه مقايسه کوي ، پرې بحث کوي او پيدا
کوي چې : د جمع د سوال ځواب مو په تفريق سره ميزان
کړو او پوهېږو چې صحيح دی .

- د ۷۱ مخ د ۲ مشق د لومړنيو دوو سوالونو
په توره تخته حلول

۴. د پتمې خولې کار / کورنۍ کار :

۷۱ مخ ⑤ مشق پاتې دوه سوالونه

۷۱ مخ - دوهم لوست
د جمع په واسطه د تفریق د ځوابونو میزان

۱. ذهني روزنه :

- بنوونکي په توره تخته لیکي :

۱ هفته = ۷ ورځې

او د هفتو مختلف تعداد وایي لکه ۲ هفتې ، ۶ هفتې ، ۴ هفتې ، ۷ هفتې او داسې نور .

* زده کوونکي هرځل د هغه د معادلو ورځو تعداد پیدا کوي او وایي یعنې ۱۴ ورځې ، ۴۲ ورځې ، ۲۸ ورځې ، ۴۹ ورځې او داسې نور .

۲. تکرار :

- د ۷۱ مخ د ⑤ مشق وروستي دوه سوالونه په توره تخته حلول
- د کورني کار کتل او مقایسه کول

۳. د جمع په واسطه د تفریق د ځوابونو میزان :

- د ۷۱ مخ په ③ مشق کار کول
* په هره جوړه کې لومړی د تفریق سوال حلول بیا د هغه مربوط د جمع سوال د ملګري په مرسته تکمیلول او حلول

* په مربوطه سوالونو کې (په هره جوړه کې) عددونه او د هغو ځایونه کتل او مقایسه کول

* کله چې زده کوونکي سوالونه حلوي بنوونکي به مرسته او اصلاح کوي

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

* زده کوونکي بحث کوي او وایي چې : کولای شو د تفریق د سوال ځواب د مربوط د جمع د سوال د ځواب په واسطه میزان کړو .

- بنوونکي د منفي ځینې سوالونه د صحیح یا غلط ځواب سره په توره تخته لیکي لکه :

$$\begin{array}{r} 6214 \\ - 2102 \\ \hline 4112 \end{array} \quad \begin{array}{r} 9364 \\ - 7123 \\ \hline 2241 \end{array}$$

* زده کوونکي هرځل د منفي د سوالونو ځواب د مربوط د جمع د سوال په واسطه په توره تخته میزان کوي . یعنې :

$$\begin{array}{r} 6214 \\ + 2102 \\ \hline 8316 \end{array} \quad \begin{array}{r} 7131 \\ - 2102 \\ \hline 5029 \end{array} \quad \begin{array}{r} 4112 \\ + 2102 \\ \hline 6214 \end{array} \quad \begin{array}{r} 2241 \\ - 2102 \\ \hline 139 \end{array}$$

ځواب غلط دی . ځواب صحیح دی .

$$\begin{array}{r} 9364 \\ + 7123 \\ \hline 16487 \end{array} \quad \begin{array}{r} 2241 \\ - 2102 \\ \hline 139 \end{array}$$

ځواب صحیح دی .

* زده کوونکي د منفي د اصلي سوال غلطه برخه د جمع په واسطه کوري او صحیح کوي .

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار :

بنوونکي لاندې سوالونه په توره تخته لیکي او زده کوونکي یې په خپلو کتابچو کې میزان کوي .

$$\begin{array}{r} 4321 \\ - 2101 \\ \hline 2220 \end{array} \quad \begin{array}{r} 9453 \\ - 7512 \\ \hline 1941 \end{array} \quad \begin{array}{r} 8406 \\ - 3501 \\ \hline 4905 \end{array}$$

زده کوونکي د برعکس (مخالف) عملیې په واسطه ځوابونه میزانوي . که چېرې ځوابونه غلط وي زده کوونکي ټوله عملیه د مخالف (برعکس) عملیې په واسطه میزانوي او اصلاح کوي .

۲. تکرار:

- د کورني کار کتنه او مقایسه
- بنوونکی د جمع یا د تفریق یوڅو سوالونه بېل بېل په توره تخته لیکي لکه:

$$\begin{array}{r} ۲۳۱۴ \\ + ۱۲۹۸ \\ - ۷۴۰۰ \\ + ۱۲۳۷ \\ \hline ۳۶۱۲ \end{array}$$

- * زده کوونکي د جمع سوال په تفریق او د تفریق سوال د جمع په واسطه میزان کوي.

۳. د عبارتي سوالونو حلول (حسابي عملیاتو سره عملي سوالونه)

- بنوونکی د ۷۲ مخ لومړي سوال په توره تخته په صفا ډول لیکي.
(لاندې وکړئ!)
- * دوه یا درې زده کوونکي د تورې تختې څخه سوال بېل بېل لولي.
- * بنوونکی د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې:

۱. هغه عددونه پيدا او تر لاندې يې خط وکابړئ چې په سوال کې استعمال شوي دي لکه ۶۶۶۶ او ۳۷۲۸.
  ۲. مربوط سوال پيدا او تر لاندې يې خط وکابړئ.
  ۳. هغه عملیه پيدا کړئ چې د سوال د حلولو دپاره ضرورت دی لکه منفي (-).
  ۴. صحیح مساوات جوړ او هغه حل کړي.
  ۵. سوال ته صحیح ځواب ورکړئ.
- * په پای کې به تخته داسې ښکاري:

حمیدالله د قرآن کریم د ۶۶۶۶ آیتونو څخه ۳۷۲۸ آیتونه تلاوت کړي، څو آیتونه پاتې دي چې قرآن کریم ختم شي؟

$$۶۶۶۶ - ۳۷۲۸ =$$

$$۲۹۳۸$$

آیتونه پاتې دي.

ځواب: حمیدالله باید ۲۹۳۸ نور آیتونه ولولي ترڅو قرآن کریم ختم شي.

۷۲

عبارتي سوالونه

۱. حمیدالله د قرآن کریم د ۶۶۶۶ آیتونو څخه ۳۷۲۸ آیتونه تلاوت کړي دي څو آیتونه پاتې دي چې ختم شي؟
۲. د هجري شمسي ۱۳۷۰ کال د عيسوي د ۱۹۹۱ کال سره برابر دی. د دواړو ترمنځ فرق پيدا کړئ.
۳. په یو باغ کې ۲۸۷ د منو، ۱۰۹ د ناگو، ۱۲۳ د زردالو او ۳۴ د انارو ونې دي. د ټولو شمېر پيدا کړئ.
۴. د یوې ونې څخه ۲۸۰۶ دانې، د بلې ونې څخه ۲۵۰۰ دانې او د درېسې ونې څخه ۱۷۲۳ دانې چارمغز لاس ته راغلي دي. د چارمغزو شمېر معلوم کړئ.
۵. شمېر مالم په یوه دوکان کې د ۷۲۹ روپو سودا واخسته او د ۱۰۰۰ روپو لوت یې دوکاندار ته ورکړ. وروسته چې دوکاندار به څو روپې بېرته هغه ته ورکړې؟
۶. په یوه ښوونځي کې سر کال ۱۳۰۵ زده کوونکي درس ولري چې د پروسېر کال څخه ۲۲۲ تنه زیات شوي. د زده کوونکو پروسېرینو تعداد معلوم کړئ.
۷. د یو بایسکل قیمت ۲۳۴۶، د یوې راډیو قیمت ۱۸۰۰ او د یوه ساعت قیمت ۳۰۰ روپې دی. د ټولو شیانو قیمت معلوم کړئ.
۸. د چوکۍ سره د یوه میز قیمت ۲۶۶۰ روپې دی. که د میز قیمت ۱۷۰۸ وي د چوکۍ قیمت معلوم کړئ.
۹. د یوه بلاپړنۍ قیمت ۲۴۵ او د یوې خولۍ قیمت ۹۶ روپې دی. د دواړو قیمت څو کبړي؟
۱۰. یوه د منورنه چې درې څانګې لري. په لومړۍ څانګه کې یې ۸۵، په دوهمه کې یې ۱۶۲ او په درېمه کې یې ۲۸۴ منې دي. د ټولو منو شمېر به څو وي؟

۵۵۳	۱۰۵۲	۵۳۴۶	۳۴۱	۲۹۳۸	۵۳۱
	۷۰۲۹	۶۲۱	۹۷۹	۲۷۱	

۷۲ مخ - لومړی لوست

د عبارتي سوالونو حلول (حسابي عملیاتو سره عملي سوالونه)

۱. ذهني روزنه

- بنوونکی په توره تخته لیکي:

$$۳۶۵ \text{ ورځې} = ۱ \text{ کال}$$

- او د ورځو مختلف تعداد وايي لکه ۳۶۰ ورځې، ۳۰۰ ورځې، ۱۰۰ ورځې، ۲۰۰ ورځې، ۱ ورځ.
- ۳۶۴ ورځې او داسې نور.
- * زده کوونکي هر ځل د کال د ورځو د پوره کېدو دپاره د پاتې ورځو تعداد پيدا کوي او وايي يعنې ۵ ورځې، ۶۵ ورځې، ۲۶۵ ورځې، ۱۶۵ ورځې، ۳۶۴ ورځې، ۱ ورځ او داسې نور.

- په همدې طريقه د ۲ او ۳ سوال حلولو ته دوام ورکول. يعنې د مکملې پوښتنې سره د حسابي سوال تشکيلول، د عمليې اجرا کول او مکمل ځواب (مکمله جمله) پيدا کول
- څلورم سوال د ملګري سره حلول
- * زده کوونکي ځوابونه په لوړ آواز وايي او مقايسه کوي.

۴. ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

۷۲ مخ - پنځم سوال

۷۲ مخ - دوهم لوست

عبارتي زيات سوالونه (عملي سوالونه) د حسابي عملياتو په مرسته حلول

۱. ذهني روزنه:

- د ضرب او تقسيم د لوی چارټ استعمالول
- * د ۷۸ مخ د لومړي لوست د ذهني روزنې په شان کار کول يعنې يوه ځواب ته اشاره کول او د هغه ځواب دپاره د ضرب او تقسيم د عمليو مساواتونه تشکيلول

۲. تکرار:

- د کورنۍ کار کتنه او مقايسه کول

۳. عبارتي زيات سوالونه (عملي سوالونه) د حسابي عملياتو په مرسته حلول:

- ښوونکی د ۷۲ مخ ۶ سوال په توره تخته په صفا ډول ليکي .
(لاندې وګورئ!)
- * دوه يا درې زده کوونکي د تورې تختې څخه سوال بېل بېل لولي .
- * ښوونکی د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې:

۱. هغه عددونه پيدا او تر لاندې يې خط وکارې چې په سوال کې استعمال شوي دي نکه ۱۲۰۵ او ۲۲۶
۲. مربوط سوال پيدا او تر لاندې يې خط وکارې.

۳. هغه عمليه پيدا کړي چې د سوال د حلولو دپاره ضرورت دی نکه منفي (-)
۴. صحيح مساوات تشکيل او هغه حل کړي .
۵. سوال ته صحيح ځواب ورکړي .

* په پای کې به تخته داسې ښکاري:

په يوه ښوونځي کې سېر کال ۱۲۰۵ زده کوونکي درس وايي چې د تېر کال څخه ۲۲۶ تنه زيات شوي دي . د زده کوونکو پېرسنې تعداد معلوم کړئ .

$$\begin{array}{r} 1205 \\ + 226 \\ \hline 1431 \end{array}$$

۹۷۹

تېر کال د زده کوونکو تعداد [۹۷۹] تېره و.

- په همدې طريقه د ۷ او ۸ سوال حلولو ته دوام ورکول
- ۹ او ۱۰ سوال د ملګري سره حلول
- * زده کوونکي ځوابونه په لوړ آواز وايي او مقايسه کوي .

۴. ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

زده کوونکي د جمع يا تفريق يو عبارتي سوال جوړوي او هغه حلوي.

د اووم فصل پېژندنه

موضوعات : جسمونه او سطحې (هندسه)

د درسي کتاب مخونه : ۷۷-۷۳

د پېشنهاد شويو درسونو شمېر : ۱۰

درسي معاونات : مختلف هندسي جسمونه
خټه ، مختلف ډبري ، خط کش ، تار ، قیچی
مېخونه ، لښتې ، کاغذونه

د موضوعاتو تفصیل او تبصرې :

زده کوونکي تقریباً هر وخت او هر ځای د خپل وړتني ژوند په چاپېریال کې له مختلفو جسمونو او سطحو سره مخامخ کېږي. د دې لپاره چې خپل چاپېریال پنه وپېژني په دې فصل کې ځینې ساده هندسي جسمونه او سطحې معرفي شوي دي.

- جسمونه : مکعب ، مکعب نما ، کره ، استوانه او مخروط

- سطحې : مربع ، مستطیل ، مثلث او دایره

دلته هندسي شکلونه او سطحې د واقعي شیانو، رسمونو او لوبو په مرسته معرفي شوي دي ، لکه :

- د کور او چاپېریال څخه د مشابهه شکل شیانو نوم اخیستل

- مختلف هندسي شکلونه او سطحې جوړول
(لکه د خټو او کاغذ څخه)

- د مختلفو هندسي شکلونو او سطحو د نومونو زده کول (د خیالي شکلونو او معمول عملي شیانو نومونه)

- د دقیقو مثالي هندسي شکلونو او سطحو پېژندل

- زده کوونکي د سطحو د اندازو کولو فکر پیدا کوي.

- د مربع کانونو څخه د مختلفو سطحو جوړول ، د ضرب د مساوات معرفي کول یعنې توضیح کول چې ضرب تکراري جمع ده.

د دې عنوانونو د تدریس څخه وروسته به زده کوونکي د مختلفو هندسي جسمونو او سطحو د پېژندلو د پاره وهڅول شي او کولای شي په مخني ژوند او په رسمونو کې مختلف هندسي شکلونه وپېژني.

* زده کوونکي هر ځلې عدد د تعداد مطابق خپل ځان سره جمع کوي او ځواب وايي .

٢. تکرار :

- خوزه کوونکي خپل عبارتې سوالونه (کورنۍ کار) چې جوړ کړي يې دي په لوړ آواز بېل بېل د ټوکي مخکې وايي .
- د کورنۍ کار کتنه او اصلاح کوي .

٣. د ځينو هندسي جسمونو سره آشنا کېدل :

- ښوونکي زده کوونکي لېرې چې خټه راټوله (پيدا) کړي او د هغې سره کار وکړي .
- * ښوونکي زده کوونکي د هندسي کوي چې د خټو څخه د مختلفو اشکالو د جوړولو دپاره په مختلفو تيارو شپو قطبيو (شيانو) لکه استوانه يي شکه قطي مکعب شکه قطي ، د اورگيت ډبلي ، مخروطي شکه کاغذ او داسې نورو کې خټې واچوي .
- * ښوونکي د زده کوونکو څخه غواړي چې د خټو څخه لوی او واړه کروي شکه توپونه او مخروطي شکه جسمونه په لاس سره جوړ کړي .

- ښوونکي مختلفو شکلونو ته اشاره کوي لکه استوانه او د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې د هغو شيانو نومونه واخلي چې سره ورته شکل لري لکه پنسل ، لرگي ، د ونې تنه ، د اوبو پايپ (نل) ، بوتل او داسې نور .
- په ٧٣ مخ باندې کار کول .
- * په لوړ آواز د جملو لوستل او لکه څنگه چې په دوو مثالونو کې شوي دي د رسمونو ښلول (ښوونکي مرسته او اصلاح کوي)

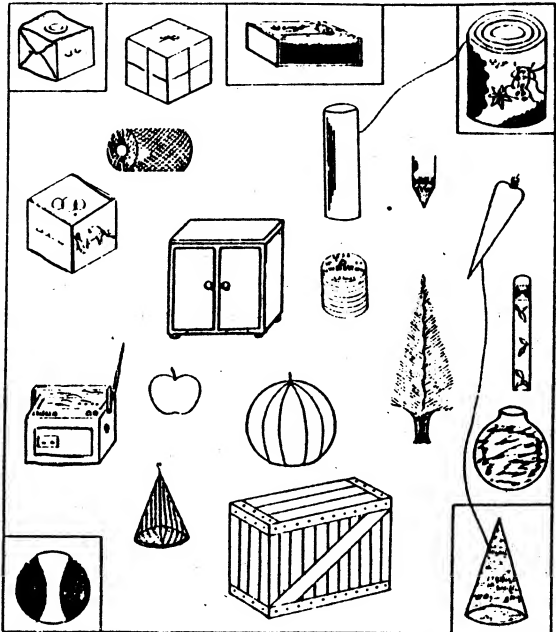
٤. د پټې خولې کار / کورنۍ کار :

- د خټو څخه د بېلابېلو شکلونو جوړول يا د مشابه څيزونو لکه نارنج ، توپ ، کتابونه ، قطي او داسې نور او د ځان سره يې ټوکي ته راوړل .

٧٣

اووم فصل جسمونه او سطحې

لاندې رسمونه د هغو د ورته شکلونو سره چې په چوکاټونو کې تيار شوي دي وصل کړئ .

٧٣ مخ - لومړۍ لوست

د ځينو هندسي جسمونو سره آشنا کېدل

درسي معاونات :

- خټه ، اوبه ، مختلفې فلزي قطي ، استوانه يي شکه قطي ، مکعب شکه قطي ، د مخروط په شان د کاغذ تاوول ، د اورگيت تش ډبلي

١. ذهني روزنه :

- ښوونکي يو عدد د څو ځلې وايي چې سره جمع شي .
- لکه $4 + 4 + 4$ ، $8 + 8 + 8 + 8$ ، $3 + 3 + 3 + 3 + 3$ ، $10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10$ ، $20 + 20 + 20 + 20 + 20$ ، $50 + 50 + 50 + 50 + 50$ ، $100 + 100 + 100 + 100 + 100$ او داسې نور .

* د تفريق دپاره نور پېشنهاد شوي عددونه ۲۰، ۴۰، ۵۰، ۱۰۰، ۲۰۰

۲. تکرار :

- د ۴۰ مخ د ① او ⑤ مشق د اصلاح کولو دپاره
ملګري سره د کار د کتابونو بدلول

۳. د مختلفو جسمونو د هندسي شکلونو معرفي کول

- ښوونکي يو هندسي جسم (لکه مکعب شکله قطي) ټوکلي ته ښيي او د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې د هغه مشابه شيان چې د کور څخه يې راوړي دي وښيي .

* ښوونکي وايي : د دې شکل نوم "مکعب" دی او د مکعب شکل په توره تخته رسموي او څوکي يې نوم لیکي (رسم بايد واضح اوصحيح وي).

* زده کوونکي جسم د شکل سره مقایسه کوي او پيدا کوي چې په دې وخت کې د جسم ټول اړخونه نه شوليدلای ځکه دا اړخونه په رسم کې د نقطو د خطونو په واسطه ښودل شوي دي لکه د مکعب شکله قطي .

(ښوونکي مرسته کوي)

(د ۷۴ مخ ① مشق ته وګورئ!)

* په همدې طريقه د نورو هندسي شيانو لکه استوانې، کرې، مکعب او مکعب نما سره کار کول، ټول شکلونه په توره تخته رسمول

- زده کوونکي د تختې ټول شکلونه په خپلو کتابچو کې رسموي (ښوونکي اصلاح کوي) - د زده کوونکو هڅول چې د تورو تختې شکلونه رسم کړي او په ټوکلي کې لاس ته راتلونکو واقعي (طبيعي) شيانو سره يې مقایسه کړي .

- د ۷۴ مخ په ① مشق باندې کار کول
* د موضوع مطالعه کول - په لوړ آواز د جملو لوستل - د رسم شويو شکلونو سره د هندسي جسمونو مقایسه کول

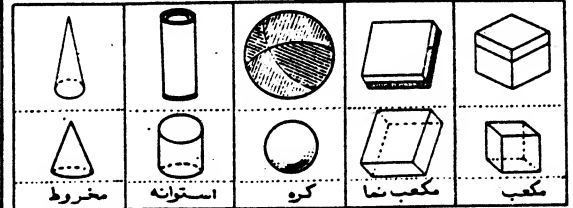
۴. د پټې خولې کار / کورنۍ کار :

د ۷۴ مخ د ① مشق د هندسي اشکالو د نومونو زده کول او د رسمونو او هندسي شکلونو رنگه کول
نوټ :

د بل درس دپاره ټوکلي ته د راوړل شويو شيانو ساتل

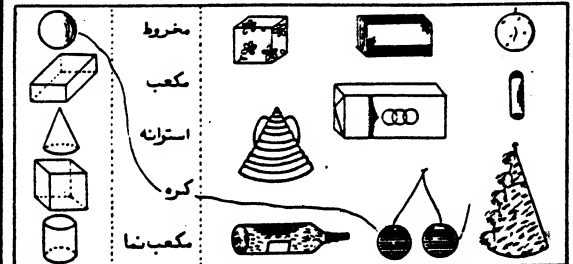
۷۴

① لاندې شيان د مغزو د هندسي شکلونو سره مقایسه کړئ او د هندسي شکلونو نومونه زده کړئ .

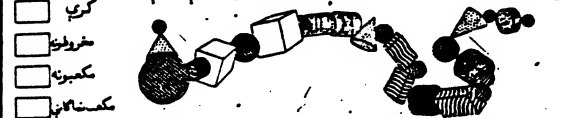

نوټ : په هندسي شکلونو کې مغه غواړي چې نه ليدل کېږي د نقطو په خطونو سره ښودل کېږي دي .

② لاندې هندسي شکلونه د مغزو د نومونو او د ښۍ خول د رسم شويو ورته شيانو سره وصل کړئ .

③ د مختلفو هندسي شکلونو تعداد اوڅالي غاښي وګڼئ .

۷۴ مخ - لومړۍ لوست

د مختلفو جسمونو د هندسي شکلونو معرفي کول

مکعب شکله ، استوانه يي شکله
درسي معاونات : مکعب نما شکله ، مخروطي شکله
جسمونه ، قطي ، ټوپ ، مخروطي شکله تلو شوي کاغذ

د ذهني روزنه :

- ښوونکي يو عدد لکه ①۰۰ په توره تخته لیکي او د تفريق دپاره مختلف عددونه بېل بېل وايي لکه ۱۰

* زده کوونکي هرځل ويل شوی عدد يعنې ۱۰ د ليکل شوي عدد ①۰۰ څخه پنځه ځلې تفريقوي .

$$۱۰۰۰ - ۱۰ - ۱۰ - ۱۰ - ۱۰ - ۱۰ = ۹۵۰$$

۷۴ مخ - دوهم لوست

هندسي جسمونه ، دهغوي د نومونو
او مشابه شيانو سره نښلول
(د هندسي شكلونو مشق)

درسي كومكې مواد :

مختلف هندسي شكله شيان ، په پنځو كاغذونو
باندي د مكعب ، استواني ، مكعب نما ، كړي
او مخروط بېل بېل رسمونه

۱. ذهني روزنه :

- د ۶۸ مخ د لومړي لوست په شان د ضرب او
تقسيم د لوی چارت استعمالول

۲. تکرار :

- ښوونکی لاندې سوالونه په توره تخته لیکي (په
دو سونونو کې) توره تخته

$$\square = 8 \div 40$$

$$56 = 7 \times 8$$

$$6 = \square \div 42$$

$$42 = \square \times 2$$

$$4 = \square \div 28$$

$$40 = 8 \times \square$$

$$8 = 7 \div 56$$

$$28 = \square \times 4$$

$$3 = \square \div 24$$

$$24 = \square \times 3$$

* زده کوونکي خالي خانې دکوي او د ضرب او د
تقسيم مربوط د سوالونو چوپړي سره نښلوي .

۳. هندسي جسمونه د دهغوي د نومونو او مشابه شيانو
سره نښلول (د هندسي شكلونو مشق) :

- ښوونکی لاس ته راټولونکي مختلف هندسي جسمونه
لکه پنسل ، کتاب ، تباشیر ، نارنج ، توپ ، اورلکیت ، مخروطي
شکله کاغذ په ځمکه بردي . په همدې وخت کې داستواني
مکعب ، مخروط ، مکعب نما او دکړي رسمونه پنځو مختلفو
ځایونو کې په ځمکه بېل بېل بردي .

* ښوونکی د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې
حقيقي شيان پيدا او مربوط رسمونو سره يې کېږدي .
ښوونکی هغه کاغذونه چې د هندسي شکلونو
نومونه پرې ليکل شوي دي زده کوونکو ته بېل
بېل ورکوي لکه :

مکعب	استوانه	مکعب نما	مخروط	کره
------	---------	----------	-------	-----

* زده کوونکي هرځلې د هر نوم د پاره مربوط شی او
رسم شوی هندسي شکل پيدا کوي .

- د ۷۴ مخ د ۵ مشق مطالعه کول

* په لوړ آواز د جملې لوستل او د هغه مطابق
کار کول

(ښوونکی اصلاح کوي.)

- ښوونکی مختلف هندسي شکلونه نښي
لکه استوانه او د زده کوونکو څخه غوښتنه
کوي چې د محيط څخه د نورو شيانو نومونه
واخلي چې عين شکل ولري (خواندازه ، ډگونه او داسې نور
يې مختلف وي) .

- ښوونکی ټول شيان يو په بل پسې په يوه کتار
کې بردي او په توره تخته يې ليکي .

استواني

مکعبونه

مخروطونه او داسې نور

او د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې هم شکله
شيان وشمېري لکه استواني .

* زده کوونکي شمير کوي او په توره تخته خالي
خانې دکوي .

۴. د پټې خولې کار / کورنۍ کار :

- د ۷۴ مخ په ۳ مشق باندي کار کول

- د ۷۴ مخ د ۵ مشق د رسمونو رښکول

* ښوونکي هرځلې دوه لومړني او يو وروستني عدد په توره تخته ليکي .

Y.O 6 1.0 1.90

۳۱۲ . . . . ۲۲۲ , ۲۱۲

913 . . . . . 1.9 13

- جمع او تفریق ، د سلو تخه اوښتل

$$= 1.. - 22. = 1. - 1.0 = 1.. + 97. = 1. + 98$$

$$-10 - 11\lambda = 2 - 21 \quad -10 + 272 = 0 + 19V$$

$$= 20 - 40 = 20 - 20 = 0$$

۲. تکرار :

- په درې رقمي عددونو کې د یويزونو، لسيزونو او لسيزونو تعداد ښودل

* بنوونکی یو درېارقمي عدد وایي لکه ۲۵۴، یو زده کوونکی به یې په توره تخته لیکي، بل زده کوونکی به د هغه عدد د یووزنو، سلوزنو او سلینزونو تعداد وایي.

په همدې ډول په نورو عددونو د پورتنۍ عمل جاري ساتل لکه ۹۰۷،۷۳۱،۳۸۰ لوداسې نور .

۳. پہ ستونوں کی جمعہ حاصل شدہ پرتہ :

- دپيسو د دوو مقدارونو جمع : ښوونکی به دوه مقدار د پيسو (لوتونه) په توره تخته رسموي.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

* زده کوونگی لومړی د دواړو خواوو لوتونه شمېري .

* بيا ښوونکي هغوی رهنمايي کوي چې عددونه دمقامي قيمت په جوړ شوي جدول کې وليکي او د يوزيزونو لسیزونو او سلیزونو په اساس یې جمع کړي .

د ٦ مخ ٢ مشق مطالعه کول : په لومړي مثال باندې په ګډه کار کول

زده کوونکي به ځانله پاتې سوالونه حلوي .

د ځوابونو مقایسه کول

۴. پہ تولی کی دیتے خولی کار / کورنی کار :

۷ مخ ① مشق

یادونه : یوسوال دې د مثال په توګه په توروخته حل شی.

* بنوونکی د بکسې څخه ۴ پاکوي او ۲ لسيزه او (۱) يوينز په مربوطه ځای کې ليکي .

* زده کوونکي معلوموي او وایي چې اوس باید په دې تعداد کاهي لړې شي او ځواب (۵۶۶) به په جدول کې د ۵۸۷ لاندې لیکل کېږي.

* ٻشورنگي زده ڪوونگي رهنمايي ڪوي چي هرڄلي

په همدې ترتیب د لیکل شوي عدد مطابق
کابې لري او ځوابونه یې د مقامي قیمت په

جدول کي ليکي ترڇوچي (۰۰) ته ورسهري
[په نورو دري قدمون کي به لري کوي، اول ۲
سليز، ۳ اسيز، ۲ يوز، ۱ بيا ۱ سليز، ۳ اسيز
او بيا ۲ سليز، ۴ يوز].

بنوونکی د مقامی قیمت د جدول مختلفو رقمونو ته په غیر منظم ډول اشاره کوي. زده کوونکي به

دېځای کې د عدد معنی (قیمت) وایي. د مثال په ډول ۹ د سلیز په خانه کې د ۹۰۰

معنی ورکوي
معنی لري

یویز	لسیز	سلیز
۷	۸	۹
۷	۸	۵
۶	۶	۵
۴	۳	۳
۴	.	۲
.	.	.

* د ۶ مخ په ۱ الف مشق باندې کار کول

۴. پہ تو لکھی کجی دیتے خولے کار/ کورنی کار :

٦ مخ ① ب مشق

۶ مخ - دوهم لوست

تر ۱۰۰۰ پورې په ستونونو کې د دوو عددونو
جمع پرته د حاصل څخه

۱. ذہنی روزنہ :

- د ۱۰ یا د ۱۰۰ په قدمونو کې شمېر کول

٢. تکرار:

د کورني کار کتنه او مقایسه کول

د ځینو هندسي سطحو معرفي کول:

ښوونکی د زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې د عملي کار دپاره بهر لار شي.

د ښوونکي په انگرېزي د مربع کلنو رسمول، د منظمو پټيو او ساحو معرفي کول

مختلف مربع شکله پټي جوړول

ښوونکی د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې پر ځمکه داسې پټي جوړ (رسم) کړي چې څلور واړه ضلعي يې سره مساوي وي او کټښته يې د کتاب د کټښتو په شان سم وي.

زده کوونکي په صحيح توګه پټي جوړوي او د اندازه کولو په واسطه يې د ټولو څنډو مساويوالي کوي او امتحانوي.

په لوړ آواز د اندازه وړيل، مثلاً هره څنډه ٢٠ سانتي متره اوږدوالی لري.

زده کوونکي وايي: چې دا د "مربع" شکل دی که ضرورت وي ښوونکی مرسته کوي. لفظ "مربع" بايد په صحيح ډول استعمال او په واضح توګه وپوهول شي.

مختلف مستطيل شکله پټي جوړول

ښوونکی د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې پر ځمکه باندې داسې پټي جوړ کړي چې مقابلې څنډې يې دوه په دوه سره مساوي وي او د کتاب د کټښتو په شان سم کټښته ولري.

زده کوونکي په صحيح توګه پټي جوړوي او د مقابلو څنډو مساويوالي اندازه او پيدا کوي.

په لوړ آواز د ځوابونو وړيل، د دوو اوږدو مساوي څنډو اوږدوالی (مثلاً ٤٠ سانتي متره) او د دوو لنډو مساوي څنډو اوږدوالی (مثلاً ١٥ سانتي متره دی). ښوونکی د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې دا پټي د خپل پخواني پټي سره مقایسه کړي.

٧٥

① د خپل ځمکې په واسطه لاندې څلورنډه اندازه کړئ.

سانتي متر

سانتي متر

سانتي متر

سانتي متر

سانتي متر

سانتي متر

② پيدا کړئ چې د هر شکل څخه څو څلورنډه چاپېر شوي دي. شکله سره مقایسه او د هغو نښوونه زده کړئ.

دایره ☐ مثلث ☐ مستطیل ☐ مربع ☐

څلورنډه لري ☐ څلورنډه لري ☐ څلورنډه لري ☐ څلورنډه لري ☐

③ د ١، ٢، ٣، ٤، ٥، ٦، ٧، ٨، ٩، ١٠، ١١، ١٢، ١٣، ١٤، ١٥، ١٦، ١٧، ١٨، ١٩، ٢٠، ٢١، ٢٢، ٢٣، ٢٤، ٢٥، ٢٦، ٢٧، ٢٨، ٢٩، ٣٠، ٣١، ٣٢، ٣٣، ٣٤، ٣٥، ٣٦، ٣٧، ٣٨، ٣٩، ٤٠، ٤١، ٤٢، ٤٣، ٤٤، ٤٥، ٤٦، ٤٧، ٤٨، ٤٩، ٥٠، ٥١، ٥٢، ٥٣، ٥٤، ٥٥، ٥٦، ٥٧، ٥٨، ٥٩، ٦٠، ٦١، ٦٢، ٦٣، ٦٤، ٦٥، ٦٦، ٦٧، ٦٨، ٦٩، ٧٠، ٧١، ٧٢، ٧٣، ٧٤، ٧٥، ٧٦، ٧٧، ٧٨، ٧٩، ٨٠، ٨١، ٨٢، ٨٣، ٨٤، ٨٥، ٨٦، ٨٧، ٨٨، ٨٩، ٩٠، ٩١، ٩٢، ٩٣، ٩٤، ٩٥، ٩٦، ٩٧، ٩٨، ٩٩، ١٠٠، ١٠١، ١٠٢، ١٠٣، ١٠٤، ١٠٥، ١٠٦، ١٠٧، ١٠٨، ١٠٩، ١١٠، ١١١، ١١٢، ١١٣، ١١٤، ١١٥، ١١٦، ١١٧، ١١٨، ١١٩، ١٢٠، ١٢١، ١٢٢، ١٢٣، ١٢٤، ١٢٥، ١٢٦، ١٢٧، ١٢٨، ١٢٩، ١٣٠، ١٣١، ١٣٢، ١٣٣، ١٣٤، ١٣٥، ١٣٦، ١٣٧، ١٣٨، ١٣٩، ١٤٠، ١٤١، ١٤٢، ١٤٣، ١٤٤، ١٤٥، ١٤٦، ١٤٧، ١٤٨، ١٤٩، ١٥٠، ١٥١، ١٥٢، ١٥٣، ١٥٤، ١٥٥، ١٥٦، ١٥٧، ١٥٨، ١٥٩، ١٦٠، ١٦١، ١٦٢، ١٦٣، ١٦٤، ١٦٥، ١٦٦، ١٦٧، ١٦٨، ١٦٩، ١٧٠، ١٧١، ١٧٢، ١٧٣، ١٧٤، ١٧٥، ١٧٦، ١٧٧، ١٧٨، ١٧٩، ١٨٠، ١٨١، ١٨٢، ١٨٣، ١٨٤، ١٨٥، ١٨٦، ١٨٧، ١٨٨، ١٨٩، ١٩٠، ١٩١، ١٩٢، ١٩٣، ١٩٤، ١٩٥، ١٩٦، ١٩٧، ١٩٨، ١٩٩، ٢٠٠، ٢٠١، ٢٠٢، ٢٠٣، ٢٠٤، ٢٠٥، ٢٠٦، ٢٠٧، ٢٠٨، ٢٠٩، ٢١٠، ٢١١، ٢١٢، ٢١٣، ٢١٤، ٢١٥، ٢١٦، ٢١٧، ٢١٨، ٢١٩، ٢٢٠، ٢٢١، ٢٢٢، ٢٢٣، ٢٢٤، ٢٢٥، ٢٢٦، ٢٢٧، ٢٢٨، ٢٢٩، ٢٣٠، ٢٣١، ٢٣٢، ٢٣٣، ٢٣٤، ٢٣٥، ٢٣٦، ٢٣٧، ٢٣٨، ٢٣٩، ٢٤٠، ٢٤١، ٢٤٢، ٢٤٣، ٢٤٤، ٢٤٥، ٢٤٦، ٢٤٧، ٢٤٨، ٢٤٩، ٢٥٠، ٢٥١، ٢٥٢، ٢٥٣، ٢٥٤، ٢٥٥، ٢٥٦، ٢٥٧، ٢٥٨، ٢٥٩، ٢٦٠، ٢٦١، ٢٦٢، ٢٦٣، ٢٦٤، ٢٦٥، ٢٦٦، ٢٦٧، ٢٦٨، ٢٦٩، ٢٧٠، ٢٧١، ٢٧٢، ٢٧٣، ٢٧٤، ٢٧٥، ٢٧٦، ٢٧٧، ٢٧٨، ٢٧٩، ٢٨٠، ٢٨١، ٢٨٢، ٢٨٣، ٢٨٤، ٢٨٥، ٢٨٦، ٢٨٧، ٢٨٨، ٢٨٩، ٢٩٠، ٢٩١، ٢٩٢، ٢٩٣، ٢٩٤، ٢٩٥، ٢٩٦، ٢٩٧، ٢٩٨، ٢٩٩، ٣٠٠، ٣٠١، ٣٠٢، ٣٠٣، ٣٠٤، ٣٠٥، ٣٠٦، ٣٠٧، ٣٠٨، ٣٠٩، ٣١٠، ٣١١، ٣١٢، ٣١٣، ٣١٤، ٣١٥، ٣١٦، ٣١٧، ٣١٨، ٣١٩، ٣٢٠، ٣٢١، ٣٢٢، ٣٢٣، ٣٢٤، ٣٢٥، ٣٢٦، ٣٢٧، ٣٢٨، ٣٢٩، ٣٣٠، ٣٣١، ٣٣٢، ٣٣٣، ٣٣٤، ٣٣٥، ٣٣٦، ٣٣٧، ٣٣٨، ٣٣٩، ٣٤٠، ٣٤١، ٣٤٢، ٣٤٣، ٣٤٤، ٣٤٥، ٣٤٦، ٣٤٧، ٣٤٨، ٣٤٩، ٣٥٠، ٣٥١، ٣٥٢، ٣٥٣، ٣٥٤، ٣٥٥، ٣٥٦، ٣٥٧، ٣٥٨، ٣٥٩، ٣٦٠، ٣٦١، ٣٦٢، ٣٦٣، ٣٦٤، ٣٦٥، ٣٦٦، ٣٦٧، ٣٦٨، ٣٦٩، ٣٧٠، ٣٧١، ٣٧٢، ٣٧٣، ٣٧٤، ٣٧٥، ٣٧٦، ٣٧٧، ٣٧٨، ٣٧٩، ٣٨٠، ٣٨١، ٣٨٢، ٣٨٣، ٣٨٤، ٣٨٥، ٣٨٦، ٣٨٧، ٣٨٨، ٣٨٩، ٣٩٠، ٣٩١، ٣٩٢، ٣٩٣، ٣٩٤، ٣٩٥، ٣٩٦، ٣٩٧، ٣٩٨، ٣٩٩، ٤٠٠، ٤٠١، ٤٠٢، ٤٠٣، ٤٠٤، ٤٠٥، ٤٠٦، ٤٠٧، ٤٠٨، ٤٠٩، ٤١٠، ٤١١، ٤١٢، ٤١٣، ٤١٤، ٤١٥، ٤١٦، ٤١٧، ٤١٨، ٤١٩، ٤٢٠، ٤٢١، ٤٢٢، ٤٢٣، ٤٢٤، ٤٢٥، ٤٢٦، ٤٢٧، ٤٢٨، ٤٢٩، ٤٣٠، ٤٣١، ٤٣٢، ٤٣٣، ٤٣٤، ٤٣٥، ٤٣٦، ٤٣٧، ٤٣٨، ٤٣٩، ٤٤٠، ٤٤١، ٤٤٢، ٤٤٣، ٤٤٤، ٤٤٥، ٤٤٦، ٤٤٧، ٤٤٨، ٤٤٩، ٤٥٠، ٤٥١، ٤٥٢، ٤٥٣، ٤٥٤، ٤٥٥، ٤٥٦، ٤٥٧، ٤٥٨، ٤٥٩، ٤٦٠، ٤٦١، ٤٦٢، ٤٦٣، ٤٦٤، ٤٦٥، ٤٦٦، ٤٦٧، ٤٦٨، ٤٦٩، ٤٧٠، ٤٧١، ٤٧٢، ٤٧٣، ٤٧٤، ٤٧٥، ٤٧٦، ٤٧٧، ٤٧٨، ٤٧٩، ٤٨٠، ٤٨١، ٤٨٢، ٤٨٣، ٤٨٤، ٤٨٥، ٤٨٦، ٤٨٧، ٤٨٨، ٤٨٩، ٤٩٠، ٤٩١، ٤٩٢، ٤٩٣، ٤٩٤، ٤٩٥، ٤٩٦، ٤٩٧، ٤٩٨، ٤٩٩، ٥٠٠، ٥٠١، ٥٠٢، ٥٠٣، ٥٠٤، ٥٠٥، ٥٠٦، ٥٠٧، ٥٠٨، ٥٠٩، ٥١٠، ٥١١، ٥١٢، ٥١٣، ٥١٤، ٥١٥، ٥١٦، ٥١٧، ٥١٨، ٥١٩، ٥٢٠، ٥٢١، ٥٢٢، ٥٢٣، ٥٢٤، ٥٢٥، ٥٢٦، ٥٢٧، ٥٢٨، ٥٢٩، ٥٣٠، ٥٣١، ٥٣٢، ٥٣٣، ٥٣٤، ٥٣٥، ٥٣٦، ٥٣٧، ٥٣٨، ٥٣٩، ٥٤٠، ٥٤١، ٥٤٢، ٥٤٣، ٥٤٤، ٥٤٥، ٥٤٦، ٥٤٧، ٥٤٨، ٥٤٩، ٥٥٠، ٥٥١، ٥٥٢، ٥٥٣، ٥٥٤، ٥٥٥، ٥٥٦، ٥٥٧، ٥٥٨، ٥٥٩، ٥٦٠، ٥٦١، ٥٦٢، ٥٦٣، ٥٦٤، ٥٦٥، ٥٦٦، ٥٦٧، ٥٦٨، ٥٦٩، ٥٧٠، ٥٧١، ٥٧٢، ٥٧٣، ٥٧٤، ٥٧٥، ٥٧٦، ٥٧٧، ٥٧٨، ٥٧٩، ٥٨٠، ٥٨١، ٥٨٢، ٥٨٣، ٥٨٤، ٥٨٥، ٥٨٦، ٥٨٧، ٥٨٨، ٥٨٩، ٥٩٠، ٥٩١، ٥٩٢، ٥٩٣، ٥٩٤، ٥٩٥، ٥٩٦، ٥٩٧، ٥٩٨، ٥٩٩، ٦٠٠، ٦٠١، ٦٠٢، ٦٠٣، ٦٠٤، ٦٠٥، ٦٠٦، ٦٠٧، ٦٠٨، ٦٠٩، ٦١٠، ٦١١، ٦١٢، ٦١٣، ٦١٤، ٦١٥، ٦١٦، ٦١٧، ٦١٨، ٦١٩، ٦٢٠، ٦٢١، ٦٢٢، ٦٢٣، ٦٢٤، ٦٢٥، ٦٢٦، ٦٢٧، ٦٢٨، ٦٢٩، ٦٣٠، ٦٣١، ٦٣٢، ٦٣٣، ٦٣٤، ٦٣٥، ٦٣٦، ٦٣٧، ٦٣٨، ٦٣٩، ٦٤٠، ٦٤١، ٦٤٢، ٦٤٣، ٦٤٤، ٦٤٥، ٦٤٦، ٦٤٧، ٦٤٨، ٦٤٩، ٦٥٠، ٦٥١، ٦٥٢، ٦٥٣، ٦٥٤، ٦٥٥، ٦٥٦، ٦٥٧، ٦٥٨، ٦٥٩، ٦٦٠، ٦٦١، ٦٦٢، ٦٦٣، ٦٦٤، ٦٦٥، ٦٦٦، ٦٦٧، ٦٦٨، ٦٦٩، ٦٧٠، ٦٧١، ٦٧٢، ٦٧٣، ٦٧٤، ٦٧٥، ٦٧٦، ٦٧٧، ٦٧٨، ٦٧٩، ٦٨٠، ٦٨١، ٦٨٢، ٦٨٣، ٦٨٤، ٦٨٥، ٦٨٦، ٦٨٧، ٦٨٨، ٦٨٩، ٦٩٠، ٦٩١، ٦٩٢، ٦٩٣، ٦٩٤، ٦٩٥، ٦٩٦، ٦٩٧، ٦٩٨، ٦٩٩، ٧٠٠، ٧٠١، ٧٠٢، ٧٠٣، ٧٠٤، ٧٠٥، ٧٠٦، ٧٠٧، ٧٠٨، ٧٠٩، ٧١٠، ٧١١، ٧١٢، ٧١٣، ٧١٤، ٧١٥، ٧١٦، ٧١٧، ٧١٨، ٧١٩، ٧٢٠، ٧٢١، ٧٢٢، ٧٢٣، ٧٢٤، ٧٢٥، ٧٢٦، ٧٢٧، ٧٢٨، ٧٢٩، ٧٣٠، ٧٣١، ٧٣٢، ٧٣٣، ٧٣٤، ٧٣٥، ٧٣٦، ٧٣٧، ٧٣٨، ٧٣٩، ٧٤٠، ٧٤١، ٧٤٢، ٧٤٣، ٧٤٤، ٧٤٥، ٧٤٦، ٧٤٧، ٧٤٨، ٧٤٩، ٧٥٠، ٧٥١، ٧٥٢، ٧٥٣، ٧٥٤، ٧٥٥، ٧٥٦، ٧٥٧، ٧٥٨، ٧٥٩، ٧٦٠، ٧٦١، ٧٦٢، ٧٦٣، ٧٦٤، ٧٦٥، ٧٦٦، ٧٦٧، ٧٦٨، ٧٦٩، ٧٧٠، ٧٧١، ٧٧٢، ٧٧٣، ٧٧٤، ٧٧٥، ٧٧٦، ٧٧٧، ٧٧٨، ٧٧٩، ٧٨٠، ٧٨١، ٧٨٢، ٧٨٣، ٧٨٤، ٧٨٥، ٧٨٦، ٧٨٧، ٧٨٨، ٧٨٩، ٧٩٠، ٧٩١، ٧٩٢، ٧٩٣، ٧٩٤، ٧٩٥، ٧٩٦، ٧٩٧، ٧٩٨، ٧٩٩، ٨٠٠، ٨٠١، ٨٠٢، ٨٠٣، ٨٠٤، ٨٠٥، ٨٠٦، ٨٠٧، ٨٠٨، ٨٠٩، ٨١٠، ٨١١، ٨١٢، ٨١٣، ٨١٤، ٨١٥، ٨١٦، ٨١٧، ٨١٨، ٨١٩، ٨٢٠، ٨٢١، ٨٢٢، ٨٢٣، ٨٢٤، ٨٢٥، ٨٢٦، ٨٢٧، ٨٢٨، ٨٢٩، ٨٣٠، ٨٣١، ٨٣٢، ٨٣٣، ٨٣٤، ٨٣٥، ٨٣٦، ٨٣٧، ٨٣٨، ٨٣٩، ٨٤٠، ٨٤١، ٨٤٢، ٨٤٣، ٨٤٤، ٨٤٥، ٨٤٦، ٨٤٧، ٨٤٨، ٨٤٩، ٨٥٠، ٨٥١، ٨٥٢، ٨٥٣، ٨٥٤، ٨٥٥، ٨٥٦، ٨٥٧، ٨٥٨، ٨٥٩، ٨٦٠، ٨٦١، ٨٦٢، ٨٦٣، ٨٦٤، ٨٦٥، ٨٦٦، ٨٦٧، ٨٦٨، ٨٦٩، ٨٧٠، ٨٧١، ٨٧٢، ٨٧٣، ٨٧٤، ٨٧٥، ٨٧٦، ٨٧٧، ٨٧٨، ٨٧٩، ٨٨٠، ٨٨١، ٨٨٢، ٨٨٣، ٨٨٤، ٨٨٥، ٨٨٦، ٨٨٧، ٨٨٨، ٨٨٩، ٨٩٠، ٨٩١، ٨٩٢، ٨٩٣، ٨٩٤، ٨٩٥، ٨٩٦، ٨٩٧، ٨٩٨، ٨٩٩، ٩٠٠، ٩٠١، ٩٠٢، ٩٠٣، ٩٠٤، ٩٠٥، ٩٠٦، ٩٠٧، ٩٠٨، ٩٠٩، ٩١٠، ٩١١، ٩١٢، ٩١٣، ٩١٤، ٩١٥، ٩١٦، ٩١٧، ٩١٨، ٩١٩، ٩٢٠، ٩٢١، ٩٢٢، ٩٢٣، ٩٢٤، ٩٢٥، ٩٢٦، ٩٢٧، ٩٢٨، ٩٢٩، ٩٣٠، ٩٣١، ٩٣٢، ٩٣٣، ٩٣٤، ٩٣٥، ٩٣٦، ٩٣٧، ٩٣٨، ٩٣٩، ٩٤٠، ٩٤١، ٩٤٢، ٩٤٣، ٩٤٤، ٩٤٥، ٩٤٦، ٩٤٧، ٩٤٨، ٩٤٩، ٩٥٠، ٩٥١، ٩٥٢، ٩٥٣، ٩٥٤، ٩٥٥، ٩٥٦، ٩٥٧، ٩٥٨، ٩٥٩، ٩٦٠، ٩٦١، ٩٦٢، ٩٦٣، ٩٦٤، ٩٦٥، ٩٦٦، ٩٦٧، ٩٦٨، ٩٦٩، ٩٧٠، ٩٧١، ٩٧٢، ٩٧٣، ٩٧٤، ٩٧٥، ٩٧٦، ٩٧٧، ٩٧٨، ٩٧٩، ٩٨٠، ٩٨١، ٩٨٢، ٩٨٣، ٩٨٤، ٩٨٥، ٩٨٦، ٩٨٧، ٩٨٨، ٩٨٩، ٩٩٠، ٩٩١، ٩٩٢، ٩٩٣، ٩٩٤، ٩٩٥، ٩٩٦، ٩٩٧، ٩٩٨، ٩٩٩، ١٠٠٠، ١٠٠١، ١٠٠٢، ١٠٠٣، ١٠٠٤، ١٠٠٥، ١٠٠٦، ١٠٠٧، ١٠٠٨، ١٠٠٩، ١٠١٠، ١٠١١، ١٠١٢، ١٠١٣، ١٠١٤، ١٠١٥، ١٠١٦، ١٠١٧، ١٠١٨، ١٠١٩، ١٠٢٠، ١٠٢١، ١٠٢٢، ١٠٢٣، ١٠٢٤، ١٠٢٥، ١٠٢٦، ١٠٢٧، ١٠٢٨، ١٠٢٩، ١٠٣٠، ١٠٣١، ١٠٣٢، ١٠٣٣، ١٠٣٤، ١٠٣٥، ١٠٣٦، ١٠٣٧، ١٠٣٨، ١٠٣٩، ١٠٤٠، ١٠٤١، ١٠٤٢، ١٠٤٣، ١٠٤٤، ١٠٤٥، ١٠٤٦، ١٠٤٧، ١٠٤٨، ١٠٤٩، ١٠٥٠، ١٠٥١، ١٠٥٢، ١٠٥٣، ١٠٥٤، ١٠٥٥، ١٠٥٦، ١٠٥٧، ١٠٥٨، ١٠٥٩، ١٠٦٠، ١٠٦١، ١٠٦٢، ١٠٦٣، ١٠٦٤، ١٠٦٥، ١٠٦٦، ١٠٦٧، ١٠٦٨، ١٠٦٩، ١٠٧٠، ١٠٧١، ١٠٧٢، ١٠٧٣، ١٠٧٤، ١٠٧٥، ١٠٧٦، ١٠٧٧، ١٠٧٨، ١٠٧٩، ١٠٨٠، ١٠٨١، ١٠٨٢، ١٠٨٣، ١٠٨٤، ١٠٨٥، ١٠٨٦، ١٠٨٧، ١٠٨٨، ١٠٨٩، ١٠٩٠، ١٠٩١، ١٠٩٢، ١٠٩٣، ١٠٩٤، ١٠٩٥، ١٠٩٦، ١٠٩٧، ١٠٩٨، ١٠٩٩، ١١٠٠، ١١٠١، ١١٠٢، ١١٠٣، ١١٠٤، ١١٠٥، ١١٠٦، ١١٠٧، ١١٠٨، ١١٠٩، ١١١٠، ١١١١، ١١١٢، ١١١٣، ١١١٤، ١١١٥، ١١١٦، ١١١٧، ١١١٨، ١١١٩، ١١٢٠، ١١٢١، ١١٢٢، ١١٢٣، ١١٢٤، ١١٢٥، ١١٢٦، ١١٢٧، ١١٢٨، ١١٢٩، ١١٣٠، ١١٣١، ١١٣٢، ١١٣٣، ١١٣٤، ١١٣٥، ١١٣٦، ١١٣٧، ١١٣٨، ١١٣٩، ١١٤٠، ١١٤١، ١١٤٢، ١١٤٣، ١١٤٤، ١١٤٥، ١١٤٦، ١١٤٧، ١١٤٨، ١١٤٩، ١١٥٠، ١١٥١، ١١٥٢، ١١٥٣، ١١٥٤، ١١٥٥، ١١٥٦، ١١٥٧، ١١٥٨، ١١٥٩، ١١٦٠، ١١٦١، ١١٦٢، ١١٦٣، ١١٦٤، ١١٦٥، ١١٦٦، ١١٦٧، ١١٦٨، ١١٦٩، ١١٧٠، ١١٧١، ١١٧٢، ١١٧٣، ١١٧٤، ١١٧٥، ١١٧٦، ١١٧٧، ١١٧٨، ١١٧٩، ١١٨٠، ١١٨١، ١١٨٢، ١١٨٣، ١١٨٤، ١١٨٥، ١١٨٦، ١١٨٧، ١١٨٨، ١١٨٩، ١١٩٠، ١١٩١، ١١٩٢، ١١٩٣، ١١٩٤، ١١٩٥، ١١٩٦، ١١٩٧، ١١٩٨، ١١٩٩، ١٢٠٠، ١٢٠١، ١٢٠٢، ١٢٠٣، ١٢٠٤، ١٢٠٥، ١٢٠٦، ١٢٠٧، ١٢٠٨، ١٢٠٩، ١٢١٠، ١٢١١، ١٢١٢، ١٢١٣، ١٢١٤، ١٢١٥، ١٢١٦، ١٢١٧، ١٢١٨، ١٢١٩، ١٢٢٠، ١٢٢١، ١٢٢٢، ١٢٢٣، ١٢٢٤، ١٢٢٥، ١٢٢٦، ١٢٢٧، ١٢٢٨، ١٢٢٩، ١٢٣٠، ١٢٣١، ١٢٣٢، ١٢٣٣، ١٢٣٤، ١٢٣٥، ١٢٣٦، ١٢٣٧، ١٢٣٨، ١٢٣٩، ١٢٤٠، ١٢٤١، ١٢٤٢، ١٢٤٣، ١٢٤٤، ١٢٤٥، ١٢٤٦، ١٢٤٧، ١٢٤٨، ١٢٤٩، ١٢٥٠، ١٢٥١، ١٢٥٢، ١٢٥٣، ١٢٥٤، ١٢٥٥، ١٢٥٦، ١٢٥٧، ١٢٥٨، ١٢٥٩، ١٢٦٠، ١٢٦١، ١٢٦٢، ١٢٦٣، ١٢٦٤، ١٢٦٥، ١٢٦٦، ١٢٦٧، ١٢٦٨، ١٢٦٩، ١٢٧٠، ١٢٧١، ١٢٧٢، ١٢٧٣، ١٢٧٤، ١٢٧٥، ١٢٧٦، ١٢٧٧، ١٢٧٨، ١٢٧٩، ١٢٨٠، ١٢٨١، ١٢٨٢، ١٢٨٣، ١٢٨٤، ١٢٨٥، ١٢٨٦، ١٢٨٧، ١٢٨٨، ١٢٨٩، ١٢٩٠، ١٢٩١، ١٢٩٢، ١٢٩٣، ١٢٩٤

که :

۱. مربع : زمونږ د کور د انگر سطحه ، د ښوونکي د انگر سطحه ، د یو دېوال د مخ سطحه ، د ځینو کرکیو سطحې او داسې نور .

۲. د مستطیل سطح : زمونږ د باغ د ځمکې سطحه ، د ټولګي د ځمکې سطحه ، د کتاب د مخ سطحه او نور .

۳. د مثلث سطح : د پانود د مخ سطحې او داسې نور .

۴. دایره : د لمر د سترګې مخ ، د سپر د سترګې مخ ، فلزي درېۍ لوداسې نور .

- د ۷۵ مخ په ① مشق کار کول

* د خطونو د اوږدوالي اندازه کول ، په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

- د ۷۵ مخ په ② مشق کار کول

* په لوړ آواز د جملو او د سطحو د نومونو لوستل

* د خالي خانو د کول او په لوړ آواز د ځوابونو لوستل

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار :

- د ۷۵ مخ د ③ مشق د رسم شویو شکلونو ریکه کول

- د لوستل شویو سطحو د شکلونو په شان کاغذونه پرې کول

- د ۷۵ مخ د ④ مشق د سطحو د نومونو زده کول

* زده کوونکي هغه مقایسه ، پیدا او وایي : په لومړۍ پټې کې ټولې څنډې سره مساوي وي خو په دوهم پټې کې یوازې دوو مخامخ څنډې سره مساوي دي خو کاوونډۍ څنډې یې مختلفې دي او دواړو سطحې (پټې) سره یوشان کنجونه لري .

* زده کوونکي وایي چې دا د "مستطیل" شکل دی . که ضرورت وي ښوونکي مرسته کوي . لفظ (مستطیل) باید صحیح استعمال او په واضح ډول پرې وپوهول شي .

- ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې داسې پټې (سطحې) جوړ کړي چې درې څنډې ولري .

* زده کوونکي په صحیح توګه پټې جوړوي ، د هغو څنډې اندازه او د هرې څنډې اوږدوالی وایي . (مساوي اوږدوالي یا مختلف اوږدوالي) (څرګه چې یې جوړ کړي وي)

* زده کوونکي وایي چې دا د "مثلث" شکل دی . که ضرورت وي ښوونکي مرسته کوي . د مثلث د کلمې صحیح استعمال او په واضح ډول ورباندې پوهول

- ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې داسې پټې جوړ کړي چې گرد وي .

(د ښه رسمولو دپاره دې تار یا لړګی استعمال شي)

* زده کوونکي وایي چې دا د "دایره" شکل دی . که ضرورت وي ښوونکي مرسته کوي . د دایرې د کلمې صحیح استعمال او په واضح ډول پرې پوهول

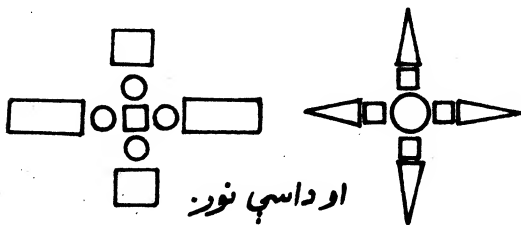
- بېرته ټولګي ته تلل

- ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې ټولې سطحې په صحیح توګه پر توره تخته بېلې ، بېلې رسم کړي او د هغو ساحې ته تباښور بلندي پرداس (سپین) ورکړي .

* ښوونکي به هر ځل د رسم شوي شکل لاندې د هغه نوم لیکي .

* ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې مختلفې مشابه سطحې پیدا ، پرې بحث او معرفي کړي . (دوهم کتلو کړي)

* زده کوونکی د ۱۰۳ مخ د ① مشق هم شکله سطحې شمېرې لکه دایرې او د ۷۵ مخ د ⑤ مشق د (الف) برخې مربوطه خالي خانې ډکوي. * ټولو شکلونو سره په همدې ډول کار کول * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول - په پاک ډول د ۱۰۳ مخ د ① مشق د سطحې پرې کول (څیړول) او د منگړي سره یې په مختلفو طریقو په ایښودلو سره د مختلفو سطحو نفونې جوړول لکه :

او داسې نور

* زده کوونکي هرځلې مختلفو شکلونو سره د پخوا تعداد په نمونو کې پیدا کوي (دایرې، مربع کاني، مثلثونه) (مختلفې سطحې په نمونو کې شمېرې.)

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار :

- په یوه ورځه باندې د کاغذ د پرې کول شپو ټوټو په ایښودلو سره د مختلفو سطحو جوړول او په کاغذ باندې د ټولو ټوټو څخه د خطونو چاپېرول - د هرې جوړې سطحې رنگول

۷۵ مخ - دریم لوست
په مختلفو (مړکيو) رسمونو کې د شکلونو د تعداد پیدا کول

۱. ذهني روزنه :

- د ۹، ۱۱ او ۱۰ په قدم شمېر کول
۹، ۱۸، ۲۷، ۳۶، ۴۵، ۵۴، ۶۳، ۷۲، ۸۱، ۹۰، ۹۹، ۱۰۸، ۱۱۷، ۱۲۶، ۱۳۵، ۱۴۴، ۱۵۳، ۱۶۲، ۱۷۱، ۱۸۰، ۱۸۹، ۱۹۸، ۲۰۷، ۲۱۶، ۲۲۵، ۲۳۴، ۲۴۳، ۲۵۲، ۲۶۱، ۲۷۰، ۲۷۹، ۲۸۸، ۲۹۷، ۳۰۶، ۳۱۵، ۳۲۴، ۳۳۳، ۳۴۲، ۳۵۱، ۳۶۰، ۳۶۹، ۳۷۸، ۳۸۷، ۳۹۶، ۴۰۵، ۴۱۴، ۴۲۳، ۴۳۲، ۴۴۱، ۴۵۰، ۴۵۹، ۴۶۸، ۴۷۷، ۴۸۶، ۴۹۵، ۵۰۴، ۵۱۳، ۵۲۲، ۵۳۱، ۵۴۰، ۵۴۹، ۵۵۸، ۵۶۷، ۵۷۶، ۵۸۵، ۵۹۴، ۶۰۳، ۶۱۲، ۶۲۱، ۶۳۰، ۶۳۹، ۶۴۸، ۶۵۷، ۶۶۶، ۶۷۵، ۶۸۴، ۶۹۳، ۷۰۲، ۷۱۱، ۷۲۰، ۷۲۹، ۷۳۸، ۷۴۷، ۷۵۶، ۷۶۵، ۷۷۴، ۷۸۳، ۷۹۲، ۸۰۱، ۸۱۰، ۸۱۹، ۸۲۸، ۸۳۷، ۸۴۶، ۸۵۵، ۸۶۴، ۸۷۳، ۸۸۲، ۸۹۱، ۹۰۰، ۹۰۹، ۹۱۸، ۹۲۷، ۹۳۶، ۹۴۵، ۹۵۴، ۹۶۳، ۹۷۲، ۹۸۱، ۹۹۰، ۹۹۹، ۱۰۰۰

۷۵ مخ - دوهم لوست

د هم شکله سطحو شمېرل - د اساسي هندي شکلونو (سطحو) په استعمالولو سره د مختلفو سطحو جوړول

درسي کومکي مواد : قیچي (بیاتي)

د ذهني روزنه :

- د ورکړل شویو عددونو د رقمونو قیمت پیدا کول یعنې یو یو یو، لسیزونه، سلیزونه او زیریزونه * ښوونکي په توره تخته ځینې عددونه لیکي لکه ۳۵۶۹ او مختلفو رقمونو ته اشاره کوي لکه ۵

* زده کوونکي د ښودل شوي رقم قیمت وایي لکه ۵ سوه .

* په همدې طریقه د نورو عددونو او رقمونو سره کار ته دوام ورکول لکه ۹۶۰۰، ۸۵، ۷۸۷۰، ۲۵۱۹، ۴۲۵ او داسې نور .

۲. تکرار :

- ښوونکي د سطحو نومونه لکه مربع، کره، مستطیل، مثلث په توره تخته بېل بېل لیکي .

* ښوونکي هرځلې د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې سطحه په صحیح توګه په توره تخته رسم کړي . (ښوونکي مرسته کوي)

۳. د هم شکله سطحو شمېرل - د اساسي هندي شکلونو (سطحو) په استعمالولو سره د مختلفو سطحو جوړول :

- د ۷۵ مخ د ⑤ مشق په (الف) برخه کار کول (اوهم د ۱۰۳ مخ د ① مشق استعمالول)

۲. تکرار :

- زده کوونکی د خپلو جوړو کړيو سطحو رسمونه ټولګي ته ښيي .

(کورنۍ کار)

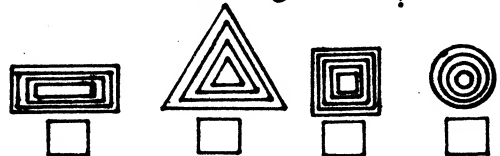
* په هره نمونه کې د مختلفو شکلونو (سطحو) تعداد د ملګري سره شمېري .

۳. په مختلفو (مرکبو) رسمونو کې د

شکلونو تعداد پيدا کول :

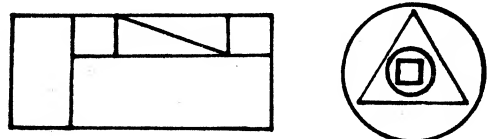
- عين شکل په مختلفو اندازو يو د بل په شاوخوا کې رسمول

* ښوونکي يو شکل (لکه دایره) په توره تخته رسموي . زده کوونکي د شکل نوم اخلي . بيا ښوونکي په چټکۍ سره نورې لويې او ترې لويې دایرې رسموي .
(لاندې رسمونه وګورئ !)

* زده کوونکي شمېر کوي او د رسم شويو دایرو تعداد وايي (۴ دایرې) .

- ښوونکي د مختلفو شکلونو سره ځينې سطحې خوا په خوا د لاندې په شان په توره تخته رسموي او د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې په هر رسم کې د مختلفو سطحو تعداد او ډول پيدا کړي . لکه :

او داسې نور .

* زده کوونکي هر ځل شکله شمېري او تعداد يې وايي . يعنې په لومړي شکل کې (مربع ۱ دایره او ۱ مثلث دی او داسې نور)

- د ۷۵ مخ په ۴۰ مشق باندې کار کول

* په لوړ آواز د جملې لوستل

* زده کوونکي د مختلفو سطحو/شکلونو تعداد پيدا کوي او په انفرادي ډول خالي خانې ډکوي .
(ملګري اصلاح کوي .)

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴. کورنۍ کار : نه لري .

خپل خیالي تصویرونه (نقشې) پيدا کول د مربع ګانو او مثلثونو استعمالول

٢. تکرار :

- د ٧٢ مخ لسم عبارتې سوال په تفصیل سره په توره تخمه حلول

٣. د سطحو د رسمولو تمرین :

- ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې د عملي کار دپاره بهر لار شي .

* ښوونکي د مربع ، مستطیل او مثلث د جوړولو دپاره په مناسبو ځایونو کې کاني بېل ، بېل پر ځمکه بډي . یعنې د هندسي سطحو د کښونو په نڅښه کول .

* زده کوونکي هرځل د رسم شویو شکلونو د څښلو او وړلو او د هغوی موقعیتونه یو د بل سره تجربه کوي او د هر شکل دپاره صحیح نوم پیدا کوي .

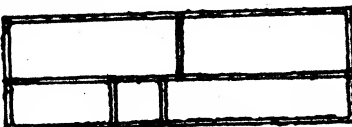
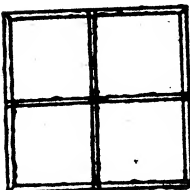
- زده کوونکي د دایره کش (تاریالښتي) په استعمالولو سره په ځمکه دایرې رسموي .

- ښوونکي د زده کوونکو گروهونه تشکیلوي او هرگروپ ته څو لښتي ورکوي (چې یو شان او مختلف اوږدوالی ولري) .

* ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې د سطحو د څښلو د جوړولو دپاره لښتي استعمال او مختلف شکونه (مربع ، مستطیل ، مثلث) پر ځمکه جوړکړي .

- ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې د لښتو په اېښودلو سره د مربع کانو ، مستطیلونو او مثلثونو څو شکونه د لښتو په اېښودلو سره یوځای جوړکړي .

لکه :

او داسې نور .

٧٦

١ د هرې برخې تېلې تېلې یوه د بلې سره وصل کړئ او د حاصل شویو مختلفو شکلونو تعداد پېدا کړئ .

☐ مربع کاني
☐ مستطیلونه
☐ مثلثونه

☐ مربع کاني
☐ مستطیلونه
☐ مثلثونه

☐ مربع کاني
☐ مستطیلونه
☐ مثلثونه

٢ د دکلانو پوښتی دی . هر مربع د یو ځمک دپاره ټاکل شوې ده . د ١٣ مخ د دوهمې برخې مربع کاني د کل سره پرې او په تیارو شویو ځایونو کې یې ګډوډ . یو کتار په بل پسې وګ کړئ . هغو مربع کاني مود کلانو سره ځای په ځای کړئ دې . په یو کتار کې ☐ مربع کاني د کلانو سره دې . د کلانو په پټي کې ☐ کتارونه دې . دسې یې شمېرو : ٣ کتارونه د ☐ کلانو ☐ کلان = ☐ کلان

٣ د ٣ کلانو څخه د کلانو مختلف پټي جوړ او مساواتونه یې پېدا کړئ .

٤ د لاندې کلانو څخه مختلف پټي جوړکړئ :

الف ١٦ کلان
ب ١٨ کلان
ج ٢٢ کلان

د کلانو د هر پټي دپاره صحیح مساوات پېدا کړئ .

٧٦ مخ - لومړۍ لوست د سطحو د رسمولو تمرین

درسي کومکي مواد :

دېرې لښتي چې ځینې یې یو شان او نورې یې مختلف اوږدوالی ولري . تار ، تباشیر ، کلي د دایرې د رسمولو دپاره یو لړګی چې په دواړو خواوو کې یې مخونه تګ وهل شوي دي

( )

١. ذهني روزنه :

د ٢٢ مخ دوهم لوست په شان ځنځیري سوالونو سره کار کول (د ټولو عملیو استعمالول)

لکه :

$$\begin{aligned}
 &= 900 + 700 - 1000 - 2600 \\
 &= 2000 + 2000 + 2000 + 4000 \\
 &= 1000 - 900 - 500 + 5000 \\
 &= 2000 + 900 + 10 \times 10 \\
 &= 50 + 5 \times 6 \div 60 \\
 &= 70 + 8 \times 8 \times 4
 \end{aligned}$$

او داسې نور .

* زده کوونکي هرځل د سلحو نومونه اود هغو
تعداد وايي . (بېرته ټولگي ته راتلل)
- بنوونکي په توره تخته يوڅو نقطې بډيا .

اوداسې نور -

* زده کوونکي د خطونو په واسطه نقطې (ټکي)
سره وصلوي اود هرې سطحې نوم اود
هغو تعداد وايي .
* بنوونکي د تار او تابشیر په واسطه یوه دایره
رسموي او زده کوونکي یې نوم اخلي .

- د ۷۶ مخ په ⑤ مشق کار کول

* په لوړ اولز د جملو لوستل ، د خالي ځایونو
ډکول (ملګري یې اصلاح کوي)

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

- د لښتود نښلولو په واسطه مربع ، مستطیل
او مثلث جوړول

- د مشرانو په مرسته د ۱۰۳ مخ د ⑤ مشق
مربعګانې د ګلانو سره په صحیح توګه پرې کول
او ټولګي ته یې راوړل

(بنوونکي د لارښوونې او بحث دپاره د یوه کتاب څخه
د ګلانو سره مربعګانې د ټولګي په مخ کې
پرې کوي.)

۷۶ مخ - دوهم لوست

د ګلانو مختلف پټي جوړول اود هغه مربوط د ضرب
سوال موندل

درسي معاونات : کتابونه لویچي (بیاني)

۱. ذهني روزنه:

- د ۲۲ مخ ۲ لوست په شان ځنځیري سوالونو سره کار کول
(د ټولو عملیو استعمالول)

(همدې مخ دوهم کټار دی)

$$\begin{aligned} &= 300 + 300 + 100 + 100 \\ &= 1 + 500 - 100 \times 5 \\ &= 50 - 100 - 800 - 1000 \\ &= 1500 - 500 + 1000 \times 2 \\ &= 10 \times 1 + 9 + 81 \end{aligned}$$

اوداسې نور

۲. تکرار:

- د ۷۳ مخ هر رسم سره دهغه مربوط هندسي نوم
لیکل (ملګري یې کوري او اصلاح کوي)

۳. د ګلانو مختلف پټي جوړول اود هغه مربوط د ضرب

سوال (عملیه) موندل:

- د کتابونو مختلف کټارونه پر مېز/څمکه جوړول لکه:

اوداسې نور -

* بنوونکي هرځل زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې مربوط د
ضرب سوالونه بېل، بېل پیدا کړي - یعنې:

۳×۲ کتابونه، ۴×۲ کتابونه، ۶×۲ کتابونه اوداسې نور.

* په همدې طریقه د کتابونو د نور تعداد په بل ترتیب
(کټار) سره کار ته دوام ورکول

- د ۷۶ مخ په ⑤ مشق کار ته دوام ورکول

* د مشق مطالعه او په لوړ اولز د جملو لوستل

* بنوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې د ۱۰۳ مخ پرې کول شوي
د ګلانو سره مربع ګانې په خالي بکسونو کې ځای په ځای کړي.

* د ضرب د مربوط سوال موندل او خالي ځانې ډکول

* په لوړ اولز د عملیو اود هغو د محاسبو لوستل

- د ۱۸، ۲۱، ۱۲ او ۲۴ د ګلانو سره مربع ګانو څخه مختلف

پټي جوړول او هرځل د ګلانو د هر پټي مربوط د ضرب

سوال موندل (د ملګري سره)

- د ۷۶ مخ په ⑤ مشق کار کول

- د ۲۲ مخ په ⑤ مشق کار کول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

- د ۲۶ مخ د ⑤ مشق په خالي بکسونو کې د ګل لرونکو

مربع ګانو سره پښول او بیا یې رنګه کول

- * د ټولو مربع کانونو په شمېرلو سره د ځوابونو میزان کول
- د ۷۷ مخ په ⑤ مشق کار کول
- * په لوړ آواز د جملو لوستل او تجزیه کول
- * په هر شکل کې د مربع کانونو سره د کتارونو تعداد پیدا کول او خالي ځانې ډکول
- (ملګري یې کوي او اصلاح کوي.)
- * په هر شکل کې د ټولو مربع کانونو په شمېرلو سره د ځوابونو میزان کول
- * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل

۴. کورنۍ کار:

پیدا کول (رسمول) چې په څو طریقو سره ۲۴ مربع کاني رسمولای شو (د ځواب په توګه ۲۴ د ضرب د څو سوالونه لري)

۲۷ مخ - دوهم لوست

د ضرب اوجم د مرکب سوال په موندلو او په حلولو سره په رسمونو کې د مربع کانونو د شمېر پیدا کول

۱. ذهني روزنه:

- بنوونکي د پوره سلیزونو مختلف ۴ رقمي عددونه وایي لکه: ۱۰۰۰، ۴۴۰۰، ۶۹۰۰، ۸۵۰۰، ۲۶۰۰، ۳۱۰۰، ۱۱۰۰، ۳۰۰۰ او نور.
- * زده کوونکي هر ځل د سلیزونو تعداد پیدا او وایي: ۱۲ سوه، ۳۱ سوه، ۲۶ سوه، ۸۵ سوه، ۶۹ سوه او نور.

۲. تکرار:

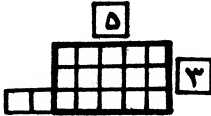
- بنوونکي د ۷۵ مخ د ④ مشق په شان رسمونه په توره تخته رسموي.
- * زده کوونکي د مختلف سطحو نومونه لوستل او پیدا کوي او وایي.
- د کورنۍ کار کتنه او مقایسه

۳. د ضرب اوجم د مرکب سوال په جوړولو او حلولو

سره په رسمونو کې د مربع کانونو د شمېر پیدا کول:

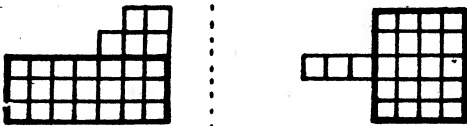
- بنوونکي د کوچنیو مربع کانونو مستطیل رسموي
- زده کوونکي مربعونه د ضرب سوال حلوي.

- * بنوونکي څو نورې ورېې مربع کاني د رسم شوي مستطیل سره وراضافه کوي لکه ۲ مربع کاني او د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې د شکل د مربع کانونو ټول تعداد څنګه پیدا کولای شي؟
- * زده کوونکي بحث کوي او پیدا کوي چې اضافي مربع کانونو تعداد (۲) باید د ضرب د سوال (ځواب) سره جمع کوو.

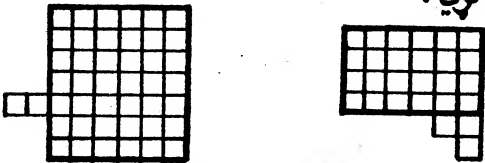
$$17 = 2 + 5 \times 3$$

- * د ټولو مربع کانونو په شمېرلو سره د ځواب میزان کول
- * په همدې طریقه د لاندنیو شکلونو سره کار کول

$$\square = \square + \square \times \square \quad \square = \square + \square \times \square$$

- بنوونکي لاندني شکلونه په توره تخته رسموي او زده کوونکي رهنمایي کوي چې پوره مستطیل پیدا کړي او لاندې یې مربعونه د ضرب سوال ولیکي او بیا د اضافي مربع کانونو تعداد ورسره جمع کړي.

$$\square = 2 + 7 \times 6 \quad \square = 3 + 4 \times 6$$

- * د مربع کانونو په شمېرلو سره د ځوابونو میزان کول
- د ۷۷ مخ په ⑤ مشق د ملګري سره کار کول (یوازې رسم شوي سوالونه)

- * په لوړ آواز د جملو لوستل او د خالي ځانو ډکول
- * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

۷۷ مخ د ⑤ مشق وروستي عبارتي سوالونه

اتم فصل

د ضرب او تقسیم لیکلی شکل

د ضرب لیکلی شکل

① د ضرب په اساس سره $4 \times 3 = 12$ لیکلای او حلولی شئ .
د ضرب شکل سوالونه لکه $4 \times 3 = 12$ په بله طریقه داسې لیکو او حلوو:

۴	۳	۱۲
۴	۳	۱۲
۴	۳	۱۲
۴	۳	۱۲

۱. لومړی ۲ د ۴ ییزو سره ضربوو
۲. بیا ۳ د ۴ لسیزو سره ضربوو
۳. دروسته ځوابونه سره جمع کوو

② لاندې سوالونه د مثال په شان حل کړئ .

۲	۲	۴
۲	۲	۴
۲	۲	۴
۲	۲	۴

(۲×۲) (۲×۲) (۲×۲) (۲×۲)

لاندې سوالونه د مثالونو په شان پخپلو کتابچو

کې حل کړئ

۲	۴	۱	۳	۴	۱	۱	۲	۳	۱
×	۲	×	۳	×	۲	×	۲	×	۳

۴۸   ۸۲   ۱۳   ۳۱   ۴۸

۷۸ مخ - لومړي لوست

د ضرب لیکلی شکل د حاصل څخه پرته

د درسي معاونات: د ۱۰ کانو کڅوړې، نور کافي

د ذهني روزنه:

- ښوونکي د پوره لسیزونو مختلف عددونه

وايي لکه ۷۰، ۵۰، ۱۳۰، ۱۱۰، ۴۰۰، ۴۳۰

۲۵۰، ۵۰۰، ۹۰۰ لوداسې نور .

زده کوونکي هرځلې د لسیزونو تعداد پیدا او

وايي: ۷ لسیزونه، ۵ لسیزونه، ۱۲ لسیزونه

۱۶ لسیزونه، ۴۰ لسیزونه، ۴۳ لسیزونه، ۲۵ لسیزونه

۵ لسیزونه، ۹۰ لسیزونه او داسې نور .

د اتم فصل پېژندنه

نویس: د ضرب او تقسیم لیکلی شکل

د درسي کتاب مخونه: ۷۸-۸۶

د پېژندنې شوي درسونه شمېر: ۱۸

د درسي معاونات: ۱۰ کانو کڅوړې، ۱۰ کانو کڅوړې

او نور کافي

د موضوعاتو تفصیل او تبصرې:

لوس زده کوونکي د لویو اندازو (عددونو) سره

کار لري نو ځکه ضرورت پېښېږي چې د

ضرب او تقسیم سوالونه په ستوني شکل

ولیکل شي او بیا حل شي .

په دې فصل کې لاندې موضوعات شامل دي:

- د ضرب لیکلی شکل

- د لیکلي ضرب لنډ شکل

- د تقسیم لیکلی شکل

- تقسیم چې باقي ولري

- د پوره لسیزونو، پوره سلیزونو او پوره زیزونو تقسیم

د معنی دارې زده کړې په خاطر د ضرب

او تقسیم لیکلی شکل مو په چوکاټونو کې

په تفصیلي ډول معرفي کړی او قد مونه

توضیح شوي دي .

لکه څنګه چې د تقسیم په لیکلي شکل کې

همزمان د ضرب، تقسیم او منفي عملي

اجرا کېږي نو ځکه په چوکاټونو کې مو د

ضرب او تفریق علامې او مربوط عددونه په

وضاحت سره ښودلي دي .

سره له دې چې عددونه لوی دي خوبیا هم

بعضې درسونه په عملي ډول جوړ شوي دي .

د باقي لرونکي تقسیم مفهوم په عملي شکل

د لوبو په ذریعه معرفي شوی دی .

مثالونه مو په بېلو، بېلو قد مونو کې په وضاحت

سره توضیح کړي دي .

په دې فصل کې د عملي سوالونو د حلولو د پاره په کافي

اندازه سوالونه ورکړل شوي دي .

۲. تکرار/ تقویه :

- زده کوونکي د ۷۷ مخ د ⑤ مشق عبارتي سوالونه بېل بېل په لور آواز لولي .
- * نور زده کوونکي د مربوطو شکلونو او یا د رسم شويو سطحو په مرسته پوښتنې تشرېح او څرگندوي .
- په همدې طريقه نور عبارتي سوالونو سره کارته دوام ورکړل نکه :
الف . د مثلث او مربع ترمنځ څه فرق دی ؟
ب . مربع څو څنډې لري ؟
ج . مکعب څو مخونه لري ؟ (د مکعب شکله شيان استعمالول) او داسې نور .

۳. د ضرب ليکلی شکل د حاصل څخه پرتله :

- ښوونکي د ضرب يو سوال په توره تخته ليکي لکه $4 \times 3 = \square$ او د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې د ليکل شوي سوال مطابق کاني پر مېز کېږدي .
- * زده کوونکي بحث کوي او د ۱۰ کانيووه کڅوړه او ۲ نور کاني ۴ ځلې پر مېز ږدي او تشرېح کوي چې هلته ټول ۴ ځلې ۲ کاني او څلور ځلې د لسو کانيو کڅوړې دي . په دې معنی چې ۴ د ۲ يويزون او د ۱ لسيز سره ضربوو .
- د ۷۸ مخ په ⑤ مشق باندې کار کول
- * زده کوونکي موضوع (کار) مطالعه کوي ، هره جمله تجزيه کوي او د ضرب سوال په شکل کې د مربوطه قدم سره ارتباط ورکوي .
- * ښوونکي د سوال شکل لکه څنگه چې لاندې ښوول شوی په توره تخته رسموي .

	يويز	لسيز
	۲	۱
×	۴	
+		

- * زده کوونکي په لور آواز جملې/عظمي بېلې بېلې لولي .
- * زده کوونکي هر ځل مربوط عددونه (د سوال د حلولو قدمونه) د شکل په صحيح ځايونو کې په توره تخته ليکي .
- (ښوونکي مرسته اولار ښوونه کوي .)

* شکل په توره تخته داسې ښکاري :

	يويز	لسيز
	۲	۱
×	۴	
+		

- * خورده کوونکي وايي او تشرېح کوي چې ضرب څرنگه وشو .
- * په همدې طريقه په توره تخته د لاندنيو سوالونو حلول

۲۳	۳۱
×	×
۲	۳

- * د ۷۸ مخ په ⑤ مشق کار کول
- * د ملگري سره په مثال بحث کول او تشرېح کول
- * د مخکې په شان د ضرب دوه نور سوالونه (د مخکېني شکل استعمالول) په انفرادي ډول حلول (ملگري اصلاح کوي)
- ۴. په ټولگي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار :

د ۷۸ مخ د ⑤ مشق د ۳ وروستيو سوالونو حلول

* د نورو عددونو لکه ۱۰۰، ۱۵۰، ۲۰۰، ۱۰۱، ۱۷۵، ۱۰۰۰، ۵۰۰ او داسې نورو ویل

۲. تکرار : په ستونونو کې جمع د انتقال څخه پرته :

- د کورنۍ وظیفې کتنه او مقایسه (۷ مخ ① مشق)
- ښوونکي به دوه عددونه لکه ۷۲۳+۷۴ وایي یوزده کوونکي به عددونه په ترتیب (واحدونه د واحدونو لاندې ... او نور ...) په توره تخته لیکي او یو د بل سره یې جمع کوي.
- په همدې ډول د دوو نورو سوالونو حلول لکه : ۶۳۵+۳۶۴ = ۱۰۰۱ = ۴۷۵+۳۱۴

۳. تر ۱۰۰۰ پورې ستونونو کې تفریق ، د قرض څخه پرته :

- ښوونکي به یوه عددي قصه وایي : "سلطان ۵۶۴ روپۍ په جیب کې درلودې. هغه په ۳۲۱ روپیو کالې واخیستل"

* زده کوونکي به د عددي قصې څخه پوښتنه پيدا کوي : "څو روپۍ د سلطان سره پاتې دي ؟"

* ښوونکي به زده کوونکي رهنایي کوي چې سوال په توره تخته په قدمونو کې حل کړي [لاندې وگورئ:]

اول باید هغوی معلوم کړي چې د ۵۶۴ څخه ۳۲۱ تفریقېږي، یعنې : ۵۶۴-۳۲۱ =

بیا به د ۵۶۴ دپاره نوټونه په توره تخته رسمي او وروسته دهغو څخه د ۳۲۱ روپیو مطابق نوټونه چلیپا کوي او معلوموي چې څومره پاتې شول. په اخر کې به هغوی د ستوني تفریق دپاره عددونه لیکي او واحدونه د واحدونو څخه ، لسیزونه د لسیزونو څخه او سلیزونه د سلیزونو څخه تفریقوي. په اخر کې توره تخته داسې ښکاري :

			۵۶۴-۳۲۱ =
۵	۶	۴	
۳	۲	۱	
۲	۴	۳	

۷

① لاندې سوالونه حل کړئ:

$$\begin{array}{r} ۴۳۲ + ۶۵۱ + ۷۳۹ + ۶۳۸ + ۴۵۷ + ۳۲۴ \\ + ۵۱۴ + ۸ + ۲۶۰ + ۲۰۱ + ۳۲۱ + ۶۵ \\ \hline ۳۸۹ \end{array}$$

② پیسې وشمېری او مجموعه یې لاندې ویکئ. د کښتې خوا د روپیو مطابق لویونه چلیپا کړئ او بیا د مجموعې څخه د کښتې خوا عدد تفریق کړئ:

۳۲۰ روپۍ	
۶۲۰ روپۍ	
۴۲۱ روپۍ	
۳۰۰	۱۱۰
۲۱۰	

③ لاندې سوالونه حل کړئ:

$$\begin{array}{r} ۶۸۸ - ۷۸۶ - ۴۸۹ - ۲۲۲ - ۴۱۸ - ۶۷۳ \\ - ۶۷۷ - ۳۲۴ - ۲۶۷ - ۱۴ - ۲۲۸ - ۴۷۲ \\ \hline ۳۱۰ \quad ۲۷۰ \quad ۱۱ \quad ۲۶۳ \quad ۲۲۲ \quad ۲۰۱ \end{array}$$

۷ مخ - لومړۍ لوست

تر ۱۰۰۰ پورې په ستونونو کې تفریق ، پرته د قرضولو څخه

۱. ذهني روزنه : څومره باید نور ورسره جمع کړو چې ۱۰۰ ته ورسېږو ؟

* ښوونکي به ۱۰۰ په توره تخته لیکي او کار به تشریح کوي ، د مثال په ډول هغه به د سلو څخه وروکې عدد لکه ۶۰ وایي ، او زده کوونکي به معلوموي څومره باید ۶۰ سره جمع شي چې ۱۰۰ حاصل شي او وایي به ۴۰.

* د نورو عددونو لکه ۷۰، ۸۰، ۸۵، ۹۰، ۱۰۰ او داسې نورو ویل

- څومره باید کم کړو چې ۱۰۰ حاصل شي ؟

* ښوونکي د ۱۰۰ څخه لوی یو عدد لکه ۱۲۰ وایي زده کوونکي یې پیدا کوي او وایي ۲۰ .

٢. تکرار :

د ٧٨ مخ ⑤ مشق (کورني کار) درې وروستي سوالونه په ستونونو کې په توره تخته حلول

د کورني کار کتنه

٣. د یويزونو، پوره لسيزونو او پوره سليزونو

سره ضرب لکه ٧، ٧٠، ٧٠٠ د هغو

د ځوابونو ترمنځ ارتباط پيدا کول :

بنوونکي او زده کوونکي د ٢ د ځانې ضرب، د ٢٠ د ځانې ضرب او د ٢٠٠ د ځانې ضرب سره مقایسه کوي.

* بنوونکي د ضرب مربعې ځانې په توره تخته بېلې بېلې ليکي.

$\boxed{200} = 200 \times 1$	$\boxed{20} = 20 \times 1$	$\boxed{2} = 2 \times 1$
$\boxed{200} = 200 \times 2$	$\boxed{20} = 20 \times 2$	$\boxed{2} = 2 \times 2$
$\boxed{} = 200 \times 3$	$\boxed{} = 20 \times 3$	$\boxed{} = 2 \times 3$

اوداسې نور. اوداسې نور. اوداسې نور.

* زده کوونکي ځوابونه پيدا او سره مقایسه کوي. او وايي چې عددونه سره یو شان دي خود د ٢٠ د ضرب په ځانه کې یو صفر (٠) زیات دی او د ٢٠٠ د ضرب په ځانه کې دوه صفرونه (٠٠) زیات دي.

* په همدې ترتیب سره تر 2×10 ، 20×10 او 200×10 پورې کارته دوام ورکول

هر ځل مقایسه او پيدا کول چې د ٢٠ د ضرب په ځانه کې هر ځل یو صفر (٠) او د ٢٠٠ د ضرب په ځانه کې هر ځل دوه صفرونه (٠٠) زیات شوي دي. یو صفر (٠) زیات لیکل د ١٠ ځلې هغه عدد او دوه صفرونه (٠٠) زیات لیکل د ١٠٠ ځلې هغه عدد معنی لري.

* بنوونکي د ٢٠ او ٢٠٠ د ځانو د ضرب ځوابونه پاکوي.

* بنوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې د ٢٠ او ٢٠٠ د ضرب د ځانو سوالونه د ٢ د ضرب د ځانې د ځوابونو په مرسته حل کړي لکه :
(٤ بل مخ کې یې وگورئ!)

٧٩

① لاندې سوالونه حل او د دریو ورته سوالونو ترمنځ ارتباط پيدا کړئ

$\boxed{} = 4 \times 6$	$\boxed{} = 9 \times 4$	$\boxed{16} = 8 \times 2$
$\boxed{} = 40 \times 6$	$\boxed{} = 90 \times 4$	$\boxed{160} = 80 \times 2$
$\boxed{} = 400 \times 6$	$\boxed{} = 900 \times 4$	$\boxed{1600} = 800 \times 2$

$\boxed{} = 10 \times 5$	$\boxed{} = 6 \times 6$	$\boxed{} = 3 \times 7$
$\boxed{} = 100 \times 5$	$\boxed{} = 60 \times 6$	$\boxed{} = 30 \times 7$
$\boxed{} = 1000 \times 5$	$\boxed{} = 600 \times 6$	$\boxed{} = 300 \times 7$

② مثال :

١. لومړی 3×4 یويزونه = ١٢ یويزونه سره ضربوي چې ٢ یويزونه د یويزونو لاندې او ١ لسیزه د لسیزونو لاندې لیکو
٢. بیا $24 \times 4 = 96$ سره ضربوي چې صفرونه (٠٠) د یويزونو لاندې، ٢ لسیزه د لسیزونو لاندې او ٢ سلېزه د سلېزونو لاندې لیکو
٣. وروسته ځوابونه سره جمع کړو

③ لاندې سوالونه د مثال په شان حل کړئ !

$\begin{array}{r} 11 \\ \times 3 \\ \hline 33 \end{array}$	$\begin{array}{r} 38 \\ \times 2 \\ \hline 76 \end{array}$	$\begin{array}{r} 58 \\ \times 6 \\ \hline 348 \end{array}$	$\begin{array}{r} 86 \\ \times 6 \\ \hline 516 \end{array}$
--	--	---	---

④ لاندې سوالونه د مثال په شان په خپلو کتابچو کې حل کړئ !

$\begin{array}{r} 47 \\ \times 2 \\ \hline 94 \end{array}$	$\begin{array}{r} 47 \\ \times 6 \\ \hline 282 \end{array}$	$\begin{array}{r} 14 \\ \times 5 \\ \hline 70 \end{array}$	$\begin{array}{r} 35 \\ \times 6 \\ \hline 210 \end{array}$	$\begin{array}{r} 27 \\ \times 4 \\ \hline 108 \end{array}$
--	---	--	---	---

٧٩ مخ - لومړی لوست

د یويزونو، پوره لسيزونو او پوره سليزونو سره ضرب لکه ٧، ٧٠، ٧٠٠ د هغو د ځوابونو ترمنځ ارتباط پيدا کول

١. ذهني روزنه :

- بنوونکي دوه عددونه یو په بل پسې وايي لکه :
 $100 - 20$ ، $1000 - 200$ ، $50 - 10$ ، $15 - 25$
 $40 - 80$ ، $2500 - 3500$ ، $99 - 101$
 $750 - 1250$ ، $700 - 800$ ، $9000 - 8000$

* زده کوونکي هر ځل د دوو ورکړل شویو عددونو منځنی عدد (د دواړو د حاصل جمع نیمایي) پيدا کوي او وايي یعنې :
 1500 ، 150 ، 75 ، 20 ، 3000 او داسې نور.

که $۲ \times ۹ = ۱۸$ شي بيا $۲۰ \times ۹ = ۱۸۰$ کېږي (یوسفرو) (۰)
 زیات شوی دی او د ۱۸×۱۰ معنی ورکوي)
 وروسته $۲۰ \times ۹ = ۱۸۰۰$ (دوه صفرونه)
 (۰۰) زیات شوي دي او د ۱۸×۱۰۰ معنی لري).

* ښوونکی د ضرب نورو خانو څخه همداسې نور سوالونه په توره تخته بېل بېل لیکي، زده کوونکي یې په همدې توګه د یوه صفرونه یا دوو صفرونو (۰۰) په زیاتولو سره حلوي.
 * د لیکلو په وخت کې باید مقامي قیمت ته توجه وشي.

$\square = ۸ \times ۷$	$\square = ۶ \times ۴$	$\square = ۲ \times ۲$
$\square = ۸۰ \times ۷$	$\square = ۶۰ \times ۴$	$\square = ۲۰ \times ۲$
$\square = ۸۰۰ \times ۷$	$\square = ۶۰۰ \times ۴$	$\square = ۲۰۰ \times ۲$

- د ۷۹ مخ په ۵ مشق د ملګري سره کار کول (لومړنۍ درې برخې)
 * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول
 ۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

۷۹ مخ ۵ مشق، وروستنی درې برخې

۷۹ مخ - دوهم لوست

د ضرب لیکلۍ شکل د حاصل سره

۱. ذهني روزنه:

- د دوو عددونو منځنی عدد پیدا کول
 * ښوونکی دوه عددونه وایي.

لکه $۲۰ - ۱۶$ ، $۱۳ - ۹$ ، $۱۰ - ۶$ ، $۷ - ۵$ ، $۱۵۰ - ۵۰$ ، $۱۰۰۰ - ۸۰۰$ ، $۳۰۰ - ۱۰۰$

* زده کوونکي هرځل د هغو منځنی عدد وایي لکه ۶، ۸، ۱۱، ۱۸، ۱۰۰، ۲۰۰ او داسې نور.

۲. تکرار:

- د کورنۍ کار کتنه او مقایسه

۳. د ضرب لیکلۍ شکل د حاصل سره:

د ۷۹ مخ په ۲ مشق باندې کار کول

* زده کوونکي موضوع (کار) مطالعه کوي د ملګري سره هره جمله د ضرب د سوال په شکل کې د مربوط قدم سره ارتباط ورکوي.

* ښوونکی د سوال شکل لکه څنګه چې لاندې ښودل شوی دی په توره تخته رسموي

	یوېز	لسیز	سلیز
	۳	۶	
x	۴		
+			

* زده کوونکي په لوړ آواز جملې بېلې بېلې لولي.

* زده کوونکي هرځل مربوط عددونه (دحل برخې) د شکل په صحیح ځایونو کې په توره تخته لیکي (ښوونکي مرسته او لارښوونه کوي). شکل په توره تخته داسې ښکاري:

	یوېز	لسیز	سلیز
	۳	۶	
x	۴		
+	۲	۱	۲
	۲	۵	۲

← ۳×۴
 ← ۶۰×۴
 $۲۴۰ + ۱۲$

- په همدې طریقه لاندې سوال په توره تخته حلول

	یونز	لسیز	سلیز
	۵۰	۳	
x	۶۰		
+			

- د ۷۹ مخ په ۵ مشق باندې په انفرادي ډول کار کول (ملګري اصلاح کوي)

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

- د ۷۹ مخ د ۵ مشق لومړني ۶ سوالونه په شکل کې په توره تخته حلول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

د ۷۹ مخ د ۵ مشق پاتې ۴ سوالونه

٢. تکرار :

- د کورني کارکنه او مقایسه

٣. د لیکلي ضرب د لنډ شکل معرفي :

- د ٨٠ مخ په ٥ مشق کارکول

* زده کوونکي موضوع مطالعه کوي ، د لیکلي ضرب اوږد او لنډ شکل سره مقایسه کوي او هره جمله د لیکلي ضرب لنډ شکل مربوط قدم سره مقایسه کوي .

* ښوونکي په همدې وخت کې د ضرب د سوالونو دواړه شکونه په توره تخته لیکي (د کتاب څخه دې بې نقل کوي) .

* زده کوونکي د اوږده شکل په مرسته لنډ شکل تشریح کوي (ښوونکي مرسته کوي)

* زده کوونکي هره جمله بېله بېله لولي ، د هغه مربوط قدم د تورې تختې په لنډ شکل کې پیدا او ښيي .

- په همدې توګه لاندې سوالونه په توره تخته حلول لکه :

$$\begin{array}{r} \text{پوړیز لسیز میلیز دیزیز} \\ 7 \quad 8 \quad 6 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{پوړیز لسیز میلیز دیزیز} \\ 7 \quad 8 \quad 6 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{پوړیز لسیز میلیز دیزیز} \\ 5 \quad 1 \quad 6 \\ \times 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{پوړیز لسیز میلیز دیزیز} \\ 5 \quad 1 \quad 6 \\ \times 8 \\ \hline \end{array}$$

- د ٨٠ مخ په ٥ مشق د ملګري سره کارکول

* لنډ شکل د اوږده شکل په مرسته تشریح کول

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

٤. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورني کار :

- لاندې سوالونه یوازې په لنډ شکل کې کتابچې حلول :

$$\begin{array}{r} 48 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 793 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 451 \\ \times 7 \\ \hline \end{array}$$

٨٠

د لیکلي ضرب لنډ شکل :

$$\begin{array}{r} \text{اوږد شکل :} \quad \text{پوړیز لسیز میلیز دیزیز} \\ 7 \quad 8 \quad 6 \\ \times 3 \\ \hline 21 \\ 24 \\ 18 \\ \hline 234 \end{array}$$

د ضرب په لنډ شکل کې داسې عمل کوو
١. لومړی $7 \times 3 = 21$ پوړیزونه ، ضربوو چې ٢ پوړیزونه د پوړیزو لاندې او ١ په دایره کې د لسیزونو د پاسه لیکو .
٢. بیا $8 \times 3 = 24$ لسیزونه ، ضربوو او ٢ لسیزونه ٢١ لسیزونه ٢٥ لسیزونه جمع کوو چې ٥ د لسیزونو لاندې او ١ په دایره کې د لسیزونو د پاسه لیکو .
٣. وروسته $6 \times 3 = 18$ لسیزونه ، ضربوو او ١ لسیزونه ٢٨ لسیزونه ٣٠ لسیزونه جمع کوو بیا صفر (٠) د لسیزونو لاندې او ٣ د دیزیز په ځای کې لیکو .

٤. لاندې سوالونه د مثال په شان حل کوئ

$$\begin{array}{r} 534 \\ \times 9 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 283 \\ \times 5 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 123 \\ \times 7 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 456 \\ \times 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 728 \\ \times 3 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 703 \\ \times 5 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 213 \\ \times 6 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 991 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1758 \\ 6017 \\ 1135 \\ 5120 \\ 704 \\ 144 \\ 350 \end{array}$$

٨٠ مخ - لومړي لوست

د لیکلي ضرب د لنډ شکل معرفي کول

١. ذهني روزنه :

- ضرب د جمع سره او ضرب د تفریق سره ، لکه :

$$\begin{array}{ll} = 10 - 5 \times 4 & = 2 + 6 \times 3 \\ = 3 - 7 \times 9 & = 7 + 4 \times 2 \\ = 8 - 4 \times 7 & = 10 + 5 \times 9 \\ = 7 - 6 \times 8 & = 12 + 10 \times 7 \\ = 17 - 9 \times 3 & = 4 + 7 \times 8 \\ = 10 - 3 \times 5 & = 2 + 8 \times 10 \end{array}$$

او داسې نور .

* زده کوونکي یې یو په بل پسې په توره تخته حلوي .
 * نور زده کوونکي سوالونه په خپلو کتابچو کې لیکي .

- د ۸۰ مخ د ③ مشق د ضرب سوالونه د مثال په شان ملګري سره حلول
 * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول
 ۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار :

لاندې سوالونه په خپلو کتابچو کې حلول

۲۰۰	۲۸	۹۸۷
x ۹	x ۵	x ۴

۸۰ مخ - دوهم لوست د لیکلي ضرب د لنډ شکل تمرین

۱. ذهني روزنه :

- د دوو عددونو ترمنځ د منځني عدد پیدا کول
 * ښوونکي د عددونو لاندنۍ جوړې بېلې، بېلې وایي :

۱۰-۲۰ ، ۳۰-۴۰ ، ۶۰-۴۰ ، ۵۰۰-۱۵۰۰
 ۲۵-۲۵ ، ۱۰۰-۱۰۰ ، ۹۰۰-۲۰۰ ، ۱۰۰۰-۵۰۰
 ۱-۳ ، ۱۶-۱۴

* زده کوونکي د دواړو عددونو جمع کولو او مجموعه یې په ۲ باندې په تقسیمولو سره د دواړو عددونو ترمنځ منځنی عدد پیدا کوي .

یعنې: ۱۵ ، ۲۵۰ ، ۵۰ ، ۱۰۰۰ ، ۲۵ ، ۵۰۰ ، ۵۰۰۰ ، ۳۵۰۰ ، ۲ ، ۱۵ او داسې نور .

۲. تکرار :

- د کورنۍ کار کتنه او مقایسه

۳. د لیکلي ضرب د لنډ شکل تمرین :

- ښوونکي د ضرب ځینې سوالونه په توره تخته لیکي .
 نوې سوال باید د مخکیني سوال د حلولو څخه وروسته ویکل شي لکه :

یويز	لسیز	سلیز	زیز
	۳	۲	۸
			-
x			

یويز	لسیز	سلیز	زیز
	۶	۳	۷
x			

یويز	لسیز	سلیز	زیز
	۴	۰	۵
x			

یويز	لسیز	سلیز	زیز
	۹	۵	۳
x			

او داسې نور .

٢. تکرار :

لاندني سوالونه په توره تخته بېل، بېل حلول

$$\begin{array}{r} 354 \\ \times 8 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 206 \\ \times 5 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 964 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

د کورني کارکننه او مقایسه کول

٣. د تقسیم د لیکلي شکل معرفي کول :

د ٨١ مخ په ① مشق باندې کار کول

* بنوونکی یوځل موضوع (کار) تشریح کوي.

* زده کوونکي موضوع (کار) په کتاب کې مطالعه او د ملګري سره پری بحث کوي.

* د مثال د مربوطه شکل سره د جملو ارتباط

ورکول، او پیدا کول چې جملې د هر شکل په غټا

خط لیکل شوي عددونو سره ارتباط لري، لومړی

٤ سلیزونه په ٢ تقسیم شوي او ٢ سلیزونه

حاصل شوي، بیا ٢ سلیزونه په ٢ تقسیم

شوي او ١ سلیز حاصل شوی، وروسته ٦

یویزونه په ٢ تقسیم شوي او ٣ یویزونه

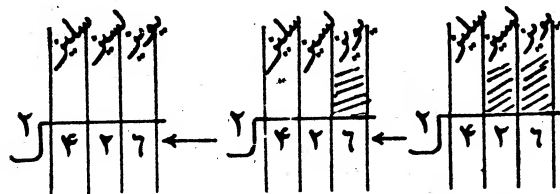
ترلاسه شوي دي. ځوابونه هرځل د تقسیم

د علامې د پاسه په مربوط ستون کې لیکل

شوي دي.

* بنوونکی د مثال قدمونه د لاندې په شان په

توره تخته لیکي.

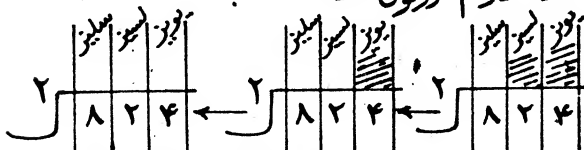

* زده کوونکي د مثال قدمونه بېل، بېل تشریح

او په توره تخته یې حلوي.

* په همدې طریقې د نورو سوالونو سره کار

ته دوام ورکول نکه:

(په بل مخ کې یې وګورئ!)

٨١

د تقسیم لیکلی شکل

① تاسې په اسانۍ سره $2 \div 6 = 3$ لیکلای او حلولای شئ.

د تقسیم شکل سوالونه په بله طریقه لیکو او حلولو.

دا علامه ( ) هم د + په شان د تقسیم علامه ده.

نکه $2 \div 2 = 1$ داسې $2 \div 2 = 1$ لیکلای شو.

مثال: $2 \div 2 = 1$ په دریو قدمونو کې تقسیم کېدای شي.

لومړی سلیزونه دوهم سلیزونه درېیم یویزونه

١ سلیزونه $2 \div 2 = 1$ سلیزونه ٢ سلیزونه $2 \div 2 = 1$ سلیزونه ٣ سلیزونه $2 \div 2 = 1$ سلیزونه

په ٢ سلیزونو د پاسه لیکل کېږي. په ٢ سلیزونو د پاسه لیکل کېږي. په ٢ سلیزونو د پاسه لیکل کېږي.

② لاندې سوالونه په دریو قدمونو کې د مثال په شان حل کوئ.

لومړی سلیزونه دوهم سلیزونه درېیم یویزونه

١ سلیزونه $2 \div 2 = 1$ سلیزونه ٢ سلیزونه $2 \div 2 = 1$ سلیزونه ٣ سلیزونه $2 \div 2 = 1$ سلیزونه

په ٢ سلیزونو د پاسه لیکل کېږي. په ٢ سلیزونو د پاسه لیکل کېږي. په ٢ سلیزونو د پاسه لیکل کېږي.

مثال: $2 \div 2 = 1$ په دریو قدمونو کې د مثال په شان حل کوئ.

لومړی سلیزونه دوهم سلیزونه درېیم یویزونه

١ سلیزونه $2 \div 2 = 1$ سلیزونه ٢ سلیزونه $2 \div 2 = 1$ سلیزونه ٣ سلیزونه $2 \div 2 = 1$ سلیزونه

په ٢ سلیزونو د پاسه لیکل کېږي. په ٢ سلیزونو د پاسه لیکل کېږي. په ٢ سلیزونو د پاسه لیکل کېږي.

مثال: $2 \div 2 = 1$ په دریو قدمونو کې د مثال په شان حل کوئ.

لومړی سلیزونه دوهم سلیزونه درېیم یویزونه

١ سلیزونه $2 \div 2 = 1$ سلیزونه ٢ سلیزونه $2 \div 2 = 1$ سلیزونه ٣ سلیزونه $2 \div 2 = 1$ سلیزونه

په ٢ سلیزونو د پاسه لیکل کېږي. په ٢ سلیزونو د پاسه لیکل کېږي. په ٢ سلیزونو د پاسه لیکل کېږي.

مثال: $2 \div 2 = 1$ په دریو قدمونو کې د مثال په شان حل کوئ.

لومړی سلیزونه دوهم سلیزونه درېیم یویزونه

١ سلیزونه $2 \div 2 = 1$ سلیزونه ٢ سلیزونه $2 \div 2 = 1$ سلیزونه ٣ سلیزونه $2 \div 2 = 1$ سلیزونه

په ٢ سلیزونو د پاسه لیکل کېږي. په ٢ سلیزونو د پاسه لیکل کېږي. په ٢ سلیزونو د پاسه لیکل کېږي.

٨١ مخ - لومړی لوست

د تقسیم د لیکلي شکل معرفي کول

١. ذهني روزنه :

- د دوو عددونو د حاصل ضرب نیمایي پیداکول

* بنوونکی د عددونو لاندنۍ جوړې بېلې، بېلې

وايي: $5-8$ ، $10-10$ ، $10-5$ ، $5-4$ ، $4-9$ ، $2-1$ ، $3-6$

* زده کوونکي د هرې جوړې عددونه سره ضربوي او بیا

یې په ٢ تقسیموي. یعنې:

$$10 = 2 \div 5 \times 4$$

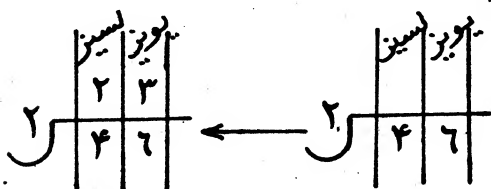
$$25 = 2 \div 10 \times 5$$

$$50 = 2 \div 10 \times 10$$

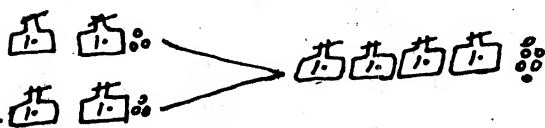
او داسې نور.

۳. د تقسیم د لیکلي شکل تمرین (د اړولوڅخه پورته):

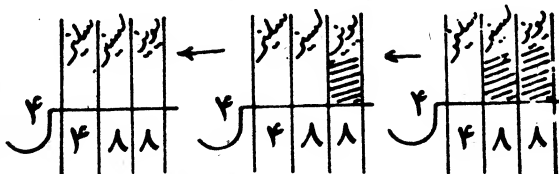
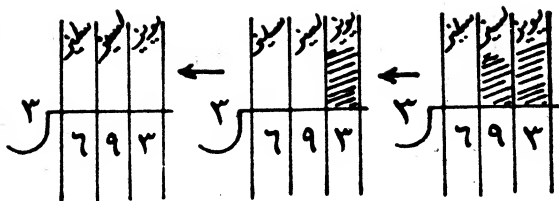
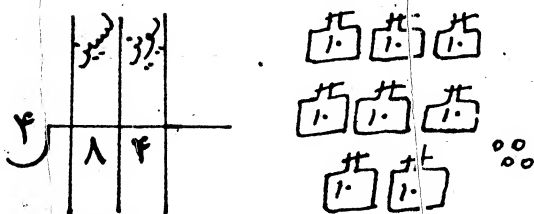
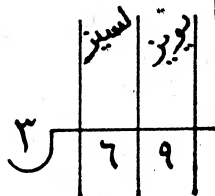
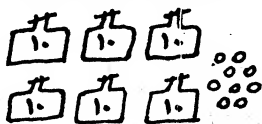
- د تقسیم د لیکلي شکل عملي ښوونه
- * ښوونکی د تقسیم د یوه سوال شکل په توره تخته رسموي او د هغه په اندازه کاني (۴ د لسو کانونو کڅورې او ۶ نور کاني) پر مېز ږدي او دوه تنه زده کوونکي د ټولګي مخې ته راغواړي.
- * ښوونکی یوه بل زده کوونکي ته لارښوونه کوي چې لومړی د ۱۰ کانونو کڅورې او بیا نور ۶ کاني پر ۲ زده کوونکو ووېشي.
- * یو زده کوونکی عددي قصه وايي او سوال په توره تخته حلوي.

د مېز مخ:

- * په همدې طريقه د نورو سوالونو سره کار ته دوام ورکول

- د ۸۱ مخ د ۷ مشق په لومړي سوال کار کول

۴. په ټولګي کې د پېچې خولې کار/کورنۍ کار:

د ۸۱ مخ د ۷ مشق د دوهم سوال حلول

۸۱ مخ - دوهم لوست

د تقسیم د لیکلي شکل تمرین (د اړولوڅخه پورته)

درسي معاونات: د ۱۰ کانونو کڅورې، د ۱۰ کانونو کڅورې او ۱۰ نور کاني.

۱. ذهني روزنه:

- د دوو عددونو منځنی عدد پیدا کول
- * ښوونکی د عددونو لاندې جوړې بېلې بېلې وایي
 ۱۵-۱۵ ، ۱۰۰-۳۰۰ ، ۹۰-۱۰ ، ۵۰۰-۳۵۰۰ ، ۱۰۰-۹۰۰۰ ، ۲۰۰۰-۱۰۰۰ ، ۱۵۰۰-۱۳ ، ۵-۱ ، ۱۵۰۰-۲۵۰۰
- * زده کوونکي د هرې جوړې د حاصل جمع نیمايي لومړی د عددونو په جمع کولو او بیا یې په ۲ باندې د تقسیمولو په واسطه پیدا کوي یعنې: ۵۰، ۲۰، ۱۵ ، ۱۵، ۳، ۲۰۰، ۵۰۰، ۱۰۰۰، ۱۰۰، ۲۰۰

۲. تکرار:

- د کورنۍ کار کتنه او اصلاح کول
- د ۷۴ مخ ۵ او ۷ مشق مطالعه پرې بحث کول او ځینې هندسي شکلونه په توره تخته رسمول (ښوونکی مرسته کوي)

د تقسیم د هغو سوالونو حلول چې هر رقم یې بیل
بیل نه ټیټیږي:

مثال: ①

$\begin{array}{r} ۴ \overline{) ۱۲۸} \\ \underline{۴} \\ ۰ \\ ۰ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۴ \overline{) ۱۲۸} \\ \underline{۴} \\ ۰ \\ ۰ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۴ \overline{) ۱۲۸} \\ \underline{۴} \\ ۰ \\ ۰ \end{array}$
--	--	--

اسلین په ۴ ته تقسیمي
نو باید لومړی هغه په
لسیزونه بدل کړو
راځي. اوس ۳ لسیزونه
۴ + ۳ لسیزونه

① لاندې سوالونه حل کړئ:

$\begin{array}{r} ۲ \overline{) ۱۲۸۶} \\ \underline{۲} \\ ۰ \\ ۰ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۸ \overline{) ۳۲} \\ \underline{۸} \\ ۰ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۶ \overline{) ۱۲۸۶} \\ \underline{۶} \\ ۰ \\ ۰ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۳ \overline{) ۲۷۶۲} \\ \underline{۳} \\ ۰ \\ ۰ \end{array}$
---	--	---	---

مثال: ②

$\begin{array}{r} ۴ \overline{) ۲۴۱۸} \\ \underline{۴} \\ ۰ \\ ۰ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۴ \overline{) ۲۴۱۸} \\ \underline{۴} \\ ۰ \\ ۰ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۴ \overline{) ۲۴۱۸} \\ \underline{۴} \\ ۰ \\ ۰ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۴ \overline{) ۲۴۱۸} \\ \underline{۴} \\ ۰ \\ ۰ \end{array}$
---	---	---	---

لاندې سوالونه د مثال په شان په یو شکل کې حل کړئ:

مثال: ③

$\begin{array}{r} ۴ \overline{) ۸۲} \\ \underline{۴} \\ ۰ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۵ \overline{) ۵۰۵} \\ \underline{۵} \\ ۰ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۸ \overline{) ۲۴۳۲} \\ \underline{۸} \\ ۰ \\ ۰ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۶ \overline{) ۱۲۱۴} \\ \underline{۶} \\ ۰ \\ ۰ \end{array}$
--	---	---	---

۸۲ مخ - لومړۍ لوست

د هغو عددونو تقسیم چې یو رقم یې په یوازې ډول
د باقي څخه پرته نه شي تقسیمېدای (لکه ۱۲۸ ÷ ۴)

درسي معاونات:
په یوه لویه کڅوړه کې د ۱۰ کانو ۱۰ کڅوړې
د ۱۰ کانو ۲ کڅوړې، نور کانې

۱. ذهني روزنه:

د ۲۲ مخ د دوهم لوست په شان د
ځنځيري سوالونو سره کار کول

$$\begin{aligned} &= ۴۰۰ - ۲۰۰ - ۵۰۰ \\ &= ۵۰ - ۵۰ - ۱۰ + ۹۰ \\ &= ۴۰ - ۶۰ - ۲۰ + ۸۰ \\ &= ۶۰ + ۸ - ۸ \times ۶ \\ &= ۲۰ + ۱۰ + ۹ \div ۹ \end{aligned}$$

اوداسې نور:

ښوونکي لاندنۍ د تقسیم د سوال شکل په توره
تخته لیکي او د عددونو مطابق کانې پر مېز
بردي (۴ د ۱۰۰ کانو کڅوړې، ۲ د ۱۰ کانو
کڅوړې او ۶ کانې) او دوه زده کوونکي مخې ته راغواړي.

ښوونکي دوه زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې لومړی ۴ د
۱۰۰ کانو کڅوړې، بیا ۲ د ۱۰ کانو کڅوړې او وروسته ۶ کانې
وېشي. نوځکه دواړه زده کوونکي به یوه اندازه کانې ولري.

یو زده کوونکي عددي قصه وایي او سوال په
توره تخته حلوي.

مېز:

۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

توره تخته:

۱۰۰	۱۰۰
۱۰۰	۱۰۰
۱۰۰	۱۰۰

۲	۱	۳	۲	۱	۳
۴	۲	۶	۴	۲	۶

په همدې طريقه د نورو سوالونو سره کار ته دوام وکړل

۳	۳	۶	۹
---	---	---	---

۴	۴	۸	۸
---	---	---	---

د ۸۱ مخ په ③ مشق کار کول
۴ لومړني سوالونه د ملګري سره حلول
په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول
په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

۸۱ مخ ⑤ مشق، پاتې ۴ سوالونه

۲. تکرار :

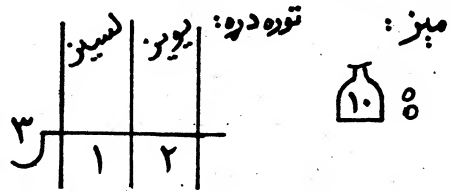
- د ۸۱ مخ د ⑤ مشق د وروستیو څلورو سوالونو په توره تخته حلول د کورني کار کتنه او مقایسه

۳. د هغو عددونو تقسیم چې یو رقم

یې په یوازې ډول د باقي څخه پرته

نه سي تقسیمېدلای (لکه $4 \div 128$) :

- ښوونکي د ۱۰ کانو یوه کڅوړه او ۲ نور کاني پر مېز باندې بردي ، درې تنه زده کوونکي مخې ته راغواړي او د تقسیم د سوال شکل په توره تخته لیکي :

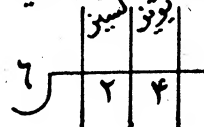

- * ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې کاني په درېوړو زده کوونکو باندې په مساوي ډول ووېشي .

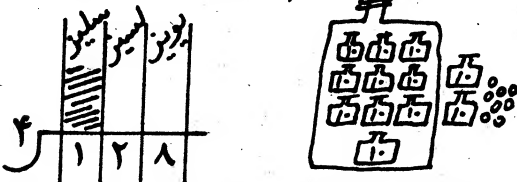
- * زده کوونکي بحث کوي او وایي چې مونږ د ۱۰ کانو یوه کڅوړه په ۳ نفرو نه شو وېشلی نو ځکه باید د ۱۰ کانو کڅوړه خلاصه او د نورو کانو سره یې یوځای کړو . اوس مونږ په ۳ باندې د تقسیمولو پاره پوره کاني لرو .

- * زده کوونکي کاني د ۳ زده کوونکو په منځ کې په مساوي ډول وېشي . هر زده کوونکی به ۴ کاني (د یويزونه) ولري .

- * ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې ځواب (۴) د یويزونو په ستون کې ولیکي ځکه چې بېل ، بېل کاني مو وېشلي دي .

- ښوونکي د ۱۰ کانو یوه کڅوړه (چې د ۱۰ کانو ۱۰ کڅوړې لري) ، د ۱۰ کانو ۲ کڅوړې او ۸ کاني پر مېز باندې بردي . څلور زده کوونکي مخې ته راغواړي او د تقسیم د سوال شکل په توره تخته رسوي .

- * زده کوونکي بحث کوي او وایي چې د ۱۰ کانو یوه کڅوړه په ۴ زده کوونکو نه شو وېشلی نو ځکه د ۱۰ کانو کڅوړه (د ۱۰ کانو ۱۰ کڅوړې) باید خلاصه کړو اوس د ۱۰ کانو ۱۲ کڅوړې لرو او ۱۰ کانو کڅوړې په ۴ زده کوونکو وېشو . هر یو به ۳ کڅوړې ترلاسه کړي او ځواب (۳) د لسيز د ستون د پاسه لیکو ځکه چې د ۱۰ کانو کڅوړې مو وېشلي دي . نور ۸ کاني پاتې دي چې په ۴ زده کوونکو یې وېشلی شو . ځواب به ۲ وي او د یويزو د ستون د پاسه یې لیکو .

- * زده کوونکي وایي د څلورو زده کوونکو څخه هر یو ۳۲ کاني ترلاسه کړي دي .

- د ۸۲ مخ په ⑤ مشق باندې کار کول
- * زده کوونکي موضوع مطالعه کوي .
- * په لوړه او لږه جملې لوستل او د رسم شوي شکل د مربوط عدد په نڅه کول (ښودل)

- د ۸۲ مخ په ⑤ مشق باندې کار کول
- * دوه لومړني سوالونه بېل ، بېل په توره تخته حلول

- * نور ۳ سوالونه د ملګري سره حلول (ښوونکي یې ګوري)

- * په لوړه او لږه د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

- ۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورني کار :

د ۸۲ مخ د ⑤ مشق پاتې ۳ سوالونه

۸۲ مخ - دوهم لوست

د تقسيم د هغو سوالونو حلول چې شو
رقمونه يې د باقي څخه پرته نه تقسيمېږي

۱. ذهني روزنه :

- د ۸۰ مخ د لومړي لوست په شان عددي
لوبه

۲. تکرار :

- د ۸۲ مخ د ⑤ مشق وروستي ۳ سوالونه
(کورني کار) په توره تخته حلول
- د کورني کار کتنه او اصلاح

۳. د تقسيم د هغو سوالونو حلول چې شو

رقمونه يې د باقي څخه پرته نه تقسيمېږي:

- د ۸۲ مخ د ③ مشق مثال حلول

* زده کوونکي مثال مطالعه کوي.

* بنوونکي د مثال رسم شوي شکلونه قدم په
قدم په توره تخته رسموي.

* زده کوونکي د مثال د هر شکل فعالیتونه لکه څنګه
چې رسم شوي دي د ليکل شوي مربوطې جملې
په مرسته تشرېح کوي.

۸	۱	۴	۲	۶
۸	۱	۴	۲	۶
۸	۱	۴	۲	۶
۸	۱	۴	۲	۶

۸	۱	۴	۲	۶
۸	۱	۴	۲	۶
۸	۱	۴	۲	۶
۸	۱	۴	۲	۶

* زده کوونکي ورپسې مثال مطالعه کوي - یو زده کوونکي
تشرېح کوي چې: ۱ زریز په ۲ نه تقسیمېږي
نور هغه په ۱۰ سلګونو بدل شوی دی چې ټول
۱۲ سلګونه کېږي، په ۲ تقسیمېدای شي
او ۶ سلګونه تر لاسه کېږي چې د سلیزو
د خانې د پاسه لیکل شوي دي. همدارنګه
۱ لسیز هم په ۲ نه تقسیمېږي، ځکه
یې ځواب "۰" حاصل کړ او د لسیزو د خانې د پاسه
یې لیکل دی، نو باید ۱ لسیز په یو یوزونو
بدل کړي، تر هغه وروسته تر لاسه شوي
۱۴ یو یوزونه په ۲ تقسیم شوي او ۷ یو یوزونه
حاصل شوي چې د یو یوز د خانې د پاسه لیکل
شوي دي.

* زده کوونکي وایي کله چې ۱۲۴ په ۲ تقسیم
شي نو هریوه ته ۶۲ رسېږي.

- د ۸۲ مخ د ③ مشق وروستي ۳ سوالونه
په همدې طریقې په توره تخته باندې
حلول

* د مشق ۲ نور سوالونه د ملګري سره حلول
په لور او از د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورني کار:

د ۸۲ مخ د ⑤ مشق پاتې دوه سوالونه

تقسیم چي باقي ولري

① غځې عددونه پوره نه تقسیمېږي لکه لومړی مثال: $7 \div 2 = 3 + 1$ باقي

د تقسیم په ډېرو سوالونو کې باقي پاتې کېږي چې تر اوسه یې تقسیمولای نه شو. لاندې سوالونه حل او عالي خانې ډکې کړئ:

$23 \div 5 = 4 + 3$ باقي 3 او $7 \div 1 = 7 + 0$ باقي 0
 $26 \div 4 = 6 + 2$ باقي 2 او $15 \div 4 = 3 + 3$ باقي 3
 $27 \div 8 = 3 + 3$ باقي 3 او $7 \div 3 = 2 + 1$ باقي 1
 $51 \div 6 = 8 + 3$ باقي 3 او $29 \div 6 = 4 + 5$ باقي 5

② د تقسیم په لیکلې شکل کې به لاندې طریقه عمل کوو:

۱- سلین $4 = 4 + 0$ سلین... باقي
 ۲- سلین $4 \times 4 = 16$ سلینونه
 ۳- سلینونه 4 سلینونه
 ۴- سلینونه 4 سلینونه
 ۵- سلینونه 4 سلینونه
 ۶- سلینونه 4 سلینونه
 ۷- سلینونه 4 سلینونه
 ۸- سلینونه 4 سلینونه
 ۹- سلینونه 4 سلینونه
 ۱۰- سلینونه 4 سلینونه

③ لاندې سوالونه د مثال په شان په یو شکل کې حل کړئ:

$8 \div 2 = 4 + 0$ باقي 0
 $12 \div 3 = 4 + 0$ باقي 0
 $15 \div 3 = 5 + 0$ باقي 0
 $18 \div 3 = 6 + 0$ باقي 0
 $20 \div 4 = 5 + 0$ باقي 0
 $24 \div 4 = 6 + 0$ باقي 0
 $27 \div 3 = 9 + 0$ باقي 0
 $30 \div 5 = 6 + 0$ باقي 0
 $32 \div 4 = 8 + 0$ باقي 0
 $35 \div 5 = 7 + 0$ باقي 0
 $36 \div 4 = 9 + 0$ باقي 0
 $38 \div 2 = 19 + 0$ باقي 0
 $40 \div 5 = 8 + 0$ باقي 0
 $42 \div 6 = 7 + 0$ باقي 0
 $44 \div 4 = 11 + 0$ باقي 0
 $45 \div 5 = 9 + 0$ باقي 0
 $46 \div 2 = 23 + 0$ باقي 0
 $48 \div 6 = 8 + 0$ باقي 0
 $50 \div 5 = 10 + 0$ باقي 0
 $52 \div 4 = 13 + 0$ باقي 0
 $54 \div 6 = 9 + 0$ باقي 0
 $56 \div 8 = 7 + 0$ باقي 0
 $58 \div 2 = 29 + 0$ باقي 0
 $60 \div 5 = 12 + 0$ باقي 0
 $62 \div 4 = 15 + 2$ باقي 2
 $64 \div 8 = 8 + 0$ باقي 0
 $66 \div 6 = 11 + 0$ باقي 0
 $68 \div 4 = 17 + 0$ باقي 0
 $70 \div 7 = 10 + 0$ باقي 0
 $72 \div 8 = 9 + 0$ باقي 0
 $74 \div 2 = 37 + 0$ باقي 0
 $76 \div 4 = 19 + 0$ باقي 0
 $78 \div 6 = 13 + 0$ باقي 0
 $80 \div 5 = 16 + 0$ باقي 0
 $82 \div 2 = 41 + 0$ باقي 0
 $84 \div 7 = 12 + 0$ باقي 0
 $86 \div 4 = 21 + 2$ باقي 2
 $88 \div 8 = 11 + 0$ باقي 0
 $90 \div 9 = 10 + 0$ باقي 0
 $92 \div 2 = 46 + 0$ باقي 0
 $94 \div 4 = 23 + 2$ باقي 2
 $96 \div 6 = 16 + 0$ باقي 0
 $98 \div 2 = 49 + 0$ باقي 0
 $100 \div 5 = 20 + 0$ باقي 0

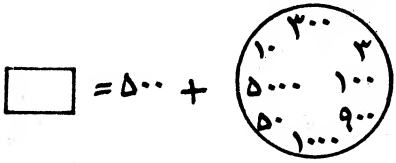
۸۳ مخ - لومړی لوست

د هغو عددونو تقسیم چې پوره د تقسیمېدو وړ نه دي (تقسیم چې باقي ولري)

درسي معاونات: کتابونه، ۱۰۰ کانو شخړې

۱. ذهني روزنه:

- د عددي دایرې سره کار کول
 * ښوونکی ځینې عددونه (څرنگه چې ښودل شوي دي) په توره تخته لیکي او هر ځل د دایرې د منځ مختلفو عددونو ته اشاره کوي لکه ۳۰۰

زده کوونکي هر ځل دغه عدد د ۵۰۰ سره جمع کوي او ځواب وايي. یعنې ۸۰۰ تکرار:

- د کورني کار کتنه او اصلاح

۳. د هغو عددونو تقسیم چې پوره د تقسیمېدو وړ نه دي:

(تقسیم چې باقي ولري):

- د باقي سره تقسیم په عملي توګه ښودل
 * ښوونکی ۷ کتابونه پرمېز ږدي او ۲ زده کوونکي د ټولګي مخې ته راغواړي او د تقسیم لاندې مساوات په توره تخته داسې لیکي:
 $7 \div 2 = 3 + 1$ باقي

* ښوونکی د یوه بل زده کوونکي څخه غوښتنه کوي چې دا کتابونه د دوو زده کوونکو په منځ کې په مساوي توګه ووېشي.

* زده کوونکي کتابونه وېشي او پیدا کوي چې هر زده کوونکی ۳ کتابونه ترلاسه کړل خو یو کتاب پاتې شو چې په دوو زده کوونکو یې نه شو وېشلی. ځوابونه په خالي خانو کې لیکل یعنې:
 $7 \div 2 = 3 + 1$ او 1 باقي

* په همدې طریقه ۸ کتابونه په ۳ زده کوونکو وېشل او مربوط مساوات په توره تخته لیکل یعنې:
 $8 \div 3 = 2 + 2$ او 2 باقي

- ښوونکی کړوټپونه جوړوي او هر کړوټ ته ۱۰۰ کاڼي (د ۱۰۰ کانو یوه کڅوړه) ورکوي.

* ښوونکی د باقي لرونکي تقسیم مختلف سوالونه په توره تخته یو په بل پسې لیکي (عددونه باید تر ۱۰۰ کوچني وي).

- لکه: $21 \div 4 = 5 + 1$ او 1 باقي
 $25 \div 6 = 4 + 1$ او 1 باقي
 $17 \div 5 = 3 + 2$ او 2 باقي
 $55 \div 7 = 7 + 6$ او 6 باقي
 $79 \div 9 = 8 + 7$ او 7 باقي

- د ۷ مخ په ۵ مشق کار کول

- * په لومړني سوال باندې يوځای کار کول
- * زده کوونکي به پاتې سوالونه ځانله ځانله حلوي .
- * کتنه او مقایسه کول

۲. په ټولگي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار:

۷ مخ ۵ مشق

۷ مخ - دوهم لوست

په ستونونو کې د جمع او تفریق مشق

ذهني روزنه :

- د ۱۰۰ په شاوخوا په پوره لسیزونو کې حساب کول
- * ښوونکي لاندې عددونه صفا په توره تخته لیکي .
۵۰ ، ۶۰ ، ۷۰ ، ۸۰ ، ۹۰ ، ۱۰۰ ، ۱۱۰ ، ۱۲۰ ، ۱۳۰ ، ۱۴۰
- * ښوونکي کار تشریح کوي چې هغه هرځل دوو عددونو ته یو پر بل پسې اشاره کوي . زده کوونکي باید معلوم کړي چې د لومړي عدد سره څومره باید جمع او یا وڅخه تفریق شي ترڅو دوهم عدد ته ورسېږي .

* ۱۰۰ ته رسېدل :

- ښوونکي اول ۸۰ او بیا ۱۰۰ ته اشاره کوي ، زده کوونکي مربوطه عدد پیدا کوي (۲۰ +) او داسې نور .
- ښوونکي اول ۱۳۰ او بیا ۱۰۰ ته اشاره کوي زده کوونکي (۳۰ -) مومي او داسې نور .

* د ۱۰۰ څخه اوښتل :

- ښوونکي د ساري په توگه اول ۹۰ بیا ۱۱۰ ته اشاره کوي ، زده کوونکي وایي (۲۰ +) او داسې نور .
- ښوونکي د مثال په توگه او ۱۲۰ او بیا ۹۰ ته اشاره کوي ، زده کوونکي (۳۰ -) پیدا کوي او داسې نور .

۲. تکرار :

- د کورنۍ کار کتنه او مقایسه

۳. د عبارتي سوال حلول د جمع او تفریق په واسطه :

- ښوونکي دوه عددونه لکه ۱۴۳ او ۳۵۶ په توره تخته لیکي او د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې د دې عددونو د پاره عددي قسمې جوړې کړي . یو یو زده کوونکي خپله عددي قصه وایي ، نور زده کوونکي غوږ نیسي او بحث پرې کوي .
- * ښوونکي په توره تخته خپله عددي قصه لیکي : " په ... (د کلي نوم به ښوونکي خوښوي) کلي کې دوه ښوونځي دي ، یو یې ۱۴۳ او بل یې ۳۵۶ زده کوونکي لري .

- * زده کوونکي به پوښتنې جوړوي لکه :
الف : هلته ټول څو تنه زده کوونکي دي ؟
ب : په کوچني ښوونځي کې څو تنه زده کوونکي د هغه بل څخه لږ دي ؟
- * ښوونکي زده کوونکي رهنایي کوي چې دواړه عملیې پیدا ، سوالونه یې حل او ځوابونه یې تشریح کړي :

$$\begin{array}{r} \text{الف : } 143 \\ + 356 \\ \hline \text{ب : } 356 \\ - 143 \\ \hline \end{array}$$

- د جمع او تفریق مشق

- * ښوونکي لاندې عددونه په توره تخته داسې لیکي :

ځوابونه			
۷۸۶			
۳۳۱			
۶۸۸			
۲۴۱	۲۲۳ ±	۱۳۴ ±	۳۲۱ ±
۱۴۴			
۵۹۹			

- * په توره تخته د دوو سوالونو حلول :

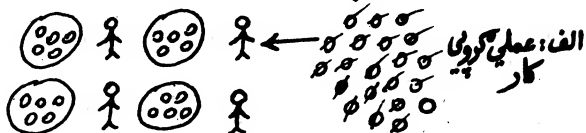
$$\begin{array}{r} 465 \\ + 321 \\ \hline 786 \\ - 321 \\ \hline \end{array}$$

- * زده کوونکي په پټه خوله سوالونه حلوي او خپل ځوابونه د ځوابونو په بکسه کې پیدا کوي .

۴. په ټولگي کې په پټه خوله کار کول / کورنۍ کار:

نه لري .

* د زده کوونکو گروپونه هرځل د کافو مربوط تعداد په ورکړل شوي تعداد زده کوونکو په عملي ډول وېشي ځوابونه پيدا کوي او خالي ځانې په توره تخته دکوي . يعنې :

ب، توره تخته $21 \div 4 = 5$ او $\square$ او داسې نور .

* زده کوونکي هره عددي قصه جوړوي او ټوله عمليه لولي .

- د ۸۳ مخ په ① مشق کار کول
- * د لومړي مثال مطالعه کول او د ملگري سره پرې بحث کول
- * په دوهم مثال په انفرادي توگه کار کول (ملگري گوري او اصلاح کوي)
- * د ۸۳ مخ ① مشق لومړني ۴ سوالونه حلول
- * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقايسه کول
- ۴. په ټولگي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار :

۸۳ مخ ، ① مشق (پاتې ۴ سوالونه)

۸۳ مخ - دوهم لوست

د ليکلي تقسيم د تفصيلي شکل معرفي کول

۱. ذهني روزنه :

- عددي دايرو سره کار کول
- * ښوونکي ځينې عددونه په توره تخته همدا سې ليکي او د دايرو مختلفو عددونو ته بېله ، بېله اشاره کوي ، لکه ۹۰۰

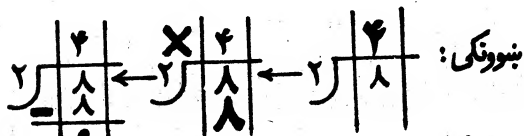
۵۰۰

زده کوونکي هرځل اشاره شوي عدد د ۵۰۰ څخه تفريقي او ځواب وايي (يعنې ۴۱۰) **تکرار :**

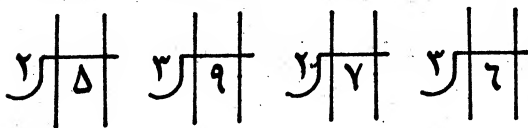
- د کورني کار کتنه او اصلاح
- د ۴ مخ د ① مشق مطالعه او پرې بحث کول

۳. د ليکلي تقسيم د تفصيلي شکل معرفي کول :

- د يورقمي عدد د تقسيم دپاره د تفصيلي شکل استعمال
- * ښوونکي د ليکلي تقسيم د سوال د قدمونو شکلونه په توره تخته بېل ، بېل رسموي .
- * ښوونکي هرځل د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې مربوط نوې عمليه (چې نوې ليکل شوې ده) پيدا او ووايي .
- توره تخته داسې ښکاري :

زده کوونکي : ۸ تقسيم ۲=۴ ، ۲=۸ ، ۸=۲ منفي ۸=۸ .
بيانول چې ۸ تقسيم په ۲ مساوي کيږي د ۴ سره لوياتي نه لري .
په همدې طريقه د لاندنيو سوالونو سره کار کول

- د دوه رقمي عدد د تقسيم دپاره د تفصيلي شکل استعمال
- * ښوونکي د ليکلي تقسيم د سوال د قدمونو شکلونه قدم په قدم په توره تخته ليکي .
- * زده کوونکي هرځل مربوط نوې عمليه (چې نوې ليکل شوې ده) پيدا او ووايي .

(په بل مخ کې يې وگورئ !)

ښوونکی :

* زده کوونکي هرځل اشاره شوی عدد د دوو نورو مربوطه عددونو سره ضربوي اوځواب وايي -
يعنې :

$$18 = 2 \times 1 \times 9$$

$$16 = 2 \times 2 \times 4 \quad \text{اوداسې نور}$$

٢. تکرار :

- د کورني کار سوالونه بېل، بېل په توره تخته حلول

- د کورني کار کتنه او اصلاح

٣. د درې اوڅلور رقمي عددونو د ليکلي تفصيلي

تقسيم معرفي کول :

- د ٨٣ مخ په ٧ مشق باندې کار کول

* زده کوونکي مشق مطالعه کوي او د ملگري سره پرې بحث کوي .

* کله چې زده کوونکي مطالعه کوي ، ښوونکی د مشق درېواړه شکلونه د کتاب په شان په توره دوه رسموي .

* مختلف زده کوونکي د ٧ مشق مربوطې جملې په مرسته هر شکل داسې تشرېح کوي -

يوزده کوونکي د مشق مربوطه جملې په لوړ آواز لولي .
بل زده کوونکي د هغې جملې مربوطه عمليه په مربوط شکل کې په توره تخته ښيي .

- د ٨٣ مخ په ٣ مشق کار کول

* د مثال مطالعه اود ملگري سره پرې بحث کول

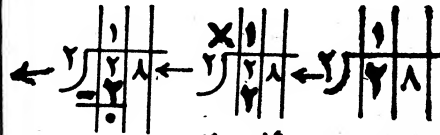
* ښوونکی د مثال سوال په توره تخت ليکي ، زده کوونکي پرې قدم په قدم حلوي .

* په همدې طريقه دوهم سوال په توره تخته حلول

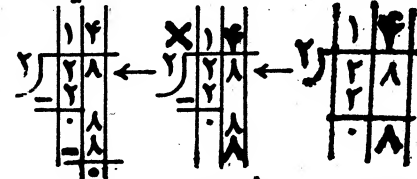
* درېم سوال د ملگري سره حلول

٤. په ټولگي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار :

٨٣ مخ ، ٣ مشق ، وروستی سوال

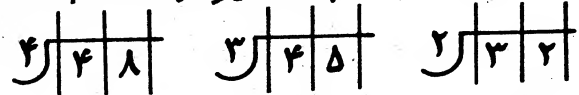
زده کوونکي : ٢ تقسيم ٢ = ١ ، ٢ ځلي ٢ = ٤ ، ٢ منفي ٢ = ٠

زده کوونکي : ٨ تقسيم ٢ = ٤ ، ٢ ځلي ٢ = ٤ ، ٢ منفي ٨ = ٠

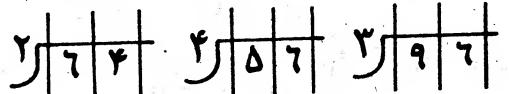
بيانول چې ٢٨ تقسيم په ٢ مساوي کړي د ٤ سره اوباقې نه لري .

* په همدې طريقه د لاندې ښوونکو سره کار ته دوام وکړل

٤. په ټولگي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار :

ښوونکی لاندې سوالونه په توره تخته ليکي -

* زده کوونکي پرې په کتابچو کې ليکي اوحلوي پرې .

٨٣ مخ - درېم لوست

د درې اوڅلور رقمي عددونو د ليکلي تفصيلي

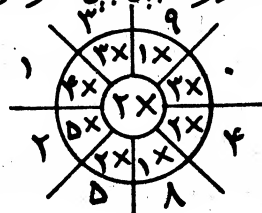
تقسيم معرفي کول

١. ذهني روزنه :

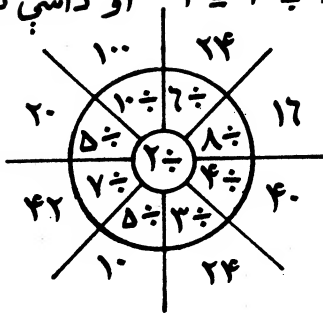
- د عددي دايرو سره کار کول

* ښوونکی لاندې عددونه په دايرو کې داسې په توره دوه ليکي اوبهرني عددونو ته بېل بېل اشاره کوي کله :
٩ يا ٤

اوداسې نور

ځواب (۱) وايي :
 $16 \div 8 = 2$ او داسې نور.

۲. تکرار :

- د ۶۰ مخ د ۳ او ۴ مشق مطالعه کول

۳. د تقسیم تمرین :

- د ۸۴ مخ د ۱ مشق د سوالونو حلول

* د مثال مطالعه کول اود ملګري سره یې تشریح کول
 * یوزده کوونکی مثال په توره تخته حلوي او تشریح کوي

* زده کوونکي لومړني ۳ سوالونه بېل ، بېل په توره تخته حلوي .

* پاتې ۳ سوالونه په کتابچو کې حلول (ښوونکي کوي او اصلاح کوي)

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

- د ۸۴ مخ په ۲ مشق کار کول

* زده کوونکي مثال مطالعه کوي ، تشریح کوي او ځواب په لوړ آواز لولي .

* یو زده کوونکی مثال په توره تخته حلوي او تشریح کوي یې (ښوونکي مرسته کوي) .

* لومړي سوال په شکل کې په توره تخته حلول

* لومړني ۲ سوالونه په کتابچو کې د ملګري سره حلول (ښوونکي مرسته کوي)

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار :

۸۴ مخ ، ۲ مشق ، دوه وروستۍ سوالونه

۸۴

① لاندې سوالونه د ستونزو د جوړولو څخه پرته د مثال په شان حل کړئ

مثال:
$$\begin{array}{r} 11 \\ 415 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ 8533 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ 415 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ 8533 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ 8533 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ 8533 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ 8533 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

② د تقسیم د هغو سوالونو حلول چې باقي ولري

مثال:
$$\begin{array}{r} 11 \\ 415 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ 8533 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ 415 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ 8533 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ 8533 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ 8533 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

۵-۷ او ۱ باقي ☐ لوړ باقي ☐ لوړ باقي ☐ لوړ باقي ☐

③ لاندې سوالونه د ستونزو د جوړولو څخه پرته د مثال په شان حل کړئ

مثال:
$$\begin{array}{r} 11 \\ 415 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ 8533 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ 415 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ 8533 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ 8533 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ 8533 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

۱-۱۱ او ۱۲ باقي ☐ ۱۳-۱۵ او ۱۶ باقي ☐ ۱۷-۱۹ او ۲۰ باقي ☐ ۲۱-۲۳ او ۲۴ باقي ☐ ۲۵-۲۷ او ۲۸ باقي ☐ ۲۹-۳۱ او ۳۲ باقي ☐

④ د هغو (۰) لرونکو عددونو تقسیم

مثال:
$$\begin{array}{r} 11 \\ 415 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ 8533 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 \\ 415 \\ - 45 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

۵-۱۱ او ۱۲ باقي ☐ ۱۳-۱۵ او ۱۶ باقي ☐ ۱۷-۱۹ او ۲۰ باقي ☐ ۲۱-۲۳ او ۲۴ باقي ☐ ۲۵-۲۷ او ۲۸ باقي ☐ ۲۹-۳۱ او ۳۲ باقي ☐

۸۴ مخ - لومړۍ لوست

د تقسیم تمرین او د باقي لرونکو سوالونو لپاره
 د تقسیم د مفصل شکل استعمال

۱. ذهني روزنه :

- د عددي دایرو سره کار کول

* ښوونکي لاندني عددونه (که څنگه چې ښودل شوي دي) په دایرو کې پر توره تخته لیکي او د خارجي دایرې څخه یوه عدد ته اشاره کوي - لکه : ۱۶

* زده کوونکي هر ځل ښودل شوی عدد

په مربوطه کاوندې عدد (۸) باندې تقسیموي او بیا ځواب (۲) یعنې حاصل تقسیم په منځني عدد (۲) باندې تقسیموي او (د همدې مخ دوهم کتار وگورئ!)

① لاندې سوالونه د مثالونو په شان حل کړئ

$\begin{array}{r} 67 \\ 2 \overline{) 134} \\ \underline{13} \\ 4 \end{array}$	$\begin{array}{r} 39 \\ 2 \overline{) 78} \\ \underline{78} \\ 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 45 \\ 2 \overline{) 90} \\ \underline{90} \\ 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 125 \\ 2 \overline{) 250} \\ \underline{250} \\ 0 \end{array}$
--	---	---	--

② لاندې سوالونه د مثالونو په شان په خپلو کتابچو کې حل کړئ

$\begin{array}{r} 42 \\ 2 \overline{) 84} \\ \underline{84} \\ 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 51 \\ 2 \overline{) 102} \\ \underline{102} \\ 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 68 \\ 2 \overline{) 136} \\ \underline{136} \\ 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 84 \\ 2 \overline{) 168} \\ \underline{168} \\ 0 \end{array}$
---	---	---	---

③ لاندې سوالونه په خپلو کتابچو کې حل کړئ

$\begin{array}{r} 265 \\ 2 \overline{) 530} \\ \underline{530} \\ 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 8323 \\ 2 \overline{) 16646} \\ \underline{16646} \\ 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 4940 \\ 2 \overline{) 9880} \\ \underline{9880} \\ 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 6700 \\ 2 \overline{) 13400} \\ \underline{13400} \\ 0 \end{array}$
--	---	---	---

۱۱۶۶	۲۳۵۰	۳۲۵	۱۱۶۸
۱۱۶۶	۷۰۸۱	۷۴۵	۲۰۰۰
۱۱۶۶	۵۲۶	۳۲	۲۱۱
۲۰۰	۱۸۵	۲۲۶	۱۵۷۵

۸۵ مخ - لومړۍ لوست

په یوه رقمي عدد باندې د پوره سلیزونو او زیریزونو تقسیم

۱. ذهني روزنه :

ښوونکي مختلف عددونه بېل، بېل وایي لکه ۵، ۱۰، ۵۰، ۱۰۰، ۵۰۰، ۱۰۰۰

زده کوونکي هر ځل د هر عدد څلور چنده پیدا کوي او ځواب وایي یعنې : ۲۰، ۴۰، ۲۰۰، ۴۰۰

۲. تکرار :

د کورني کار کتنه او مقایسه

۳. په یوه رقمي عدد باندې د پوره سلیزونو او زیریزونو تقسیم :

د ۸۵ مخ په ⑤ مشق باندې کار کول

۸۴ مخ - دوهم لوست

د باقي لرونکو عددونو د تقسیم تمرین
اود پوره سلیزونو تقسیمول

۱. ذهني روزنه :

- په یوه عدد کې د یويزونو، لسیزونو، سلیزونو او زیریزونو د تعداد پیدا کول
- ښوونکي په توره تخته لیکي لکه : ۷۳۵۴
- * زده کوونکي پیدا کوي او وایي چې په دې عدد کې ۴، ۵۰، ۳۰۰ او ۷۰۰۰ دي .
- * د تجزیې لپاره نور عددونه ۳۹۰۲، ۴۹۶، ۱۰۱۳، ۹۹۹۹ او داسې نور .

۲. تکرار :

- د ۸۴ مخ د ⑤ مشق وروستی سوال (کورني کار)
- په شکل کې په توره تخته حلول
- د کورني کار کتنه او مقایسه

۳. د باقي لرونکو عددونو د تقسیم تمرین اود پوره سلیزونو تقسیمول :

- د ۸۴ مخ د ⑤ مشق د سوالونو حلول
- * د مثال مطالعه کول اود ملګري سره یې تشریح کول
- * لومړني ۴ سوالونه پر توره تخته بېل، بېل حلول
- د ۸۴ مخ په ④ مشق باندې کار کول
- * زده کوونکي موضوع مطالعه کوي اود ملګري سره پرې بحث کوي، په همدې وخت کې ښوونکي د ④ مشق درېواړه شکونه په توره تخته رسموي .
- * څو زده کوونکي د مربوط لیکل شوو جدولو په مرسته هر شکل (د حل قدمونه) تشریح کوي .
- * یو زده کوونکي د شکل ټولې جملې په لوړ آواز لولي او نور زده کوونکي په شکل کې مربوطه عملیه ښيي .
- * یو زده کوونکي د ټورې تخفې په دریم شکل کې ټول عملیات ښيي او تشریح کوي .
- ۴. په ټولیک کې د پټې خولې کار/کورني کار : د ۸۴ مخ ③ مشق، وروستی ۳ سوالونه

* د مشق د مثالونو مطالعه او مقایسه کول
 * ښوونکی د مثالونو سوالونه د ① مشق په شان
 په مربوطو شکلونو کې په توره تخته
 باندې لیکي.

* زده کوونکي ټیټې قدم په قدم د تشرېح سره
 حلوي (ښوونکي لارښوونه کوي).
 * د ملګري سره د ① مشق د سوالونو
 حلول (ښوونکي اصلاح او مرسته کوي)
 * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل

- د ۸۵ مخ د ⑤ مشق د لومړنیو ۴ سوالونو
 په توره تخته حلول
 * د ⑦ مشق د ۲ نورو سوالونو په کتابچو
 کې حلول

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول
 ۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:
 ۸۵ مخ ⑤ مشق، وروستي ۲ سوالونه

۸۵ مخ - دوهم لوست د تقسیم د مختلفو سوالونو حلول

۱. ذهني روزنه:

- د عددونو نیمايي پیدا کول
- * ښوونکي ځینې جفت عددونه یو، یو وایی لکه: ۱۰، ۴۰، ۱۰۰، ۲۴، ۸۰، ۱۰۰۰، ۵۰، او داسې نور.
- * زده کوونکي د هر عدد نیمايي پیدا کوي او وایی. یعنې
 ۵، ۲۰، ۵۰، ۱۲، ۴۰، ۵۰۰، ۲۵، او داسې نور.

۲. تکرار:

- د ۸ مخ ① او ⑦ مشق لوستل او بحث پرې کول
- د کورنۍ کار کتنه او اصلاح

۳. د تقسیم د مختلفو سوالونو حلول:

- د ۸۵ مخ د ⑤ مشق لومړني ۴ سوالونه په توره
 تخته بېل بېل حلول (ښوونکي مرسته کوي)

- زده کوونکي د مشق ۴ نور سوالونه د ملګري سره حلوي.
- * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول
- ۴ نور سوالونه په انفرادي توګه حلول (ملګري ټیټې
 کوي او اصلاح کوي)

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

د ۸۵ مخ د ⑤ مشق پاڼې (وروستي) ۴ سوالونه

۸۶

عبارتي سوالونه

۱. یوه دوکاندار په ۲۴۶۶ روپیو ۹ جوړه بوتان اخیستي دي.
 د یو جوړه قیمت یې پیدا کړئ؟
۲. یوه دوکاندار ۸ متره ورپښېن ټوکر متر په ۱۷۶ روپۍ غرخ
 کړی دی. څومره روپۍ یې ترلاسه کړې دي؟
۳. د یوه کاریګر د یوې ورځې اجوره ۸۵ روپۍ ده. د هغه د ۸
 ورځو اجوره به څو روپۍ وي؟
۴. د یوه یو کیلوګرام غوښه په ۴۶ روپۍ ده. ۶۰ کیلوګرامو
 قیمت معلوم کړئ؟
۵. په یوه ښوونځي کې ۳ د دریم ټولګي دي، او په هر ټولګي
 کې ۳۵ زده کوونکي دي. د دریمو ټولګیو د ټولو زده کوونکو
 شمېر به څو وي؟
۶. یو کال ۳۶۵ ورځې دي. سلېمان پوره ۷ کلن دی. د هغه
 عمر څو ورځې کېږي؟
۷. په یوه سړوېس کې ۳۸ تنه ناست دي، او د هر نښر
 کرایه ۶ روپۍ دي. د ټولو کرایه څو روپۍ کېږي؟
۸. یوه لارۍ په یو ساعت کې ۴۰ کیلومتره لار وهي. په
 ۸ ساعتو کې څو کیلومتره لار وهل شي؟
۹. یو دوکاندار یو کرېټ منې په ۲۸۷ روپۍ اخیستې دي.
 که د یو کیلوګرام منو قیمت ۷ روپۍ وي نو په کرېټ
 کې به څو کیلوګرامه منې وي؟
۱۰. یو خطاط د یو جوړ کالیو د کمولو دپاره ۶ متره ټوکر منه
 ضرورت لري. ۵۶۲ متره ټوکر څخه څو جوړه کالې
 جوړولی شي؟

۲۲۸	۲۷۶	۲۵۵۵	۱۰۵	۶۸۰	۳۶۰
۱۴۰۸	۴۱	۲۷۴	۹۴	۲	باقی

۸۶ مخ - لومړی لوست د عبارتې سوالونو حلول

۱. ذهني روزنه:

- د ۱۰۰ په قدمونو شمېر کول
- ۲۵۰۰، ۲۶۰۰، ۳۵۰۰، ۸۰۰، ۹۰۰، ۱۸۰۰، ۷۲۰۰، ۷۳۰۰، ۸۲۰۰، ۸۸۰۰، ۸۹۰۰، ۱۰۰۰۰، ۶۴۲۰، ۶۵۲۰، ۷۴۲۰

٢. تکرار :

- د ٨٥ مخ د ٥٥ مشق د وروستيو ٤ سوالونو په توره تخته حلول (کورنی کار)

٣. د عبارتې سوالونو حلول :

- بنوونکی د ٨٦ مخ لومړی سوال په توره تخته په صفا ډول لیکي. (لاندې وگورئ !)

* دوه یا درې زده کوونکي د تورې تختې څخه سوال بېل بېل لولي
* بنوونکی د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې :

١. هغه عددونه پیدا او تر لاندې یې خط وکارئ چې په سوال کې استعمال شوي دي لکه ٢٤٦٦ او ٩

٢. مربوط سوال پیدا او تر لاندې یې خط وکارئ .

٣. هغه عملیه پیدا کړئ چې د سوال د حلولو لپاره ضرور ده لکه تقسیم (+)

٤. صحیح مساوات جوړ او هغه حل کړئ .

٥. سوال ته صحیح ځواب ورکړئ .

* په پای کې به تخته داسې ښکاري :

یوه دوکاندار په ٢٤٦٦ روپو ٩ جوړه بوتیاو اخیستي دي . دیو جوړ قیمت پیدا کړئ .

$$2466 \div 9 = 9$$

$$\begin{array}{r} 2466 \\ 18 \overline{) 2466} \\ \underline{18} \\ 66 \\ \underline{63} \\ 36 \\ \underline{36} \\ 0 \end{array}$$

$$274 = 9 \div 2466$$

ځواب : دیو جوړ بوتیاو قیمت ٢٧٤ روپو دی .

- په همدې طریقه د ٢ او ٣ سوال حلولو ته دوام ورکول

- ٤ سوال د ملگري سره حلول

* زده کوونکي ځوابونه په لوړ آواز وایي او مقایسه کوي .

٤. ټولگي کې د پټې خولې کار / کورنی کار : ٨٦ مخ، ٥ سوال

٢. تکرار :

- یو زده کوونکی د ٨٦ مخ ٥ عبارتې سوال (کورنی کار) په توره تخته حلوي - نور خپلو سوالونو سره مقایسه او اصلاح کوي .

- زده کوونکي لاندې سوالونه په توره تخته بېل، بېل حلوي .

$$\begin{array}{r} 513 \\ \times 9 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 128 \\ \times 4 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 49 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$$

٣. د عبارتې سوالونو حلول :

- بنوونکی د ٨٦ مخ ٦ سوال په توره تخته په صفا ډول لیکي. (لاندې وگورئ !)

* ٢ یا ٣ زده کوونکي د تورې تختې څخه سوال لولي .

* بنوونکی د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې :

١. هغه عددونه پیدا او تر لاندې یې خط وکارئ چې په سوال کې استعمال شوي دي لکه ٣٦٥ او ٧

٢. مربوط سوال پیدا او تر لاندې خط وکارئ .

٣. هغه عملیه پیدا کړئ چې د سوال د حلولو لپاره ضرور ده لکه ضرب (x)

٤. صحیح مساوات جوړ او هغه حل کړئ .

٥. سوال ته صحیح ځواب ورکړئ .

* په پای کې به توره تخته داسې ښکاري :

کال ٣٦٥ ورځې دی . سلیمان پوره ٧ کلن دی د هغه عمر څو ورځې کېږي ؟

$$\begin{array}{r} 365 \\ \times 7 \\ \hline 2555 \end{array}$$

د هغه عمر ٢٥٥٥ ورځې دی .

- په همدې طریقه د ٧ او ٨ سوال حلولو ته دوام ورکول

- نهم سوال د ملگري سره حلول

* زده کوونکي ځوابونه په لوړ آواز وایي او مقایسه کوي .

٤. ټولگي کې د پټې خولې کار / کورنی کار :

٨٦ مخ ١٠ سوال

٨٦ مخ - دوهم لوست
د عبارتې سوالونو حلول

١. ذهني روزنه :

- د ١٠ په قدم شمېر کول

٢٠٠	١١٠	١٠٠
٢٤٠	١٥٥	١٥٤
١٠٦٠	٩٧٠	٩٦٠
٤١١٠	٤٠٢٠	٤٠١٠
٩١٤٠	٨٩٥٠	٨٩٤٠

د نهم فصل پېژندنه

عنوان : کسرونه

د درسي کتاب مخونه : ۸۷ - ۹۱

د پېشنهاد شويو درسونو شمېر : ۱۰

د درسي معاونات : کاغذي پېټې ، ډوډي ، لاس ته

راتلونکې مېوې چې په مساوي ډول

دوېشلوونکي لکه نارنج ، مېنه او داسې نور

د موضوعاتو تفصيل او تبصرې :

ماشومانو په ورځني ژوند کې کله ناکله ځيني شيان لکه مېنه په صحيح اوساوي ډول برخې (پړې) کړي او بيا يې د خپلو وروڼو او خویندو په منځ کې وېشلي دي . په دې عمل سره يې کسرونو سره کار کړې دی . نو په دې ترتيب زده کوونکي په ژوند کې د کسر د مفهوم سره په عملي ډول څه ناڅه اشنايي لري .

د کسر د پېچلي مفهوم ښه معرفي کولو دپاره په لومړنيو درسونو کې د واحدونو د صحيح وېشني ، د هغو د ټولو برخو تعداد او د تورو شويو (اغېستل شويو) برخو تعداد په معلومولو سره د مخرج او صورت مفاهيم په اسانه او بامعني طريقې سره ښودل شوي دي .

دا فصل لاندې موضوعات لري :

- د کسر معرفي او جوړښت

- معادل کسرونه

- د کسرونو جمع او تفریق

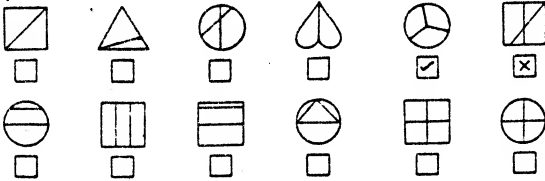
د دې فصل په تدریس کې د مختلفو محلي موادو په ذریعہ عملي کارونه وخت په وخت پېشنهاد شوي دي چې د زده کوونکو د وځني ژوند سره مستقیم ارتباط نیسي .

سربېره پردې د نیمه عملي کارونو لکه په هندسي شکلونو کې د کسرونو ښودنه د هغو جمع او تفریق هم زده کوونکي د کسرونو معنی دارې زده کړې دپاره تشویقي .

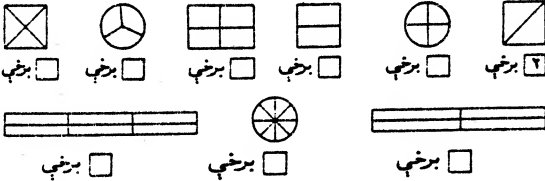
۸۷

نهم فصل کسرونه

① هغو شکلونو ته د صحیح علامه (✓) وکړئ چې په مساوي برخو وېشل شوي او هغوته د چلیپا نښه (x) وکړئ چې په غیر مساوي برخو وېشل شوي دي .

② په هر شکل کې د مساوي برخو تعداد پیدا او په خالي خانو کې يې وليکئ .

③ په هر شکل کې د ټولو برخو او د تورو شويو برخو تعداد پیدا او په خالي ځایونو کې يې وليکئ .

۸۷ مخ - لومړي لوست

شیان په مساوي یا غیر مساوي برخو وېشل (پړې کول)

د درسي معاونات :

مختلف لاس ته راتلونکي شيان لکه نارنج ، مېنه کاغذونه ، ډوډي ، لېښتي ، پاپې او داسې نور .

۱. ذهني روزنه :

- ښوونکي لاندني عددونه لکه څنګه چې لاندې ښودل شوي دي په توره تخته ليکي .

* ښوونکي هر ځل د مختلفو گروپونو عددونه د خط په واسطه په توره تخته ښیلي لکه :

د ۸۷ مخ په ⑤ مشق باندې د ملګري سره کار کول
 * جملې په لوړ آواز لوستل

۴. کورنۍ کار:

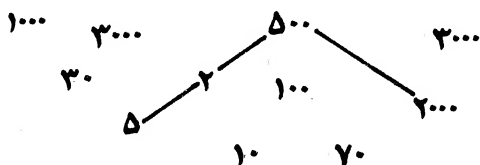
د زده کوونکو څخه غوښتنه کول چې مختلف شيان لکه نارنج ، کاغذ ، پاپې او نور په مختلف تعداد برخو ووېشي او بله برخه يې ښوونځي ته راوړي .

۸۷ مخ - دوهم لوست
 د ټولو مساوي برخو او د تورو شويو برخو د تعداد پيدا کول

درسي معاونات: دودۍ ، لاس ته راتلونکې مېوې هغه شيان چې په اسانۍ سره په مساوي ډول د وېشلو وړ وي .

۱. ذهني روزنه :

- ښوونکي لاندېني عددونه لکه څنګه چې لاندې ښودل شوي دي په ګډون ډول په توره تخته ليکي .
 * ښوونکي هرځل مختلف عددونه د خط په واسطه ښکاري لکه ۲۰۰۰ ، ۵۰۰ ، ۲ ، ۵

* زده کوونکي هرځل مربوط (نښلول شوي) عددونه جمع کوي او ځواب وايي يعنې ۲۵۰۷

۲. تکرار :

- زده کوونکي خپل وېشل شوي شيان (کورنۍ کار) ښيي ، نور قضاوت کوي چې په مساوي ډول يې وېشلي دي او که نه !

۲. د ټولو مساوي برخو او تورو شويو برخو د تعداد پيدا کول :

- لاس ته راتلونکې مېوې لکه نارنج په ۴ برخو وېشل او د يوه زده کوونکي څخه غوښتل چې يوه برخه يې واخلي يا خوړي .
 * نور زده کوونکي عددي قصه پيدا او وايي چې يو نارنج په ۴ مساوي برخو وېشل شوی و ، هغه يې يوه برخه وخوړه (واخيسته) .

* په همدې طريقه د نورو شيانو سره کار ته دوام ورکول لکه دودۍ په ۸ برخو وېشل او ۳ برخې ترې اخيستل . زده کوونکي عددي قصه وايي .

* زده کوونکي هرځل مربوط (نښلول شوي) عددونه سره جمع کوي او ځواب وايي يعنې ۶۰۲۰

۲. تکرار :

- ښوونکي د جمع يو سوال په توره ليکي لکه :

$$\begin{array}{r} 2568 \\ + 4724 \\ \hline \end{array}$$

* زده کوونکي سوال حلوي او د تفریق په واسطه يې ميزانوي .

۳. شيان په مساوي او غير مساوي برخو وېشل (پرې کول) :

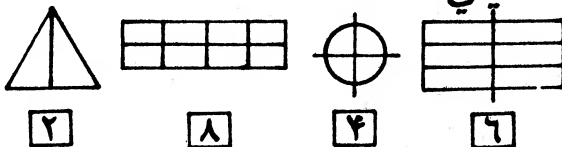
- ښوونکي مختلف شيان لکه پاپې ، دودۍ ، کاغذ او داسې نور د ټولګي مخکې پردي او د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې شيان په مختلفو مساوي برخو پرې (مات) کړي .

* هر زده کوونکي خپل پرې (مات) کړي شيان ښيي او نور پرې قضاوت کوي چې په مساوي برخو يا غير مساوي برخو يې پرې کړي دي او د مساوي برخو تعداد وايي .

* زده کوونکي په مساوي ډول وېشل شوي شيان د مېز په يوه خوا کې او په غير مساوي ډول وېشل شوي شيان د مېز په بله خوا کې پرې کوي .

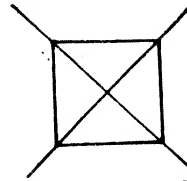
- ښوونکي ځينې شکونه په توره تخته بېل ، بېل رسوي .
 * زده کوونکي هرځل هغه په مساوي برخو وېشي .
 (لاندې وګورئ)

* نور يې پيدا کوي چې د شکل ټولې برخې مساوي دي او د مساوي برخو تعداد په خالي خانو کې ليکي :

او داسې نور .
 - د ۸۷ مخ د ⑤ مشق په مساوي يا غير مساوي ډول وېشل شوي شکونه پيدا کول .
 د خالي خانو ډکول (ښوونکي يا ملګري يې کوي او اصلاح کوي) :

- بنوونکی مختلف شکلوته بېل، بېل په توره تخته رسموي لکه :

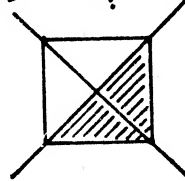

ټولې ☐ مساوي برخې دي

* زده کوونکي د مساوي برخو تعداد پیدا کوي اولومړنه خانه دکوي .

* بنوونکی د رسم شوي شکل ځینې برخې په تباشیر رنگوي او لاندې یې بله خالي خانه جوړوي .

* زده کوونکي درنگه شویو برخو تعداد پیدا کوي او دوهمه خالي خانه دکوي .
متوره تخته داسې ښکاري :

ټولې ☐ مساوي برخې دي

☐ برخې یې رنگه شوي دي

* په همدې طریقه د نورو شکلونو سره کارته دوام ورکول لکه :

ټولې ☐ مساوي برخې دي ټولې ☐ مساوي برخې دي
☐ برخې یې رنگه شوي ☐ برخې یې رنگه شوي دي

- د ۸۷ مخ د (۳) مشق سیره کار کول
* یو زده کوونکی په لوړ اواز جمله لولي او موضوع (کار) تشریح کوي . زده کوونکي خالي خانه دکوي .

* په لوړ اواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول
۴. کورنی کار : نه لري

۸۸

د کسر پېژندنه :

① که چېرې یو واحد تقسیم شوی وي مثلاً په ۴ مساوي برخو او ۳ برخې یې ولرو لکه په دې شکل کې تر داسې یې $\frac{3}{4}$ لیکو .

(الف) د کسري خط (—) لاندې د مساوي برخو تعداد په کوم چې واحد ویشل شوی دی لیکو . لکه $\frac{3}{4}$ چې مخخ ورته ویل کېږي .

(ب) د کسري خط د پاسه د هغو برخو تعداد لیکو چې لرو یې لکه $\frac{3}{4}$ چې صورت ورته ویل کېږي .

② لاندې خالي خانه ډکې کړئ .

د ☐ مساوي برخو څخه ☐ برخې لرو
چې کسري داسې $\frac{3}{4}$ دی .

د ☐ مساوي برخو څخه ☐ برخې لرو
چې کسري داسې $\frac{3}{4}$ دی .

③ د رسم شویو شکلونو د پاره صحیح کسرونه پیدا او دایرې ورڅخه ټاټې کړئ :

$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$

$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$

$\frac{1}{4}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{4}$

$\frac{1}{4}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{4}$

$\frac{1}{4}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{4}$

$\frac{1}{3}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{3}$

$\frac{1}{6}$ $\frac{1}{6}$ $\frac{1}{6}$ $\frac{1}{6}$ $\frac{1}{6}$ $\frac{1}{6}$

$\frac{1}{4}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{4}$

۸۸ مخ - لومړی لوست
د کسر معرفي کول

۱. ذهني روزنه :

- بنوونکی یو څو پوښتنې بېلې، بېلې کوي لکه :
۵ تنه څو کوټې لري ؟ ۱۰ تنه څو کوټې لري ؟ ۸ تنه څو سترګې لري ؟
۱۰۰ تنه څو سترګې لري ؟ ۲۰ تنه څو سترګې لري ؟
۵۰۰ تنه څو سترګې لري ؟ ۶ سپي څو پښې لري ؟
۷ پېشوکانې څو پښې لري ؟
* زده کوونکي ځواب پیدا او وایي

۲. تکرار :

- د ۷۷ مخ د ① مشق مطالعه کول او پرې بحث کول

۳. د کسر معرفي کول :

- بنوونکی لاندېني شکلوته په توره تخته رسموي او (دوام لري)

واړې چې د کسر د ښودلو (لیکلو) د پاره باید یو داسې خط (-) وکارو او زده کوونکو ته لارښوونه وکړي ترڅو د ټولو برخو تعداد (شمېر) د کسري خط (-) لاندې په توره تخته ولیکي.

۲

* ښوونکي همدا شکل په توره تخته بیا رسموي او د هغه یوه برخه په تېاشیر رنگه کوي او د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې د رنگه شویو برخو تعداد د کسري خط د پاسه ولیکي. (توره تخته داسې ښکاري)

۱

۲

* په همدې توګه نورو شکلونو سره کار ته دوام ورکول، لکه:

۲

۳

۱

۴

- ښوونکي زده کوونکو ته بیا تشرېح کوي چې کسره ۳ برخه تشکیل شوي دي: د یوه خط څخه، د ټولو برخو تعداد څخه چې د خط لاندې لیکل کېږي او د اخیستل شویو برخو تعداد څخه چې د خط د پاسه لیکل کېږي.

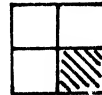
- د ۸۸ مخ په ⑦ مشق کار کول

* زده کوونکي موضوع (کار) په پټه خوله مطالعه کوي.

* ښوونکي په لور آواز جملې بېلې، بېلې لولي او دا دایره په توره تخته رسموي.

* زده کوونکي شکلونه تشرېح او پرې بحث کوي او کسر (پټ) پیدا کوي. ښوونکي مختلف شکلونه بېلې، بېلې په توره تخته رسموي لکه:

او داسې نور:

* زده کوونکي هرځل د شکل د ټولو برخو تعداد او د رنگه شویو برخو تعداد پیدا کوي او صحیح کسر لیکي.

* زده کوونکي هرځل عددي قصه وايي.

- د ۸۸ مخ په ⑦ مشق باندې د ملګري سره کار کول او د خالي خانو د کول

* په لور آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴. کورنۍ کار: نه لري

۸۸ مخ - دوهم لوست

د رسم شویو شکلونو د پاره صحیح کسرونه پیدا کول

۱. ذهني روزنه:

- دوه داسې عددونه پیدا کول چې مجموعه یې ۱۰ وي لکه: ۵۰ + ۵۰، ۹۹ + ۱، ۹۰ + ۱۰، ۸۰ + ۲۰ او داسې نور.

۲. تکرار:

- د ۷۷ مخ په ⑦ مشق باندې کار کول
- زده کوونکي لاندې سوالونه بېلې، بېلې په توره تخته حلوي.

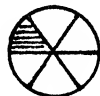
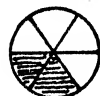
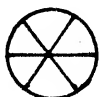
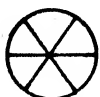
۲	۴	۸	۸	۳	۶	۹	۹	۳	۲	۸	۲	۴
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

۳. د رسم شویو شکلونو د پاره صحیح کسرونه

پیدا کول:

- ښوونکي د کسر درې شکلونه د لاندې په شان درې ځلې په توره تخته رسموي. یو شی لکه ډوډۍ په ۶ مساوي برخو وېشي او د ۳ زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې مخې ته راشي. (لاندې وګورئ!)

* هر یو د ډوډۍ یوه یا څو برخې اخلي لکه لومړی زده کوونکی ۳ برخې، دوهم زده کوونکی ۱ برخه او دریم زده کوونکی ۲ برخې اخلي.
* هر یو خپل صحیح کسر په توره تخته لیکي.

۱

۲

۳

(دواړه لري)

۸

① لاندې شکلونه د ۵، ۲ او ۱۰ خانو د ضرب سوالونه ښيي. د شکلونو له مخې د ضرب سوالونه تکمیل کړئ:

$$\begin{array}{l} \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = \square \times 2 \\ \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = \square \times 1 \\ \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = \square \times 4 \\ \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = \square \times 10 \end{array} \quad \begin{array}{l} \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = \square \times 1 \\ \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = \square \times 7 \\ \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = \square \times 10 \end{array} \quad \begin{array}{l} \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = \square \times 3 \\ \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = \square \times 8 \\ \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = \square \times 2 \end{array}$$

② هر شکل ته د دورو غواړو څخه کتلای شو، دا په د ضرب دوه مختلف سوالونه چې غواړونه یې سره مساوي وي راوښيي. خالي ځانې یې ډکې او سره مقایسه کړئ:

$$\begin{array}{l} \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = \square \times 3 \\ \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = \square \times 5 \\ \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = \square \times 4 \\ \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = \square \times 10 \end{array} \quad \begin{array}{l} \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = \square \times 6 \\ \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = \square \times 5 \\ \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = \square \times 4 \\ \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = \square \times 10 \end{array} \quad \begin{array}{l} \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = 2 \times 8 \\ \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = 8 \times 2 \end{array}$$

③ لاندې سوالونه حل کړئ:

$$\begin{array}{l} 45 = \square \times 9 \quad 80 = \square \times 8 \quad \square = 5 \times 7 \quad \square = 7 \times 5 \\ \square = \square \times 5 \quad 80 = 8 \times \square \quad 35 = \square \times \square \quad \square = 5 \times 2 \end{array}$$

④ هر چوکاټ ته د ضرب سوالونه لري چې غواړونه یې په د لورو کې لیکل شوي دي. د غواړونو مطابق د چوکاټ د نورو مددونو څخه سوالونه جوړه عددونه یې په نښه کړئ او هم سوالونه په غواړو کتاپو کې ولیکئ.

$$\begin{array}{l} \text{⑩} \quad 2 \quad \text{⑪} \quad 3 \quad \text{⑫} \quad 5 \quad 8 \quad \text{⑬} \quad 10 \quad \text{⑭} \quad 6 \quad 7 \quad \text{⑮} \quad 4 \quad 2 \\ \text{⑯} \quad 5 \quad 4 \quad \text{⑰} \quad 10 \quad \text{⑱} \quad 8 \quad 5 \quad \text{⑲} \quad 10 \quad \text{⑳} \quad 4 \quad 2 \end{array} \quad \begin{array}{l} 8 = 2 \times 4 \\ \square = 10 \times 5 \end{array}$$

۸ مخ - لومړۍ لوست

د ۵، ۲ او ۱۰ خانو ضرب

۱. ذهني روزنه:

- د ۲۰۰ په شاوخوا کې د ۱۰ په قدم د ۷ مخ دوهم لوست په شان حساب کول
۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴

۲. تکرار:

په ستونزو کې د جمع او تفریق تکرار د حاصل او قرض څخه پرته د
ښوونکي یو څو سوالونه په توره تخته لیکي.
لکه: $739 - 36 = 703$ $987 - 924 = 63$
 $574 + 21 = 595$

* زده کوونکي به یوه یوه پوښتنه د ستونزو په شکل په توره تخته حلوي.

۳. د ۲، ۵ او ۱۰ خانې ضرب:

- د ۲ خانې د ضرب سره کار کول

* لس زده کوونکي به مخې ته راځي.
* د څلورو زده کوونکو څخه به غوښتنه کېږي چې خپل دواړه لاسونه پورته کړي.
* ښوونکي زده کوونکي رهښايي کوي چې مساوات پیدا او په توره تخته یې ولیکي.
لکه: $8 = 2 + 2 + 2 + 2$

$$8 = 2 \times 4$$

او وپوهېږي چې $8 = 2 \times 4$ د څوځله مساوي عددونو د جمع کولو په نسبت یو لنډ شکل دی.
* مختلف تعداد زده کوونکي به د لاسونو په اوچتولو سره دې عمل ته دوام ورکوي، لکه:
 $14 = 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2$

- په همدې ترتیب د ۵ د ضرب د ځانې سره کار کول (د زده کوونکو نوی ګروپ به مخې ته راځي.) د جمع او ضرب دپاره د یوه لاس د ګوتو ښودل، لکه:

$$\begin{array}{l} 15 = 5 + 5 + 5 \\ 15 = 5 \times 3 \end{array}$$

- په همدې لویه د ۱۰ د ضرب د ځانې سره کار کول (د زده کوونکو نوی ګروپ به مخې ته راځي.)
د جمع او ضرب دپاره د دواړو لاسونو د ګوتو ښودل
د ضرب د رسم شویو سوالونو حلول
* ښوونکي یې په توره تخته رسموي:

$$\begin{array}{l} \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = \square \times \square \end{array}$$

* زده کوونکي د ضرب سوال پیدا کوي او صحیح عددونه په مربوطه بکسونو کې لیکي.

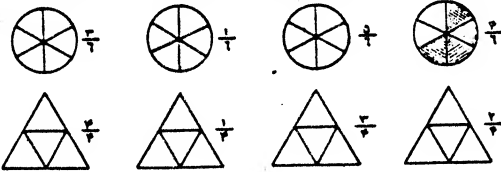
* په همدې ترتیب یوه بل پسې د عمل جاري ساتل

$$\begin{array}{l} \text{○○○○○○○○○○} \\ \square = \square \times \square \end{array}$$

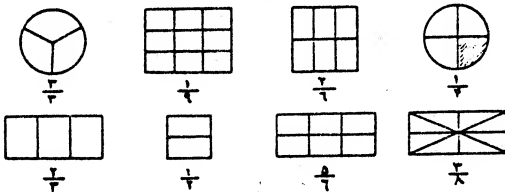
۴. په ټولګي کې په پټه خوله کار کول / کورنی کار:

۸ مخ ① مشق

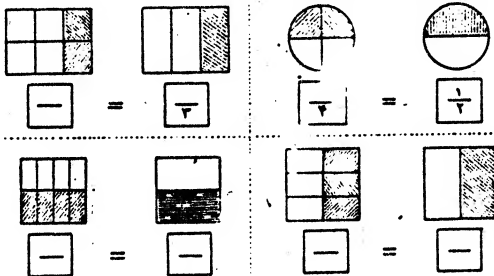
① د ورکړل شویو کسرونو له مخې شکلونه رنګه او یا تورو کړئ .

② د ورکړل شویو کسرونو له مخې شکلونه رنګه او یا تورو کړئ .

③ د شکلونو جوړې مقایسه او د مغر کسرونه ولیکئ .

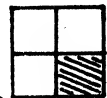

تر دې وروسته باید تشرېح شي چې د مساوي برخو
تعداد ته مخرځ اود اخیستل شویو برخو تعداد
ته صورت ویل کېږي .

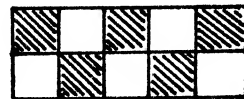
* یوزده کوونکی عددی قصه وایي او کسرونه تشرېح کوي .

- په همدې طریقه د نورو شیانو سره چې په مختلفو
مساوي برخو وېشل شوي وي کار ته دوام ورکول او
نور زده کوونکي مخې ته رابلل - یو یا څو برخې
ځنې اخیستل

- بشپړونکی مختلف شکلونه رسموي او لاندې یې
۳ مختلف کسرونه (چې یو یې صحیح دی)
بېل ، بېل په توره تخته لیکي .

$$\frac{3}{4} \quad \frac{1}{2} \quad \frac{5}{6} \quad \left(\frac{1}{4} \right) \quad \frac{2}{3} \quad \frac{3}{8}$$

$$\frac{7}{8} \quad \frac{5}{10} \quad \frac{7}{10}$$

* زده کوونکي کسرونه د شکلونو سره مقایسه کوي

د رسم دپاره صحیح کسر پیدا کوي او ورڅخه
حلقه چاپېږي .

- د ۸۸ مخ د ⑤ مشق په لومړنیو ۵ شکلونو
باندې کار کول

* یوزده کوونکی په لوړ آواز جملې لولي .

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار :

د ۸۸ مخ ③ مشق وروستي ۳ شکلونه

۸۹ مخ - لومړۍ لوست

د ورکړل شویو کسرونو مطابق د شکلونو
د برخو رنګول

درسي کومکي مواد : کاغذونه

۱. ذهني روزنه :

- درې عددونه پیدا کول چې حاصل جمع یې
۱۰۰۰ وي لکه : ۵۰۰ + ۲۰۰ + ۳۰۰ ، ۹۰۰ + ۱۰۰ + ۱۰۰
۶۰۰ + ۳۰۰ + ۱۰۰ ، ۷۰۰ + ۲۰۰ + ۱۰۰ ، ۹۹۰ + ۱۰
داسې نور .

۲. تکرار :

- د کورنۍ کار کتنه او مقایسه کول
- د ۶۱ مخ د ① مشق مطالعه کول

۳. د ورکړل شویو کسرونو مطابق د شکلونو

د برخو رنگول :

- ښوونکي یو کاغذ په ۴ مساوي برخو وېشي او د هغه ممکن کسرونه بېل، بېل په توره تخته لیکي لکه :

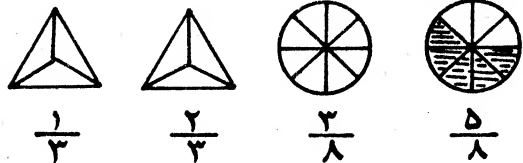
$$\frac{1}{4} \quad \frac{2}{4} \quad \frac{3}{4}$$

* یو زده کوونکی هر ځل د کاغذ د برخو صحیح تعداد اخلي. یعنې ۲ برخې، ۱ برخه، ۳ برخې او عددې قصه وايي. یعنې ښوونکي کاغذ په ۴ مساوي برخو ووېشو. لومړي زده کوونکي د لیکلي کسر د صورت مطابق ۲ برخې واخیستي او داسې نور.

* په همدې طریقه نور کاغذونه په مختلفو مساوي برخو په وېشو سره کارته دوام ورکول. په توره تخته د ممکنو کسرونو لیکل

- ښوونکي ځینې شکلونه بېل، بېل په توره تخته رسموي او لاندې یې کسرونه لیکي. (لاندې وگورئ!)

* زده کوونکي د هر شکل برخې د لیکل شوي کسر مطابق رنگه کوي.

$$\frac{1}{3} \quad \frac{2}{3} \quad \frac{3}{8} \quad \frac{5}{8}$$

او داسې نور.

- د ۸۹ مخ په ① مشق باندې کار کول (ښوونکي کوري او مرسته کوي)

- د ۸۹ مخ په ② مشق باندې د ملګري سره کار کول (لومړني ۴ شکلونه)

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار

د ۸۹ مخ د ③ مشق وروستي ۴ شکلونه

۸۹ مخ - دوهم لوست معادل کسرونه

د ربړي کومکي مواد: د ربړي، د مساوي کاغذونو جوړې

۱. ذهني روزنه :

- دوه عددونه پيدا کول چې حاصل جمع یې ۱۰۰۰ وي لکه ۹۰۰ + ۱۰۰، ۹۹۰ + ۱۰، ۵۰۰ + ۵۰۰، ۶۰۰ + ۴۰۰، ۸۵۰ + ۱۵۰ او داسې نور.

۲. تکرار :

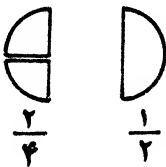
- د کورني کار کتنه او مقایسه
- لاندېني سوالونه بېل، بېل په توره تخته حل

$$\sqrt{5812} \quad \sqrt{3485}$$

۳. معادل کسرونه :

- ښوونکي د ربړي یا لاس ته راټلونکې مېوه چې په مساوي ډول وېشل کېدای شي په ۲ مساوي برخو وېشي او د هغویوه برخه بیا په ۲ برخو وېشي.

* زده کوونکي لومړي نیمايي ته کسر یعنې $\frac{1}{2}$ او د دوهمې برخې دوه مساوي برخو ته کسر یعنې $\frac{2}{4}$ په توره تخته لیکي.

$$\frac{1}{2} \quad \frac{2}{4}$$

* زده کوونکي د دوهمې نیمايي برخې د ربړي په لومړي نیمايي باندې بردي، مقایسه کوي او پیدا کوي چې دواړه په مساوي اندازه دي. او د دواړو کسرونو ترمنځ مساوات لیکي لکه :

$$\frac{1}{2} = \frac{2}{4}$$

182

١. تکرار:

- د کورنۍ کار کتنه او مقایسه
- لاندېني سوالونه په توره تخته حلول

۱۳۲۴	۲۱۶	۴۵
$\times ۵$	$\times ۳$	$\times ۸$

٢. تکرار:

- د ۸۸ مخ د ① او ⑤ مشق مطالعه او د ملګري سره پرې بحث کول

٣. د شکلونو (رسمونو) په مرسته د کسرونو جمع کول:

- ښوونکي د یوې ډوډۍ د ۴ مساوي برخو څخه ۲ برخې یوه زده کوونکي ته او یوه برخه یې یو بل زده کوونکي ته په پټه توګه ورکوي او پاکه ټوټه په مېز غوړوي.
- * لومړی زده کوونکي مخې ته راځي، خپلې ډوډۍ ۲ برخې ښيي او په ټوټه باندې یې ډډي اوصحیح کسر (۲/۴) په توره تخته لیکي. بل زده کوونکي مخې ته راځي او خپله برخه ښيي او په ټوټه باندې یې ډډي اوصحیح کسر (۱/۴) په توره تخته لیکي.
- * ښوونکي درېواړه برخې خوا په خوا په صحیح ډول ډډي او د کسر د جمع سوال په توره تخته داسې لیکي: $\frac{1}{4} + \frac{2}{4} = \frac{3}{4}$

- * یو زده کوونکي عددي قصه وايي او سوال د ډوډۍ د برخو په مرسته حلوي: $\frac{3}{4} = \frac{1}{4} + \frac{2}{4}$

- په همدې لویه د نورو لاس ته راتلونکو مېوو سره کار ته دوام ورکول لکه نارنج او یا کاغذ د ۹۰ مخ د ⑤ مشق لومړي ۳ سوالونه بېل، بېل د کتاب په شان (د شکلونو سره) په توره تخته حلول

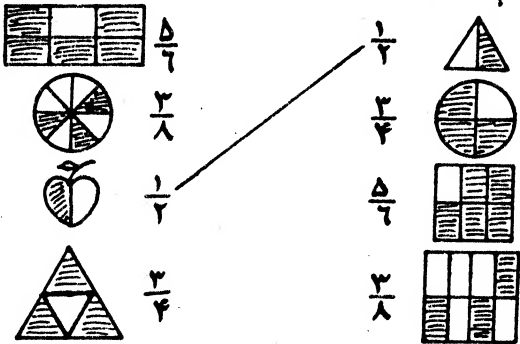
- د ۹۰ مخ د ⑤ مشق ۴ سوالونه د ملګري سره حلول (ښوونکي ګوري، مرسته او اصلاح کوي)
- * په لور آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

٤. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

۹۰ مخ، ⑤ مشق، وروستي ۲ سوالونه

٢. د یوه کسر د پاره د مختلفو شکلونو پیدا کول:

- ښوونکي لاندېني شکلونه لکه څنګه چې ښودل شوي دي د تورې تختې په دواړو خواوو کې رسموي.
- * زده کوونکي هر ځلې صحیح کسر پیدا کوي او د شکل په خوا کې یې لیکي.
- * د ټولو شکلونو د رسمولو او د کسرونو د لیکلو څخه وروسته، زده کوونکي د دواړو خواوو څخه یو شانته کسرونه د خط په واسطه لکه څنګه چې ښودل شوي دي ښیولوي

- د ۹۰ مخ په ① مشق باندې د ملګري سره کار کول (ښوونکي ګوري او اصلاح کوي)

٤. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار: نه لري

۹۰ مخ - دوهم لوست
د شکلونو (رسمونو) په مرسته د کسرونو جمع کول

درسي معاونات: یوه ډوډۍ، پاکه ټوټه لاس ته راتلونکې مېوه

د ذهني روزنه:

- ښوونکي مختلفې فاصلاې په کیلومترونو وايي لکه ۲ کیلومتره ۵ کیلومتره، ۷ کیلومتره، ۸ کیلومتره، ۱۰ کیلومتره، ۱۲ کیلومتره

٢. تکرار :

- د ٩٠ مخ د ٢ مشق وروستي ٢ سوالونه (کورني کار)
بېل، بېل په توره تخته حلول .
- د کورني کار کتنه

٣. د شکلونو (رسمونو) په مرسته د کسرونو تفريق :

- بنوونکي د يوې دودۍ د ٢ مساوي برخو څخه
٣ برخې پر مېز ېږدي .

* زده کوونکي يې صحيح کسر پيدا کوي او په توره
تخته يې ليکي .

* بنوونکي د يوه زده کوونکي څخه غوښتنه کوي چې
د مېز څخه د دودۍ ٢ برخې واخلي .

* زده کوونکي صحيح کسر پيدا کوي .
بنوونکي د کسر د تفريق سوال په توره تخته
داسې ليکي :

$$\square = \frac{2}{4} - \frac{3}{4}$$

* يوزده کوونکي عددي قصه وايي او سوال حلوي .
يعنې :

$$\square = \frac{2}{4} - \frac{3}{4}$$

* يو زده کوونکي مساوات تشرېح کوي .

- په همدې طريقه د لاس ته راټلونکو مېوو (لکه
نارنج، مڼه) او يا کاغذ سره کار ته دوام ورکول

- د ٩١ مخ د ١ مشق دوه لومړني او
دوه وروستي سوالونه د مثال په شان (د شکل
د رسمولو سره) بېل، بېل په توره تخته حلول
- د ٩١ مخ د ١ مشق لومړني دوه سوالونه د ملګري
سره حلول (بنوونکي مرسته او اصلاح کوي)

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقايسه کول

٤. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورني کار :

٩١ مخ ، ١ مشق ، وروستي ٤ سوالونه

٩١

١ لاندني کسرونه د شکلونو په مرسته د مثال په شان تفريق کړئ .

$$\square = \frac{3}{4} - \frac{1}{4}$$

$$\square = \frac{3}{4} - \frac{1}{4}$$

$$\square = \frac{3}{4} - \frac{1}{4}$$

$$\square = \frac{3}{6} - \frac{3}{6}$$

$$\square = \frac{3}{4} - \frac{1}{4}$$

$$\square = \frac{3}{4} - \frac{1}{4}$$

$$\square = \square - \square$$

$$\square = \square - \square$$

$$\square = \square - \square$$

$$\square = \square - \square$$

$$\square = \square - \square$$

$$\square = \square - \square$$

٢ د هر سوال ځواب پيدا او سره وصل يې کړئ .

$$\frac{1}{4} = \frac{1}{4} - \frac{3}{4}$$

$$\square = \frac{3}{4} - \frac{3}{4}$$

$$\square = \frac{3}{4} - \frac{3}{4}$$

$$\square = \frac{3}{4} - \frac{3}{4}$$

$$\square = \frac{3}{4} - \frac{3}{4}$$

$$\square = \frac{3}{4} - \frac{3}{4}$$

٩١ مخ - لومړي لوست

د شکلونو (رسمونو) په مرسته د کسرونو تفريق

درسي معاونات :

دودۍ، ټوټه ، لاس ته راټلونکي مېوې لکه نارنج، مڼه او نور

١. ذهني روزنه :

- بنوونکي مختلفې فاصلې په مترونو وايي لکه ٢ متره
١ متر ، ٣ متره ، ٥ متره ، ٤ متره ، ٧ متره

١٠ متره ، ٦ متره
زده کوونکي هر ځلې متر په سانتي متر اړوي او

فاصله په سانتي مترونو سره وايي ، يعنې :
٢٠ سانتي متره ، ١٠٠ سانتي متره ، ٣٠٠ سانتي متره
٥٠٠ سانتي متره ، ٤٠٠ سانتي متره ، ٧٠٠ سانتي متره
١٠٠٠ سانتي متره ، ٦٠٠ سانتي متره

* په همدې طريقه لاندني سوالونه حلول

$$\boxed{-} = \frac{1}{3} + \frac{1}{3} \quad \boxed{-} = \frac{2}{8} + \frac{3}{8}$$

د کسرونو تفریق

* ښوونکي د کسر د تفریق یو سوال په توره
تخته لیکي لکه :

$$\boxed{-} = \frac{3}{5} - \frac{4}{5}$$

* یوزده کوونکي مربوطه عددی قصه وایي لکه
دلته د مېني د ۵ مساوي برخو څخه ۴ برخې
وې. هغه ورڅخه ۳ برخې واخیستې. اوس
د ۵ برخو څخه یوازې یوه برخه ($\frac{1}{5}$) پاتې
ده. او ځواب په خالي ځایه کې په صحیح ډول
په توره تخته لیکي.

(ښوونکي مرسته کوي)

- په همدې طريقه لاندني سوالونه حلول

$$\boxed{-} = \frac{1}{7} - \frac{5}{7} \quad \boxed{-} = \frac{5}{9} - \frac{8}{9}$$

- د ۹۱ مخ په ۷ مشق د ملګري سره کار کول
(ښوونکي مرسته او اصلاح کوي)
* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴ په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار

$$\boxed{-} = \frac{7}{8} - \frac{7}{8} \quad \boxed{-} = \frac{2}{4} + \frac{3}{4}$$

$$\boxed{-} = \frac{1}{4} + \frac{2}{4} \quad \boxed{-} = \frac{1}{5} - \frac{4}{5}$$

۹۱ مخ - دوهم لوست

د کسرونو جمع او تفریق

۱. ذهني روزنه :

- د ۲۲ مخ د دوهم لوست په شان د ځنځیري سوالونو
سره کار کول

$$\begin{aligned} &= 3000 + 2000 + 1000 \\ &= 500 + 200 + 800 \\ &= 50 + 30 + 70 \\ &= 1000 + 400 + 2600 \\ &= 800 - 500 - 950 \\ &= 500 - 3000 - 4000 \\ &= 200 - 800 - 7800 \end{aligned}$$

۲. تکرار :

- ښوونکي د ۹۱ مخ د ⑤ مشق ۴ وروستي
شکلونه (کورنۍ کار) بېل، بېل په توره
تخته رسموي.

* زده کوونکي هر ځل مربوط سوالونه لیکي
او حلوي.

- د کورنۍ کار کتنه

۳. د کسرونو جمع او تفریق :

- د کسرونو جمع

* ښوونکي د کسر د جمع یو سوال په توره
تخته لیکي لکه :

$$\boxed{-} = \frac{3}{5} + \frac{1}{5}$$

* یوزده کوونکي مربوطه عددی قصه وایي لکه
یو سړي د دوو د ۵ مساوي برخو
څخه یوه برخه لري او د بل سړي سره
۳ برخې دي. دواړه د ۵ برخو څخه ۴
برخې لري ($\frac{4}{5}$) او سوال په توره تخته
حلوي.
(ښوونکي مرسته کوي)

د لسم فصل پېژندنه

عنوان : د ۱۰۰۰۰ څخه تر ۱۰۰۰۰۰ پورې په عددونو کار کول

د درسي کتاب مخونه : ۹۲ — ۹۹

د پېښهاد شويو درسونو شمېر : ۱۶

د موضوعاتو تفصیل:

د دې فصل اساسي موضوع تر ۱۰۰۰۰ د عددونو معرفي کول دي چې لاندې اساسي مشقونه په کې شامل دي:

- په مختلفو طریقو سره د ۱۰۰۰۰ جوړول
- تر ۱۰۰۰۰ پورې د عددونو ترتیب
- د مقامي قیمت د جدول جوړول چې یويزونه، سلينونه،
سلينونه، ډيزيونه او لس ډيزيونه ولري
- د پوره لس ډيزيونو جمع او تفریق
- په دوو قدمونو کې جمع او تفریق - د پوره لس ډيزيونو
ډيزيونو، سلينونو او لسيزونو څخه اوښتل
- جمع او تفریق د حاصل او قرضولو سره

تبصری :

څرنگه چې د لويو عددونو د معرفي کولو د پاره په ټولګي کې عملي امکانات ډېر لږ دي نو موږ وخت په نيمه عملي شيان لکه لوتونه ، عددي شعاع ګانې او داسې نور استعمال کړي دي ترڅو د لويو عددونو اندازه ، جوړښت او ترتيب وښيي.

عددونه قدم په قدم معرفي او بنودل شوي دي. لومړۍ پوره لس زېږونه، پوره درېږونه، پوره سلېږونه، پوره لسیږونه او وروسته مختلط عددونه معرفي شوي دي.

يوځلې بيا په دوو قدمونو کې جمع او تفریق پر عددې
شعاع باندې ليدل کېږي .

دا فصل زده کوونکي چمتوکوي چې د رياضي د جمع او تفریق سوالونه چې لوی عددونه په کې استعمال شوي وي په مختلفو او اسانه طریقو سره حل کړي.

۹۲ مخ - لومړي لوست

۱۰۰۰ پوره کول او د مقامي قيمت به جدول
کې د عددونو د رقمونو ليکل

۱. ذهني روزنه :

د ۲۲ مخ د دوهم لوست په شان د خنځيري سوالونو سره کار ته دوام ورکول

$$\begin{aligned} &= 10 \times 3 \times 2 \\ &= 5 \times 2 \times 2 \\ &= 70 + 4 \times 1 \div 1 \\ &= 5 + 5 \times 3 \div 9 \\ &= 20 + 20 + 40 + 10 \\ &= 100 - 20 - 50 - 90 \end{aligned}$$

٢. تکرار :

- د کورني کارکنه او مقایسه
- لاندني د کسر سوالونه بېل، بېل په توره تخته حلول

$$\boxed{-} = \frac{5}{10} - \frac{1}{10} \quad \boxed{-} = \frac{4}{9} - \frac{7}{9} \quad \boxed{-} = \frac{1}{5} + \frac{2}{5}$$

٣. ١٠٠٠ پوره کول او د مقامي قيمت په جدول

کي د عددونو د رقمونو ليکل :

- ښوونکي د زده کوونکو څخه غواړي لکه: يو سړی بايد ١٠٠٠ روپۍ چاته ورکړي خو په خپل جيب کې يې نه لري. هغه بايد دا ١٠٠٠ روپۍ د مختلفو جيبونو، ځايونو او خلکو څخه راټولې کړي. په پای کې هغه د پيسو ټوټه راجمع کړل چې ١٠٠٠ روپۍ کېږي. کوم ټوټه کېدی شي ؟

- * زده کوونکي د ١٠٠٠ روپيو د حاصلولو مختلف امکانات پيدا کوي او وايي لکه :

الف: ١٠ د ١٠٠ ټوټه

ب: ١٠٠ د ١٠ ټوټه

ج: ٩ د ١٠٠ ټوټه او ١٠ د ١٠ ټوټه او داسې نور.

- * زده کوونکي هر ځلي مربوط مساوات په توره تخته ليکي (ښوونکي مرسته کوي) لکه :

$$\boxed{1000} = 100 \times 10$$

$$\boxed{1000} = 10 \times 100$$

$$\boxed{1000} = \boxed{100 \times 10} + \boxed{1000 \times 9}$$

او داسې نور.

- د ٩٢ مخ په ① مشق کار کول

- * ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې د ① مشق موضوع مطالعه او د ټوټو هرگروپ يوه بل پسې تشرېح کړي لکه :

لومړۍ برخه: هلته د ١٠٠٠ روپيو ٩ ټوټه، د ١٠٠ روپيو ٩ ټوټه د ١٠ روپيو ٩ ټوټه، د ١ روپۍ ٩ ټوټه او يو بل د ١٠٠٠ لوت دی. ټول سره يوځای ١٠٠٠ روپۍ جوړوي.

* زده کوونکي د پورتنی تشرېح شوي کار ټولې خالي ځانې دکوي.

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

- د ٩٢ مخ په ⑦ مشق کار کول

* ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې موضوع (کار) مطالعه کړي.

* زده کوونکي موضوع تشرېح کوي :

د يويزونو په ځانه کې ١ د يو په معنی، د لسيز په ځانه کې ١ د لسو په معنی، د سليز په ځانه کې ١ د سلو په معنی، د زريز په ځانه کې ١ د زرو په معنی او د لس زريز په ځانه کې ١ د لس زرو په معنی دی. د دې معنی دا ده چې د ١ رقم په هره ځانه کې مختلف قيمتونه اخلي.

- د ٩٢ مخ په ⑦ مشق کار کول

* ښوونکي لومړنی جدول د عددونو سره په توره تخته رسموي.

* زده کوونکي بحث کوي او د عددونو رقمونه د جدول په صحيح ځايونو کې ليکي.

* زده کوونکي په خپلو کتابونو کې په انفرادي ډول لومړنی جدول باندې کار کوي.

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل، ښودل او مقایسه کول

٤. په ټولگي کې د پټې خولې کار/کورنی کار :

٩٢ مخ، ③ مشق، دوهم جدول

٩٢ مخ - دوهم لوست

د جمع د هغو سوالونو پيدا کول چې ځواب يې ١٠٠٠ وي

١. ذهني روزنه :

- جمع او تفريق - د سليزونو او زريزونو څخه اوښتل - د عددي دايرو استعمال

$$\begin{array}{r} 200 \\ 1005 \quad 5004 \\ 7203 \quad (7-) \quad 102 \\ 7005 \quad 201 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4997 \\ 5498 \quad 5699 \\ 997 \quad (7+) \quad 396 \\ 8998 \quad 7995 \end{array}$$

٢. تکرار :

- د کورني کارکتنه او مقایسه
- د ٨٧ مخ د ⑤ مشق مطالعه او ورباندې بحث کول

٣. د جمع د هغو سوالونو پیدا کول چې

ځواب یې ١٠٠٠ وي :

- د ٩٢ مخ په ⑤ مشق باندې کار کول
- * ښوونکي لومړنی جدول د ټولو عددونو سره په توره تخته لیکي او موضوع (کار) تشریح کوي چې هغه یوه عدد ته اشاره کوي. زده کوونکي باید پیدا کړي چې څومره ورسره جمع شي چې ١٠٠٠ ترلاسه شي.
- * زده کوونکي هرځل صحیح مساوات پیدا کوي او په توره تخته یې لیکي لکه :

$$1000 = 800 + 200$$

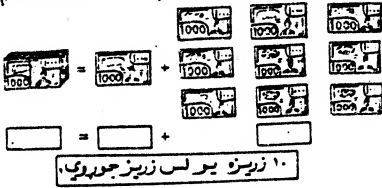
- د ٩٢ مخ د ④ مشق په دوهم جدول په همدې طریقه کار کول
- * زده کوونکي مساوات پیدا او په خپلو کتابچو کې یې لیکي.
- * د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

٤. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

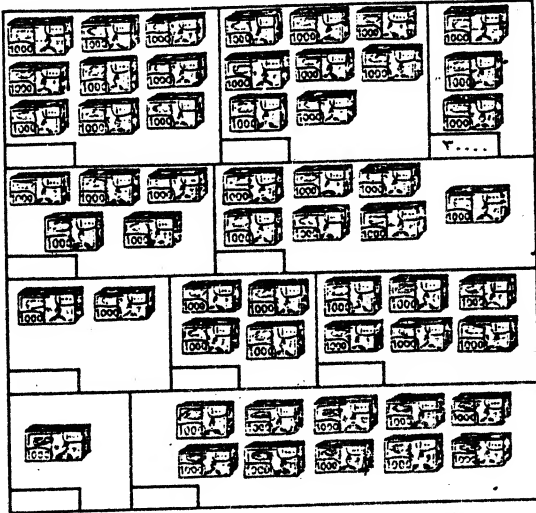
٩٢ مخ ، ⑤ مشق ، وروستی جدول

٩٣

① د ١٠ روپو ١٠ لویو سړو یوځای کړو چې د ١٠٠٠ روپو لویو جوړېږي.

② هرېنول کې ١٠٠٠ روپۍ لرو، د هر چوکاټ د پيسو اندازه پیدا کړئ.

٩٣ مخ - لومړۍ لوست

تر ١٠٠٠٠ پورې د پوره لس زېږونو سره کار کول

د رسمي کومکي مواد :
د لوټونو په شان د ١٠٠ مساوي کاغذونو تیارول
او په هریوه باندې ١٠٠٠ لیکل ، تار

١. ذهني روزنه :

- جمع او تفریق - د لسیزونو څخه اوښتل - د عددي دایرو استعمالول

$$\begin{array}{r} 11 \\ 7451 \quad 9423 \\ 213 \quad 22 \\ \hline 132 \quad 5213 \end{array} \quad \begin{array}{r} 328 \\ 7 \\ 4428 \quad 9417 \\ 4 \quad 19 \\ \hline 509 \quad 3569 \end{array}$$

٢. تکرار:

- د کورني کار کتنه او مقایسه
- د ٢٤ مخ د ① مشق مطالعه کول

٣. تر ١٠٠٠ پورې د پوره لس زیرونو سره کار ته دوام ورکول:

- ښوونکي ١٠ کاغذونه چې په هر یوه باندې ١٠٠ لیکل شوي دي (هر یو ١٠٠ ښيي) یو د بل سره بردي اود ټولګي مخکې د یوه زده کوونکي په مرسته یو تار ورڅخه تاووي (د ١٠٠٠ روپیو بندل جوړوي).
- * زده کوونکي پرې بحث کوي او پیدا کوي چې دا د لسو زرګیزو لوټونو بندل دی چې ټول ١٠٠٠ کېږي او په توره تخته ١٠٠٠ لیکي.
- * مختلف زده کوونکي د ټولګي مخکې د ١٠٠٠ بندلونه یو پر بل پسې تیاروي (ښوونکي مرسته کوي).

- ښوونکي مختلف تعداد بندلونه پرمخ باندې بردي لکه ٤ بندلونه
- * زده کوونکي بندلونه شمېري. د پیسو صحیح اندازه پیدا کوي او وایي یعنی څلوېښت زره - او صحیح عدد په توره تخته لیکي یعنی ٤٠٠٠ (که ضرورت وي ښوونکي مرسته کوي)

- * په همدې طریقه مختلف شمېر بندلونو سره کار ته دوام ورکول یعنی ٧ بندلونه ، ٣ بندلونه ٩ بندلونه ، ١٠ بندلونه او داسې نور.

- د ٩٣ مخ په ① مشق باندې کار کول
- * په لوړ آواز د جملې لوستل ، پرې بحث کول او موضوع تشریح کول

- * د ملګري سره د خالي خانو د کول
- * ځوابونه په لوړ آواز لوستل

- د ٩٣ مخ په ② مشق باندې کار کول
- * زده کوونکي بحث کوي او کار پیدا کوي .
- * په خالي خانو کې د صحیح عددونو لیکل
- * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

٤. کورنۍ کار: نه لري

- نوټ: ښوونکي باید بندلونه د نورو درسونو د پاره وساتي .

٩٢

① د چوکاټ څخه عددونه په ترتیب سره مدې شعاع باندې ولیکئ .

٦٠٠٠	٧٠٠٠	٥٠٠٠	٤٠٠٠
٣٠٠٠	٨٠٠٠	٩٠٠٠	١٠٠٠٠

② لاندې عددونه په صحیح ترتیب سره ولیکئ .

٦٠٠٠	٧٠٠٠	٥٠٠٠	٤٠٠٠
٣٠٠٠	٨٠٠٠	٩٠٠٠	١٠٠٠٠

③ لاندې سوالونه د عددې شعاع په مرسته حل کړئ .

$$٧٠٠٠ = ٥٠٠٠ + ٢٠٠٠$$

$$\square = ٧٠٠٠ + ٢٠٠٠ + ١٠٠٠$$

$$\square = ٥٠٠٠ - ٢٠٠٠ - ١٠٠٠$$

$$\square = ٧٠٠٠ - ٢٠٠٠ - ٩٠٠٠$$

④ د جمع او تفریق لاندې سوالونه حل کړئ .

$$١٠٠٠٠ = ٧٠٠٠ + \square \quad \square = ١٠٠٠٠ + ٦٠٠٠$$

$$٧٠٠٠ = ٧٠٠٠ - \square \quad \square = ٦٠٠٠ + ٢٠٠٠$$

$$\square = ٧٠٠٠ + ٦٠٠٠ \quad \square = ٥٠٠٠ + ٢٠٠٠$$

$$٦٠٠٠ = \square + ٢٠٠٠ \quad \square = ٢٠٠٠ - ٥٠٠٠$$

$$١٠٠٠ = \square - ٥٠٠٠ \quad \square = ٩٠٠٠ - ٨٠٠٠$$

$$\square = ٢٠٠٠ - ٧٠٠٠ \quad \square = ١٠٠٠٠ - ١٠٠٠٠$$

٩٢ مخ - لومړۍ لوست

تر ١٠٠٠ پورې د پوره لس زیرونو د ترتیب پیدا کول

١. ذهني روزنه:

- زده کوونکي ٤ پورقمي عددونه په توره تخته لیکي لکه: ٣ ، ٧ ، ٦ ، ٤

- * زده کوونکي د هغوی د ځایونو په بدلولو سره مختلف څلور رقمي عددونه وایي یعنی: ٣٧٦٤ ، ٣٧٧٦ ، ٦٣٧٤ او داسې نور .

- * په همدې طریقه د نورو عددونو سره کار ته دوام ورکول لکه ٥ ، ٨ ، ٠ ، ٢

٢. تکرار:

- لاندني سوالونه بېل ، بېل په توره تخته حلول (٤ بل مخ کې یې وکړئ!)

۸ مخ - دوهم لوست په علمي قدمونو کې د ضرب تبادلي خاصيت سره کار کول

۱. ذهني روزنه : د ۵، ۲ او ۱۰ سره ضرب

* ښوونکي د دايرې په شاوخوا کې د ۱ څخه تر ۱۰ پورې عددونه ليکي او $2 \times$ د دايرې په منځ کې ليکي :

* ښوونکي د دايرې د شاوخوا عددونو ته په ګډوډ (بې ترتيبه) ډول اشاره کوي، زده کوونکي به يې د ۲ سره ضربوي.

* د نورو خانو د ضرب دپاره منځنی عدد (۲) په ۵ او بيا په ۱۰ بدلول

۲. تکرار : د کورني کار کتنه او مقايسه کول

(۸ مخ ① مشق)

۳. په علمي قدمونو کې د ضرب تبادلي خاصيت سره کار کول :

* ښوونکي زده کوونکي د رياضي د کار دپاره بهر انګړ ته بيایي .

* ښوونکي او زده کوونکي تقريباً د يوه متر په فاصله يو څو خطونه پر زمکه رسموي ، ترڅو زده کوونکي وکولی شي د خطونو د تقاطع پر نقطو باندې ودرېږي او ګاونډي زده کوونکي يو بل ته لاسونه سره ورکړي .

* ښوونکي د ۸ زده کوونکو څخه غواړي چې د خطونو د تقاطع پر نقطو باندې د لاندې ښودل شوي شکل په شان ودرېږي :

اول په دوو کتارونو کې چې څلور وارو ګاونډيو لاسونه سره ورکړي وي ، ودرېږي .

او بيا په څلورو کتارونو کې چې دوه دوه کسانو لاسونه سره ورکړي وي ، ودرېږي .

نور زده کوونکي مشاهده کوي (کوري) او پيدا کوي چې په لومړي ځل د څلورو څلورو کسانو دوه کتارونه او په دوهم ځل د دوه دوه کسانو څلور کتارونه جوړ شوي دي . خو د زده کوونکو شمېر په دواړو صورتونو کې يو شان دی .

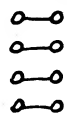
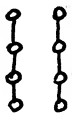
* د مختلف تعداد زده کوونکو په واسطه د هډې عمل جاري ساتل ، لکه :

۱۰ زده کوونکي (دوه کتارونه چې هر يوه کې پنځه پنځه وي يا پنځه کتارونه چې هر يو کې دوه دوه وي)

۱۵ زده کوونکي (درې کتارونه چې هر يو کې پنځه پنځه وي يا پنځه کتارونه چې هر يو کې درې درې وي)

- بېرته صنف ته راتلل

* په توره غځته د مناسبو شکلونو په رسمولو سره د هډې عمل تکرارول ، د مساواتونو موډل او بيانول چې هر يو بېل ترتيب لري مګر ځواب يې يو شان دی ، لکه :

$$8 = 4 \times 2$$

$$8 = 2 \times 4$$

* په لاندنيو مثالونو سره همدغو قدمونو ته دوام ورکول

$$\square = 5 \times 3$$

$$\square = 5 \times 2$$

$$\square = 3 \times 5$$

$$\square = 2 \times 5$$

- د ۸ مخ په ② مشق کار کول

* د کار مطالعه او تشرېح

* په پټه خوله کار کول او بيا د ځوابونو مقايسه کول

۴. په ټولګي کې په پټه خوله کار کول / کورني کار :

۸ مخ ⑤ مشق

* زده کوونکي هرخل ۱۰۰ پورې د پاتې سانتي مترونو تعداد پیدا کوي او وايي. يعنې ۲۰ سانتي مترو ، ۵۰ سانتي مترو ، ۱۰ سانتي مترو ، ۲۵ سانتي مترو ، ۹۰ سانتي مترو ، ۱ سانتي متر ، ۹۵ سانتي مترو او داسې نور.

۲. تکرار:

- د ملګري سره د ۸۹ مخ د ⑤ مشق مطالعه کول او پرې بحث کول

۳. د عددي شعاع په مرسته د پوره لس زیریزونو جمع او تفریق:

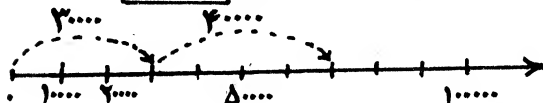
- د جمع د سوالونو حلول

* ښوونکي د پوره لس زیریزونو عددي شعاع په توره تخته رسموي او د پاسه یې د جمع یو سوال لیکي.

$$\boxed{} = 4000 + 3000$$

* زده کوونکي سوال د نقطو په ذریعہ په عددي شعاع باندې ښيي او حلوي (ښوونکي مرسته کوي).

$$\boxed{} = 4000 + 3000$$

* ښوونکي سوال او د نقطو خطونه د توري تختي څخه پاکوي او د عددي شعاع د پاسه بل سوال لیکي.

$$\boxed{} = 3000 + 1000$$

* زده کوونکي سوال په عددي شعاع باندې د نقطو د خطونو د رسمولو په ذریعہ ښيي او حلوي.

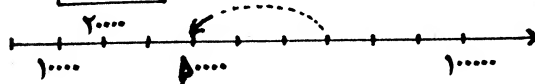
- د تفریق سوالونو حلول

* ښوونکي د تفریق یو سوال د عددي شعاع د پاسه لیکي لکه:

$$\boxed{} = 3000 - 8000$$

* زده کوونکي سوال د نقطو د خطونو د رسمولو په ذریعہ عددي شعاع باندې ښيي او حلوي (ښوونکي مرسته کوي) توره تخته داسې ښکاري:

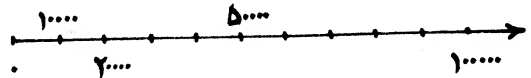
$$\boxed{} = 3000 - 8000$$

$$\begin{array}{r} 754 \\ \times 3 \\ \hline 23728 \end{array}$$

۳. تر ۱۰۰۰۰ پورې د پوره لس زیریزونو د ترتیب پیدا کول:

- ښوونکي لاندې عددي شعاع په توره تخته رسموي.

* زده کوونکي د جمع د حاصل له مخې د عددي شعاع د نڅښو سره عددونه لیکي. يعنې "که د ۲۰۰۰ د نڅښې څخه د ۱۰۰۰ پينځه قدمونه واخلو نو ۷۰۰۰ ته رسېږو."

* په عددي شعاع باندې قدمونه نڅښه کول (ښودل) او په صحيح ځای کې ۷۰۰۰ لیکل

* په همدې طريقه د عددي شعاع د ټولو نڅښو سره عددونه لیکل يعنې د جمع د سوالونو جوړول بيا د ځوابونو لیکل (پوره لس زیریزونه پر عددي شعاع لیکل)

- د ۹۴ مخ په ⑤ مشق باندې کار کول
* په لوړ آواز د عددي شعاع څخه ټول عددونه یو په بل پسې په صحيح ترتيب لوستل

- د ۹۴ مخ په ⑤ مشق باندې کار کول
* یوزده کوونکي جملې په لوړ آواز لولي. نور زده کوونکي پرې بحث کوي پې څرنگه کار وکړي.

* زده کوونکي په صحيح ترتيب په خالي خانو کې عددونه بيا لیکي (ښوونکي ګوري).

۴. کورنی کار: نه لري

۹۴ مخ - دوهم لوست

د عددي شعاع په مرسته د پوره لس زیریزونو جمع او تفریق

۱. ذهني روزنه:

- ښوونکي ۱ متر = ۱۰۰ سانتي مترو په توره تخته لیکي او مختلف تعداد سانتي مترونه (۱۰۰ سانتي متر څخه کم) وايي لکه ۸۰ سانتي مترو ، ۵۰ سانتي مترو ، ۹۰ سانتي مترو ، ۷۵ سانتي مترو ، ۱۰ سانتي مترو ، ۹۹ سانتي مترو ، ۹۵ سانتي مترو او داسې نور.

* په همدې طريقه د نورو سوالونو سره کارته دوام ورکول

$$\begin{array}{|c|} \hline 6000 - 4000 \\ \hline 9000 - 1000 \\ \hline \end{array}$$

- د ۹۴ مخ په ۷ مشق باندې کارکول
(ملګري اصلاح کوي)

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴. کورنۍ کار : نه لري

* ښوونکي د لس زیریزونو (کاغذي لټونو) بڼه لونه د مېز په دوو خواوو کې بډي لکه ۵ بڼه لونه او ۳ بڼه لونه او د جمع مربوط سوالونه په توره تخته لیکي یعنې :

$$\boxed{} = 3000 + 5000$$

* زده کوونکي بڼه لونه جمع کوي او مربوط سوال په توره تخته حلوي .

* په همدې طريقه د ۴ بڼه لونه او دوو بڼه لونه سره کار ته دوام ورکول

- په عملي ډول د پوره لس زیریزونو تفریق ښوونکي یوڅو بڼه لونه په مېز بډي لکه ۷ بڼه لونه او د تفریق سوال په توره تخته لیکي لکه :

$$\boxed{} = 7000 - 4000$$

* زده کوونکي صحیح تعداد (د سوال مطابق) بڼه لونه بېلوي (ایسته کوي) - یعنې ۴ بڼه لونه او سوال حلوي .

* په همدې طريقه لاندني سوال سره کارکول

$$\boxed{} = 5000 - 3000$$

- ښوونکي لاندني سوالونه بېل، بېل په توره تخته حلوي :

$$8000 = 2000 + \boxed{}$$

$$5000 = \boxed{} - 7000$$

$$1000 = 5000 - \boxed{}$$

$$3000 = \boxed{} + 1000$$

* ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې سوالونه د بڼه لونه په مرسته حل کړي .

- د ۹۴ مخ په ۷ مشق باندې کارکول

* په انفرادي ډول لومړني ۸ سوالونه حلول

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار :

۹۴ مخ، ۷ مشق ، وروستي ۴ سوالونه

۹۴ مخ - دریم لوست

د پوره لس زیریزونو جمع او تفریق

درسي معاونات : د لس زیریزونو ۱۰ بڼه لونه (پرې شوي کاغذونه)

۱. ذهني روزنه :

- ښوونکي ۱ کېلوګرام = ۱۰۰۰ ګرامه په توره تخته لیکي او مختلف تعداد ګرامونه (د ۱۰۰۰ څخه کم) وایي لکه ۹۰۰ ګرامه ، ۸۰۰ ګرامه ، ۵۰۰ ګرامه ، ۵۰ ګرامه ، ۹۹۹ ګرامه ، ۷۵۰ ګرامه ، ۱۰۰ ګرامه او داسې نور .

* زده کوونکي هرځل د ګرامونو پاتې تعداد پیدا کوي او وایي چې ۱۰۰۰ ګرامه (۱ کېلوګرام) پوره شي - یعنې ۱۰۰ ګرامه ، ۲۰۰ ګرامه ، ۵۰۰ ګرامه ، ۹۵۰ ګرامه ، ۱ ګرام ، ۲۵۰ ګرامه ، ۹۰۰ ګرامه او داسې نور .

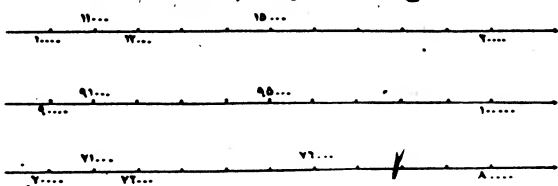
۲. تکرار :

- د پوره لس زیریزونو په قدم مخ په وړاندې او مخ په شا شمېر کول
۱۰۰۰۰ ، ۹۰۰۰ ، ۸۰۰۰ ، ۷۰۰۰ ، ۶۰۰۰ ، ۵۰۰۰ ، ۴۰۰۰ ، ۳۰۰۰ ، ۲۰۰۰ ، ۱۰۰۰ ، ۰

۳. د پوره لس زیریزونو جمع او تفریق :

- په عملي ډول پوره لس زیریزونه جمع کول

① د عددي شعاع د نښه شپږ ځلېنږه دپاره غيب عددونه وليکئ.

② کارندې پوره زيريزونه په بکسونو کې وليکئ.

۶۹۰۰۰	۵۰۰۰۰	۳۹۰۰۰
۹۱۰۰۰	۳۰۰۰۰	۶۹۰۰۰
۶۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۷۹۰۰۰
۸۱۰۰۰	۹۰۰۰۰	

③ لاندې سوالونه د مثالونو په شان په دوو قدمونو کې حل کړئ.

$\begin{array}{c} \square = 4000 - 21000 \\ \swarrow \quad \searrow \\ \square \end{array}$	$\begin{array}{c} \square = 5000 + 28000 \\ \swarrow \quad \searrow \\ \square \end{array}$
$\square = 7000 - 52000$	$\square = 4000 + 19000$
$\square = 8000 - 75000$	$\square = 8000 + 87000$
$\square = 2000 - 91000$	$\square = 9000 + 22000$
$\square = 5000 - 22000$	$\square = 7000 + 75000$
$\square = 8000 - 86000$	$\square = 7000 + 22000$
$\square = 9000 - 62000$	$\square = 8000 + 56000$

۹۵ مخ - لومړۍ لوست

۱۰۰۰۰ پورې د پوره زيريزونو صحيح ترتيب پيدا کول

۱. ذهني روزنه :

- د عددي دايروسره کار کول

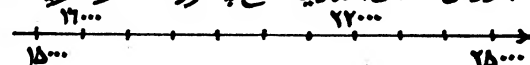
۲۴۰۰	۵۰۰	۲۴۰	۸۰۰	۱۰۰	۲۱۰۰
۹۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۱۰۰۰
۱۲۵۰	۱۱۰۰	۳۲۰۰	۸۰	۲۰۰	۵۰۰

۲. تکرار :

- د ۹۴ مخ د ⑤ مشق ۴ سوالونه (کورني کار) بېل بېل په توره تخته حلول

۳. ۱۰۰۰۰ پورې د پوره زيريزونو صحيح ترتيب پيدا کول:

- ښوونکي لاندنۍ عددي شعاع په توره تخته رسموي -

- * زده کوونکي شمېرکوي او غيب عددونه بېل، بېل په صحيح ځايونو کې ليکي.
- * ښوونکي د عددي شعاع ټول عددونه پاکوي او په ځای يې نور عددونه ليکي لکه :
۵۲۰۰۰ ، ۴۳۰۰۰ ، ۴۲۰۰۰ ، ۹۷۰۰۰ ، ۸۸۰۰۰ ، ۸۷۰۰۰
- * زده کوونکي هر ځل شمېرکوي او غيب عددونه بېل بېل په صحيح ځايونو کې ليکي.
- ښوونکي لاندې عددونه په دايرو (د پورو دايرو) کې په توره تخته ليکي.

$\begin{array}{c} 29000 \\ 21000 \\ 70000 \\ 81000 \\ 99000 \end{array}$	$\begin{array}{c} 72000 \\ 19000 \\ 19000 \\ 30000 \\ 80000 \\ 98000 \end{array}$	$\begin{array}{c} 31000 \\ 10000 \\ 79000 \\ 20000 \\ 71000 \end{array}$
--	---	--

- * ښوونکي په لومړنۍ دايرو کې يوه عدد ته اشاره کوي زده کوونکي دهغه کارندې عددونه په دوو نورو دايرو کې پيدا کوي او په صحيح ترتيب سره په توره تخته ليکي لکه ۲۹۰۰۰ ، ۹۸۰۰۰ ، ۳۱۰۰۰ ، ۳۰۰۰۰ ، ۲۹۰۰۰

- د ۹۵ مخ په ① مشق باندې کار کول (ښوونکي مرسته کوي)
- * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقايسه کول

- د ۹۵ مخ په ⑤ مشق کار کول - د مربوطه بکسونو لومړنۍ ۴ برخې (ملګوري کورې او اصلاح کوي)
- * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقايسه کول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورني کار :

۹۵ مخ ، ⑤ مشق ، د مربوطه بکسونو وروستۍ ۴ برخې

۹۵ مخ - دوهم لوست

په دوو قدمونو کې د پوره زيريزو جمع او تفریق ، د پوره لس زيريزو څخه اوښتل

۱. ذهني روزنه :

- د عددي دايروسره کار کول

۲. تکرار :

- د کورنی کار کتنه او مقایسه

۳. په دوو قدمونو کې د پوره زیرزونو جمع او تفریق

د پوره لس زیرزونو څخه اوښتل :

- په دوو قدمونو کې جمع

* ښوونکي لاندېنۍ عددي شعاع او تر لاندې په دوو

قدمونو کې د جمع د سوالونو د حلولو شکل (نمونه)

رسموي (لاندې شکل وگورئ !)

* زده کوونکي لومړی د سوال د حلولو قدمونه په عددي

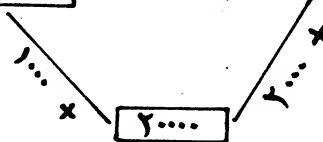
شعاع باندې ښيي ، وروسته عددونه د شکل په

صحيح ځایونو کې ليکي - توره تخته داسې ښکاري :

$$\boxed{21000} = 3000 + 18000$$

$$\boxed{21000} = 3000 + 18000$$

* په همدې توگه د نورو سوالونو سره کار ته دوام

$$\boxed{} = 7000 + 17000$$

(د همدې عددي شعاع استعمالول)

- په دوو قدمونو کې تفریق

* ښوونکي لاندېنۍ عددي شعاع او د هغه لاندې

په دوو قدمونو کې د منفي سوالونو د حلولو شکل

په توره تخته رسموي -

(لاندې وگورئ !)

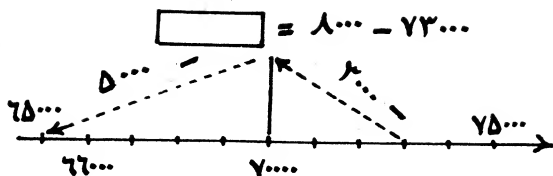
* زده کوونکي لومړی د سوالونو د حلولو قدمونه

په عددي شعاع باندې ښيي - وروسته

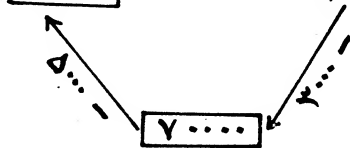
عددونه د شکل په صحيح ځایونو کې ليکي -

توره تخته داسې ښکاري :

(د همدې منځ دوهم کتار وگورئ !)

$$\boxed{65000} = 8000 - 73000$$

* په همدې توگه د نورو سوالونو سره کار

ته دوام ورکول نکه :

$$\boxed{} = 5000 - 74000$$

(د همدې عددي شعاع استعمال)

- د ۹۵ منځ په (۳) مشق کار کول

* د دوو زده کوونکو څخه غوښتل چې جمله

په لوړ آواز ولولي او مثال تشرېح کړي

* څلور د جمع او څلور د منفي سوالونه په

کتابچو کې حلول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورنی کار :

د ۹۵ منځ د (۳) مشق پاتې ۴ سوالونه

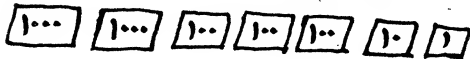
٢. تکرار:

- د ٩٥ مخ د ⑤ مشق وروستي ٤ سوالونه (کورنی کار) په توره تخته بېل، بېل حلول
- د کورنی کار کتنه او مقایسه

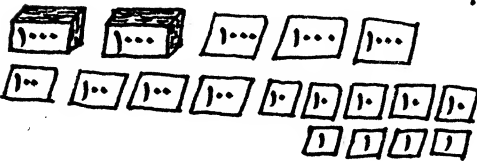
٣. تر ١٠٠٠٠ پورې مختلفو (ګډوډو) عددونو

سره کار ته دوام ورکول:

- د مختلفو عددونو سره عملي کار
- * بنسټونکی د کاغذي پیسو مختلف تعداد بنډلونه او نور لوتونه (قیمت ګذاري شوي کاغذونه) پرمهز بردي.
- * زده کوونکي هر ځل بنډلونه او لوتونه شمېري، صحیح عدد یې وایي او په توره تخته یې لیکي.
- (بنسټونکی مرسته کوي) لکه:

٤٢٣١١ : توره تخته:

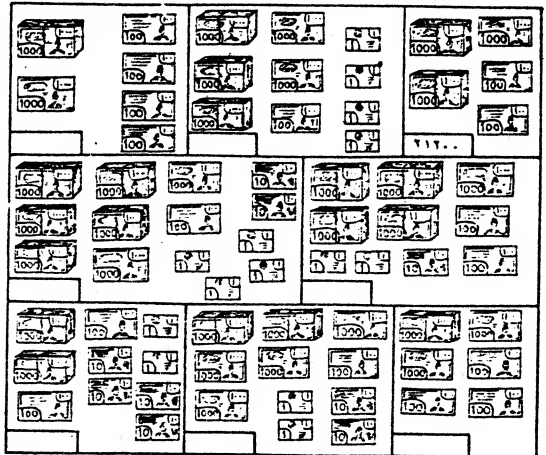
٢٣٤٥٤ : توره تخته: اوداسې نور:

- د ٩٦ مخ په ① مشق کار کول
- * یو زده کوونکی مثال تشریح کوي چې هلته د ١٠٠٠ دوه بنډلونه، د ١٠٠ یو لوت، د ١٠ دوه لوتونه رسم شوي دي چې ٢١٢٠٠ کېږي او ٢١٢٠٠ تر لاندې په بکسه کې لیکل شوي دي.
- * زده کوونکي لوتونه شمېري او د هغو صحیح عدد په تشو ځایونو کې لیکي (ملګري یې ګوري او اصلاح کوي).
- * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

٤. کورنی کار: نه لري

٩٦

① لوتونه وشمېري او د هر چوکاټ د پیسو انداز ولیکئ.

② کارندي پوره لسیزونه په بکسونو کې ولیکئ.

٨٩٩٠٠	٥٠٠٠	٥٠٠٠	٢٩٩٠٠
٧٦٩٠٠			

③ کارندي پوره لسیزونه په بکسونو کې ولیکئ.

٦٣١٩٠	٧٠١٠٠	٧٠٠٠٠	٨٤٩٩٠
١٥٠٠٠			

④ لاندې عددونه په صحیح ترتیب سره ولیکئ.

٨٩٩٩٩	٦٣٩٩٩	٢٣٥٩٨	٢٥٥٩٨
٨٩٩٩٨	٦٣٠٠٠	٢٣٥٩٩	٢٤٠٠٠
٩٠٠٠٠	٦٣٩٩٨		٢٤٥٩٩
٨٩٩٩٧	٦٣٠٠٠		٢٤٠٠٠

٩٦ مخ - لومړی لوست

تر ١٠٠٠٠٠ پورې مختلفو (ګډوډو) عددونو سره کار ته دوام ورکول

درسي کومکي مواد:

- د ١٠٠٠٠٠ روپو لس کاغذي بنډلونه، لس کاغذونه چې په هر یوه ١٠٠٠ لیکل شوي وي، لس کاغذونه چې په هر یوه ١٠٠ لیکل شوي وي، لس کاغذونه چې په هر یوه ١٠ لیکل شوي وي او لس کاغذونه چې په هر یوه ١ لیکل شوي وي (د لوت په شان)

١. ذهني روزنه:

- د عددي دایرو سره کار کول

$$\begin{array}{r} ١٨ \\ ٥٤ \overline{) ٩٠} \\ \underline{٥٤} \\ ٣٦ \\ \underline{٣٦} \\ ٠ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ٤٠ \\ ٧٢ \overline{) ٢٨٠} \\ \underline{٢٨} \\ ٠ \end{array}$$

* زده کوونکي ځوابونه پيدا او وايي يعنې ۲۳۰۰۰
۴۸۰۰۰ ، ۵۵۰۰۰ او داسې نور.

٢. تکرار :

- د کورني کار کتل او اصلاح کول
- ښوونکي لاندې عددونه د ترتيب څخه پرته په توره تخته ليکي .

۲۶۲۹۸	۷۳۶۴۱
۲۶۳۰۲	۷۳۶۳۹
۲۶۳۰۰	۷۳۶۴۲
۲۶۳۰۱	۷۳۶۳۸
۲۶۲۹۹	۷۳۶۴۰
۲۶۲۹۷	۷۳۶۳۹

* زده کوونکي يې صحيح ترتيب پيدا او
په توره تخته يې ليکي .

٣. په ستونونو کې د عددونو صحيح ليکل

او تر ۱۰۰۰۰ پورې د رقمونو قيمت پيدا
کول :

- ښوونکي د مقامي قيمت لاندې جدول په توره تخته رسمي او ځينې عددونه د تورې تخې په يوه څنډه کې ليکي .
- * زده کوونکي عددونه لولي او د مقامي قيمت په جدول کې يې په توره تخته ليکي .

يويز	لسيز	سليز	زرير	لس زيريز
۲	۳	۴	۳	۱
۱۳۴۳۲				
۴۹۴۰۰				
۳۲۴۵				
۹۲۶۰۵				
۸۶۹۸۷				
۷۱۲				
او داسې نور .				

* د مقامي قيمت په جدول کې د ټولو عددونو د ليکني څخه وروسته ښوونکي د عددونو مختلفو رقمونو ته اشاره کوي .

۹۷

① مدونه د مقامي قيمت په جدول کې ⑦ د زرير د رقم څخه دايرو چاپېږي وليکن او د هر رقم قيمت معلوم کړي .

يويز	لسيز	سليز	زرير	لس زيريز
۱	۷	۴	۰	۶
۲۳۷۱				
۱۳۰۰				
۹۲۷۰				
۱۸۹۰۰				
۲۵۵۶۸				
۹۲۶				
۹۸۰۹۹				

② لاندې د جمع سوالونه د مثال په شان حل کړي .

$\begin{array}{r} ۱۰۰۰۰ \\ + ۱۰۰۰۰ \\ \hline ۲۰۰۰۰ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۱۰۰۰۰ \\ + ۱۰۰۰۰ \\ \hline ۲۰۰۰۰ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۱۰۰۰۰ \\ + ۱۰۰۰۰ \\ \hline ۲۰۰۰۰ \end{array}$
---	---	---

③ لاندې سوالونه د مثال په شان حل کړي .

$\begin{array}{r} ۷۷۰۰۰ \\ + ۱۰۰۰۰ \\ \hline ۸۷۰۰۰ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۵۶۰۰۰ \\ + ۳۰۰۰۰ \\ \hline ۸۶۰۰۰ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۲۹۶۰۰ \\ + ۳۷۰۰۰ \\ \hline ۶۶۶۰۰ \end{array}$	$\begin{array}{r} ۱۵۷۴۳ \\ + ۷۱۹۹۴ \\ \hline ۸۷۷۳۷ \end{array}$
---	---	---	---

۹۷ مخ - لومړی لوست

په ستونونو کې د عددونو صحيح ليکل او تر ۱۰۰۰۰ پورې په عددونو کې د رقمونو د قيمت پيدا کول

د ذهني روزنه :

- ښوونکي د پوره لس زريرونو او پوره زريرونو د جمع او تفريق ځينې سوالونه وايي لکه :

$۲۰۰۰ + ۳۰۰۰ = ۵۰۰۰$	$۲۰۰۰ - ۵۰۰۰ = ۷۰۰۰$
$۳۰۰۰ + ۴۰۰۰ = ۷۰۰۰$	$۳۰۰۰ - ۷۰۰۰ = ۴۰۰۰$
$۴۰۰۰ + ۵۰۰۰ = ۹۰۰۰$	$۴۰۰۰ - ۹۰۰۰ = ۵۰۰۰$
$۵۰۰۰ + ۶۰۰۰ = ۱۱۰۰۰$	$۵۰۰۰ - ۱۱۰۰۰ = ۶۰۰۰$
$۶۰۰۰ + ۷۰۰۰ = ۱۳۰۰۰$	$۶۰۰۰ - ۱۳۰۰۰ = ۷۰۰۰$
$۷۰۰۰ + ۸۰۰۰ = ۱۵۰۰۰$	$۷۰۰۰ - ۱۵۰۰۰ = ۸۰۰۰$
$۸۰۰۰ + ۹۰۰۰ = ۱۷۰۰۰$	$۸۰۰۰ - ۱۷۰۰۰ = ۹۰۰۰$

او داسې نور . او داسې نور

* زده کوونکي هرځل د اشاره شوي عدد قيمت پيدا او وايي .

- د ۹۷ مخ په ① مشق کار کول
* په لوړ آواز د جملو لوستل ، د ملگري سره د مثال مطالعه کول ، عددونه په خپلو ځايونو کې په صحيح توگه ليکل

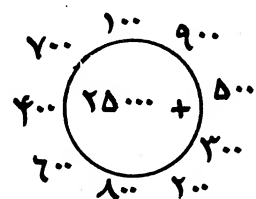
۴. په ټولگي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

۹۷ مخ ، ⑤ مشق
(ښوونکي کار تشرېح کوي)

۹۷ مخ - دوهم لوست
۱۰۰۰۰ پورې د مختلفو عددونو د حاصل سره جمع

۱. ذهني روزنه :

- د عددي دايرې سره کار کول

* په دايره کې د ليکلو دپاره نور عددونه :

۹۰۰۰ ، ۷۵۰۰۰ ، ۶۲۰۰۰ ، ۴۰۰۰۰ ، ۱۰۰۰۰

۲. تکرار :

- د کورني کار کتنه او مقايسه

۳. ۱۰۰۰۰ پورې د مختلفو عددونو د حاصل سره جمع :

- د ۹۷ مخ په ⑦ مشق باندې کار کول

* لومړني ۳ سوالونه د مثال په سان په نورو تخته حلول
* د مشق سوالونه په انفرادي ډول حلول
* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقايسه کول
- د ۹۷ مخ په ③ مشق باندې کار کول
* مثال مطالعه کول ، ۲ سوالونه په توره تخته حلول
* لومړني ۳ سوالونه په انفرادي ډول حلول
(ملگري کوري او اصلاح کوي)
* په لوړ آواز سره د ځوابونو لوستل او مقايسه کول
۴. په ټولگي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:
د ۹۷ مخ د ③ مشق وروستني ۴ سوالونه

لاندېني سوالونه بېل، بېل په توره تخته حلول

$$\begin{array}{r} 15469 \\ + 47807 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 84727 \\ + 3795 \\ \hline \end{array}$$

۳. پورې د مختلفو عددونو قرضولو

سره تفریق :

زده کوونکي د ۹۸ مخ د ① مشق مثال مطالعه پرې بحث او تشریح کوي .

* یوزده کوونکي مثال په توره تخته حلوي او تشریح کوي .

* زده کوونکي لومړني ۲ سوالونه بېل، بېل په توره تخته حلوي .

* د ۹۸ مخ د ① مشق سوالونه د ملګري سره حلول

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار :

لاندني سوالونه په کتابچو کې حلول

$$\begin{array}{r} 85619 \\ - 37932 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 71904 \\ - 3008 \\ \hline \end{array}$$

۹۸ مخ - دوهم لوست

تر ۱۰۰۰۰ پورې د مختلفو (ګډوډو) عددونو د تفریق تمرین

۱. ذهني روزنه :

- جمع او تفریق ، د پوره لس زیرزو څخه اوښتل د عددي ډایرو استعمال

$$\begin{array}{r} 73000 \quad 13000 \\ 10000 \quad 15000 \\ 44000 \quad 61000 \end{array} \quad \begin{array}{r} 76000 \quad 19000 \\ 79000 \quad 88000 \\ 57000 \quad 37000 \end{array}$$

۹۸

① لاندې د تفریق سوالونه د مثال په شان حل کړئ .

$$\begin{array}{r} 11276 \\ - 11276 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 90589 \\ - 90589 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 23852 \\ - 23852 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 90000 \\ - 90000 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 23000 \\ - 23000 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 90000 \\ - 90000 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1051 \\ 22000 \\ 12250 \\ 12228 \\ 8120 \\ 51982 \end{array}$$

② لاندې سوالونه د مثال په شان حل کړئ .

$$\begin{array}{r} 29738 \\ - 356 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 52378 \\ - 763 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 22000 \\ - 31749 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 90000 \\ - 22000 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 76970 \\ - 20085 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 65243 \\ - 3000 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 80221 \\ - 76731 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 76205 \\ - 17905 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 751 \\ 57885 \\ 72245 \\ 74127 \\ 21282 \\ 790 \\ 47222 \\ 76300 \end{array}$$

③ لاندې سوالونه د مثالونو په شان په خپلو کتابچو کې حل کړئ .

$$\begin{array}{r} 45300 \\ + 26812 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 45300 \\ + 26812 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 45300 \\ + 26812 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 45300 \\ + 26812 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 45300 \\ + 26812 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 45300 \\ + 26812 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 45300 \\ + 26812 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 45300 \\ + 26812 \\ \hline \end{array}$$

۹۸ مخ - لومړی لوست

۱۰۰۰۰ پورې د مختلفو عددونو قرضولو سره تفریق

۱. ذهني روزنه :

- جمع او تفریق ، د پوره زیرزونو څخه اوښتل د عددي ډایرو استعمال

$$\begin{array}{r} 51100 \\ 22000 \\ 83200 \end{array} \quad \begin{array}{r} 31400 \\ 74500 \\ 19300 \end{array} \quad \begin{array}{r} 54400 \\ 15700 \\ 25800 \end{array} \quad \begin{array}{r} 54750 \\ 90000 \\ 88800 \end{array}$$

۲. تکرار :

- د ۹۲ مخ د ④ مشق وروستي ۴ سوالونه (کورنۍ کار) بېل، بېل په توره تخته حلول

٢. تکرار :

- د کورني کار کتل او اصلاح کول
- لاندې د جمع سوالونه په توره تخته بېل، بېل حلول

$$\begin{array}{r} 13465 \\ 74512 \\ + 789 \\ \hline 88066 \end{array}$$

٣. تر ١٠٠٠٠ پورې د مختلطو (ګډوډو) عددونو د تفریق تمرین :

- د ٩٨ مخ په ٧ مشق باندې کار کول
- * زده کوونکي مثال مطالعه، پرې بحث او تشریح کوي.
- * یو زده کوونکي مثال په توره تخته حلوي او تشریح کوي.
- * زده کوونکي لومړني ٣ سوالونه په توره تخته یو په بل پسې حلوي.
- * پنځه سوالونه ځانله، ځانله حلول
- * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول
- ٤. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار :

د ٩٨ مخ د ٧ مشق پاتې ٢ سوالونه

٩٨ مخ - دریم لوست

د ستونې جمع او تفریق تمرین
(ځوابونه تر ١٠٠٠٠ پورې)

١. ذهني روزنه :

- د ١ او ١٠ په قدمونو شمېر کول
- ١٠٠١ ، ١٠٠٢ ، ... ، ١٠١٢
- ٢٦٤٧٥ ، ٢٦٤٧٦ ، ... ، ٢٦٤٨٥
- ٨٣٧٤٠ ، ٨٣٧٤١ ، ... ، ٨٣٧٥٠
- او داسې نور.
- ١٠٠١٠ ، ١٠٠٢٠ ، ... ، ١٠١٠٠
- ١٥٢٥٠ ، ١٥٢٦٠ ، ... ، ١٥٣٥٠
- ٤٩٩٧٠ ، ٤٩٩٨٠ ، ... ، ٥٠٠٧٠
- او داسې نور.

٢. تکرار :

- د کورني کار کتنه او مقایسه

٣. د ستونې جمع او تفریق تمرین :

- ستونې جمع
- * ښوونکي د جمع یو سوال په افقي ډول لیکي او ستونونه په توره تخته رسموي لکه :

$$25382 + 48917 + 4300 + 345 =$$

- * زده کوونکي یې په صحیح ډول په ستونونو کې لیکي او سوال حلوي .
- یعنې :

①	①	①	①		
2	5	3	8	2	
4	8	9	1	6	
	4	3	0	0	
+		3	4	5	
	7	8	9	4	3

- په ستونونو کې تفریق
- * په همدې طریقه د لاندینو سوالونو سره کار کول (توره تخته داسې ښکاري)

$$19717 - 38314 =$$

②	⑦	③	⑩	⑭	
4	8	4	8	4	
1	9	7	1	6	
-					
	1	8	5	9	8

- د ٩٨ مخ په ٣ مشق باندې کار کول
- * زده کوونکي دواړه مثالونه مطالعه ، پرې بحث او تشریح کوي .
- * په همدې طریقه دریم او څلورم سوال بېل ، بېل په توره تخته حلول
- * پنځم او شپږم سوال په انفرادي ډول په کتابچو کې حلول
- (ښوونکي کوري او اصلاح کوي)
- * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول
- ٤. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار :
- د ٩٨ مخ د ٣ مشق وروستي ٣ سوالونه

زده کوونکي خومره چې کولی شي هغومره ورکړل شوي ځواب ته د ضرب مساواتونه پيدا کوي او په توره تخته يې ليکي .

(۲۰)

$$۲۰ = ۵ \times ۴$$

$$۲۰ = ۲ \times ۱۰$$

$$۲۰ = ۴ \times ۵$$

$$۲۰ = ۱۰ \times ۲$$

* د نورو عددونو لکه ۶، ۴۰ دپاره په همدې

ترتيب د کار جاري ساتل

- د ۸ مخ په ۴ مشق کار کول (د زده کوونکو

کتابونه دې بند ويا)

* ښوونکي به لومړۍ بکسه چې د مثال عددونه

په کې شامل دي په توره تخته رسموي او کار

تشرېح کوي . زده کوونکي بايد ټول د ضرب

مساواتونه پيدا او هرځلې په مساوات کې

ليکل شوي عددونه چلپيا کړي . (د دايرو

د منځ عددونه ځوابونه دي)

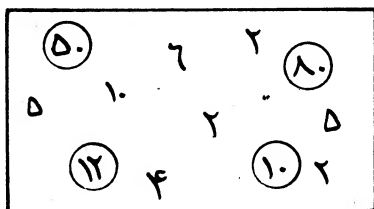
* ښوونکي زده کوونکي رهنمايي کوي چې ټول

مساواتونه پيدا او په توره تخته يې وليکي .

لکه :

$$۵۰ = ۱۰ \times ۵ \quad ۱۲ = ۲ \times ۶$$

$$۸ = ۲ \times ۴ \quad ۱۰ = ۵ \times ۲ \quad (\text{دې})$$

زده کوونکي د خپلو کتابونو ۸ مخ پرانېږي ، همدغه

شان مشق پيدا کوي اود (۴) مشق په دوهمه برخه

(بکسه) باندې په پټه خوله کار کوي او بيا ځوابونه

سره مقايسه کوي .

۴. په ټولگي کې په پټه خوله کار کول / کورنۍ کار :

۸ مخ (۴) مشق ، دريمه بکسه

۸ مخ - دريم لوست

د ورکړل شويو ځوابونو دپاره د ضرب د مساواتونو پيدا کول

۱. ذهني روزنه :

* د يوو دوه رقمي عدد څخه د دوو عددونو تفريقول

د لسيزونو څخه تېرېدل (انتقال)

$$\text{لکه : } ۱۲ - ۲ - ۳ = ۲۶ - ۷ - ۸ =$$

$$۱۴ - ۴ - ۵ = ۴۶ - ۷ - ۴ =$$

$$۲۵ - ۵ - ۷ = ۷۳ - ۵ - ۳ =$$

$$۲۸ - ۸ - ۶ = ۸۴ - ۶ - ۷ =$$

* د دوه رقمي عددونو جمع کول : د عددي حلقو

سره په معموله طريقه کار کول

$$\begin{array}{r} ۵۲ \quad ۲۴ \\ ۱۴ \quad (+۱۲) \quad ۲۹ \\ ۴۵ \quad ۱۷ \\ \hline ۱۹ \end{array}$$

۲. تکرار :

- د کورني کار کتنه او مقايسه

- ښوونکي يوڅو داسې د ضرب مساواتونه

په توره تخته ليکي :

$$\square = ۵ \times ۸ \quad \square = ۲ \times ۳ \quad \square = ۱۰ \times ۵$$

$$۴۰ = \square \times \square \quad ۶ = \square \times \square \quad ۵۰ = \square \times ۱۰$$

* زده کوونکي هرځلې د عددونو د ځايونو په بدلولو

سره صحيح مساواتونه پيدا کوي او خالي ځانې

دکوي .

۳. د ورکړل شويو ځوابونو دپاره د ضرب

د مساواتونو پيدا کول

- ښوونکي د تورې تختې په پورتنۍ برخه

کې د دايرو په منځ کې يو عدد

ليکي ، لکه :

(۲۰)

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تشریحی تبصرې

د ښوونکو دا لارښود چې د افغاني مهاجرینو د ابتدایي تعلیماتو د پروژې له خوا لیکل شوی دی په دریم ټولګي کې د ریاضی هغو ښوونکو ته چې د کمشنري په کتاب کارکوي اضافي اشارې (معلومات) ورکوي. دا به دهغه د تدریس په زیات موثرو لوګښې مرسته وکړي. د لومړي او دوهم ټولګي د موادو په شان د دریم ټولګي په درسي کتاب او د ښوونکي په لارښود کې د تدریس او زده کړې خوا (جهت) د ماشوم په واسطه ټاکل شوی دی. سره د دې د درسي کتاب او د لارښود په شکل کې یوڅه توپیر شته. په درسي کتاب کې بېلې مشق پاڼې نه شته خو د هر مخ مشقونه شمارې لري. د دې نوي لارښود جوړښت په لاندې ډول تشریح شوی دی.

د لارښود جوړښت :

د ښوونکي لارښود د زده کوونکو د درسي کتاب (۱۰۰) فصلونه ډېر نژدې تعقیبوي. هر فصل دهغه د موضوعاتو، اهدافو او متودونو د لنډې پېژندنې سره شروع کېږي. دا پېژندنه د تدریسي اشارو په ذریعه چې په درسي څاګو کې ترتیب شوې دي د ورځني تدریس دپاره تعقیبېږي.

دا درسي څاګې همېشه د درسي کتاب د مخونو سره ارتباط لري او د کتاب سلسله تعقیبوي.

په حقیقت کې دلته (۱۷۸) درسونه دپاره څاګې دي چې د یوه تعلیمي کال د ریاضي ټول درسونه احتوا کوي.

د ښوونکي د لارښود مخونه لکه څنګه چې په لاندیو ګرافونو کې ښودل شوي ترتیب شوي دي.

I. د نوي فصل شروع :

کله چې نوی فصل شروع کېږي نو اکثر د لارښود خلاص (دواړه) مخونه داسې ښکاري.

د لومړنۍ درسي څاګې ادامه	د دوهمې درسي څاګې ادامه
د دوهم لوست عنوان	د ښوونکو د یادداشتونو دپاره ځای
درسي معاونات	
دوهمه درسي څاګه	
*** (د کښې خوا مخ)	

د نوي فصل پېژندنه	د درسي کتاب د مخ کوچنی شوی چاپ
د کتاب د مخونو لیکنه	
د درسونو تعداد	
د موضوعاتو، اهدافونو او طریقو (متودونو) تشریح	د لومړي لوست عنوان
	ضروري درسي معاونات
	***
	لومړۍ درسي څاګه
	(د ښې خوا مخ)

٢. تکرار :

- د کورني کارکننه او مقایسه

٣. د عبارتي سوالونو حلول :

- بنوونکی د ٩٩ مخ لومړی سوال په توره تخته په صفا ډول لیکي .

(لاندې وگورئ)

* دوه یا درې زده کوونکي د تورې تختې څخه سوال بېل ، بېل لولي .

* بنوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې :

١. هغه عددونه پیدا او تر لاندې خط وکارې چې په سوال کې استعمال شوي دي لکه : ٨٥٠٠٠

٩٦٢٠٠

٢. مربوط سوال پیدا او تر لاندې خط وکارې .

٣. هغه عملیه پیدا کړې چې د سوال د حلولو دپاره ضرورت دی - تفریق (-)

٤. صحیح مساوات جوړ او هغه حل کړي .

٥. سوال ته صحیح ثواب ورکړي .

* په پای کې به تخته داسې ښکاري :

نورکل یو موټر په ٨٥٠٠٠ روپو اخیستی و او په ٩٦٢٠٠ روپیوې خرڅ کړ - څو روپیې پکښې دي ؟

٩٦٢٠٠

- ٨٥٠٠٠

١١٢٠٠

هغه ١١٢٠٠ روپیې پکښې دي .

- په همدې لړۍکه د ٢ او ٣ سوال حلولو ته دوام ورکول

- څلور او پنځم سوال د ملگري سره حلول

* زده کوونکي ځوابونه په لوړه آواز وايي او مقایسه کوي .

٤. په ټولگي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار :

د ٩٩ مخ وروستی ٢ سوالونه

٩٩

عبارتي سوالونه

١. نورکل یو موټر په ٨٥٠٠٠ روپیې اخیستی و او په ٩٦٢٠٠ روپیې یې خرڅ کړ - څو روپیې پکښې دي ؟

٢. په یوه لوی فارم کې ٩٧٩٥ د نارنجانو ونې وې ، ٧٦٣٤٧ ونې یې د جنگ له امله وچې شوې دي - څو ونې به جوړې پاتې وې ؟

٣. د افغانستان د یوه ښار نفوس ٥٨٦٠٠ نفره وو ، ٤٢٨٠١ نفرو یې هجرت کړی دی - په ښار کې به څومره خلک پاتې وې ؟

٤. د احمد د پلار معاش ٥٤٠٠ روپیې ، د احمد معاش ٢٩٨٠ روپیې او د هغه د ورور معاش ٣١٢٥ روپیې دی - د ټولو معاش څومره کېږي ؟

٥. د یوه جرېب ځمکې قیمت ١٨٦٠٠ روپیې و - فاروق ٣ جرېبه ځمکه اخیستې وه ، څو روپیې به یې ورکړې وې ؟

٦. د فرید ساعت صبح وخت لس بجې او دوه دقیقې ښیي - د احمد ساعت وخت نه بجې او پنځوس دقیقې ښیي - معلوم کړئ چې د احمد ساعت څومره وروسته دی ؟

٧. صابر او کمال خپل وزنونه سره مقایسه کوي - صابر وزن ٣٧ کیلوگرامه او د کمال وزن ٢٢ کیلوگرامه دی - صابر د کمال څخه څو کیلوگرامه دروند دی ؟

١١٥٠٥	١٥	١١٢٠٠	١٥٧٩١	٥٥٨٠٠	٣	٢١٦٠٣
-------	----	-------	-------	-------	---	-------

٩٩ مخ - لومړی لوست

د عبارتي سوالونو حلول

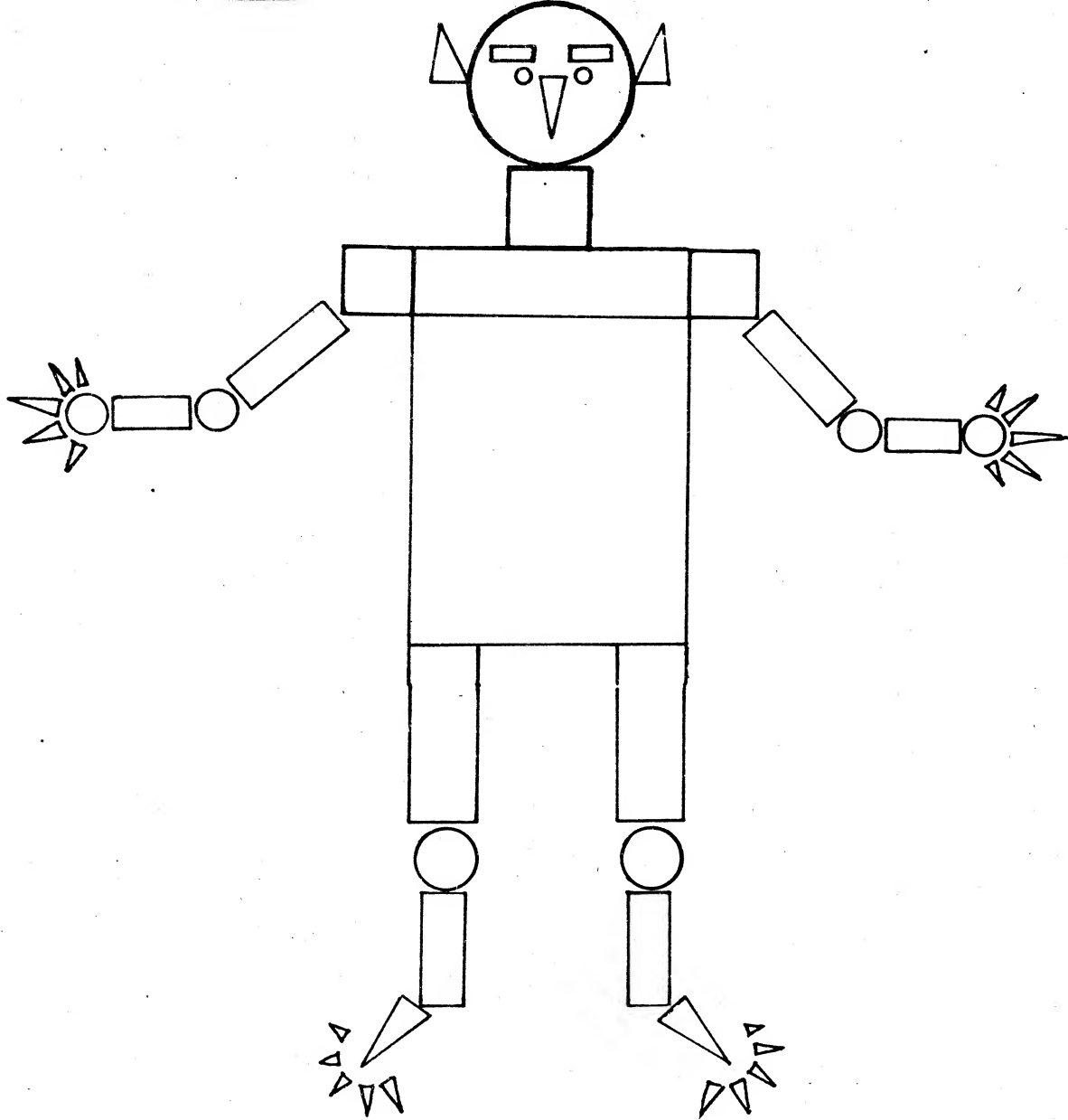
١. ذهني روزنه :

- د ١٠٠٠ ، ١٠٠٠٠ او ١٠٠٠٠٠ په قدمونو شمېرکول

{	٢٢١٠٠	،	...	،	٢١١٠٠	،	٢١٠٠٠
	١٥٥٠٠	،	...	،	١٤٦٠٠	،	١٣٥٠٠
	٥٦٧٠٠	،	...	،	٥٥٨٠٠	،	٥٥٧٠٠

{	٣٥٠٠٠	،	...	،	٢٦٠٠٠	،	٢٥٠٠٠
	١٠٠٠٠٠	،	...	،	٩١٠٠٠	،	٩٠٠٠٠
	٧٤٢٠٠	،	...	،	٦٥٧٠٠	،	٦٤٢٠٠

{	١٠٠٠٠٠	،	...	،	٢٠٠٠٠	،	١٠٠٠٠
	٩٥٠٠٠	،	...	،	٢٥٠٠٠	،	١٥٠٠٠
	٩٨٦٠٠	،	...	،	٢٨٦٠٠	،	١٨٦٠٠

- بنسټونکي دا تصوير ټولگي ته نښي او ☐ مربع کاني، ☐ مثلثونه، ☐ مستطيلونه او ☐ دايرې يو په بل پسې په توره تخته ليکي. د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې مختلف هندسي شکلونه وشمېري.
- * زده کوونکي د تصوير مختلف هندسي شکلونه شمېري او خالي ځانې په توره تخته ډکوي لکه ☐ ۳ مربع کاني.

- زده کوونکي لاندې سوالونه ځانله ځانله حلوي او وروسته ځوابونه سره مقایسه کوي .
لکه : $3 + 2 \times 4 = 5 + 1 \times 10 = 9 + 5 \times 9$

۴. په ټولگي کې په پټه خوله کار کول / کورنی کار:

۹ مخ ① مشق - ښی خوا

۹ مخ - دوهم لوست

ضرب او تفریق په یوه سوال کې

۱. ذهني روزنه :

- د دوه رقمي عددونو تفریقول : عددی حلقو سره په معموله طریقه کار کول

$$\begin{array}{r} 78 \\ 22 \\ 75 \\ 27 \\ 118 \\ 15 \\ 59 \\ 24 \\ 17 \\ 13 \end{array}$$

- د یو یو په قدم د ۳۰ په شاوخوا کې حساب کول

۳۰۵، ۳۰۴، ۳۰۳، ۳۰۲، ۳۰۱ (۳۰) ۲۹۹، ۲۹۸، ۲۹۷، ۲۹۶، ۲۹۵

۲. تکرار :

- د کورنی کار کتنه او مقایسه کول (۹ مخ ① مشق - ښی خوا)

- د لاندې سوالونو په شان یو یا دوه سوالونه په توره تختة حلول ، لکه :

$$\square = 8 + 5 \times 4 \quad \square = 6 + 2 \times 8$$

۳. ضرب او تفریق په یوه سوال کې

- ښوونکی د ضرب او تفریق یو مرکب سوال په توره تختة رسموي، لکه :

$$\begin{array}{r} \circ \circ \circ \circ \circ \\ \circ \circ \circ \circ \circ \\ \circ \circ \circ \circ \circ \\ \circ \circ \circ \circ \circ \\ \circ \circ \circ \circ \circ \end{array}$$

* ښوونکی زده کوونکي رهنمایي کوي چې عددی قصه ووايي .

(هلته د پنځه پنځه مالتو شپږ کتارونه دي او د هغو څخه ۶ مالتې لرې شوې دي)
او بیا به مساوات پیدا کوي او لیکي به یې لکه : $\square = 6 - 5 \times 7$

* زده کوونکي مساوات د ضرب او د جمع د سوالونو په طریقه حلوي چې لومړی د ضرب سوال $5 \times 7 = 30$ حل او وروسته ۶ ورڅخه تفریقوي .

- په توره تختة $24 = 6 - \square = 6 - 5 \times 7$ په همدې طریقه په بل سوال کار کول :

$$(\square = 8 - 5 \times 7) \quad \begin{array}{r} \circ \circ \circ \circ \circ \\ \circ \circ \circ \circ \circ \\ \circ \circ \circ \circ \circ \\ \circ \circ \circ \circ \circ \\ \circ \circ \circ \circ \circ \end{array}$$

- د ضرب او تفریق نور سوالونه حلول :

* ښوونکی یو څو نور سوالونه په توره تختة لیکي . زده کوونکي هغه په پټه خوله حلوي . په اخر کې ځوابونه سره مقایسه کوي .

$$\begin{aligned} &= 5 - 2 \times 9 \\ &= 8 - 1 \times 4 \\ &= 6 - 2 \times 7 \\ &= 2 - 1 \times 8 \end{aligned}$$

۴. په ټولگي کې په پټه خوله کار کول / کورنی کار:

۹ مخ د ① مشق د کینې خوا برخه

٢. تکرار :

- د کورنی کار کتنه او مقایسه (٩ مخ
د ① مشق د کینې خوا برخه)

٣. په عملي قدمونو کی تقسیم ته یوه کتنه:

- د کانو د یوه ډبرې ویشل د ٥ او ١٠ په گروپونو کی :

* دوه زده کوونکي مخې ته راځي چې د ٣ کانو

دوه ډبرې پر مېز باندې په ځکروپونو وېشي.

لومړی زده کوونکی د ٥ په ځکروپونو او دوهم

زده کوونکی د ١٠ په گروپونو کاني وېشي .

* کله چې دواړه زده کوونکي شمېر کوي او خپل د کانو

ډبرې وېشي نو ښوونکی به دوه ځلې ٣ کاني په

توره تخته رسموي . (لاندې وگورئ !)

* دواړه زده کوونکي خپل غلونه او د هغو نتيجه ټولگي ته تشرېح کوي.

* ښوونکی زده کوونکي دهيايي کوي چې د ٥ او ١٠ په

گروپونو د تقسیم عمل په توره تخته د رسم شویو کانو

په کومک سره تشرېح کړي . (لاندې وگورئ !)

* زده کوونکي خپلې عددي قصې وايي : " هلته ٣ کاني

دي ما هغه د ٥ يا ١٠ په گروپونو وېشل . ځواب

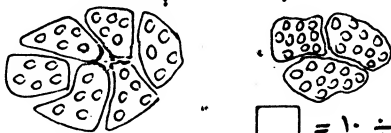
يې ٦ يا ٣ ځکروپه دي .

* ښوونکی زده کوونکي دهيايي کوي چې مساواتونه پيدا او يې ليکي

او هغه تشرېح کړي . " هلته ٣ کاني وي ما هغه د

٥ يا ١٠ په گروپونو وېشل چې ځواب ٦ يا ٣ گروپه

دي . " په اخر کې تخته داسې ښکاري :

$$\square = 5 \div 3$$

- د ١٠ مخ په ⑤ مشق کار کول :

د ⑤ مشق د (الف) برخې لوستل او حلول

زده کوونکي د ⑤ مشق د (ب) برخه په پټه خوله حلوي.

ځوابونه سره مقایسه کوي .

٤. په ټولگي کې په پټه خوله کار کول / کورنی کار :

١. مخ ① مشق (٢ لومړني مثالونه یوځای حلول)

١٠

① لاندې شکلونه ته وگورئ . د هر شکل مساوات پيدا او په دايرو کې يې صحيح شمېر وليکئ :

$$4 = 2 \div 8$$

$$2 = 5 \div 10$$

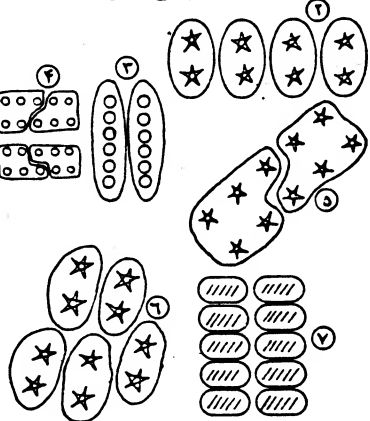
$$4 = 5 \div 20$$

$$5 = 2 \div 10$$

$$10 = 5 \div 50$$

$$2 = 6 \div 12$$

$$8 = 2 \div 16$$

② لاندې سوالونه حل کړئ :

— = 2 + 20	— = 10 + 10	— = 10 + 50
— = 10 + 30	— = 5 + 35	— = 10 + 70
— = 5 + 30	— = 2 + 14	— = 2 + 8
— = 10 + 20	— = 10 + 4	— = 2 + 16
— = 5 + 50	— = 5 + 15	— = 5 + 25
— = 5 + 40	— = 10 + 60	— = 5 + 45
— = 10 + 40	— = 5 + 20	— = 2 + 18

١٠ مخ - لومړی لوست
په عملي قدمونو کې په ٥, ٢ او ١٠ باندې
تقسیم ته یوه کتنه

درسي معاونات : ٦ کاني

١. ذهني روزنه :

- د درې رقمي عدد سره د دوو عددونو جمع :

$$= 7 + 40 + 36 = 9 + 50 + 12$$

$$= 12 + 60 + 24 = 5 + 60 + 17$$

$$= 18 + 20 + 48 = 7 + 30 + 18$$

$$= 70 + 70 + 59 = 2 + 70 + 25$$

- د درې رقمي عدد څخه د دوو عددونو تفریق :

$$= 5 - 30 - 42 = 7 - 30 - 15$$

$$= 1 - 40 - 22 = 3 - 20 - 20$$

$$= 2 - 70 - 48 = 9 - 50 - 25$$

$$= 8 - 60 - 35 = 6 - 40 - 38$$

۱۰ مخ - دوهم لوست

په ۲، ۵ او ۱۰ باندې د تقسیم مشق

۱. ذهني روزنه :

- ضرب او جمع په یوه سوال کې ، لکه :

$$= 2 + 5 \times 7 \quad = 4 + 2 \times 5$$

$$= 9 + 10 \times 9 \quad = 3 + 5 \times 3$$

$$= 6 + 2 \times 4 \quad = 10 + 10 \times 4$$

$$= 12 + 2 \times 10 \quad = 7 + 2 \times 7$$

- ضرب او تفریق په یوه سوال کې ، لکه :

$$= 6 - 5 \times 3 \quad = 4 - 2 \times 5$$

$$= 5 - 2 \times 6 \quad = 3 - 5 \times 4$$

$$= 4 - 5 \times 5 \quad = 8 - 10 \times 6$$

$$= 3 - 5 \times 9 \quad = 7 - 10 \times 8$$

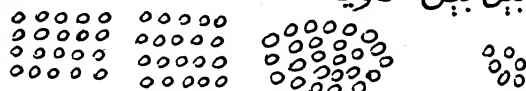
۲. تکرار :

- د کورني کار کتنه او مقایسه

- زده کوونکي به د تقسیم سوالونه په توره

تخته د رسم شویو حلقو په مرسته

بېل بېل حلوي .

$$\square = 10 \div \square \quad \square = 5 \div \square \quad \square = 2 \div \square$$

۳. په ۲، ۵ او ۱۰ باندې د تقسیم مشق :

- د تقسیم مثالونه حلول بیا د ځواب د ثابتولو

(میزان) دپاره په توره تخته حلې رسمول

او د مساوات مطابق یې په ګروپونو وېشل

* په توره تخته لکه د $14 \div 2 = \square$ حلول

او ترې لاندې د ۱۴ حلقو رسمول ، د

دو ګروپونو جوړول او پیدا کول چې هلته

۷ ګروپونه دي چې د مساوات د ځواب سره

مساوي (یو شان) دي .

* په همدې طریق ($15 \div 5 = \square$) سره کار کول

- په توره تخته بېل بېل په ۲، ۵ او ۱۰ باندې

د تقسیم د جدولونو جوړول *

* ښوونکي زده کوونکي رهنایي کوي چې په

قدمونو کې د تقسیم جدولونه جوړ کړي .

او ښوونکي یې پخپله په صفا توګه په توره

تخته لیکي .

$$1 = 10 \div 10 \quad 1 = 5 \div 5 \quad 1 = 2 \div 2$$

$$2 = 10 \div 5 \quad 2 = 5 \div 2.5 \quad 2 = 2 \div 1$$

$$3 = 10 \div 3.33 \quad 3 = 5 \div 1.66 \quad 3 = 2 \div 0.66$$

$$\vdots \quad \vdots \quad \vdots$$

$$10 = 10 \div 1 \quad 10 = 5 \div 0.5 \quad 10 = 2 \div 0.2$$

- د ۱۰ مخ د ۷ مشق لومړي ګروپ سوالونو

باندې کار کول

۴. په ټولګي کې په پټه خوله کار کول/کورني کار:

۱۰ مخ ۷ مشق دوهم او درېیم ګروپ

سوالونه

د دوهم فصل پېژندنه

عنوان : عددی شعاع

د کار د کتاب صفحې : د ۱۱ څخه ۱۵ پورې

د پېشنهاد شویو درسونو شمېر : ۶

موضوعات او مقاصد :

عددي شعاع د عددونو د ترتیب د ښودلو او مجسمولو دپاره بهترين امکانات راوړاندې کوي. کېدای شي ځنې ښوونکي لا تر اوسه ورسره بلد نه وي. هغوی باید د دې نوې موضوع څخه ونه وېرېږي. په درس کې د عددي شعاع د بامفهومه ښودنې دپاره پوره اشارې ورکړل شوې دي. کله چې ښوونکي د دې فصل سره کار کوي نو هغوی به پوه شي چې عددي شعاع د مخ په وړاندې او مخ په شا د شمېر کولو او د دوو بنيادي عملیو (جمع او تفریق) دپاره هم استعمالېدای شي.

په بل فصل کې به ضرب او تقسیم هم پر عددي شعاع مجسم (دلېدنې وړ) شي. دا به هم واضح شي چې عددي شعاع کومینو لویو عددونو دپاره په ښه توګه استعمالېدای شي.

عددي شعاع عملي قدمونو کې ښودل شوې ده: کله چې په هره فاصله قدم و هو نو قدمونه په غښته او شمېرل کېږي. دا د عددي شعاع دپاره یوه نمونه ده چې که قدمونه لږ وي او که غټ د عددونو ترتیب یو شان دی. د یوه موږک د قدمونو ښودنه دا ضرورت رامنځ ته کوي چې یوازې دهغه سالم قدم په نڅینه کړو، ځکه چې قدمونه یې ډېر واره دي او هر قدم یې نه شو په نڅینه کولی. نو ځکه موږ لویو عددونو د پیلو هم د عددي شعاع د استعمالولو امکانات وښودل.

زده کوونکي دا هم باید زده کړي چې د عددي شعاع یوه برخه هم استعمالولی شو چې هغه د هر ځای څخه شروع کېدای شي. مثلاً د ۱۳، مخ (۲) مشق، او خصوصاً د لویو عددونو دپاره مهم دی.

د دې فصل په پنځو صفحو کې ډېر مشقونه شامل دي چې باید په ډېر دقت سره اجرا شي. مخکې د دې نه چې د جمع او یا د تفریق سره

صحیح کار وشي، زده کوونکي باید قادر وي چې :
الف - غښته شویو ځایونو باندې په ورکړل شوي ترتیب صحیح عددونه ولیکي.

ب - پر عددي شعاع باندې عددونه پیدا کړي. د کتاب د مشقونو څخه علاوه باید عددي شعاع ګانې په توره تخته رسمې او ورباندې کار وشي. باید عددي شعاع او قدمونه په ډېر احتیاط سره رسم شي (مستقیموالی او د قدمونو مساویتوب) عددي شعاع به د دې پېژندنې څخه وروسته د کتاب په ډېرو مختلفو مشقونو کې استعمال شي.

دوہم فصل

عدد دي شعاع

① یو سړی . یو لوی ملک ، یو کوچنی ماشوم او یو مورنۍ په
خط باندې قدم وهي . د هغوی قدمونه په مینه او محبت
تړي لاندې لیکل شوي دي . د هغوی د قدمونو ترمنځ
فرق او توپیر شتون لري .

كله ځي مونږ په يوه خط پانډي د قديمون ښه شوي غايزه، په
عدمون سره وښير. دغه خط ته عدوي شجاع وي كيږي، افوا
همېشه د كښي خوا څخه خواته ته ځي. د ښير (ا) ښير (ا) ښير (ا)
پي عدوي شجاع په يوه لاره او كيږي خوا ته ځي.
په عدوي شجاع پانډي د يوه كوښښ قديمون د ښه كولو او د
ښو لاندې د تړلو عدمون د ليكلو دپاره ځای ته وي، تر
څنگه يوازې يوڅو ټاكلي دموډه ښير او فكر كوو چې
نورې ښې او عدود ته يې په منځ کې ځای لري.

۱۱ مخ - لومری لوست

په عملي ډول د عددی شعاع معرفي کول

۱. ذهني روزنه :

- د ۵، ۲ او ۱۰ په قدمونو شپږ کول : ښوونکي هر ځلې دوه لومړني او یو وروستی عدد په توره تخته لیکي، لکه :
۱۵، ۶، ۷	۳۲، ۱۲، ۱۰
۱۶، ۴، ۷	۵، ۳۲، ۳
۸۷، ۶، ۷۸، ۷۷	۷، ۲۵، ۲

۲. تکرار:

- د کورني کار کتنه / مقايسه (د ۱۰ مخ
د ۲۰ مشق، دوهم او درېم گروپ سوالونه)

۳. د عددی شعاع معرفي :

- عملي قدمونو سره په انگرېزي کار کول
 * ښوونکی زده کوونکي رهنمايي کوي چې بهر ووشي
 * ښوونکی د يوې غښته شوې کړنې تخنیک ترېلې درې مستقيم
 خطونه رسموي. (لاندې وگورئ!)
 * يو کوچنی زده کوونکی او خپله ښوونکې په بېل بېل خط قدم وهي
 اود هغوی قدمونه به د کافر او يا د لرگي د قوتو په واسطه
 نڅبنه کېږي او بيا شمېرل کېږي. (لاندې وگورئ!)
 * يو زده کوونکی د دوو گوتو په ذريعه د يوه خط په لېږد و قدمونه
 اخلي؛ نور زده کوونکي معلومي چې هر کوچنی قدم نڅبنه کول
 د کافر او يا د لرگي د قوتو په واسطه مشکل ده نو ځکه د هرو
 لسو قدمونو نڅنه وروسته نڅبنه پردي.

بنوونکی | ۱ ۴ ۳ | (دا کرینہی راہیہی)
 ماشوم | ۱ ۴ ۴ ۴ ۵ | سچی دق دموز لوہد والی
 ککوٹی | ۱ ۴ ۴ | لو تدار مختلف دی)

- * د دربارو کرښو مقایسه او پرې بحث کول
ښوونکي زده کوونکي رهنمايي کوي چې پیدا کړي:
په یوه کرښه کې د قدمونو اوږدوالی مساوي
خو د نورو کرښو څخه توپیر لري. لکه څنګه چې
شمېر کوو داسې د هرې کرښې قدمونو ته شمېره
ورکولی شو. (هېڅ یو عدد نه پاتې کېږي) کله چې
قدمونه ډېر کوچني وي نه شو کولی هر قدم په نښه
کړو نو ځکه د یوه ټاکلي شمېر قدمونو څخه وروسته
نښی ږدو.

* بہرہ تولکی تہ تلل

- د کتاب په ۶۱ مخ کار کول
 * زده کوونکي په پټه خوله رسمونه مطالعه کوي.
 * زده کوونکي رسمونه تشرېح او په انگرېزي د خپلو عملي کارونو
 سره مقایسه کوي.
 * د عددې شعاع په هکله د رسمونو لاندې متن لوستل
 پرې بحث کول او تشرېح کول يې

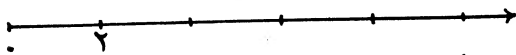
۴. پہ تولی کی دپتی خوبی کار / کورنی کار :

د «مخ د رسمونو تکمیلول

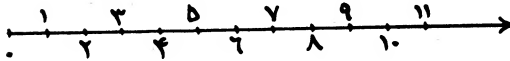
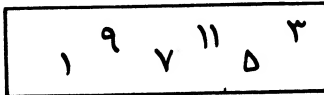
په مختلفو عددي شعاعوکې د قدمونو او عددونو پیدا کول

په یوه عددي شعاع باندې لومړۍ د جفت عددونو او بیا د طاق عددونو پیدا کول

ښوونکي په توره تخته یوه عددي شعاع رسموي او زده کوونکي نڅښه شوېو ځایونو دپاره صحیح عددونه پیدا کوي او لیکي.

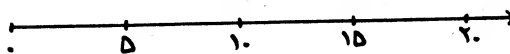

ښوونکي په یوه بکسه کې طاق عددونه ورکوي، زده کوونکي په عددي شعاع باندې دهغو ځایونو پیدا، په نڅښه او عددونه لیکي.

د ۵ په قدمونو پر یوه عددي شعاع باندې بحث کول

ښوونکي پر توره تخته عددي شعاع رسموي او د بحث دپاره د لاندینو سوالونو پوښتنه بېله بېله کوي.

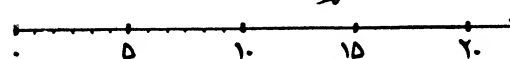

آیا تاسې په دې عددي شعاع باندې ټول قدمونه لیدلی شئ؟

د دوو نڅښه شویو ځایونو ترمنځ څو قدمونه دي؟

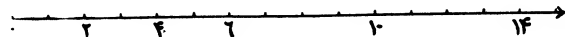
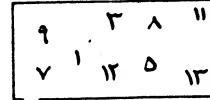
آیا د ټولو قدمونو د نه لیکلو دپاره کوم دلیل شته؟

ښوونکي د زده کوونکو څخه غواړي چې د عددونو د لیکلو څخه پرته ټول قدمونه په نڅښه کړي.

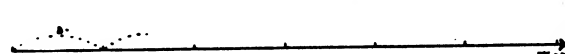
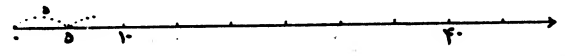
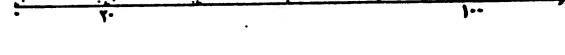
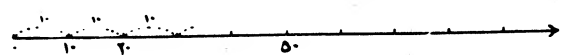

ښوونکي د عددي شعاع بېلابېلو ځایونو ته اشاره کوي؛ زده کوونکي باید عددونه پیدا او ووايي.

① د عددي شعاع د ښوولاندې غیب عددونه د لاندې چوکاټ شعاع وښیئ.

② د دوو ښوولاندې غیب عددونو ترمنځ د قدمونو تعداد پیدا او د ښوولاندې غیب عددونه ولیکئ.

عددي شعاع کولای شي مختلف عددونه او فاصلې وښيي. خو عددونه هېڅه په ترتیب سره بیرته پس راځي.

۱۲ مخ - لومړۍ لوست

په مختلفو عددي شعاعوکې د قدمونو او عددونو پیدا کول

۱. ذهني روزنه: په ۲ او ۵ باندې تقسیم

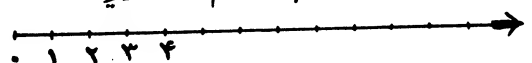
(د عددي دایرې استعمال)

۲. تکرار:

- د کورني کار کتنه او مقایسه

په توره تخته یوې عددي شعاع ته انکشاف ورکول

ښوونکي په توره تخته یو مستقیم افقي خط رسموي او زده کوونکي رهنایي کوي چې وڅخه عددي شعاع جوړه کړي. مثلاً: د داسې قدمونو جوړول چې اوږدوالی یې مساوي وي، شمېره ورکول، په آخر کې د تیر (غشي) غښه جوړول چې د دوام معنا ولري.

* ښوونکي عددونه وايي؛ زده کوونکي

- د ۱۱ پورې د ۱۱ په قدم مخ په وړاندې د ۱۱ مخ په شامېر کول
- په ۱۰ باندې تقسيم
- د ۱۲ مخ په ۲ مشق باندې کار کول (لومړنۍ دوه عددي شعاع گانې)

* د دوو نخښه شويو ځايونو په منځ کې

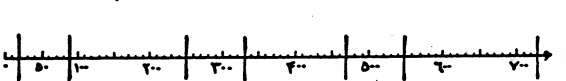
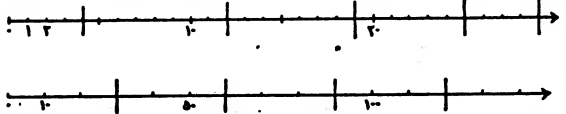
- د قدمونو د تعداد پيدا کول
- د غيبو عددونو ليکل

* په ټولگي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار:

د ۱۲ مخ ① مشق او د ⑦ مشق پاتې برخه

۱۳

① د لاندنيو عددي شعاعو د نښه شويو ځايونو لاندې مربوطه عددونه وليکئ

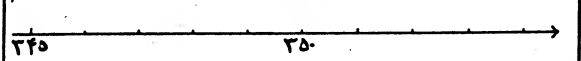
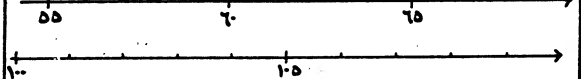
② د لاندنيو عددونو ځايونه په عددي شعاع باندې پيدا کړئ او داسې يې ( ) په نښه کړئ: ۱۶، ۲۳، ۲۵، ۳۲، ۸، ۱۱، ۳۵، ۴۰، ۱۵

اوس په پورتنۍ عددي شعاع باندې ټول ليکل شوي عددونه ولولئ.

لاندني عددونه په عددي شعاع باندې په نښه کړئ: ۸۰، ۱۳۵، ۹۵، ۱۱۰، ۴۰، ۱۵

اوس په پورتنۍ عددي شعاع باندې ټول ليکل شوي عددونه ولولئ.

③ د عددي شعاع د نښه شويو ځايونو لاندې ټول غيب عددونه وليکئ

کله څه هم عددي شعاع هر وخت د منځ څخه شروع کېږي خو موږن ځينې وخت د عددي شعاع يوازې يوه برخه ښيي چې د هر ځای (هر عدد) څخه شروع کېدای شي.

۱. ذهني روزنه:

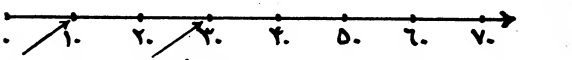
- د ۱۱ پورې د ۱۱ په قدم مخ په وړاندې د ۱۱ مخ په شامېر کول
- په ۱۰ باندې تقسيم

۲. تکرار:

- د کورنۍ کار مقايسه
- د دوو نخښه شويو ځايونو ترمنځ د قدمونو شمېر موندل

* ښوونکي په توره تخته يوه عددي شعاع رسموي او هر ځلې دوو نخښه شويو ځايونو ته اشاره کوي.

زده کوونکي د دغو ځايونو ترمنځ د قدمونو شمېر وايي.

لکه ۱۰ څخه ۳۰ پورې (زده کوونکي ځواب ورکوي: ۲۰)

لکه ۲۰ څخه ۶۰ پورې (زده کوونکي ځواب ورکوي: ۴۰)

* ښوونکي عددونه په ۱۰، ۲۰، ۳۰ او داسې نورو بدلوي او په همدې طريقه کار کوي.

* ښوونکي عددونه په ۵، ۱۰، ۱۵ او داسې نورو بدلوي او په همدې طريقه کار کوي.

۳. په مختلفو عددي شعاعو باندې د عددونو

د ځايونو د موندلو تمرين

- د ۱۳ مخ په ① او ⑦ مشقونو باندې کار کول

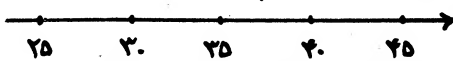
[څومره چې ممکنه وي زده کوونکي بايد خپله کار وکړي.]

۴. کورنۍ کار نشته

۱۳ مخ - لومړۍ لوست

په مختلفو عددي شعاعو باندې د عددونو د ځايونو د موندلو تمرين

ښوونکي لکه څنگه چې لاندې ښودل شوي دي د هغې يوه برخه پاکوي .

ښوونکي بحث رهنمايي کوي ،

زده کوونکي پيدا کوي چې :

دا هماغه عددي شعاع ده ،

د عددي شعاع قدمونه هماغه دي ،

هماغه خوا راښيي ،

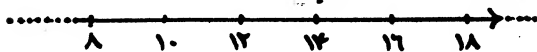
د شروع نقطه يې هغه نه ده ، يعنې

صفر (۰) نه ده بلکې ۲۵ ده .

- ښوونکي د دور په قدمونو يوه بله عددي

شعاع رسموي چې شروع يې د ۸ څخه

وي ، لکه داسې :

- زده کوونکي پيدا کوي چې :

دا عددي شعاع د صفر (۰) څخه شروع نه ده .

دا قدمونه په دوه دوه کې دي .

هغوی په اسانۍ سره کولی شي دا عددي

شعاع دواړو خواوو ته اوږده کړي .

عددي شعاع ته په دوه دوه قدمه کې د ۸

څخه تر صفر (۰) پورې او د ۱۸ څخه پورته

ادامه ورکول

- د ۱۳ مخ په (۳) مشق کار کول

د تمرين لاندې متن لوستل

په لومړۍ عددي شعاع کار کول :

د قدمونو پيدا کول او نخښه شپږ ځايونو

کې د عددونو ليکل

ښوونکي دريمه عددي شعاع پر توره

تخته رسموي .

زده کوونکي قدمونه پيدا کوي او

عددونه په توره تخته ليکي .

۴. په ټولگي کې په پټه خوله کار کول / کورني کار

د ۱۳ مخ د (۵) مشق تکميلول

۱۳ مخ - دوهم لوست

د عددي شعاع د برخو معرفي کول چې د

صفر (۰) څخه شروع شوي نه وي .

۱. ذهني روزنه :

- د يوبزو ، لسيزو او سليزونو پيدا کول

* ښوونکي په توره تخته يو عدد ليکي ، لکه : ۴۰۷ .

زده کوونکي پيدا کوي او وايي چې :

۷ يوبزه ، ۰ لسيزه او ۴ سليزه

* په همدې ترتيب نورو عددونو سره

کار کول ، لکه : ۲۵۹ ، ۲۱ ، ۷۰۰ ، ۵

۸۰ ، ۹۰۱ او داسې نور .

- د پوره سليزونو جمع او تفريق

لکه : $500 + 200 =$

$700 - 300 =$

او داسې نور .

۲. تکرار :

- په يوه عددي شعاع باندې د عددونو موندل

او نخښه کول

* ښوونکي په توره تخته يوه عددي شعاع رسموي

لکه :

* ښوونکي عددونه وايي ، زده کوونکي

د هغو ځايونو پيدا کوي ، په نخښه

کوي او ليکي يې .

لکه (۳ رسم وگورئ) . نور عددونه لکه ۹

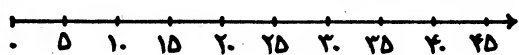
۷ ، ۲۲ ، ۱۴ ، ۱۱ ، ۲۰ او داسې نور .

۲. د عددي شعاع د برخو معرفي کول چې

د صفر (۰) څخه شروع شوي نه وي .

- ښوونکي په توره تخته يوه عددي شعاع

رسموي ، لکه :

* زده کوونکي غيب عددونه پيدا کوي

مساوات وايي او عددونه د مربع په خالي خانو کې ليکي، لکه :

$$21 = 6 + 11 + 4$$

$$21 = 8 + 9 + 4$$

او داسې نور .

نورې عددې مربع کاني دا دي :

(۱۸)

۹		۴
۸		۳

(۱۵)

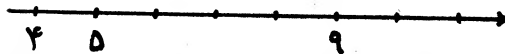
		۷
	۵	۰
۳		

(۲۴)

۵		
	۸	
۹	۴	

۲. تکرار : د عددې شعاعود برخو سره کار کول

- ښوونکي د یوې عددې شعاع یوه برخه پر توره تخته رسموي، لکه :

* زده کوونکي د نخښه شویو ځایونو غيب عددونه پيدا او ليکي .

* ښوونکي د عددې شعاع ټول عددونه پاکوي او د هغو پر ځای نورې عددونه ليکي، لکه :

الف - ۱۱، ۰، ۰، ۰، ۰، ۰، ۰، ۰، ۵۰، ۴۰

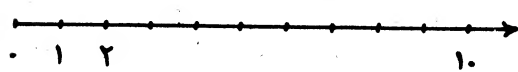
ب - ۳۲، ۰، ۰، ۰، ۰، ۰، ۰، ۰، ۲۶، ۲۵

زده کوونکي د نخښه شویو ځایونو غيب عددونه پيدا او ليکي .

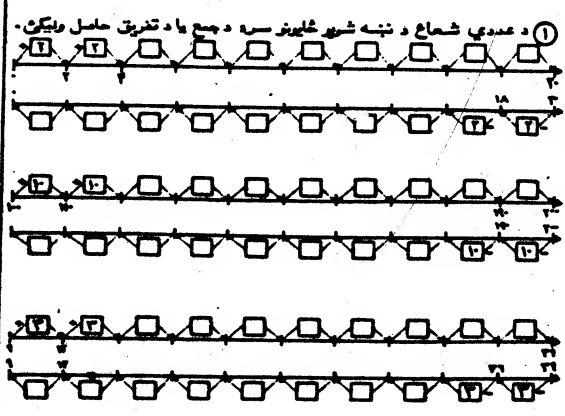
۳. عددې شعاع باندې په مساوي قدمونو

کې دوامداره جمع او تفریق

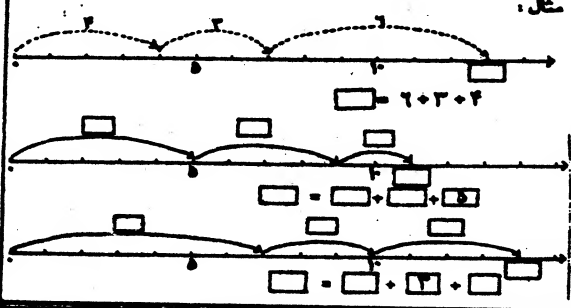
- ښوونکي لاندې عددې شعاع په توره تخته رسموي .

۱۴

۵. په عددې شعاع باندې جمع کول .

۱۴ مخ - لومړي لوست

عددې شعاع باندې په مساوي قدمونو کې دوامداره جمع او تفریق

۱. ذهني روزنه :

- عددې مربع کانسو سره کار کول - عددې لوبه
* ښوونکي یوه عددې مربع (لاندې وگورئ) په توره تخته رسموي او کار تشرېح کوي چې په کتار کې د درېوو عددونو جمع په افقي، عمودي او قطري ډول باید همېشه یو خوب ورکړي کوم چې په دایره کې ښودل شوی دی

(۲۱)

۴	۱۱	
۹	۷	

- x عنوان همپشه د درس هدف راښيي .
- xx درسي معاونات يوازې هغه وخت ذکر شوي دي چې د درسي کتاب او تورې تختې څخه پرته نور مواد ولکه تيرې ، لکي او داسې نورو ته ضرورت وي .
- xxx د درسي کتاب د مختلفو مخونو د ضرورت له مخې کېدې شي ۱، ۲ او يا ۳ درسونه يو مخ پورې مربوط وي ، د يوه نور خط څخه تر بله پورې همپشه يوه درسي ځاګه وي چې په عمومي ډول بايد په يوه ساعت کې تدريس شي .

II. ورپسې مخونه :

د نورو اکثرو مخونو دپاره د ښوونکي اشارې په غبرګو مخونو کې داسې ترتيب شوي دي :

د دوهم درس دوام	د درسي کتاب د مخ کوچنی چاپ
x	
د لومړي درس عنوان	د ښوونکو د يادداشتونو دپاره ځای
لومړۍ درسي ځاګه	
(د کينډۍ خوا مخ)	

د لومړي درس دوام	د درسي کتاب د مخ کوچنی چاپ
	د لومړي درس عنوان
د دوهم درس عنوان	لومړۍ درسي ځاګه
د درسي معاونات	
	(د ښۍ خوا مخ)

x کېدې شي ۱، ۲ او يا ۳ درسونه د زده کوونکو د درسي کتاب يوه مخ پورې مربوط وي .

د دې دپاره چې ښوونکي د نوي فصل ، د موضوعاتو (عنوانونو) ، سوالونو ، اندازې (حجم) او ضروري موادو سره اشنا شي ، دهغه څخه هيله کېږي چې دا پېژندنه په دقت سره مطالعه کړي او د درسي کتاب د فصل مخونه د هغه د تدريس د شروع کولو څخه مخکې ولولي .
د دې درسي ځاګه په ټاکنه او ليکنه کې ډېرې نظريې او طرحې شاملې دي چې کولی شي د ښوونکي بار د هغه په ورځني پلان جوړونه او تدريسي پاملرنه کې سپک کړي .
توجه شوې ده چې د نصاب او د تعليمي پروګرام ټول ضروريات چې اساسي ټکي يې د افغاني او يا د کمشنري د پخواني کتاب څخه اخيستل شوي وو په کافي ډول شامل شي . دا په دې معنی چې کله لارښود تعقيبېږي نو ښوونکي به مهم قدمونه نه هېروي او په ورځني تياري کې کولی شي په موضوع او د تدريس په پېشنهاد شويو طريقو هغه چې ماشوم فعالوي تمرکز وکړي .
د يو څه مودې څخه وروسته ښوونکي د ژبې ، تکنیکي اصطلاحاتو او درسي ځاګو د جوړښت سره

* د مختلفو عددونو سره د پوره سلیزو جمع او تفریق، لکه :

$$\begin{array}{rcl} & = 500 + 137 & = 100 - 836 \\ & = 300 + 244 & = 900 - 984 \\ & = 200 + 625 & = 400 - 756 \\ & = 100 + 899 & = 200 - 353 \end{array}$$

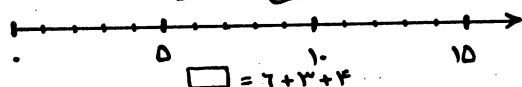
او داسې نور.   او داسې نور.

۲. تکرار:

* د کورني کارکنه او مقایسه (۱۴ مخ ① مشق وروستی عددی شعاع)

۳. عددی شعاع باندې جمع او تفریق

* عددی شعاع باندې جمع :
ښوونکي د جمع یو سوال (۱۴ مخ ⑦ مشق ته وچکوری!) په توره تخته لیکي او دپاسه یې یوه عددی شعاع رسموي.

* ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې د جمع سوال لکه څنګه چې په درسي کتاب کې ښودل شوی دی په عددی شعاع باندې وښيي او حل کړي.
زده کوونکي د ⑦ مشق پاتې سوالونه د خپل ملګري سره حلوي او ځوابونه سره مقایسه کوي.

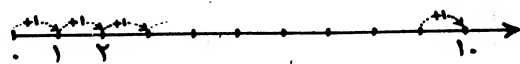
* عددی شعاع باندې تفریق :
په همدې توګه د ۱۵ مخ په ① مشق کار کول : لومړی ۱۱-۳-۲ = □ د مثال په توګه په توره تخته او پاتې د ملګريو سره حلوي.

۴. د پټې خولې کار / کورنی کار :

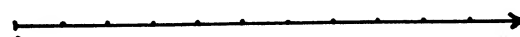
۱۵ مخ ⑦ مشق

* ښوونکي پوښتنه کوي چې څه باید وکړو ترڅو د یوې نقطې څخه بلې ته ورسېږو. زده کوونکي پیدا کوي او وایي چې باید یو جمع (+۱) کړو.

* ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې عددی شعاع لکه څنګه چې لاندې ښودل شوې ده تکمیل کړي او د هر جمع یو (+۱) حاصل په عددی شعاع باندې پیدا کړي.

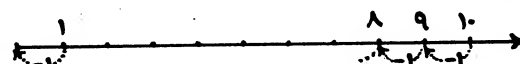

* ښوونکي یو ځل بیا همدغه عددی شعاع ددغه بلې عددی شعاع لاندې رسموي.

* ښوونکي د زده کوونکو څخه پوښتنه کوي چې څنګه عدد ۹ ته رسېدلی شو. زده کوونکي پیدا کوي چې باید یو منفي (-۱) شي.

* ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې د یو په منفي (-۱) کولو سره عددی شعاع د ۱۰ څخه تر صفرو (۰) پورې تکمیل کړي.

- زده کوونکي په چوپټیا (خپل ملګري سره) په ۱۴ مخ ① مشق (لومړنیو دوو مشقونو) باندې کار کوي. کومک کول/اصلاحي کتنه :
په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنی کار :

۱۴ مخ ① مشق، وروستی عددی شعاع

۱۴ مخ - دوهم لوست
عددی شعاع باندې جمع او تفریق

۱. ذهني روزنه :

- د عددی مربع کالو سره کار کول

۲۴	۵		
		۸	
	۹	۴	

۳۶	۱۸		۶
		۱۲	
	۱۸		

د دریم فصل پیژندنه :

عنوان : ضرب او تقسیم

د کار د کتاب مخونه : د ۱۶ مخه ۳۴ پورې

د پېشنهاد شويو درسونو شمېر : ۳۸

موضوعات او مقاصد :

په دې فصل کې د ضرب او تقسیم پاتې ځانې [د ۳
۴، ۵، ۶، ۷ او ۸] معرفي شوي دي .

په ټولو خانو پوره پوهېدل د ضرب او تقسیم د
لیکلي شکل دپاره یو لازمي شرط دی.

له دې کبله د خانو سره ډېر مشق کول، د درسي کتاب د ورکړل شويو مشقونو سر پرته د ذهني روزنې غوښتنه هم ده.

د یو (۱) او صفر (۰) سره ضرب او تقسیم هم باید په یوڅو مشقونو کې زده شي .

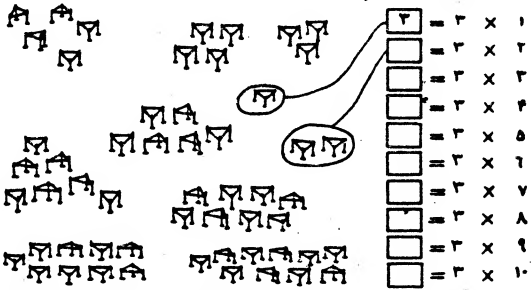
له دې کبله چې د ضرب او تقسیم ځانې له پوهېدو څخه پرته په میخانیکي ډول زده شي نو ټولې ځانې د فعالیتونو او عملي قدمونو په واسطه لکه د کابو، پانو، لښتو، کوټو زده کوونکو، عددی شعاعو او داسې نورو په استعمالولو سره معرفي شوي دي. په دې طریقه به زده کوونکي په رښتیا سره د ضرب او تقسیم په معنی پوه شي.

په دې فصل کې د تقسیم انجام شوې دوه
مختلفې طریقې په عملي توګه معرفي شوې
دي. (مثلاً د ۲۰ مخ ۱ او ۲ درسونه وګورئ)
په ترتیب سره ښودل شوي چې د تقسیم
یو شان مساواتونه کولی شي دوه مختلفې
عملي ولري.

۱۷

دریم فصل ضرب او تقسیم

① ساواتونه د نغږيو د مربوط گروپونو سره وصل او د نغږيو د پښو په شمېرلو سره يې حل کړي.

② د مساواتونو مطابق په مربوطه تعداد بکسونو کې درې درې حلقې رسمي او مساواتونه حل کړئ .

[illegible]

۱۶ مخ - لومړی لوست

د ۳ د ضرب خانې سره کار کول

درسي معاونات : دپنسل په اندازه ۳۰ لښتې

۱. ذهني روزنه :

- بنوونکی ۳ سیورقمی عددرونه په توره تخته لیکي
لکه ۷، ۶، ۲

زده کوونکي د رقمونو د ځايونو په بدلولو سره
۳ رقمي عددونه وړاي او په توره تخته يې ليکي که
۷۶۲، ۷۲۶، ۶۷۲، ۶۲۷، ۲۶۷، ۲۷۶

زده کوونکي عددونه دکوچني څخه لوی ته ترتیبوي
د ۳ په قدم مخ په وړاندې اومخ په شا شمېر
کول

५. . . . . , ७, ३

•, • • • •, ۲۷, ۳.

۲. تکرار:

د کورني کار (۱۵ مخ ۲ مشق) کتنه او مقایسه

۳. د ۳ د ضرب ځاني سره کار کول

- ښوونکي د صنف مخکې ۲. لښتې په ۱۰ زده کوونکو په مساوي ډول وېشي .
- * ښوونکي مساواتونه په توره غځته لیکي
لکه $3 \times 4 =$
- ۴ زده کوونکي خپلې لښتې ښيي او نورې شمېرې لکه $3 + 3 + 3 + 3 =$
- بیا ځوابونه پيدا او لیکي .
- * نورو مساواتونو سره کار ته دوام ورکول
- ښوونکي د ۳ کانونو ګروپونه په توره تخته رسمي زده کوونکي صحیح مساواتونه لیکي او ځوابونه یې معلوموي لکه :

$$\begin{array}{ccccccc} \circ \circ & \circ \circ & \circ \circ & \circ \circ & \circ \circ & \circ \circ & \circ \circ \\ \square = 3 \times 2 & \square = 3 \times 5 & \text{اوداسې نور} \end{array}$$

- د ۱۶ مخ په ① مشق کار کول
- * په شریکه په کار بحث کول
- * زده کوونکو د رسمونو او تهیه شویو مساواتونو مطابق د ۳ د ضرب ځاني تکمیلوي .
- * د ځوابونو کتنه ، مقایسه او اصلاح
- * خوځلې د ۳ د ضرب د ځاني لوستل
- * د ۳ د ضرب د ځاني زیاني مشق

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورني کار:

۱۶ مخ ② مشق

* د يوه عدد په تفریقولو سره دوام ورکول لکه: ۵ - یا ۱۰ -

٢. تکرار:

- بنوونکي د ۳ د ضرب خانې څخه یو سوال په توره نخته لیکي لکه 3×5

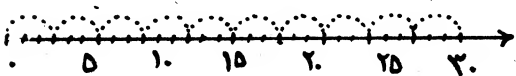
* زده کوونکي مربوط تعداد د ۳ کانونو ګروپونه رسموي لکه $\square = 3 \times 5$

* زده کوونکي د ۳ په ګروپونو کې د کانونو تعداد شپږ او خالي خانه ډکوي.

* د نورو مساواتونو سره کار ته دوام ورکول لکه $\square = 3 \times 9$ $\square = 3 \times 3$ $\square = 3 \times 7$ او داسې نور

٣. د ۳ سره ضرب، د عددي شعاع استعمال

- بنوونکي یوه عددي شعاع په توره نخته داسې رسموي

* په عددي شعاع بحث کول، زده کوونکي پیدا کوي چې د نقطو خطونه د ۳ قدمونه راښيي.

* بنوونکي یوه ټاکلي ځای ته اشاره کوي لکه ۱۸، زده کوونکي د ۳ د قدمونو تعداد او ځواب پیدا کوي چې هغه

د ۳ د قدمونه $\square = 18$ دی.

* په همدې طریقه کار ته دوام ورکول چې زده کوونکي عددونو ته پر عددي شعاع باندې اشاره وکړي

(۳ یا ۴ سوالونه)

* بنوونکي مساواتونه په توره نخته لیکي لکه

$$\square = 3 \times 7$$

زده کوونکي د قدمونو په شمېرلو سره هغه پر عددي شعاع باندې ښيي

ځواب یې وایي او خالي خانې ډکوي.

* د ۳ یا ۴ نورو مساواتونو سره کار ته دوام ورکول

۱۷

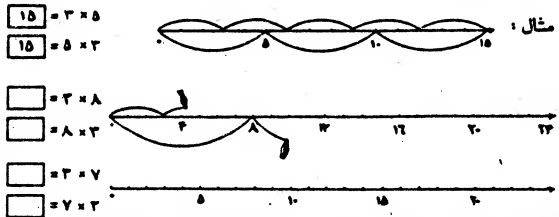
① لاندې مساواتونه د عددي شعاع په مرسته تکمیل کړئ.

3×1	3×2	3×3	3×4	3×5	3×6	3×7	3×8	3×9	3×10
$\square = 3 \times 8$	$30 = 3 \times \square$	$3 = 3 \times \square$	$9 = 3 \times \square$	$21 = 3 \times \square$	$6 = 3 \times \square$	$12 = 3 \times \square$	$\square = 3 \times 7$	$24 = 3 \times \square$	$\square = 3 \times 10$
$15 = 3 \times \square$	$18 = 3 \times \square$	$\square = 3 \times 1$	$\square = 3 \times 2$	$\square = 3 \times 3$	$\square = 3 \times 4$	$\square = 3 \times 5$	$\square = 3 \times 6$	$\square = 3 \times 7$	$\square = 3 \times 8$

② په حرکت کړي د الوتکو ګروپونه په شمېرلو سره مساواتونه پیدا او حل کړئ.

3×1	3×2	3×3	3×4	3×5	3×6	3×7	3×8	3×9
$\square = 3 \times \square$	$\square = 3 \times \square$	$\square = 3 \times \square$	$\square = 3 \times \square$	$\square = 3 \times \square$	$\square = 3 \times \square$	$\square = 3 \times \square$	$\square = 3 \times \square$	$\square = 3 \times \square$

④ سوالونه په عددي شعاع باندې د مثال په شان وښيي، ځوابونه یې په بکسونو کې ولیکئ او سره مقایسه یې کړئ.

۱۷ مخ - لومړۍ لوست

د ۳ سره ضرب، د عددي شعاع استعمال

۱. ذهني روزنه:

- ضرب سره جمع یا تفریق

* بنوونکي په توره نخته لیکي لکه:

$$\square = 6 + 5 \times 7$$

بنوونکي د ترتیب څخه پرته یوه عدد ته اشاره کوي لکه ۷

* زده کوونکي په پټه خوله محاسبه کوي او ځواب وایي لکه $\square = 6 + 5 \times 7$

* د یوه نوي عدد په جمع کولو سره دوام ورکول لکه: ۸ +

- د ۱۷ مخ په ① مشق کار کول

(لومړۍ برخه)

* پر عددي شعاع د ۳ د قدمونو دپاره عددونه لیکل

* په انفرادي توګه د لومړۍ برخې حلول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار :

د ۱۷ مخ د ① مشق دوهمه او دریمه برخه

۱۷ مخ - دوهم لوست

د ۳ د ضرب خانې سره مختلف مشقونه

۱. ذهني روزنه :

* ښوونکي داسې یو عدد چې د ضرب د یوه یا زیاتو سوالونو ځواب وي په چوکاټ کې په توره تخته لیکي ، لکه : $\boxed{6}$

زده کوونکي د ضرب مربوط سوالونه پیدا کوي

او وایي ، لکه : $6 = 2 \times 3$

$6 = 3 \times 2$

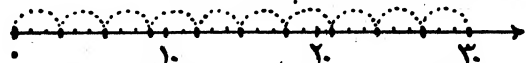
* په چوکاټ کې یو پر بل پسې د نورو عددونو لیکل ، لکه : ۴۰ ، ۸ ، ۱۸ ، ۱۴ ، ۲۵ ، ۱۰ ، ۲۰ ، ۵۰ ، ۱۶ ، ۱۲ ، ۳۰

زده کوونکي د ضرب مربوط سوالونه وایي .

۲. تکرار او تقویت :

- ښوونکي لاندنۍ عددي شعاع د تختې

په منځنۍ برخه کې رسموي :

* ښوونکي د عددي شعاع لاندې لیکي :

$$\boxed{} = 3 \times \boxed{}$$

او پر عددي شعاع باندې یوه عدد ته لکه ۱۲ اشاره کوي

* زده کوونکي د صفر څخه تر ۱۲ پورې د ۳ د قدمونو تعداد شمېري ، مساوات داسې وایي $\boxed{12} = 3 \times \boxed{4}$ او خالي خانې کوي

* ښوونکي ۴ او ۱۷ د چوکاټونو څخه پاکوي او په

همدې طریقه د نورو عددونو سره کار ته دوام

ورکوي ، لکه : ۲۱ ، ۱۵ ، ۲۴ ، ۹ ، ۱۸ ، ۲۷

- د کورنۍ کار کتنه او مقایسه

۳. د ۳ د ضرب خانې سره مختلف مشقونه

- د ۱۷ مخ په ⑤ مشق کار کول

* زده کوونکي مشق مطالعه او هغه تشرېح کوي

* زده کوونکي په آرامۍ سره (انفرادي) کار کوي او

سوالونه حلوي .

* مقایسه او اصلاح کول

- په همدې طریقه د ۱۷ مخ په ③ مشق کار کول

۴. کورنۍ کار : د ۳ د ضرب

د خانې یادول

۱۷ مخ - دریم لوست

د ضرب سوالونه چې ځوابونه یې سره مساوي

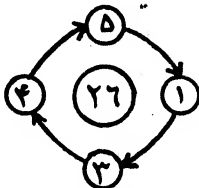
وي پر عددي شعاع باندې ښودل

(د ضرب تبادلي خاصیت)

۱. ذهني روزنه :

- د جمع مشقونه

* ښوونکي پر توره تخته لیکي :

زده کوونکي عددونه چې غشي یې تعقیبوي یو پر بل پسې په

شفاهي ډول ترهغه باید جمع کړي ترڅو منځنۍ عدد

ته ورسېږي ، لکه : $7 = 1 + 5$

$9 = 3 + 6$

$\boxed{} = 4 + 9$

$\boxed{} = \text{اوداسې نور}$

* زده کوونکي د عددي شعاع د پاسنيو او لاندينو مختلفو قدمونو دپاره مساواتونه پيدا کوي:

$$15 = 3 \times 5$$

$$15 = 5 \times 3$$

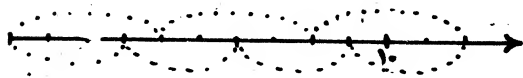
* زده کوونکي دواړو مساواتونه سره مقايسه کوي او پيدا کوي چې څه فرق او څه ورته والی سره لري.

* ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې هڅه وکړي:

کله چې د ضرب په يوه سوال کې د عددونو ځايونو ته تغير ورکړو ځواب يې يو ډول دی.

- په همدې طريقه په لاندي عددي شعاع کار کول

$$\square \times \square = \square$$

$$\square \times \square = \square$$

- د ۱۷ مخ په ۴ مشق کار کول

* زده کوونکي مثال مطالعه او هغه تشرېح کوي.

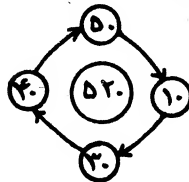
* زده کوونکي د خپل انديوال سره کار کوي، د مساواتو په اساس قدمونه رسموي او مساواتونه حلوي.

* تشرېح، مقايسه او د ځوابونو اصلاح کول

۴. کورنۍ کار:

د ۳ د ضرب ځانې زده کړې ته دوام ورکول

ښوونکي ټول عددونه پاکوي او په همدې شکل سره نوي عددونه ليکي، لکه:

۲. تکرار: - د کورنۍ کار کتنه او مقايسه

- د صفر (۰) څخه تر ۳۰ پورې د ۳ په قدم

مخ په وړاندې او مخ په شا شمېر کول

- ښوونکي د ۳ د ضرب ځانې څخه ځينې سوالونه

په توره څخه ليکي، زده کوونکي يې په انفرادي توگه حلوي، لکه:

$$12 = 3 \times \square \quad \square = 3 \times 9 \quad \square = 3 \times 5$$

$$3 \times 7 = \square \quad 24 = \square \times 3 \quad 21 = 3 \times \square$$

$$30 = 3 \times \square \quad 18 = \square \times 3 \quad 9 = \square \times \square$$

۳. د ضرب سوالونه چې ځوابونه يې سره

مساوي وي پر عددي شعاع باندې ښودل

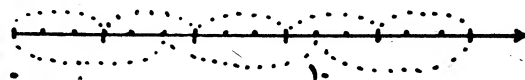
ښوونکي لاندينه عددي شعاع د تختې په منځه

برخه کې رسموي (د زده کوونکو کتابونه تړلي وي) او

د مساواتونو دپاره بکسونه لکه څنگه چې ښودل

شوي دي رسموي.

$$\square \times \square = \square$$

$$\square \times \square = \square$$

* زده کوونکي په عددي شعاع د قدمونو په مختلفو

اندازو بحث کوي او پيدا کوي چې د پيل او

پای نقطه يې يوه ده، خود قدمونو اندازې او

تعداد يې سره فرق لري. (۵ د ۳ قدمونه او

۳ د ۵ قدمونه)

* زده کوونکي د هر قدم دپاره پر عددي شعاع

عددونه ليکي.

٢. تکرار :

د کورني کار تکرار او مقایسه

٣. د ٤ د ضرب د ځاني تکمیلول :

- د ١٨ مخ په ① مشق کار کول
- * په تصویرونو بحث کول او د نورو حیواناتو نومونه اخیستل چې ٤ پښې ولري
- * همېشه د ٤ په جمع کولو سره په هر کار کې د پښو د تعداد د لیکلو د کار معلومول
- * د خالي خانو د ډکولو دپاره ملګري سره کار کول (د ممکنو اصلاحاتو د کېدو دپاره د پښل استعمال)

- * په توره تخنه باندې په قدمونو کې د ٤ د ضرب ځاني په لیکلو سره د ځوابونو مقایسه کول (یو زده کوونکی او یو مساوات)

$$4 = 4 \times 1$$

$$8 = 4 \times 2$$

$$12 = 4 \times 3 \text{ او داسې نور}$$

- * ښوونکي د ٤ د ضرب ځاني تخنه په غیر منظم ډول د سوالونو پوښتنه کوي. بېل بېل زده کوونکي ځواب وايي.

- د ١٨ مخ په ⑦ مشق کار کول
- * زده کوونکي عددي شعاع مطالعه کوي او د ٤ ښودل شویو قدمونو ته شمېره ورکوي.
- * ښوونکي د ٤ د ضرب د ځاني یو عدد وايي مثلاً ٢٠، زده کوونکي د ٤ د قدمونو تعداد شمېري [هغه ٥ قدمه دی] او مساوات وايي، لکه :

$$20 = 4 \times 5$$

- * نورو عددونو سره کار ته دوام ورکول

٤. په ټولګي کې د پټې خولې کار :

د ١٨ مخ د ② او ③ مشق ټول مساواتونه حلول

١٨

① د غواګانو پښې وشمېری او مساواتونه حل کړی.

$$4 = 4 \times 1$$

$$8 = 4 \times 2$$

$$12 = 4 \times 3$$

$$16 = 4 \times 4$$

$$20 = 4 \times 5$$

$$24 = 4 \times 6$$

$$28 = 4 \times 7$$

$$32 = 4 \times 8$$

$$36 = 4 \times 9$$

$$40 = 4 \times 10$$

⑦ د عددي شعاع په مرسته مساواتونه تکمیل کړی.

$4 = 4 \times 5$	$28 = 4 \times \square$	$20 = 4 \times 10$
$28 = 4 \times \square$	$20 = 4 \times \square$	$\square = 4 \times 6$
$36 = 4 \times \square$	$24 = 4 \times \square$	$\square = 4 \times 2$
$\square = 4 \times 1$	$12 = 4 \times \square$	$\square = 4 \times 3$

⑤ لاندینو ځوابونو دپاره د ضرب سوالونه جوړ او خپلو کتابچو کې یې ولیکئ. لکه : $16 = 4 \times \square$

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
١٢	٢٨	٢٤	٢٢	٨	٤	٢٠	١٦	١٢	٨

١٨ مخ - لومړی لوست

د ٤ د ضرب د ځاني تکمیلول

١. ذهني روزنه :

جمع او تفریق، د سلو تخنه انتقال (اوسنل) لکه :

$$= 4 + 197 \quad = 7 + 595$$

$$= 8 + 395 \quad = 5 + 98$$

$$= 7 + 497 \quad = 8 + 99$$

$$= 8 + 393 \quad = 9 + 297$$

$$= 4 - 2.3 \quad = 7 - 1.5$$

$$= 6 - 5.4 \quad = 4 - 1.2$$

$$= 7 - 6.5 \quad = 9 - 1.7$$

$$= 5 - 9.3 \quad = 8 - 1.3$$

- په همدې طريقه لاندنيو عددونو سره کار کول

$$\square = 10 \times \begin{pmatrix} 11 & 3 \\ 7 & 9 \\ 10 & 8 \end{pmatrix}$$

٢. تکرار :

- د صفرو (٠) څخه ٤ پورې د ٤ په قدم

مخ په وړاندې او مخ په شا شمېر کول

- د ١٨ مخ ٧ او ٧ مشقونو سره کار کول

* ښوونکي د ٤ د ضرب ځانې څخه یو عدد په

توره تخته لیکي لکه ٢٨ ، زده کوونکي په

عددي شعاع د ٤ قدمونه شمېري او مساوات

وایي لکه .

$$7 \times 4 = 28 \quad \text{او یا} \quad 4 \times 7 = 28$$

* د ٤ د ضرب ځانې نورو عددونو سره کار ته

دوام ورکول

- کورني کارونه مقایسه کول : ١٨ مخ ٧ او ٧ مشقونه

٣. د ضرب سوالونو دپاره چې ځواب یې یوشان

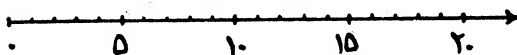
وي د عددي شعاع استعمال

- ښوونکي لاندني عددي شعاع د تورې تختې

په وسط (منځنۍ برخه) کې رسمي او مساواتونه

لکه څنګه چې لاندې ښودل شوي دي لیکي .

$$\square = 4 \times 5$$

$$\square = 5 \times 4$$

* زده کوونکي مساواتونو دپاره د عددي شعاع

په مربوطه اړخونو کې قدمونه رسموي .

* زده کوونکي مساواتونه ، پر عددي شعاع

قدمونه او ځوابونه سره مقایسه کوي .

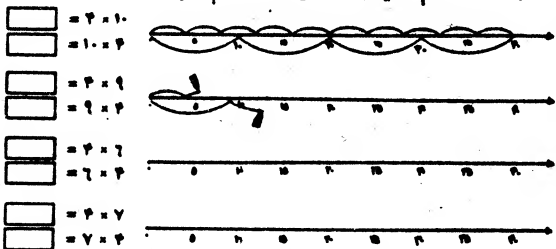
ښوونکي زده کوونکي رهنمایي

کوي چې پیدا کړي :

کله چې په ضرب کې عددونه بدل کړو نو ځواب
یې هماغه (یوشان) دی .

١٩

① سوالونه په عددي شعاع باندې د مثال په شان وښيي ، ځوابونه
په بکسونو کې ولیکئ او سره مقایسه یې کړئ .

② لاندې سوالونه د مثالونو په شان حل کړئ .

$$\begin{aligned} \square - 2 &= 3 & 3 - 2 &= 1 & 7 - 2 &= 5 & \square - 2 &= 5 & 5 - 2 &= 3 & 7 - 2 &= 5 \\ \square - 2 &= \square & 2 - 2 &= 0 & 8 - 2 &= 6 & \square - 2 &= \square & 2 - 2 &= 0 & 7 - 2 &= 5 \\ \square - 2 &= \square & 2 - 2 &= 0 & 9 - 2 &= 7 & \square - 2 &= \square & 2 - 2 &= 0 & 7 - 2 &= 5 \\ \square - 2 &= \square & 2 - 2 &= 0 & 10 - 2 &= 8 & \square - 2 &= \square & 2 - 2 &= 0 & 7 - 2 &= 5 \end{aligned}$$

③ د ضرب سوالونه پیدا او ځوابونه یې په مربوطه بکسونو کې ولیکئ .

مثالونه :	٢	٣	٤	٥
$\square - 2 = 3$	٢	٣	٤	٥
$\square - 2 = \square$	٢	٣	٤	٥
$\square - 2 = \square$	٢	٣	٤	٥
$\square - 2 = \square$	٢	٣	٤	٥
$\square - 2 = \square$	٢	٣	٤	٥
$\square - 2 = \square$	٢	٣	٤	٥
$\square - 2 = \square$	٢	٣	٤	٥
$\square - 2 = \square$	٢	٣	٤	٥
$\square - 2 = \square$	٢	٣	٤	٥
$\square - 2 = \square$	٢	٣	٤	٥

١٩ مخ - لومړی لومړی لوست

د ضرب سوالونو دپاره چې ځواب یې سره
یوشان وي د عددي شعاع استعمال

١. ذهني روزنه :

- ښوونکي لاندني عددونه لکه څنګه چې ښودل

شوي دي په توره تخته لیکي .

$$\square = 5 \times \begin{pmatrix} 2 & 5 \\ 7 & 4 \\ 6 & 8 \end{pmatrix}$$

ښوونکي د دایرې شاوخوا عددونو ته اشاره کوي لکه ٣

زده کوونکي مساواتونه او ځوابونه وایي

$$\text{لکه : } 5 = (2 + 3)$$

$$25 = 5 \times 5$$

نورو عددونو سره کار ته دوام ورکول

- د ۱۹ مخ په ① مشق کار کول

* د مثال قدمونه مقایسه او بحث پرې کول

* د ملګري سره مشق حلول

* ځوابونه مقایسه کول

۴. کورنی کار :

څومره چې امکان لري د ۴ د ضرب ځانې په یادو یادول

۱۹ مخ - دوهم لوست

د ۴ د ځانې څخه د ضرب د سوالونو جمع او یا تفریقول

درسي معاونات : ۱۰ لښتې چې هره یوه ۴ پانې ولري

۱. ذهني روزنه :

- د تفريق مشقونه

ښوونکي لاندې عددونه په توره تخته ليکي او تشرېح کوي چې زده کوونکي بايد د منځني عدد څخه تر هغه تفريق وکړي چې صفر (۰) ته ورسېږي .

هغوی باید غشی تعقیب کړي .

[کېدی شي د هرې نقطې څخه تفريق شروع شي] داپه دې معنی چې هر مشق دپاره د تفريق مختلف کتارونه ممکن دي، لکه :

$$\begin{aligned} 25-1 &= 24 & 22-4 &= 18 & 23-3 &= 20 & 21-2 &= 19 \\ 20-5 &= 15 & 19-3 &= 16 & 22-1 &= 21 & 17-4 &= 13 \end{aligned}$$

اوداسې نور = ۰ اوداسې نور = ۰ اوداسې نور = ۰ اوداسې نور = ۰

۲. تکرار : ښوونکي د دوو سوالونو دپاره چې ځواب ي پوښان وي بکسونه جوړوي لکه :

$$\begin{aligned} \square \times \square &= 8 \\ \square \times \square &= 8 \end{aligned}$$

* زده کوونکي ورکړل شوي ځواب ته دوه (مربوط) سوالونه جوړوي او خالي ځانې ډکوي، لکه :

$$\begin{aligned} \square \times \square &= 8 \\ \square \times \square &= 8 \end{aligned}$$

- لاندنيو عددونو دپاره همدې عملې ته دوام ورکول ۲۰، ۲۲، ۳۲، ۲۴، ۴۰

۳. د ۴ د ځانې څخه د ضرب د سوالونو جمع او یا تفريقول

- ښوونکي ۱۰ ورې لښتې چې په هره يوه کې ۴ پانې وي راوړي

* ښوونکي ۳ لښتې چې په هره يوه کې ۴ پانې وي يوه زده کوونکي ته ورکوي او د سوال غوښتنه کوي زده کوونکي پيدا کوي او ليکي : ۴×۳

* ښوونکي دوه نورې لښتې چې هره يوه کې ۴ پانې وي هماغه زده کوونکي ته ورکوي او د عددې قصې غوښتنه کوي .

زده کوونکي معلوموي او وايي چې "هلته ۴×۳ پانې او ۴×۲ پانې سره جمع شوي وي اوس هلته ۴×۵ پانې دي"

* ښوونکي د مساوات غوښتنه کوي ! زده کوونکي معلوموي او په توره تخته ليکي

$$\square \times \square = 4 \times 2 + 4 \times 3 = 20$$

نوت : زده کوونکي بايد پوهېدلي وي چې د ا طريقه د لومړنۍ محاسبې ۱۲ = ۴ × ۳ د ۴ × ۲ ، ۸ = ۱۲ + ۸ = ۲۰ څخه اسانه ده .

* د دوو نورو مثالونو سره په همدې طريقه کار ته دوام ورکول لکه : ۵ لښتې ، ۳ لښتې ، ۲ لښتې ۲ لښتې

- په همدې طريقه د منفي (-) سره کار کول مثلاً يوزره کوونکي ۶ لښتې اخلي (حاصلوي) او بيا د هغو څخه ۴ لري کوي .

زده کوونکي عددې قصه او صحيح مساوات پيدا کوي لکه ۸ = ۴ × ۲ = ۴ × ۴ - ۴ × ۶

- د ۱۹ مخ په ⑦ مشق کار کول

* د جمع او تفريق دوه دوه سوالونه حلول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورنی کار :

د ۱۹ مخ د ⑦ مشق پاتې سوالونه

- * په کچه سره پر توره تخته د دوهم کتار د سوالونو حلول
- * زده کوونکي بېل بېل د نورو درې کتارونو سره کار کوي .
- * د ملګري سره اصلاحي کتنه

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:
د ۱۹ مخ د ۳۱ مشق پاتې سوالونه

۱۹ مخ - دریم لوست

د مختلفو خانو څخه د ضرب د سوالونو مشق

درسي معاونات : نشته

۱. ذهني روزنه :

عددي دایرې سره تقسیم :
لومړی ۲ سره بیا ۱۰ او وروسته ۵ سره

۲. تکرار :

- د کورنۍ کار کتنه او مقایسه
- ښوونکي لاندې سوالونه په توره تخته لیکي لکه :

$$\begin{aligned} 4 \times 2 - 4 \times 3 &= 4 \times 6 + 4 \times 3 \\ 4 \times 5 - 4 \times 8 &= 4 \times 1 + 4 \times 7 \end{aligned}$$

- * زده کوونکي هغه بېل بېل حلوي .
- * د ځوابونو کتنه او مقایسه

۳. د مختلفو خانو څخه د ضرب د

سوالونو مشق

- د ۱۹ مخ د ۳۱ مشق سره کار کول
- * ښوونکي د کتاب څخه جدول په توره تخته رسموي .
- * زده کوونکي بحث کوي چې په دغه جدول به څنګه کار کوي .
- * زده کوونکي د لومړي کتار وروستی سوال حلوي او د ځواب په بکسه کې په ځواب باندې خط کاري لکه :
 $10 = 2 \times 5$

زیات اشنا کېږي نو ځکه لوستنه ، تیاری او تدریس به اسانه شي . وروسته هغه کولی شي د ماشوم په ضرورتونو باندې لایات تمرکز وکړي .

د درسي خاڅو جوړښت :

درسونه د یوې ساده نمونې څخه چې ۴ برخې لري پیروي کوي .

۱. ذهني روزنه :

ټول درسونه د کړموني په مرحلې سره چې د ذهني روزنې په نامه یادېږي شروع شوي دي . معمولاً توقع کېږي چې په دې برخه کې تقریباً پنځه (۵) دقیقې مصرف شي . یعنې په عمومي ډول د ۳-۴ دقیقو څخه کمې او یا د ۶-۷ دقیقو څخه زیاتې تېرې نه شي . تقریباً ټول مشقونه کاملاً شفاهي دي .

د درس دا مرحله دوه اساسي مقصدونه لري .

الف :

د ریاضي په واسطه ماشومان معاملو ته چمتو کوي چې په بنیادي ډول د عددونو په واسطه کېږي او مرسته کوي چې ضروري تمرکز او تحرک ته انکشاف ورکړي .

ب :

دا د ماشومانو استعدادونه اصلاح او تقویه کوي چې د عددونو په قیمت او ترتیب وپوهېږي او ساده سوالونه په ذهني ډول حل کړي . دا توانایی (استعداد) د ورځني ژوند په ډېرو حالاتو (واقعیتونو) لکه په اخیستلو او خرڅولو ، د قیمتونو په تخمینولو او داسې نورو کې ډېر ارزښت لري او مرسته کوي .

د ذهني روزنې د لارښوونې دپاره په (۶) مخ کې ځینې بنیادي قوانین تشریح شوي دي . معمولاً یو څو ټاکلي سوالونه د ذهني مشق د مثالونو په توګه ښوونکي ته ورکړل شوي دي . البته کولی شي خپله هم سوالونه پیدا کړي . نور به ښوونکي تجربه حاصلوي او نور به هم ورته په زړه پورې شي چې د ذهني روزنې دپاره خپله کار او سوالونه پیدا کړي .

۲. تکرار او تقویه :

دوهمه برخه هم باید دومره وخت ونه نیسي بلکې ضروري ده چې دا درس د مخکېني تدریس او زده شوي درس سره ارتباط پیدا کړي . اکثر د کورني کار کتنه او مقایسه پېشنهاد شوې ده .

کېدای شي د کورني کار کتنه په لاندې لویه لړۍ کې په لاندې وخت کې په موثر ډول اجرا شي .

- بېل بېل زده کوونکي ځوابونه لوي ، نورې مقایسه او که ضرورت وي تصحیح کوي .

- په همدې وخت کې ښوونکي شاوخوا ګرځي او د یو څو زده کوونکو چک کوي .

زده کوونکي باید داسې روزل شوي وي چې دا کار په صداقت سره وکړي . که په صنف کې د

ښوونکي له خوا تقویه او څارنه نه وي زده کوونکي به هېڅکله هم په رښتیا خپل کورني کار

اجرا نه کړي . ښوونکي باید وګوري چې زده کوونکو خپل کورني کار په صحیح ډول اجرا کړي

دي . نوځکه ځوابونه باید مقایسه او تشریح شي ، د ضرورت په وخت کې باید تصحیح

یا اضافي تشریح ته چانس ورکړل شي . ښوونکي کولی شي چې د اضافي مشق دپاره د پوځو

لاندنيو عددونو سره په همدې طريقه کار کول

$$\square = 2 - 14 \div 2$$

تکرار :

د کورني کار مقایسه او کتنه

په دوو مختلفو طریقو سره پر ۳ تقسیم

(د زده کوونکو کتابونه باید تری ویا)

بنوونکی د ۶ زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې د صف مخي ته راشي او د ۳ زده کوونکو گروپونه تشکیل کړي.

نور زده کوونکي عددي قصه پيدا او وایي: کله چې ۶ زده کوونکي د ۳ په گروپونو وېشونو دوه گروپونه حاصلوو. او مساوات په توره تخته لیکي لکه $2 = 3 \div 6$

بنوونکی ۶ نور زده کوونکي مخي ته غواړي چې ۳ مساوي گروپونه تشکیل کړي.

بنوونکی ۳ غټې (پراخې) دایرې د زمکې پر مخ رسموي، ۶ زده کوونکي ۳ دایرو کې یو یو داخلېږي.

زده کوونکي عددي قصه وایي: "۶ زده کوونکي په ۳ مساوي گروپونو وېشو، په هر گروپ کې ۲ زده کوونکي لرو."

نور زده کوونکي مساوات پيدا او لیکي لکه $2 = 3 \div 6$

د تقسیم د دوو مختلفو ډولونو او د هغود مساواتونو مقایسه او

پری بحث کول، زده کوونکي پیدا کوي: په لومړي تقسیم کې مونږ د گروپونو تعداد حاصل کړ (د ۳ زده کوونکو ۲ گروپه)

په دوم تقسیم کې مو هر گروپ کې د زده کوونکو تعداد حاصل کړ (د ۲ گروپونو هر گروپ کې ۲ زده کوونکي) د تقسیم د ډولونو

ډولونو د پاره مساوات یو شان دی: $2 = 3 \div 6$

۲.

په (۳) او (۴) تقسیم

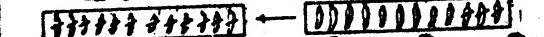
① ددې کپې لرو غواړو په دوو مختلفو طریقو پر ۳ تقسیم کړو. هدف: ۳ ددې کپې د ۳ په گروپونو تقسیموو.

مساوات یې $3 + 3 = 6$ دی.

نتیجه: د ۳ کپې د گروپونو لاس ته راشي.

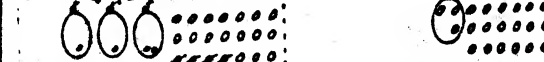
په ۳ ددې کپې په مساوي ډول په ۳ ماشومانو تقسیموو.

مساوات یې $3 + 3 = 6$ دی.

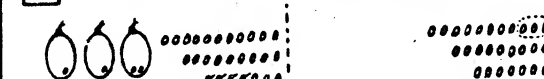
نتیجه: هر ماشوم ۳ کپې لاس ته راوړي.

② لاندې کاني د ۳ په گروپونو تقسیم کړي. ③ لاندې کاني په مساوي ډول په ۳ گروپونو تقسیم کړي.

$$\square = 3 \div 12$$

$$\square = 3 \div 12$$

$$\square = 3 \div 12$$

$$\square = 3 \div 12$$

۲۰ مخ - لومړی لوست

په دوو مختلفو طریقو سره پر ۳ تقسیم

درسي معاونات: ۳ کتابونه

۱. ذهني روزنه: تقسیم د جمع یا تفریق سره

بنوونکی لاندې عددونه لکه څنگه چې ښودل شوي دي پر توره تخته لیکي.

$$\square + 3 = 25 \div 5 = 5$$

بنوونکی د دایرې شاوخوا ته عددونو ته د ترتیب څخه پرته اشلو کوي لکه ۴، زده کوونکي په پټه خوله محاسبه کوي او وایي

$$11 = 3 + 8 = 3 + 5 \div 2$$

- یو زده کوونکی ۱۵ کتابونه راټولوي او ۱۵ په توره تخته لیکي .

* ښوونکی غوښتنه کوي چې کتابونه د ۳ په گروپونو تقسیم کړي او لیکي لکه :

$$\square = 15 \div 3$$

* زده کوونکي هر ځلې د کتابونو د ډېرې څخه ۳ کتابونه بېلوي .

* نور زده کوونکي شمېر کوي او معلوماتي چې هغوی د ۳ کتابونو ۵ گروپونه حاصل کړي دي او مساوات حلوي لکه :

$$\square = 15 \div 3$$

- ښوونکی نور ۱۵ کتابونه راټولوي او ۳ زده کوونکي منې ته راغواړي .

* ښوونکی وايي : " غواړو چې دا کتابونه د ۳ زده کوونکو په منځ کې په مساوي ډول ووېشو او په توره تخته لیکي :

$$\square = 15 \div 3$$

* د صنف یو زده کوونکی ټول کتابونه د ۳ زده کوونکو په منځ کې یو یو وېشي .

* زده کوونکي عددي قصه پیدا او وايي : " مونږ ۱۵ کتابونه د ۳ زده کوونکو په منځ کې وېشلي چې هر یوه ۵ کتابونه لاس ته راوړي دي .

* زده کوونکي مساوات حلوي : $\square = 15 \div 3$
 * زده کوونکي لکه څنګه چې یې مخکېني مثال کې کړي دي د ۱۵ کتابونو د تقسیم دواړو طریقې سره مقایسه کوي .

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کوونکي کار : نشته

۲۰ مخ - دوهم لوست

دوو مختلفو طریقو سره پر ۳ تقسیم

۱. ذهني روزنه :

ښوونکی په توره تخته لیکي :

$$\square = 1000 -$$

او تشریح کوي چې : هغه عدد وایي اوزده کوونکي باید دوه ځلې همدا عدد په ذهن کې د لیکل شوي عدد څخه تفریق کړي ، مثلاً ښوونکي وایي ۳۰ زده کوونکي حساب کوي :

$$1000 - 300 = 700$$

تفریق کېدونکي عددونه ۱۰۰۰ ، ۵۰۰ ، ۱۰۰ ، ۲۰۰ ، ۴۰۰ ، ۵۰۰ ، ۱۰۰ ، ۶۰۰

- په یوه سوال کې د ضرب دوه سوالونه : ښوونکی مثال په توره تخته لیکي لکه :

$$\square = 10 \times 2 \times 3$$

ښوونکی وایي 2×3 او د پټې خولې محاسبې ته وخت ورکوي او بیا وایي $10 \times$ وروسته زده کوونکي ځواب وایي .

سوالونه :

$$10 \times 2 \times 2 = 10 \times 2 \times 4$$

$$5 \times 10 \times 1 = 10 \times 2 \times 5$$

$$10 \times 5 \times 2 = 10 \times 2 \times 1$$

۲. تکرار :

- زده کوونکي د تقسیم عملي مثالونه چې په مخکېني ورځ یې اجرا کړي او هغه څه چې یې ترې حاصل کړي دي راپه یادوي .

۳. دوو مختلفو طریقو سره پر ۳ تقسیم

- په ۲۰ مخ کار کول

* زده کوونکي تصویرونه مطالعه او د تقسیم دوه مختلفې ښودل شوې طریقې بیانوي .

د الف تصویر :

۱۲ کېلې د ۳ په گروپونو تقسیم شوې دي .

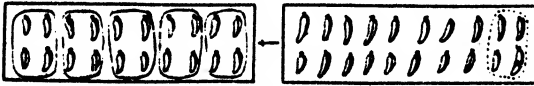
د ب تصویر :

۱۲ کېلې په ۳ هلکانو په مساوي ډول تقسیم شوې دي .

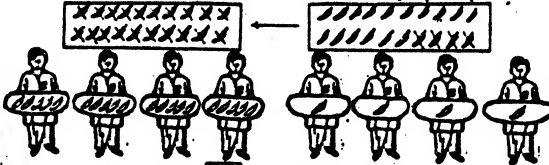
* زده کوونکي د ملګري سره مساواتونه حل او خالي ځانې ډکوي .

* زده کوونکي د (الف) او (ب) برخې سره مقایسه کوي .

① ۲۰ دانې کبلي لرو غلارو په دوو مختلفو طريقو په ۲ تقسيم کړو.
(الف) ۲۰ دانې د ۲ په گروپونو تقسيموو.

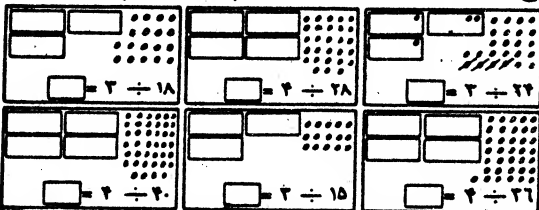
ساوات يې $20 \div 2 = 10$ دی.
نتيجه ۱۰ د ۲ کبلو ۲۰ گروپونه لاس ته راځي.
(ب) ۲۰ دانې کبلي په ساري ډول په ۲ ماشومانو تقسيموو.

ساوات يې $20 \div 2 = 10$ دی.
نتيجه ۱۰ ماشومان ۲۰ کبلي لاس ته راځي.

د مددوونو د تقسيمولو دواړو مختلفو طريقو لرو. په دې طريقو کې د مساواتونو نېټه او غوښتنه يوشان دي.

② کاني په ساري ډول په بکسونو تقسيم او مساواتونه يې حل کړي.

۲۱ مخ - لومړۍ لوست

په دوو مختلفو طريقو سره په ۴ تقسيم

درسي معاونات : د ۱۰۰ کانو خوځځوړې

۱. ذهني روزنه :

- د ۴ په قدمونو مخ په وړاندې لومخ په شا شمېر کول
- ښوونکي په توره تخته ليکي :

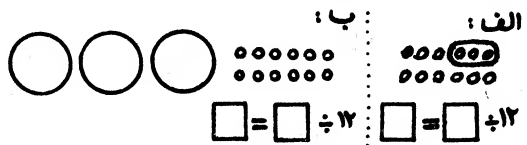
$$\boxed{} = + + 100$$

* د تېرې ورځې د منفي په شان د جمع مشقونه مثلاً ښوونکي وايي $200 +$ زده کوونکي په ذهني توګه حساب کوي.

$$\boxed{500} = 200 + 200 + 100$$

* يو زده کوونکي ټول مشق صنف ته لولي او نور يې په پټه خوله تعقيبوي.

- په يوه مثال باندې په توره تخته کار کول ښوونکي لاندې کار په توره تخته رسوي :

* زده کوونکي د تقسيم دواړه مختلف سوالونه تشرېح کوي

* زده کوونکي يې داسې تکميلوي :

الف : د درېو گروپونو څخه دايرې تاوول

ب : کڅوړو ته د کانو يو يو اړول

* زده کوونکي مساواتونه پيدا او حلوي الف لوب سره مقايسه کوي.

۴. د پټې خولې کار / کورنۍ کار :

د ۲۰ مخ ② او ③ مشقونه

جمع کپدونکي عددونه :

۸۰، ۷، ۶، ۳۰، ۴۰، ۳۰۰، ۵۰، ۱۰۰+

۲. تکرار :

د کورني کارکتنه او مقایسه

۳. په دوو مختلفو طریقو سره په ۴ تقسیم

د ۲۱ مخ په ① مشق کارکول

* بنوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي

چې د ۲۱ مخ ① مشق په انفرادي توګه مطالعه کړي ، د ملګري سره په موضوع بحث وکړي او خالي ځانې ډکې کړي .

* په ۴ باندې د تقسیم د دوو مختلفو طریقو مقایسه کول او په دواړو مساواتونو بحث کول

* د چوکاټ د متن لوستل

- د ګانو په مرسته پر ۴ د تقسیم د دوو

طریقو مشق

* بنوونکي ټولګي په ګروپونو وېشي (د ۴

ګروپونه تر ټولو ښه دي ، حتی په مزدجو

ټولګیو کې هم باید ګروپونه د ۸ زده کوونکو

څخه زیات نه شي . هر ګروپ د ۱۰۰ ګانو

یوه کڅوړه ترلاسه کوي) .

* بنوونکي په توره تخته کار تشریح کوي :

هغه د ۲۸ ګانو دوه ډېري رسمي .

○○○○○○○○
○○○○○○○○
○○○○○○○○
○○○○○○○○
○○○○○○○○

○○○○○○○○
○○○○○○○○
○○○○○○○○
○○○○○○○○
○○○○○○○○

○○ ○○ ○○ ○○

د ۴ ګانو څو ګروپونه دي ؟

په هره کڅوړه کې څو ګانې دي ؟

* هر ګروپ د ۲۸ ګانو دوه ډېري جوړوي .

* ګروپونه په عملي ډول په دوو ښودل شویو

طریقو سره ګانې تقسیموي (۴ کاغذونه

یا ۴ دایرې د کڅوړو په ځای تعیندی شي) .

* د ځوابونو مقایسه کول

* په توره تخته د مربوطه مساوات لیکل

* په همدې طریقه د ګانو مختلفو ډېريو سره

ګروپونه خپله کار کوي لکه ۳۶

۲۴ ، ۱۶

(ګله چې زده کوونکي کار کوي

بنوونکي مربوط مساوات په توره تخته

لیکي)

لکه : $36 \div 4 =$

$24 \div 4 =$

$16 \div 4 =$

* په ځوابونو بحث کول او د مساواتونو

خالي ځانې ډکول

* د ساتنې دپاره کڅوړو کې د ګانو

بهرته اچول

۴. کورني کار / په ټولګي کې د بټې خولې کار

د ۲۱ مخ ② مشق

* بنوونکی د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې هغه حلتي د ۳ په گروپونو ووېشي، مساوات پيدا او حل کړي:

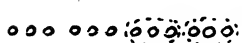
$$\square = 3 \div 24$$

* زده کوونکي د تورې تختې سوال د کورني کار د مربوطه سوال سره مقایسه کوي.

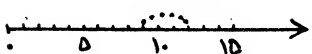
* د کورني کار د ۲ یا ۳ نورو سوالونو سره په همدې طریقه د کار جاري ساتل

۳. د عددي شعاع په مرسته په ۳ او ۴ تقسیم

- بنوونکی لکه څنګه چې لاندې ښودل شوې دي حلتي او عددي شعاع په توره تخته رسموي او سوالونه لیکي:

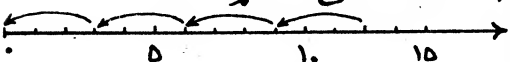
$$\square = 3 \div 12$$

$$\square = 3 \div 12$$

* زده کوونکي حلتي د ۳ په گروپونو ووېشي او سوال حلوي.

* بنوونکی زده کوونکي رهنایي کوي چې همدا سوال په عددي شعاع حل کړي:

* زده کوونکي بحث کوي او معلوموي چې کولی شي د ۳ د قدمونو په بېلولو سره تقسیم وکړي د ۱۲ څخه شروع او تر هغه قدمونه بېلوي ترڅو صفر ته ورسېږي.

* زده کوونکي عددي شعاع د حلقو د کتار سره مقایسه کوي او معلوموي چې دا هم د ۳ په گروپونو د وېشلو په شان دی.

- د ۲۲ مخ ① مشق سره کار کول

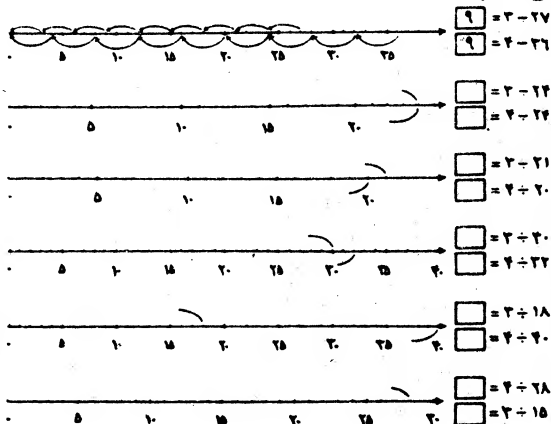
* بنوونکو د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې لومړنۍ عددي شعاع مطالعه کړي.

* زده کوونکي بحث کوي او معلوموي چې عددي شعاع د تقسیم دوه سوالونه ښيي.

$$\square = 3 \div 27$$

۲۲

① لاندې سوالونه د مثال په شان پر عددي شعاع رسموي او مساواتونه حل کړئ.

⑤ لومړی د ضرب سوالونه تکیل او بیا په صحیح تعداد حلتي رسمي کړئ. ورسته حلتي د مساواتونو مطابق په گروپونو تقسیم او د تقسیم سوالونه تکیل کړئ.

$\square = 2 \div 18$		$18 = 3 \times 6$
$\square = 2 \div \square$		$\square = 2 \times 7$
$\square = 2 \div \square$		$\square = 2 \times 8$
$\square = 3 \div \square$		$\square = 3 \times 9$
$\square = 2 \div \square$		$\square = 2 \times 5$

۲۲ مخ - لومړی لوست

د عددي شعاع په مرسته پر ۳ او ۴ تقسیم

۱. ذهني روزنه:

- د ۳ او ۴ په قدمونو مخ په وړاندې او مخ په شا شمېر کول
 ۰، ۲۷، ۳، ۳۰، ۶، ۳۰، ۰، ۳۶، ۴، ۴۰، ۸، ۴۰، ۰، ۳۶، ۴، ۴۰، ۸، ۴۰، ۰

۲. تکرار:

- د کورني کار کتنه او مقایسه: ۲۱ مخ ⑤ مشق
 د ۳ یا ۴ ورکړل شوېو کڅوړو ترمنځ تقسیم کول
 - د ۳ یا ۴ په گروپونو کې د تقسیم مشق
 * بنوونکی د کورني کار څخه یو تعداد حلتي په توره تخته رسموي مثلاً ۲۴.

۳. ښوونکی باید د بل سوال د ویلوڅخه مخکې د محاسبې دپاره وخت ورکړي.
۴. زده‌کوونکي باید کاملاً آرام او متوجه وي. د ځنځیري سوال د شروع کېدو څخه وروسته باید په لوړ آواز هېڅ سوال ونه شي.
۵. که چېرې زده‌کوونکو ځنځیري سوالونه نه وي استعمال کړي نو ښوونکی کولی شي سوالونه بېل بېل او ورو ورو په توره تخته ولیکي. (پورته وګورئ!) په دې لویه کېدې شي حتی سوال د وروستي ځواب د میزان دپاره تکرار شي.
۶. په پیل کې ښوونکی باید د اشتباهات د مخنیوي دپاره سوالونه ځان سره ولیکي. مثال:

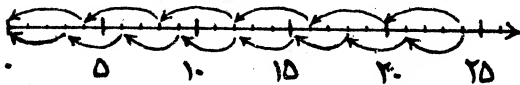
$$\begin{aligned} \boxed{20} &= 2 \times 9 - 9 \dots - 1 \dots \\ \boxed{} &= 70 + 15 + 5 \times 5 \\ \boxed{} &= 10 \div 20 - 10 - 50 \\ \boxed{} &= 19 - 9 + 10 + 1 \\ \boxed{} &= 5 \div 7 + 3 \times 3 \\ \boxed{} &= 110 - 300 + 40 + 170 \end{aligned}$$

اوداسې نور

۲. تکرار: د کورني کار کتنه او مقایسه

ښوونکی عددي شعاع په توره تخته رسموي.

$$\boxed{} = \boxed{4} \div \boxed{}$$

$$\boxed{} \quad \boxed{3} \div \boxed{}$$

* زده‌کوونکي رسم شوې عددي شعاع ته صحیح مساوات پیدا او خالي ځانې ډکوي.

۳. د ضرب او تقسیم ترمنځ د رابطې ښودل

- ښوونکی د ۳ یا ۴ د ځانې څخه د ضرب یو سوال د تورې تخته په ښه خوا کې لیکي لکه:

$$\boxed{} = 3 \times 7 \quad (\text{لاندې وګورئ!})$$

- * د ۲۷ څخه شروع کول، تر صفر پورې د ۳ قدمونو بېلول. ۹ د ۳ قدمونه دي.
- د عددي شعاع لاندې: $36 \div 4 = 9$
- د ۳۶ څخه شروع کېږي، تر صفر پورې د ۳ قدمونو بېلول. ۹ د ۳ قدمونه دي.
- * زده‌کوونکي دوهمه عددي شعاع مطالعه کوي معلوموي او وایي چې په دې وخت کې هغوی باید مناسب تعداد د ۳ او ۴ قدمونه رسم کړي. د ورکړي شوې نقطې څخه شروع کېږي او مساواتونه حلوي.
- * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول
- * زده‌کوونکي په پټه خوله د ملګري سره کار کوي او د نورو دوو عددي شعاع ګانو سوالونه حلوي.
- * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول
۴. کورنۍ کار: ۲۲ مخ، ① مشق، وروستۍ دوه عددي شعاع ګانې

۲۲ مخ - دوهم لوست

د ضرب او تقسیم ترمنځ د رابطې ښودل

۱. ذهني روزنه:

ځنځیري سوالونه د ذهني روزنې دپاره ښه دي چې د فکر کولو قدرت ته وده ورکوي

لکه $\boxed{} = 10 + 40 + 50 + 3 + 7$

د ځنځیري سوالونو سره د کار کولو قوانین:

- هر ځانګړی سوال باید اسانه وي چې زده‌کوونکو ته محاسبې د ادایې دپاره ښه موقع وي.
- ښوونکی باید داسې سوال پیدا کړي چې ځواب یې په اسانه سره د بل اسانه سوال دپاره استعمال شي.

- * زده کوونکي ځواب پيدا او ليکي .
- * ښوونکي د سوال په خوا کې يو لوی بکس رسمي (لاندې وکړئ!) او د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې د سوال مطابق کافي رسم کړي .
- * ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې کافي د ۳ په گروپونو ووېشي. (لاندې وکړئ!)
- * ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې د تقسيم مربوط سوال پيدا او وليکي .
- په پای کې توره تخته داسې ښکاري :

$$\boxed{7} = \boxed{3} \div \boxed{21} \quad \boxed{\begin{array}{|c|c|c|} \hline \textcircled{1} & \textcircled{2} & \textcircled{3} \\ \hline \textcircled{4} & \textcircled{5} & \textcircled{6} \\ \hline \textcircled{7} & \textcircled{8} & \textcircled{9} \\ \hline \end{array}} \quad \boxed{21} = 3 \times 7$$

- دوو نورو مساواتونو سره په همدې طريقه کار کول

$$\boxed{} = 4 \times 5$$

$$\boxed{} = 3 \times 8$$

- د ۲۲ مخ په ⑤ مشق کار کول

- * زده کوونکي کار (عمل) مطالعه ، تشرېح او لومړي سوال حلوي .

- * زده کوونکي په پټه خوله په دوهم سوال کار کوي ځواب په لوړ آواز لولي او مقایسه کوي .

۴. کورنۍ کار : د ۲۲ مخ د ⑤ مشق ۳ سوالونه

ځنځيرې سوالونه : د لاندنيو سوالونو سره
د تېرې وزې په شان کارکول لکه :

$$\begin{aligned} \square &= 4 \times 100 - 60 + 50 \\ \square &= 30 - 9 + 4 \times 8 \\ \square &= 10 \div 20 - 50 - 100 \\ \square &= 1 + 100 - 400 - 500 \\ \square &= 5 \div 5 - 5 \times 10 \end{aligned}$$

اوداسې نور

٢. تکرار :

ښوونکي د ضرب يو سوال په توره تخته
ليکي لکه : $\square = 4 \times 9$

* يو زده کوونکي صحيح تعداد کاني په
توره تخته رسمي او سوال حلوي.
(لاندې وگورئ !)

* ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي
چې کاني د ۴ په گروپونو ووېشي .

* زده کوونکي د تقسيم مربوطه سوال پيدا
او په توره تخته يې ليکي .

* په پای کښې توره تخته داسې ښکاري :

$$\square = 4 \div \square \quad \square = 4 \times 9$$

- د کورني کار مقايسه

٣. د تقسيم د سوالونه حلول او دهغوی

مربوط د ضرب سوالونه موندل

- ښوونکي ۱۵ کاني او ۳ کڅورې په توره
تخته رسمي او سوال $\square = 3 \div 15$
ليکي . (لاندې وگورئ !)

* زده کوونکي کاني د رسم شويو کڅورو ترمنځ
په مساوي ډول وېشي او خالي ځانې پکوي .

* ښوونکي د تورې تختې څخه د ۱۵ کانودې
پاکوي او د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې
د کانو کڅورو ته د ضرب سوال پيدا کړي.

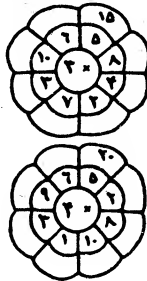
۲۳

① لاندې سوالونه د مثال په شان تکميل او
د دواړو خواوو عددونه سره مقايسه کړئ .

$$\begin{aligned} \square &= 2 \div 28 \\ \square &= 2 - 36 \\ \square &= 2 \div 20 \\ \square &= 2 \div 9 \\ \square &= 2 \div 21 \\ \square &= 2 \div 22 \\ \square &= 2 \div 18 \\ \square &= 2 \div 14 \\ \square &= 2 \div 12 \end{aligned}$$

② ساوتره تکميل او مربوطه سوالونه يو
د بل سو د مثال په شان رسم کړئ .

$$\begin{aligned} \square &= 4 + 22 & \square &= 4 \times 7 \\ 2 &= \square + 8 & 27 &= \square \times 9 \\ 1 &= 4 \div \square & 22 &= 4 \times \square \\ \square &= 2 + 28 & \square &= 3 \times 5 \\ 5 &= 3 \div \square & 8 &= 4 \times \square \\ 9 &= \square \div 12 & 20 &= \square \times 10 \\ 10 &= 2 \div \square & \square &= 1 \times 2 \end{aligned}$$

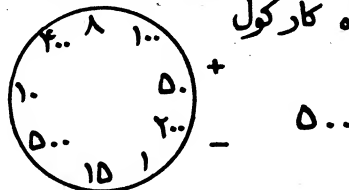

۲۳ مخ - لومړي لوست

د تقسيم د سوالونو حلول او دهغوی
مربوط د ضرب د سوالونو موندل

١. ذهني روزنه :

- د عددي دايرې سره لکه څنګه چې لاندې ښودل
شوي ده کارکول

$$700 = 200 + 500$$

$$300 = 200 - 500$$

* زده کوونکي معلوموي او ليکي :

$$15 = 5 \times 3$$

* په همدې طريقه د نورو مثالونو سره د کار جاري ساتل

$$4 = 4 \div 16 \quad 7 = 3 \div 21 \quad 7 = 4 \div 28$$

$$16 = 4 \times 4 \quad 21 = 3 \times 7 \quad 28 = 4 \times 7$$

- د ۲۳ مخ د ① مشق سره کار کول

- * په مثال بحث کول
- * په پټه خوله کار کول
- * د ځوابونو مقايسه

۴. کورنۍ کار/ د پټې خولې کار :

۲۲ مخ ② مشق

۲۳ مخ - دوهم لوست

د تقسيم اوزرب مربوط سوالونه پيدا کول

۱. ذهني روزنه :

- ښوونکي يوه عددي شعاع په توره تخته رسموي او په يوه وخت کې دوو مختلفو عددونو ته اشاره کوي لکه ۵ او ۶.
- * زده کوونکي د هغو په منځ کې د قدمونو تعداد پيدا کوي چې دلته ۵۵ قدمونه کېږي.

→ ۰ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰

- * نورو عددونو سره کار ته دوام ورکول لکه (۱۰-۳۵، ۱۰۰-۶۰، ۱۰۰-۲۵، ۸۰-۲۵، ۲۰-۵۰)
- او داسې نور.

۲. تکرار :

- د کورنۍ کار کتنه او مقايسه کول

۲. د تقسيم اوزرب مربوط سوالونه پيدا کول

- ښوونکي لاندې سوالونه او د هغو د ځوابونو بکسې لکه څنگه چې ښودل شوې دي په توره تخته ليکي.

۳۲	۷	۳	۶
۴.	۱۲	۲۴	۴
۶	۴	۸	۳

$$\begin{aligned} 10 &= \square \div 4 & \square &= 4 \times 8 \\ 3 &= 4 \div \square & 18 &= \square \times 6 \\ \square &= 4 \div 22 & 12 &= 4 \times \square \\ 7 &= \square \div 21 & \square &= 4 \times 10 \\ 6 &= 4 \div \square & 21 &= 3 \times \square \\ \square &= 3 \div 18 & 12 &= \square \times 3 \end{aligned}$$

* زده کوونکي لومړی سوال حلوي (۸ × ۴ = □) خالي خانه ډکوي او د ځوابونو بکسه کې ځواب چلپيا کوي لکه ۳۲

* زده کوونکي د هغه د تقسيم مربوط سوال پيدا کوي لکه ۳۲ ÷ ۴ = □، هغه حلوي خالي خانه يې ډکوي او ځواب يې د ځوابونو په بکسه کې چلپيا کوي.

* زده کوونکي دوه مربوطه سوالونه سره وصلوي.

* په همدې طريقه نورو سوالونو سره يو په بل پسې کار ته دوام ورکول

- د ۲۳ مخ په ③ مشق باندې جوړه جوړه کار کول (د ضرورت په وخت کې ښوونکي مرسته کوي)؛ کتل او مقايسه کول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/ کورنۍ کار:

۲۳ مخ ④ مشق

دربې گروهونه تشکیلوي .
 د لومړي گروه هر زده کوونکی دوه لښتي لري
 د دوهم گروه هر زده کوونکی یوه لښته لري
 او د دریم گروه هر زده کوونکی هېڅ لښتي نه لري
 نور زده کوونکي د لومړي ، دوهم او دریم گروه
 دپاره د ضرب مناسب مساواتونه پیدا کوي
 او هر ځل یې په توره تخته لیکي چې داسې دی :

$$\begin{aligned} \square &= 2 \times 2 \\ \square &= 1 \times 2 \\ \square &= 0 \times 2 \end{aligned}$$

زده کوونکي د زده کوونکو تعداد او په ټولو
 گروهونو کې د هغوی لښتي ، مساواتونه او
 د هغوی ځوابونه سره مقایسه کوي او د بحث
 لاندې نیسي .

زده کوونکي د هر گروه دپاره عددي قصه
 بېل بېل وايي .
 په لومړي گروه کې هر زده کوونکي ۲ لښتي
 درلودې . په دې معنا چې ۲ ځله ۲ مساوي
 ۴ کېږي .

په دوهم گروه کې هر زده کوونکی یوه لښته
 لري . په دې معنا چې ۲ ځله ۱ مساوي
 ۲ کېږي .
 په دریم گروه کې هر زده کوونکی هېڅ لښتي
 نه لري ، چې ۲ ځله هېڅ لښتي مساوي
 صفر (۰) کېږي . (۰ = ۰ × ۲)

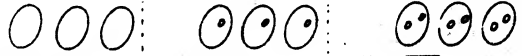
په همدې شان بل مثال سره کار کول
 ښوونکي د مثال په توګه څلور زده کوونکي
 د ټولګي مخې ته راغواړي او هریو خپلو دواړو
 لاسونو کې په مساوي تعداد کاني نیسي ؛
 لومړی زده کوونکی په هر لاس کې ۴ کاني
 دوهم " " " " " ۳
 دریم " " " " " ۱
 څلورم " " " " " ۰

زده کوونکي عددي قصې پیدا کوي او هر ځل
 مساوات په توره تخته لیکي .

۲۴

د صفر سره ضرب :

① د لاندې شکلونو مساواتونه تشکیل کړئ .

$$\square = \square \times 2 \quad \square = \square \times 2 \quad \square = \square \times 2$$

② لاندې سلولونه حل کړئ .

$$\begin{aligned} \square &= 0 \times 1 & \square &= 0 \times 1 & \square &= 0 \times 1 \\ \square &= 0 \times 2 & \square &= 0 \times 2 & \square &= 0 \times 2 \\ \square &= 0 \times 3 & \square &= 0 \times 3 & \square &= 0 \times 3 \\ \square &= 0 \times 4 & \square &= 0 \times 4 & \square &= 0 \times 4 \\ \square &= 0 \times 5 & \square &= 0 \times 5 & \square &= 0 \times 6 \end{aligned}$$

نتیجه : هر عدد چې د صفر سره ضرب شي د ضرب حاصل یې صفر دی .

③ لاندې کاني د یوه په څلورو وېشئ .

$$\square = 1 \div 2 \quad \square = 1 \div 3 \quad \square = 1 \div 4$$

د یوه کاني څلورې د یوه کاني څلورې د یوه کاني څلورې

نتیجه : هر عدد چې په یوه تقسیم شي حاصل یې پخپله معانه عدد دی .

④ لاندې سلولونه حل کړئ .

$$\begin{aligned} \square &= 1 \div 8 & \square &= 1 \div 9 & \square &= 1 \div 5 \\ \square &= 1 \div 2 & \square &= 1 \div 2 & \square &= 1 \div 1 \\ \square &= 1 \div 10 & \square &= 1 \div 7 & \square &= 1 \div 6 \end{aligned}$$

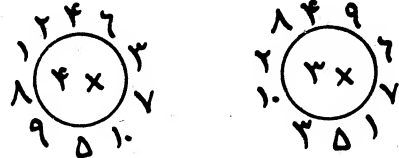
۲۴ مخ - لومړی لوست

د صفر (۰) سره ضرب

درسي معاونات : ۶ لښتي او ۱۶ کاني

۱. ذهني روزنه :

- د ۳ او ۴ سره ضرب ، د عددي دایرې استعمال

۲. تکرار :

- د کورني کار کتنه او مقایسه کول

۳. د صفر (۰) سره ضرب :

- ښوونکي د ټولګي مخې ته د دوو زده کوونکو

نورو ورته سوالونو د ورکولو تصمیم ونيسي . او يا کولی شي د اضافي تشرېح دپاره يو زده کوونکی تورې تخته ته وغواړي حتی که په درسي خاکه دهغه ذکرهم نه وي شوی . هر درس د موجودو شرایطو مطابق د ښوونکي تصميم ته ضرورت لري .

په ډېرو درسونو کې د تېر درس عنوان تکرار شوی دی او يا د خو ورته سوالونو په ذریعه تقویه شوی دی ، ماشومانو هغه څه چې زده کړي باید مشق کړي که نه نو پوره مهارت به حاصل نه کړي . په ټولګي کې ځینې ماشومان ورو زده کړه کوي ، کله چې هغوی ته دوهمه تشرېح او يا دوهم ځلي د مشق کولو چانس ورکړل شي اکثر په يوه موضوع ښه پوهېږي . د تکرار او يا د تقويې دغه قدم چې معمولاً نوي عنوان ته رهنمائي کوي په عمومي توګه د ۱۰ څخه تر ۱۲ دقیقو پورې وخت حساب شوی دی . د زده کوونکو د کار کتاب او د ښوونکي لارښود د پيداکولو تر ټولو مهمو توانینو څخه د يوه پيروي کوي : تدریس او زده کړه باید په کوچنیو قدمونو کې ترتیب شي او نوي قدمونه باید د پخوانیو پر بنیاد ولاړ وي .

۳. د لوست عنوان :

د درس په عنوان باندې کار کول د درس اساسي برخه تشکیلوي چې هغه د درس د عنوان د اړتیاوو او د لاس ته راتلونکو درسي معاوناتو مطابق په مختلفو قدمونو او مربوطو فرعي قدمونو کې معرفي شوي دي . د خط (-) نخښه همېشه قدم ښيي او د ستوري (*) نخښه دهغه مربوط کوچنی فرعي قدم ښيي . د درس عنوان همېشه د زده کوونکو د درسي کتاب دهغه مخ سره اړتیا لري چې په ورکوتي شکل سره د لارښود په صفحه بیا چاپ شوی دی ، سره د دې چې په یوڅو درسونو کې د زده کوونکو کتاب څخه استفاده نه کېږي .

د دې برخې دپاره اکثر باید د ۱۵ څخه تر ۲۵ دقیقو پورې وخت حساب شوی دی . د دریم ټولګي د ماشومانو دپاره دا نسبتاً ډېر وخت دی او د هغوی په فعالیتونو کې باید یوڅه تغیرات وي ، نوڅکه به زده کوونکي فکري تمرکز له لاسه ور نه کړي يا ستومانه نه شي . دا ډېره مهمه ده چې هغوی نه یوازې اوري او په چوپتیا سره معلم تعقیبوي بلکې دوی په فعال ډول درس کې شامل وي .

په یاد ولرئ هغه تدریس او زده کړه چې خوا یې ماشوم ټاکي د زده کړې موثره طریقه ده . څومره چې امکان ولري زده کوونکي دې پخپله یا ملګري سره کار وکړي ترڅو هغه څه یې چې په دې مرحله کې زده کړي دي په صحیح توګه اجرا کړي . معمولاً د دې برخې په پای کې ځینې مشقونه پېشنهاد شوي دي چې کېدی شي د پېشنهاد شوي کورني کار یوه برخه وي .

۴. کورنی کار یا په ټولګي کې د پټې خولې کار :

د اکثره درسي خاکو په پای کې "کورنی کار یا په ټولګي کې د پټې خولې کار" پېشنهاد شوی دی چې ماشومانو ته د زده کړل شویو موضوعاتو د اجرا او مشق کولو دپاره اضافي چانسونه ورکوي . د ماشوم دپاره کورنی کار باید هېڅکله یو دروند بار نه وي . ضمناً د زده کړې د کامیابۍ معلومول او د دې درس او د راتلونکي ورځې د درس اړتیا دی . ښوونکي باید متیقن وي چې زده کوونکي په دې ښه پوهېدلي دي چې باید څه وکړي . کله کله یو یا دوه سوالونه

- د ۲۴ مخ په ① مشق کار کول
- * د ملګري سره په سوالونو بحث کول او حلول
- * ځوابونه ټولګي ته تشرېح کول
- د ۲۴ مخ په ⑦ مشق په پټه خوله کار کول
- ۴. کورنۍ کار : نه لري .

۲۴ مخ - دوهم لوست په یوه (۱) تقسیم

۱. ذهني روزنه :

- په ۳ او ۴ تقسیم، د عددي د لړۍ استعمال

۲. تکرار :

- د تېرې ورځې د صفر (۰) سره د ضرب د عملي کار په یاد راوړل
- ښوونکي د صفر (۰) سره د ضرب یوڅو سوالونه په توره تخته لیکي، لکه

$$\begin{array}{l} \boxed{} = 0 \times 1 \\ \boxed{} = 0 \times 2 \end{array} \quad \begin{array}{l} \boxed{} = 0 \times 3 \\ \boxed{} = 0 \times 7 \end{array}$$

او داسې نور .

- * زده کوونکي یې یو یو حلوي او د هغوی مربوطه عددي قصې وايي، لکه :
- هله ۱۰ تنه زده کوونکي دي او هېڅ (۰) روپۍ نه لري، په دې معنا چې $0 = 0 \times 10$

۳. په یوه (۱) تقسیم

- ښوونکي د ۶ کابو ۳ ډبرې په توره تخته رسموي او د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې لومړۍ ډبرې د ۳ په ګروپونو تقسیم کړي، دوهم ډبرې د ۲ په ګروپونو تقسیم

- * کړي او بیا وروستی ډبرې د ۱ په ګروپونو تقسیم کړي.
- زده کوونکي هر ځل مساوات پیدا او لیکي په پای کې توره تخته داسې ښکاري :

$$\boxed{6} = 1 \div 6 \quad \boxed{3} = 2 \div 6 \quad \boxed{2} = 3 \div 6$$

- * یو زده کوونکي عددي قصه وايي :
- هله د ۶ کابو ۳ ډبرې وو، لومړۍ ډبرې مو د ۳ کابو په ګروپونو تقسیم کړ او ۲ ګروپونه لاس ته راغلل، دوهم ډبرې مو د ۲ کابو په ګروپونو تقسیم کړ او ۳ ګروپونه لاس ته راغلل، بیا مو دریم ډبرې د ۱ کابو په ګروپونو تقسیم کړ او ۶ ګروپونه لاس ته راغلل.

- ښوونکي مختلف تعداد کابو په توره تخته رسموي، لکه : ۷، ۸، ۹، ۳، ۱
- * زده کوونکي یې د یوه کابو په ګروپونو تقسیم مساوات لیکي او عددي قصه وايي لکه :

او داسې نور .

$$\boxed{7} = 1 \div 7$$

- د ۲۴ مخ په ③ مشق کار کول
- * زده کوونکي د مشق متن (کار) مطالعه کوي، سوالونه حلوي او خالي ځانې ډکوي .
- * زده کوونکي خپل ځوابونه په لوړ آواز لولي او مقایسه کوي، بیا یې د بحث لاندې نیسي او پیدا کوي .
- کله چې یو عدد په "۱" تقسیم کړو ځواب

یې مساوي دی د هماغه عدد سره .

- * زده کوونکي د بکسې جمله څو ځله په لوړ آواز لولي .

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار

۲۴ مخ ⑤ مشق

Δ)

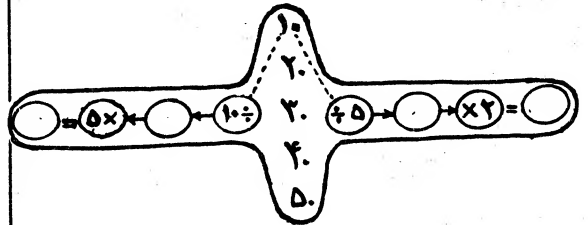

۲۵ مخ - دوهم لوست

د ۸ د خانې د ضرب د سوالونو جمع
یا تفريق

۱. ذهني روزنه :

- ښوونکي لاندې شکل د عددونو سره په
توره تخته لیکي او کار تشریح کوي چې :
هغه به منځنیو عددونو تېله بېله اشاره
کوي، بیا د ښی یا کیڼې خوا برخو (شاخو)
ته اشاره کوي، وروسته زده کوونکي باید
د ښی یا کیڼې خوا ښودل شوې عملیې
په ذهني توګه سرته ورسوي.

لکه : ښوونکي ۱۰ او د ښی خوا برخې
ته اشاره کوي، زده کوونکي محاسبه کوي
او وایي :

$$10 \div 5 = 2 \leftarrow 2 \times 2 = 4$$

یا $2 = 5 \div 1$ او $4 = 2 \times 2$

یا ښوونکي ۱۰ او د کیڼې خوا برخې
ته اشاره کوي، زده کوونکي محاسبه کوي
او وایي :

$$10 \div 1 = 10 \leftarrow 10 \times 5 = 50$$

یا $1 = 10 \div 10$ او $50 = 5 \times 10$

۲. تکرار / تقویت :

- د کورني کار کتنه او مقایسه کول

- د ۸ د ضرب خانې څخه د ځینو سوالونو حلول
ښوونکي په توره تخته لیکي : "څو ښی دی؟"
او مختلف تعداد غښي رسموي . هر ځل
زده کوونکي د ضرب مربوط سوال پیدا، لیکي
او حلوي .

$$\square = 8 \times \square$$

۳. د ۸ د خانې د ضرب د سوالونو جمع یا تفريق

- د ضرب د سوالونو جمع کول
ښوونکي د ټولګي زده کوونکي په مناسب تعداد
ګروپونو وېشي او هر ګروپ ته د ۱۰۰ کاڼو
یوه ګڅوره ورکوي .
ښوونکي په توره تخته لیکي، لکه :

$$8 \times 2$$

* د زده کوونکو هر ګروپ د ۸ کاڼو دوه
ډبرې جوړوي .

* بیا ښوونکي د 8×2 سره نژدې 8×3
په توره تخته لیکي .

* زده کوونکي د ۸ کاڼو ۳ نور ډبرې جوړوي .
ښوونکي د دوو لیکل شویو سوالونو ترمنځ
د جمع علامه (+) لیکي او د زده کوونکو
څخه پوښتنه کوي :

"هله ټول څو کاڼي دي؟"

* زده کوونکي بحث کوي او دوه امکانات
پیدا کوي :

الف . هغوی کولی شي د کاڼو تعداد د
دواړو خواوو په ډبرو ګڼي بېل بېل وشمیري
او بیا یې سره جمع (یوځای) کړي .

ب . هغوی کولی شي د ډبرو تعداد سره
جمع کړي او بیا هغه په ۸ ضرب کړي

لکه : $8 \times 5 = 8 \times 3 + 8 \times 2$

* زده کوونکي مساواتونه په توره تخته تکميلوي:

$$\boxed{40} = 8 \times \boxed{5} = 8 \times 3 + 8 \times 2$$

* زده کوونکي محاسبه کوي او ځواب وايي.
 * په همدې طريقه د بل سوال سره کار ته دوام ورکول، لکه :

$$8 \times 4 + 8 \times 6$$

- د ضرب د سوالونو تفريقول

* ښوونکي په توره تخته 8×7 ليکي او د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې د ۸ کانو صحيح تعداد ګروپونه جوړ کړي.
 * بيا ښوونکي په توره تخته 8×5 ليکي تخته داسې ښکاري :

$$8 \times 5 - 8 \times 7$$

* زده کوونکي بايد د ۸ کانو ۵ ګروپونه د ۷ ګروپونو څخه لرې او ځواب پيدا کړي.

$$16 = 8 \times \boxed{2} = 8 \times 5 - 8 \times 7$$

- د ۲۵ مخ په ۳ مشق کار کول (لومړني پنځه (۵) سوالونه)

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

۲۵ مخ ۳ مشق (پاتې سوالونه)

لکه :

$$\begin{array}{l} \square = 8 \times 2 \\ \square = 8 \times 5 \\ \square = 8 \times 10 \end{array} \quad \text{او داسې نور.}$$

٢. تکرار : د کورنۍ کارکنه او مقایسه کول

- ښوونکي ځینې سوالونه یو یو په توره تخته لیکي، لکه :

$$\begin{array}{l} \square = 8 \times 9 - 8 \times 1. \\ \square = 8 \times 2 - 8 \times 4 \\ \square = 8 \times 7 + 8 \times 1 \\ \square = 8 \times 3 + 8 \times 6 \end{array}$$

* زده کوونکي هر ځل د تېرې ورځې د عملي کار مطابق عددي قصه وایي او بیا سوال حلوي.

٣. په دوو مختلفو طریقو سره پر ٨ تقسیم

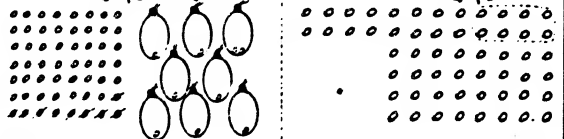
- د ٢٦ مخ په ١ او ٧ مشق کار کول
* ښوونکي د زده کوو څخه غوښتنه کوي چې مشق مطالعه کړي او په انفرادي توله یې حل کړي.
* زده کوونکي خپل ځوابونه په لور آواز لولي او بحث پرې کوي :

په دواړو مشقونو کې مو ٥٦ کاني درلودل
په لومړي مشق کې مو د ٨ کانو په ګروپونو ووېشل او ٧ ګروپونه لاس ته راغلل. په دوهم مشق کې مو په ٨ ګڅوړو وېاندې په مساوي ډول ووېشل چې په پای کې په هره ګڅوړه کې ٧ کاني لاس ته راغلل.

- مشابه سوالونه په توره تخته حلول
* ښوونکي د تختې دواړو خواوو ته د مثال په شان ٣٢، ٣٢ کاني رسوي او کار داسې ښيي : (بل مخ وګورئ!)

٢٦

١ ٥٦ کاني لرو مخه د ٨ په ګروپونو تقسیم کړئ. ٢ ٥٦ کاني لرو په مساوي ډول یې په ٨ ګڅوړو تقسیم کړئ.

$\square = 8 \div 56$ ګروپونه نتیجه : ٨ کانو $\square = 8 \div 56$ لاس ته راغلي. $\square = 8 \div 56$ ګروپونه نتیجه : په هره ګڅوړه کې به کاني وي.

٣ لاندې د تقسیم سوالونه حل کړئ.

$$\begin{array}{llll} \square = 8 \div 56 & \square = 8 \div 27 & \square = 8 \div 24 & \square = 8 \div 16 \\ \square = 8 \div 72 & \square = 8 \div 40 & \square = 8 \div 8 & \square = 8 \div 48 \\ \square = 8 \div 80 & \square = 8 \div 72 & & \end{array}$$

٤ په بګرونو کې صحیح عددونه ولیکن.

$$\begin{array}{llll} 10 = 8 \div \square & 1 = 8 \div \square & 5 = 8 \div \square & 2 = 8 \div \square \\ 8 = 8 \div \square & 3 = 8 \div \square & 7 = 8 \div \square & 6 = 8 \div \square \\ 9 = 8 \div \square & 2 = 8 \div \square & & \end{array}$$

٥ لاندې عددونه په ٨ باندې د مثالونو په شان په خپلو کتابچو کې تقسیم کړئ.

$$\square = 8 \div 22 \quad \square = 8 \div 28$$

- ٦٢	٨٠	٧٢	٨	٥٦	٢٢	١٦
	٢٢		٢٢		٢٠	

٢٦ مخ - لومړۍ لوست

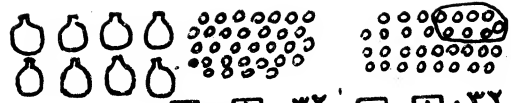
په دوو مختلفو طریقو سره پر ٨ تقسیم

١. ذهني روزنه :

- د ٢٢ مخ دوم لوست په شان لاندې ځنځیري سوالونو سره کار کول

$$\begin{array}{l} \square = 150 + 200 - 400 - 800 \\ \square = 92 + 10 - 3 \times 6 \\ \square = 2 \times 999 - 9 + 991 \\ \square = 60 + 90 + 60 + 140 \\ \square = 3 - 100 + 5 + 97 \end{array} \quad \text{او داسې نور.}$$

- د ٨ د ضرب ځاني څخه یو څو سوالونه.

$$\square = 32 \div 8 \quad \square = 24 \div 8$$

- * زده کوونکي تقسیم کوي، مساواتونه ليکي او حلوي.
- د ۲۶ مخ په ۳ مشق کار کول
- (د ۵ لومړنیو سوالونو حلول)

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

۲۶ مخ ③ مشق (پاتې سوالونه)

۲۶ مخ - دوهم لوست

په ۸ باندي د تقسيم د سوالونو جوړول

۱. ذهني روزنه :

- ضرب د جمع سره او ضرب د تفریق سره

$= 7 - 5 \times 5$	$= 13 + 5 \times 2$
$= 3 - 2 \times 6$	$= 11 + 10 \times 3$
$= 11 - 10 \times 8$	$= 6 + 5 \times 8$
$= 10 - 10 \times 10$	$= 7 + 2 \times 4$
$= 15 - 5 \times 9$	$= 15 + 10 \times 10$
$= 13 - 2 \times 7$	$= 6 + 5 \times 7$
$= 4 - 5 \times 1$	$= 3 + 2 \times 9$

۲. تکرار:

- د کورنۍ کار کتنه او مقایسه

- ښوونکي لاندني سوالونه بېل بېل په توره تخته ليکي.
- * زده کوونکي هغه په توره تخته حلوي.

$$\square = 8 \div 32$$

$$\square = 8 \div 80$$

$$\square = 8 \div 72$$

$$\square = 8 \div 24$$

$$\square = 8 \div 48$$

$$\square = 8 \div 8$$

۳. په ۸ باندي د تقسيم د سوالونو جوړول

- د کابو د تعداد موندل (پیدا کول) کوم چې په ۸ تقسیم شوي دي.

$$3 = 8 \div \square$$

- * ښوونکي د ۸ کابو ۳ ګروپونه په توره تخته رسموي او لاندې یې د تقسیم مساوات داسې ليکي :

$$3 = 8 \div \square$$

- * ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې کار مطالعه او حل پیدا کړي.

- * ښوونکي زده کوونکي رهنمایي کوي ترڅو وپوهېږي چې د مربوطه ضرب سوال په واسطه هغه عدد چې تقسیم شوی و پیدا کړي لکه $24 = 8 \times 3$ په دې معنا چې ۲۴ کابو د ۸ په ګروپونو وېشل شوي وو.

- * زده کوونکي عددي قصه وايي او خالي خانه ډکوي لکه هلته ټول ۲۴ کابو ويا، هغه د ۸ په ګروپونو وېشل شوي دي او ۳ ګروپونه مو حاصل کړل

- په همدې طريقه د دوو نورو سوالونو سره کار ته دوام ورکول ، $5 = 8 \div \square$ ، $7 = 8 \div \square$

- د ۲۶ مخ په ⑤ مشق کار کول

- * د کار د توضیح څخه وروسته ، زده کوونکي سوال ته ځانله ځانله حلوي .

- * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴. کورنۍ کار : ۲۶ مخ ⑤ مشق

- ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي ترڅو وپوهېږي چې کولی شي د ضرب د مربوط سوال په واسطه هغه عدد چې تقسیم شوی و پیدا کړي لکه $24 = 8 \times 3$

۲. د ۶ سره ضرب :

د ۲۷ مخ په ① مشق کار کول
ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې
عددي شعاع مطالعه او ملګري سره پرې
بحث وکړي.

يو زده کوونکي عددي شعاع تشرېح کوي، دا
د ۶ قدمونه ښيي، د لومړي قدم په اخر
کې ۶ د $6 \times 1 = 6$ په معنا دی. د دوهم
قدم په اخر کې ۱۲ د $6 \times 2 = 12$ په معنا دی
او داسې نور.

زده کوونکي د عددي شعاع په هر ښودل شوي قدم
د $(6 +)$ ليکلو ته دوام ورکوي.

زده کوونکي پر عددي شعاع د ۶ د قدمونو په ذريعه
ښودل شويو نخښو لاندې غيب عددونه ليکي.

ښوونکي د ۶ د ضرب د خانې يو عدد وايي
لکه ۳. زده کوونکي دغه عدد ته اشاره کوي او
تر دې عدد پورې د ۶ د قدمونو تعداد شمېري او
دهغه مساوات وايي لکه $3 \times 6 = 18$.

د ۶ د خانې څخه نورو عددونو سره په هډې
لريکه کار ته دوام ورکول.

د عددي شعاع په مرسته د ملګري سره په
ګډه د ورکړل شويو سوالونو حلول (د پنسل
استعمالول)

په لوړ آواز د ځواب لوستل او مقايسه کول
ښوونکي ۱۰ بکسونه په توره تخته ژمي او د بکسونو نې خوا ته
لکه څنګه چې ښودل شوي دي سوالونه ليکي.

$$\boxed{} \boxed{} \boxed{} \boxed{} \boxed{} \boxed{} \boxed{} \boxed{} \boxed{} \boxed{} \quad \boxed{} = 6 \times \boxed{4}$$

يو زده کوونکي ۶ کاني په صحيح تعداد ښودل شويو
بکسونو کې رسمي او مساواتونه حلوي.

ښوونکي د مساوات لومړی عدد بدلوي.

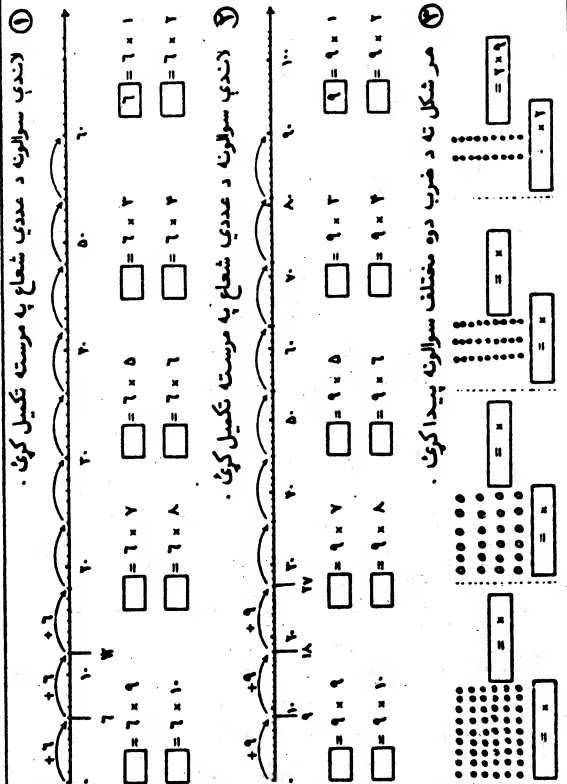
$$\boxed{} = 6 \times \boxed{7} \quad \text{بيا به} \quad \boxed{} = 6 \times \boxed{9}$$

زده کوونکي دهغو مطابق کاني رسمي او مساوات حلوي.

په پټه خوله کار کول / کورنی کار :

د ۶ د ضرب خانه په يادو يادول

۲۷

۲۷ مخ - لومړی لوست د ۶ د ضرب د خانې معرفي

د ذهني روزنه :

عددي دايرو سره کار کول

$$\begin{array}{ccc} 5.3 & 21 & 20 \\ 30.1 & (300 + 182) & 200 \\ 226 & 700 & 700 \end{array} \quad \begin{array}{ccc} 60 & 20 & 40 \\ 221 & (221 + 40) & 260 \\ 100 & 700 & 700 \end{array} \quad \begin{array}{ccc} 7 & 18 & 35 \\ 2 & 1 & 2 \\ 9 & 71 & 10 \end{array} \quad \begin{array}{ccc} 51 & 3 & 6 \\ 4 & 1 & 7 \\ 9 & 8 & 2 \end{array}$$

۲. تکرار : ښوونکي د کورني کار څخه خو

عددونه يو په بل پسې (بېل بېل) په توره
تخته ليکي لکه ۱۲، ۳۲، ۲۴، ۷۲ او د زده کوونکو
څخه غوښتنه کوي چې ورکړل شوي عددونه په ۸ تقسيم کړي
زده کوونکي په ۸ باندې د تقسيم صحيح سوال ليکي او
هغه يو بل پسې په توره تخته حلوي.

۲۷ مخ - دوهم لوست

د ۹ ضرب خانې سره کار کول

۱. ذهني روزنه :

- د مختلفو رقمونو قیمت پیدا کول
* بنوونکي د ترتیب څخه پرته ۱، ۲ یا ۳ رقمي
ډېر عددونه په توره تخته داسې لیکي :
لکه :

۳۸	۳۸۴	۴.۳
	۷۵۶	۱...
۸.۴	۷	۵۱.
	۵۳	۹۶

* بنوونکي د ترتیب څخه پرته عددونو
ته اشاره کوي لکه ۷۵۶ ؛ یو زده کوونکی
عدد لولي او وایي : ۶ یويزونه ، ۵ لسیزونه
۷ سلیزونه او داسې نور .
* بنوونکي بېلو بېلو رقمونو ته اشاره کوي
لکه ۷۵۶ کې ۵ ته . یو زده کوونکی وایي
دا ۵ لسیزونه دي او داسې نور .

۲. تکرار - تقویت :

- د کانو رسم شویو گروپونو څخه مساوات
پیدا کول
* بنوونکي د ۶ کانو یوڅو گروپونه
په توره تخته رسموي لکه د ۶
کانو ۳ گروپونه .
* زده کوونکي دهغو صحیح مساوات پیدا کوي
او لیکي :

$$\square = \square \times \square$$

* په همدې طریقه د ۶ کانو یو شمېر
نورو گروپونو سره کار ته دوام ورکول
- بېل بېل زده کوونکي د ۶ د ضرب خانه
د صنف مخکې وایي .
(نور ورته غوږ نیسي .)

۳. د ۹ ضرب خانې سره کار کول

- د ۲۷ مخ په ⑤ مشق کار کول
* بنوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه
کوي چې عددي شعاع تکمیل کړي : په
هر قدم د (+۹) لیکل او د ۹ د قدموند
نښو لاندې د صحیحو عددونو لیکل
* د ۹ د قدموند دپاره د عددونو مقایسه او تصحیح کول
* د ملګري سره کار کول : د ورکړل شویو سوالونو حلول
* بنوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې : د سوالونو
د حلولو دپاره مو عددي شعاع څنګه استعمال کړي ده .
زده کوونکي تشریح کوي چې هغوی هرځلي
په مخکېني ځواب باندې د ۹ د قدموند په
اضافه کولو سره سوالونه یو بل پسې حل
کړي دي . د $9 \times 1 = \square$ څخه یې
شروع کړي دي .
* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول
* بنوونکي د ترتیب څخه پرته د ۹ د ضرب
خانې څخه عددونه په لوړ آواز وایي .
زده کوونکي عددونه پر عددي شعاع پیدا
کوي ، د ۹ د قدموند تعداد شمېري او
مساوات وایي ، لکه : بنوونکي وایي ۴۵ ، زده کوونکي
د ۹ پنځه قدمونه پیدا کوي او وایي :
 $9 \times 5 = 45$ او داسې نور .

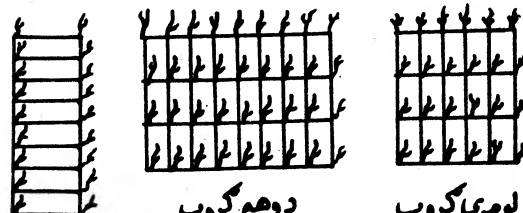
۴. کورنی کار :

د ۹ د ضرب د خانې یادول

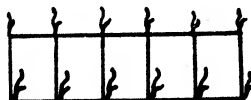
* ښوونکي د هر گروپ دپاره څرنګه چې لاندې ښودل شوي خطونه پر ځمکه رسموي .

* د هر گروپ زده کوونکي خپلې لښتې د خطونو د تقاطع پر نقطو باندې بردي (نمالوي) .

ځمکه به داسې ښکاري :

دريم گروپ

څلورم گروپ

* د هر گروپ زده کوونکي بايد خپل باغ ته د دوو خواوو څخه وګوري او هر څل بايد مربوط مساوات پيدا کړي، لکه :

لومړی گروپ : $24 = 4 \times 6$ دوهم گروپ : $36 = 4 \times 9$ دريم گروپ : $18 = 2 \times 9$ څلورم گروپ : $12 = 2 \times 6$

* د گروپونو بدلول ترڅو د نورو (باغونو) مربوط مساواتونه بېل بېل پيدا کړي .

- زده کوونکي بېرته ټولګي ته ځي .

* د هر گروپ څخه يو زده کوونکي د ټولګي منځ ته راځي ، خپل کار تشرېح کوي ، عددي قصه وايي او دوه مربوط مساواتونه په توره تخته ليکي .

* زده کوونکي پيدا کړي چې د دوو مربوطو سوالونو ځوابونه سره يوښان دي ، لکه :

$$24 = 6 \times 4$$

$$24 = 4 \times 6$$

- د ۲۷ مخ د ۳ مخ دوو لومړنيو سوالونو باندې کار کول

۴. ټولګي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار : ۲۷ مخ

د ۳ مشق پاتې سوالونه

۲۷ مخ - دريم لوست

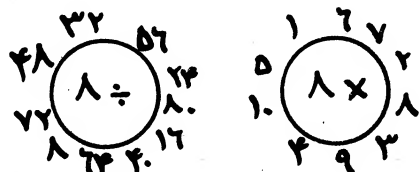
د کابو د رسم شوي ست دپاره د ضرب

دوه مربوطه سوالونه پيدا کول

درسي معاونات : ۹۰ لښتې

۱. ذهني روزنه :

- د عددي دايرو سره کار کول

۲. تکرار :

- ښوونکي د ۹ د ځانې د ضرب ځينې سوالونه د ترتيب څخه پرته يو يو په توره تخته ليکي ، لکه :

$$\square = 3 \times \square$$

زده کوونکي ځوابونه وايي او خالي ځانې ډکوي .

- بېل بېل زده کوونکي د ۹ د ځانې ضرب د صنف منځ ته وايي .

۳. د کابو رسم شوي ست دپاره د ضرب

دوه مربوط سوالونه پيدا کول

- عملي کار :

* ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې د ټولګي څخه بهر لار شي او په څلورو گروپونو وېشي . ښوونکي ۲۴ لښتې لومړی گروپ ، ۳۶ لښتې دوهم گروپ ، ۱۸ لښتې دريم گروپ او ۱۲ لښتې څلورم گروپ ته ورکوي .

٢. تکرار :

د کورنۍ کار کتنه او مقایسه کول
ښوونکي د ضرب دوه مربوط سوالونه داسې په
توره تخته لیکي :

$$\square = 6 \times 3$$

$$\square = \square \times \square$$

زده کوونکي لومړی اول سوال حلوي ، بیا د همدې
عددونو په استعمالو سره د هغه مربوط سوال

پیدا کوي، لکه : $18 = 3 \times 6$

په همدې طریقه نورو سوالونو سره کارته دوام

درکول ، لکه : $30 = 6 \times 5$

$$30 = 5 \times 6$$

په دوو مختلفو طریقو سره په ٦ او ٩ تقسیم

د ٢٨ مخ په ① او ⑦ مشقونو کار کول

ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه
کوي چې کار مطالعه کړي .

ښوونکي د ٤ زده کوونکو څخه غواړي چې
د ټولګي مخې ته راشي .

هر زده کوونکي یوازې یو سوال تشریح کوي
په دې وخت کې نور ټول زده کوونکي خپلو

کتابونو ته ګوري . مثلاً لومړی زده کوونکي
لومړی سوال تشریح کوي : " هلته ٢٤ کاني دي

غواړو د ٦ په ګروپونو یې ووېشو . " بل زده کوونکي
بل کار تشریح کوي : " هلته ٢٢ کاني دي . غواړو په

مساوي ډول یې په ٦ کڅوړو تقسیم کړو . "

د ① او ⑦ مشقونو ځانله ځانله حلول

زده کوونکي ځوابونه په لوړ آواز لولي او مقایسه کوي .

د ملګري سره د ٢٨ مخ په ③ مشق (لومړۍ دوو برخې)

کار کول (ښوونکي کومک کوي) . په لوړ آواز د ځوابونو

لوستل او مقایسه کول

د پټې خولې کلر / کورنۍ کار : ٢٨ مخ

③ مشق (دریمه برخه)

٢٨

① لاندې کاني په ښودل شويو
ګروپونو تقسیم او غلې ځاني وکړي .

$\square = \square \div 24$

د کانيو ګروپونه

لاس ته راځي .

$\square = \square \div 31$

د کانيو ګروپونه

لاس ته راځي .

② لاندې کاني په مساوي ډول په
رسم شويو کڅوړو تقسیم کړي .

$\square = \square \div 24$

په هره کڅوړه کې کاني دي .

$\square = \square \div 27$

په هره کڅوړه کې کاني دي .

④ لاندې سوالونه حل کړي .

$\square = 6 \div 54$	$\square = 9 \div 18$	$\square = 6 \div 18$
$8 = \square \div 48$	$\square = 9 \div 25$	$\square = 6 \div 26$
$3 = 9 \div \square$	$\square = 9 \div 54$	$\square = 6 \div 24$
$7 = 6 \div \square$	$\square = 9 \div 81$	$\square = 6 \div 22$
$2 = \square \div 36$	$\square = 9 \div 9$	$\square = 6 \div 20$
$\square = 6 \div 48$	$\square = 9 \div 72$	$\square = 6 \div 54$
$\square = 9 \div 33$	$\square = 9 \div 27$	$\square = 6 \div 48$
$9 = \square \div 81$	$\square = 9 \div 90$	$\square = 6 \div 60$
$\square = 9 \div 27$	$\square = 9 \div 33$	$\square = 6 \div 6$
$\square = 6 \div 12$	$\square = 9 \div 36$	$\square = 6 \div 12$

٢٨ مخ - دوهم لوست

په دوو مختلفو طریقو سره په ٦
او ٩ تقسیم

١. ذهني روزنه :

- د ١، ٢، ٣، ٤، ٥ او ٦ په قدمونو
مخ په وړاندې او مخ په شا شمېر کول

٢٩٣، .....، ٣٠٣، ٣٠٤	٣٠٤، .....، ٢٩٤، ٢٩٣
٦٧، .....، ٧٩، ٨١	٨١، .....، ٦٩، ٦٧
٠، .....، ٢٧، ٣٠	٣٠، .....، ٣، ٠
٠، .....، ٣٦، ٤٠	٤٠، .....، ٤، ٠
٥٠، .....، ٩٥، ١٠٠	١٠٠، .....، ٥٥، ٥٠
٠، .....، ٥٤، ٦٠	٦٠، .....، ٦، ٠

کېدی سي . کده حل شي .
لاندې گراف د درسي خاکې ساختمان (جوړښت) راښيي او همدارنگه د درس په
خلورو برخو کې د تقریبي وخت لگېدل راښيي .

۱. ذهني روزنه (تقریباً ۴-۷ دقیقې)
۲. تکرار ، تقویت (تقریباً ۱۰-۱۲ دقیقې)
۳. د درس عنوان (تقریباً ۱۵-۲۵ دقیقې)
۴. په ټولګي کې د پمټې خولې کار (د وخت اوسنۍ مطابق) کورنۍ کار

په درسي خاکو کې ژبه (کلمات او عبارات) :

لکه څنګه چې ویل شوي دي د زده کوونکو درسي کتاب هم د ښوونکو د لارښود په شان د
هغه تدریس او زده کړې سره چې خوا یې ماشوم ټاکي مرسته کوي . په دې معنی
چې د ماشومانو خپل فعالیتونه او د هغوی د زده کړې شیان باید د ښوونکي د فعالیتونو
اصلي مرکز وي په دې اساس په درسي خاکو کې معمولاً دا واضح شوي دي چې ماشومان
باید څه وکړي او په څه پوه شي .
لومړی مثال :

ښوونکي د درسي کتاب د (۶) مخ (۲) مشق لولي .
دلته ښوونکي د ځان دپاره باید پیدا کړي چې باید څه وکړي او څه ووايي ترڅو زده کوونکي
لویونه وشمېري او عددونه یې لاندې ولیکي بیا یې ستونزې ولیکي او سره جمع یې کړي .
په هر حال دا په دې معنی چې کله درسي خاکې تعقیبېږي ښوونکي باید پخپله په فعال
ډول د درس په "پلانونو" او "تنظیمولو" کې شامل وي . د لوستلو په وخت کې ښوونکي باید عملاً
فکر وکړي چې څه باید وکړي .
دوهم مثال :

اکثر د (۴) مخ د (۱) لوست په شان جوړښت استعمال شوی دی :
ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي ترڅو د سلیزونو او لسیزونو په جوړښت او معنی وپوهېږي .
بیا هم د ښوونکي خیالي او تدریسي مهارتونه لازم ګڼل کېږي . هغه باید یوه لاره پیدا
کړي لکه د سوالونو او ځوابونو په واسطه ترڅو په یوه طریقه زده کوونکي شامل کړي چې هغوی
غوښتل شوي نتیجه یا هدایت پخپله پیدا کړي .
ښوونکي باید پوه شوی وي :

٢. تکرار او تقویت :

- بنوونکی د کورنی کار سوالونه یو یو په نوره تخته لیکي .
* زده کوونکي هغه تشریح او حایي ، بیا یې د خپلو ځوابونو سره مقایسه کوي .

٣. د ضرب او تقسیم د مربوطو سوالونو موندل

- بنوونکی د ٦ د ځانې څخه د ضرب یو سوال د تورې تخته بڼې خوا ته لیکي
لکه : $\square = 6 \times 4$
* زده کوونکي ځواب پیدا او لیکي لکه :

- * $\square = 6 \times 4$
بنوونکی د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي
چې ځواب په ٦ تقسیم او مساوات ولیکي
لکه : $4 = 6 \div 24$
تخته داسې ښکاري :

$$\square = 6 \div \square \quad \square = 6 \times 4$$

- * په همدې طریقه لاندې سوالونو سره کار ته دوام ورکول

- $\square = 7 \times 9$ ، $\square = 7 \times 7$ ، $\square = 7 \times 7$
* په همدې طریقه د ٩ د ځانې څخه لاندې سوالونو سره کار ته دوام ورکول لکه :

$$\square = 9 \times 8$$
 ، $\square = 9 \times 5$ ، $\square = 9 \times 3$ ، $\square = 9 \times 2$

- په ځانګړي ډول یاد ملګري سره د ٢٩ مخ ① مشق سره کار کول (بنوونکی مرسته کوي)
* زده کوونکي خپل ځوابونه په لوړ آواز لولي او سره مقایسه کوي یې .

٤. ټولګي کې د پټې خولې کار / کورنی کار :

- ٢٩ مخ ⑤ مشق (دوه لومړني سوالونه دې ټولګي کې حل شي)

٢٩

- ① مساواتونه تکمیل او مربوطه سوالونه یو بل سره د مثال په شان وصل کړئ

د تقسیم سوالونه پیدا او ځوابونه یې په مربوطه ځایونو کې ولیکئ

لکه : $6 = 6 \div 36$

$\square = 9 \div 36$

١	٩	٦	÷
		٦	
			٣٦
			١٨
			٥٤

$\square = 6 \div ١٢$

$\square = 6 \div ٢٨$

$\square = ٩ \div ١٢$

$\square = 6 \div ٦٠$

$\square = ٩ \div ٩$

$\square = ٩ \div ٥٤$

$\square = ٦ \div ٣٠$

$\square = ٦ \div ١٨$

$\square = ٩ \div ٣٦$

$\square = ٦ \times ٥$

$\square = ٦ \times ٣$

$\square = ٩ \times ٦$

$\square = ٦ \times ٨$

$\square = ٩ \times ٢$

$\square = ٩ \times ٧$

$\square = ٦ \times ٢$

$\square = ٩ \times ١$

$\square = ٦ \times ١٠$

- ② لاندې سوالونه حل کړئ .

$\square = ٦ \div ١٨$

$\square = ٩ \div ٨١$

$\square = ٦ \div ٢٢$

$\square = ٩ \div ٢٧$

$\square = ٩ \div ٥٤$

$\square = ٦ \div ٥٤$

$\square = ٦ \div ٢٨$

$\square = ٩ \div ٩$

- ③ لاندې سوالونه حل کړئ .

$\square = ٩ \times \square = ٩ \times ٣ + ٩ \times ٢$

$\square = ٦ \times \square = ٦ \times ١ - ٦ \times ٧$

$\square = ٩ \times \square = ٩ \times ١ + ٩ \times ٢$

$\square = ٩ \times \square = ٩ \times ١ - ٩ \times ٦$

$\square = ٦ \times \square = ٦ \times ٩ - ٦ \times ١٠$

$\square = ٩ \times \square = ٩ \times ٢ - ٩ \times ٦$

$\square = ٦ \times \square = ٦ \times ٥ + ٦ \times ٢$

$\square = ٦ \times \square = ٦ \times ٥ + ٦ \times ٢$

- ④ لاندې عددونه په ٦ او ٩ باندې په خپلو کتابچو کې تقسیم کړئ .

٧٢	٣٣	١٨	٩	٣٦	٦٣	٢٧	٥٤	٢٨	٨١
----	----	----	---	----	----	----	----	----	----

٢٩ مخ - لومړی لوست

د ضرب او تقسیم د مربوطو سوالونو موندل

١. ذهني روزنه :

- لاندې ځوابونو دپاره د ضرب د سوالونو پیدا کول

- ٦ ، ٢٤ ، ١٢ ، ٨ ، ٣٠ او داسې نور .
* بنوونکی یو ځواب په توره تخته لیکي لکه ٦
زده کوونکي د دې ځواب دپاره یو یا څو د ضرب سوالونه وایي ، لکه :

2×3

6×1 او داسې نور .

- * د نورو عددونو سره عمل ته دوام ورکول

۲۹ مخ - دوهم لوست

د ۶ يا ۹ د ضرب په خانو کې د سوالونو جمع يا تفريق

۱. ذهني روزنه :

- ضرب د جمع سره او ضرب د تفريق سره

$$\square = 5 - 4 = 1 \quad \square = 3 + 5 = 8$$

۲. تکرار :

- د ۲۹ مخ ۷ مشق سره کار کول

* بشپړونکي د ۷ مشق جدول په توره تخته رسمي.

* زده کوونکي کار تشرېح کوي.

* زده کوونکي سوالونه يو بل پسې حلوي او په جدول کې خالي خانې په توره تخته ډکوي.

- د کورني کار کتنه او اصلاح کول

۳. د ۶ يا ۹ د ضرب په خانو کې د سوالونو جمع يا تفريق

- د ۲۹ مخ په ۷ مشق کار کول

(په پيل کې کتابونه بايد تړلي وي.)

* بشپړونکي د ۷ مشق څلور لومړني سوالونه بېل بېل په توره تخته ليکي، لکه :

$$[63] = 9 \times 7 = 9 \times 3 + 9 \times 4$$

* يو زده کوونکي عددي قصه وايي : هلته

د ۹ کانو ۴ گروپونه او د ۹ کانو ۳

گروپونه وو، مونږ ټول گروپونه يو بل

ته نژدې کېښودل او ۷ گروپونه لاس ته راغلل.

دا په دې معنا چې : 9×7 ، هلته

ټول ۶۳ کاني دي .

* په همدې طريقه ۳ نورو سوالونو سره

کار کول

* زده کوونکي د ۲۹ مخ د ۷ مشق ټول سوالونه

په انفرادي توګه حلوي .

* په لوړه آواز د ځوابونو ويل او مقايسه کول

- د ۲۹ مخ په ۵ مشق کار کول

* بشپړونکي د عددونو د پاره بکسه په توره

تخته رسمي او د کتاب په شان

عددونه په کې ليکي .

(لاندې وګورئ !)

* بشپړونکي کار تشرېح کوي چې ټول عددونه

بايد په ۶ يا ۹ تقسيم شي او په

توره تخته يې ليکي .

(لاندې وګورئ !)

* زده کوونکي صحيح تقسيم پيدا کوي او

بېل بېل يې په صحيح ځای کې مساوات

ليکي او حلوي يې . په پای کې توره

تخته داسې ښکاري :

۸۱ ۴۸ ۵۴ ۲۷ ۶۳ ۳۶

۷۲ ۹ ۱۸ ۴۲

$9 \div$

$6 \div$

$$\square = 9 \div 81$$

او داسې نور .

$$\square = 6 \div 48$$

او داسې نور .

نوټ : که چېرې ضرورت وي سوالونه

د ۲۹ مخ په مرسته حلېدې

شي .

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورني کار

د ۲۹ مخ ۷ مشق

۳. د ۷ د ضرب خانې سره کار کول

د ۳۰ مخ په ① مشق کار کول
ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې عددي شعاع تکميل کړي: په هر قدم باندې + ۷ لیکل او د ۷ د قدمونو د نڅښو (لاندې) د صحیحو عددونو لیکل
د ۷ د قدمونو د پاره د عددونو مقایسه او تصحیح

د ملګري سره کار کول، د ورکړل شویو سوالونو حلول

په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول
ښوونکي د ۷ د ضرب خانې څخه عددونه د ترتیب څخه پرته په لوړ آواز وایي، زده کوونکي عدد په عددي شعاع پیدا کوي، د ۷ د قدمونو تعداد شمېري او مساوات وایي لکه ښوونکي وایي ۴۲، زده کوونکي د ۷ شپږ قدمونه پیدا او $7 \times 6 = 42$ وایي او داسې نور.

د ۳۰ مخ په ② مشق کار کول
ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې کار مطالعه کړي.

يو زده کوونکي مثال تشرېح کوي:

$$\square = 7 \times 3$$

يعني ۳ ځلي ۷ کاني؛ نو ځکه هغوی به ۷ کاني په هرو ۳ بکسونو کې رسموي.

زده کوونکي سوال حلوي او د سوال مطابق په ښودل شوي تعداد بکسونو کې ۷ کاني رسموي (د ملګري سره کار کول) ښوونکي مرسته کوي. په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴. د پټې خولې کار / کورني کار:

د ۳۰ مخ ⑤ مشق؛ د ۷ د خانې د ضرب په زده کړه شروع کول

۳۰

□	□	□	□	□	□	□	□	□	□
= ۷ × ۱	= ۷ × ۲	= ۷ × ۳	= ۷ × ۴	= ۷ × ۵	= ۷ × ۶	= ۷ × ۷	= ۷ × ۸	= ۷ × ۹	= ۷ × ۱۰

① لاندې سرونه د عددي شعاع په مرسته تکميل کړئ.

② د سلونو څخه په بکسونو کې ۷ ځلي رسمي لوستونه حل کړئ.

③ د سلونو څخه په بکسونو کې ۷ ځلي رسمي لوستونه حل کړئ.

۳۰ مخ - لومړی لوست د ۷ د ضرب خانې سره کار کول

۱. ذهني روزنه:

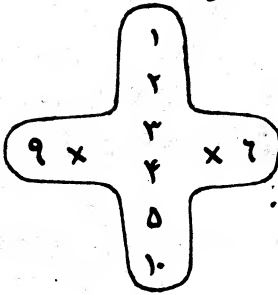
- تقسیم د جمع او تقسیم د تفریق سره

$$\square = 1 - \frac{56}{28} \quad \frac{16}{8} \div \frac{8}{4} \quad \square = 1 + \frac{16}{8} \div \frac{24}{4} \quad \frac{24}{48} \div \frac{8}{4}$$

۲. تکرار:

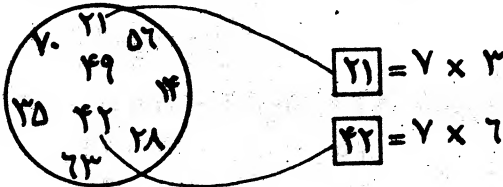
- د کورني کار کتنه او مقایسه کول

- د ۶ او ۹ د ضرب د ځانې څخه ځینې ساده سوالونه :

۲. تکرار :

- ښوونکي په یوه دایره کې د ۷ د ضرب د ځانې ځوابي عددونه د تختې په منځنۍ برخه کې لیکي ، بیا د ۷ د ضرب د ځانې څخه سوالونه د ترتیب څخه پرته لیکي .
 * زده کوونکي د دایرې څخه صحیح ځوابونه پیدا کوي ، خالي ځانې ډکوي او ځوابونه د دایرې د صحیح عددونو سره وصلوي . په پای کې به تخته داسې ښکاري .

او داسې نور .

- بېل بېل زده کوونکي د ۷ ضرب د صنف مخکې وایي .
 - د کورني کار کتنه او اصلاح کول

۳. په دوو مختلفو طریقو سره په ۷ تقسیم

- د ۳۱ مخ په ① او ⑦ مشق کار کول
 * ښوونکي د زده کوونکو څخه غواړي چې مشقونه حل او خالي ځانې ډکې کړي .

۳۱

① ۲۱ کاغذ لرو مخه د ۷ په گروپونو ① ۲۱ کاغذ لرو په مساوي ډول یې تقسیم کړئ .
 په ۷ گروپونو تقسیم کړئ .

د ۷ کاغذ گروپونه لاس ته راځي . په موخو کې به ۷ کاغذ وي .

② لاندې د تقسیم سوالونه حل کړئ .

$\square = 7 \div 21$

$\square = 7 \div 7$

$\square = 7 \div 14$

$\square = 7 \div 70$

$\square = 7 \div 56$

$\square = 7 \div 49$

$\square = 7 \div 28$

$\square = 7 \div 63$

$\square = 7 \div 35$

③ په لاندې بکسونو کې صحیح عددونه ولیکن .

$7 = 7 \div \square$

$2 = 7 \div \square$

$2 = 7 \div \square$

$10 = 7 \div \square$

$8 = 7 \div \square$

$5 = 7 \div \square$

$2 = 7 \div \square$

$6 = 7 \div \square$

$1 = 7 \div \square$

④ د لاندې عددونو د یوه د ضرب او تقسیم سوالونه د مثالونو په شان جوړ او په خپلو کتابچو کې یې حل کړئ .
 مثال :

$21 = 7 \times 3$
 $7 = 7 \div 21$

۳۴	۷۰	۶۳	۲۸	۳۵	۵۶	۲۱	۳۴
----	----	----	----	----	----	----	----

۳۱ مخ - لومړۍ لوست په دوو مختلفو طریقو سره په ۷ تقسیم

۱. ذهني روزنه :

- د ۲۲ مخ دوهم لوست په شان ځنځیري سوالونه لکه :

$$= 1000 + 200 - 300 - 500$$

$$= 0 \times 11 - 5 \times 4$$

$$= 1 \times 2 + 10 \div 40$$

$$= 10 \times 2 \times 2 \times 2$$

$$= 2 \div 4 \div 5 \div 4$$

$$= 900 - 80 - 400 + 600$$

لوداسې نور:

۳. په ۷ د تقسیم سوالونه جوړول

- د کانونو د تعداد پیدا کول کوم چې په ۷ باندې تقسیم شوي دي، لکه:

$$4 = 7 \div \square$$

* ښوونکي مثلاً د ۷ کانونو ۴ ګروپونه په توره تخته رسموي او ترې لاندې د تقسیم مساوات داسې لیکي:

$$\square = 7 \div \square$$

* ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې کار مطالعه او حل پیدا کړي.

* ښوونکي زده کوونکي رهنمایي کوي ترڅو پوه شي چې کولی شي تقسیم سوال د ضرب د مربوط سوال په بدلولو سره هغه عدد پیدا کړي کوم چې تقسیم شوی و لکه $4 \times 7 = 28$ ، دا په دې معنا چې ۲۸ کاني د ۷ په ګروپونو تقسیم شوې وو.

* زده کوونکي عددي قصه وایي او خالي ځانې دکوي، لکه هلته ټول ۲۸ کاني وو، هغه مو د ۷ په ګروپونو تقسیم کړي وو، ۴ ګروپونه مو حاصل کړل.

- په همدې طریقه ۲ نورو سوالونو سره کار ته دوام ورکول، لکه:

$$7 = 7 \div \square$$

$$3 = 7 \div \square$$

- د ۳۱ مخ په ⑤ مشق کار کول

* د کار د واضح کولو څخه وروسته زده کوونکي په انفرادي توګه د ۳۰ مخ د عددي شعاع په مرسته سوالونه حلوي.

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴. ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

۳۱ مخ ⑤ مشق

* زده کوونکي عددي قصې وایي: په دواړو سوالونو کې ۴۲، ۴۲ کاني وې، په لومړي سوال کې مو د ۷ کانو په ګروپونو ووېشل او ۶ ګروپونه ترلاسه شول، په دوهم سوال کې مو د ۴۲ کانو ډېری په ۷ کڅوړو باندې په مساوي ډول ووېشل او په هره کڅوړه کې ۶ کاني ترلاسه شول.

* زده کوونکي ځوابونه په لوړ آواز وایي او سره مقایسه کوي چې:

- د ملګري سره د ۳۱ مخ په ③ مشق کار کول (که چېرې ضرورت پېښ شو د ۳۰ مخ عددي شعاع دې وکارول شي).
* په لوړ آواز د ځوابونو ویل او مقایسه کول

۴. ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

د ۷ د ضرب ځانې زده کړې ته دوام ورکول

۳۱ مخ - دوهم لوست

په ۷ د تقسیم سوالونه جوړول

۱. ذهني روزنه:

- د ۱۰، ۲۰، ۳۰، ۴۰، ۵۰ په قدم شمېر کول
- ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۷۵، ۷۶، ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۹۲، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰

۲. تکرار:

- ښوونکي د ۷ د ځانې څخه د تقسیم سوالونه یو یو په توره تخته لیکي، لکه:

$$\square = 7 \div 42$$

* زده کوونکي هغه بېل بېل حلوي.

- بېل بېل زده کوونکي د ۷ د ځانې ضرب وایي.

* زده کوونکي د هغه دپاره د ۷ د خانې د ضرب او تقسیم مربوط سوالونه جوړوي او په توره تخته یې داسې لیکي :

$$7 \times 5 = 35$$

$$5 = 7 \div 35$$

* د نورو عددونو سره د کار جاري ساتل، لکه: ۲۸ ، ۴۲ ، ۵۶ ، ۷۱

۳. پریوه عددی شعاع د دوو خانو څخه

د ضرب د سوالونو پیدا کول

- ښوونکي د ضرب د سوالونو دپاره د خالي بکسونو $\square \times$ سره یوه عددی شعاع په توره تخته رسموي .
(لاندې وگورئ !)

* زده کوونکي بحث کوي او معلوموي چې د عددی شعاع دپاسه د ۲ قدمونه دي او د عددی شعاع لاندې د ۴ قدمونه دي .

* زده کوونکي د ضرب سوالونه پیدا کوي او لیکي .

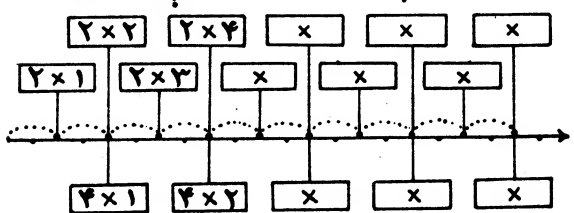
د عددی شعاع دپاسه قدمونه لکه 2×1 او 2×2 د عددی شعاع لاندې قدمونه لکه 4×1 او 4×2 .

* زده کوونکي هغه نخښې چې دوه سوالونه لري پیدا کوي او تر بحث لاندې یې نیسي .

$$\square = 4 \times 1$$

$$\square = 2 \times 2$$

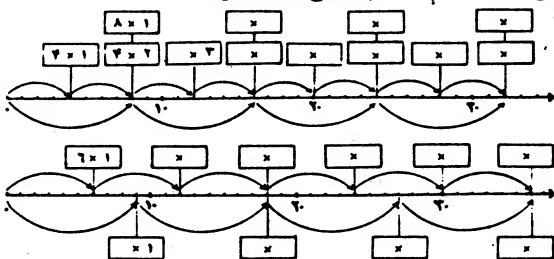
په پای کې توره تخته داسې ښکاري :

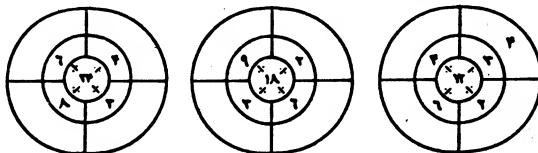
۳۲

د ضرب او تقسیم تکرار :

① په بکسونو کې د ضرب صحیح سوالونه ولیکن .

② منځني عددونه د مغړې د شاوخوا پر عددونو تقسیم او ځوابونه یې په تشر ځایونو کې ولیکن .

④ د تقسیم د سوالونو لاندې جدولونه تشکیل کړئ .

۶	۲	۲	۱	÷
			۶	۶
			۳	
			۱۸	
		۳	۲۴	

۸	۲	۲	۱	÷
			۸	۸
			۱۶	
		۳	۲۴	
		۱۱	۳۲	

۳۲ مخ - لومړی لوست

پریوه عددی شعاع باندې د دوو خانو څخه د ضرب د سوالونو پیدا کول

۱. ذهني روزنه :

- عددی دایرو سره کار کول

۲. تکرار :

- ښوونکي د ۷ د ضرب د خانې (کورني کار) څخه ځینې عددونه په توره تخته پیل پیل لیکي ، لکه : ۳۵

- * ښوونکي د مثال په توګه لومړۍ خالي بکسې ته اشاره کوي لکه د ۲ لاندې، زده کوونکي $2 \div 2 = 3$ پيدا کوي او ۳ په ټاکلې بکسه کې ليکي.
- * په همدې طريقه د ترتيب څخه پرته نورو بکسونو سره کار ته دوام ورکول په لومړۍ بکسه باندې کار کول
- * زده کوونکي په پټه خوله سوالونه پيدا کوي او خالي ځانې ډکوي.
- * زده کوونکي ځوابونه په لوړ آواز وايي او سره مقايسه کوي يې.
- * د تورې تختې پاکول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار:

۳۲ مخ ۳۵ مشق دوهم جدول چې په توره تخته رسم شوی و .

- د ۳۲ مخ په ① مشق کار کول
- * زده کوونکي کار مطالعه کوي او عددي شعاع ګانې د تختې د مخ د شعاع په څېر تشرېح کوي.
- * زده کوونکي سوالونه پيدا او خالي ځانې ډکوي.
- * زده کوونکي ځوابونه په لوړ آواز لوي او سره مقايسه کوي يې.

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار:

د ۷ د ضرب د ځانې زده کولو ته دوام ورکول

۳۲ مخ - دوهم لوست

د تقسيم د مختلفو سوالونو حلول

۱. ذهني روزنه :

- د ۳۲ مخ په ⑤ مشق کار کول
- * ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې په پټه خوله سوالونه حل کړي .
- * زده کوونکي ځوابونه په لوړ آواز لوي او سره مقايسه کوي يې .

۲. تکرار :

- بېل بېل زده کوونکي د ۶، ۷ او ۸ د ځانو ضرب د ټولګي مخکې وايي .

۳. د تقسيم د مختلفو سوالونو حلول

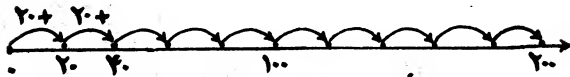
- د ۳۲ مخ په ۳۵ مشق کار کول
- * ښوونکي دوهم جدول په توره تخته رسموي . (کتابونه دې ترلي وي)
- * زده کوونکي په جدول بحث کوي او کار پيدا کوي چې هغه د تقسيم سوالونو پيدا کول او ځوابونه يې په خالي بکسونو کې ليکل دي .

۲. د عددی شعاع کانو په مرسته د ۲۰، ۵۰

او ۱۰۰ سره ضرب

- بنوونکی لاندنۍ عددی شعاع په توره
تخته رسموي:

* بنوونکی د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې
عددی شعاع مطالعه او تشریح کړي.

* یو زده کوونکی وایي چې په هغه باندې د ۲۰
قدمونه دي، د لومړي قدم په پای کې
د ۲۰ د ۲۰×۱ معنا لري او د دوهم قدم په پای کې
د ۴۰ د ۲۰×۲ معنا لري

* زده کوونکي په هر قدم باندې ۲۰ لیکي
او نڅېه شوې ځایونو لاندې غیب عددونه لیکي.
* زده کوونکي د ۲ د ځانې عددونه او ځوابونه
د ۲۰ د ځانې د عددونو او ځوابونو سره
مقایسه کوي.

* بنوونکی د عددی شعاع مختلفو عددونو ته یو
په بل پسې اشاره کوي لکه ۶۰

* زده کوونکي د ضرب سوال پیدا کوي لکه
 $60 = 20 \times 3$ او داسې نور.

- د ۳۳ مخ په ① مشق کار کول

* د لومړنیو دوو برخو سوالونه د عددی شعاع
په مرسته ملګري سره حلول

* ځوابونه په لوړ آواز ویل او مقایسه کول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

د ۳۳ مخ د ① مشق دریمه برخه

۳۳ مخ - دوهم لوست

د پوره لسیزو او سلیزو سره ضرب

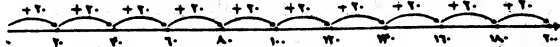
۱. ذهني روزنه:

- د عددی دایرو سره کار کول

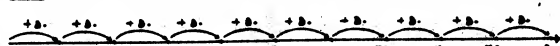
(بل مخ کې یې وګورئ!)

۳۳

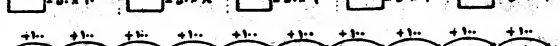
① لاندنۍ سوالونه د عددی شعاع په مرسته حل کړئ.

$\square = 20 \times 10$	$\square = 20 \times 7$	$\square = 20 \times 8$	$\square = 20 \times 2$	$\square = 20 \times 1$
$\square = 20 \times 4$	$\square = 20 \times 9$	$\square = 20 \times 6$	$\square = 20 \times 5$	$\square = 20 \times 3$

$\square = 50 \times 9$	$\square = 50 \times 7$	$\square = 50 \times 5$	$\square = 50 \times 3$	$\square = 50 \times 1$
$\square = 50 \times 10$	$\square = 50 \times 8$	$\square = 50 \times 6$	$\square = 50 \times 4$	$\square = 50 \times 2$

$\square = 100 \times 9$	$\square = 100 \times 7$	$\square = 100 \times 5$	$\square = 100 \times 3$	$\square = 100 \times 1$
$\square = 100 \times 10$	$\square = 100 \times 8$	$\square = 100 \times 6$	$\square = 100 \times 4$	$\square = 100 \times 2$

② درې جوړې د سوالونو ترمنځ رابطه پیدا او حل یې کړئ.

$\square = 8 \times 2$	$\square = 8 \times 6$	$\square = 2 \times 7$	$\square = 5 \times 4$
$\square = 8 \times 3$	$\square = 8 \times 7$	$\square = 20 \times 7$	$\square = 5 \times 9$

$\square = 10 \times 10$	$\square = 6 \times 3$	$\square = 9 \times 9$	$\square = 2 \times 5$
$\square = 100 \times 10$	$\square = 6 \times 2$	$\square = 9 \times 9$	$\square = 2 \times 5$

③ لاندنۍ سوالونه حل کړئ.

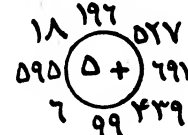
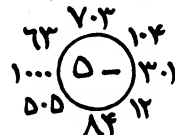
$\square = 200 \times 2$	$\square = 90 \times 5$	$\square = 30 \times 6$
$\square = 300 \times 2$	$\square = 20 \times 8$	$\square = 60 \times 2$
$\square = 200 \times 3$	$\square = 70 \times 9$	$\square = 90 \times 7$
$\square = 200 \times 4$	$\square = 20 \times 6$	$\square = 80 \times 2$
$\square = 200 \times 5$	$\square = 80 \times 5$	$\square = 40 \times 9$

۳۳ مخ - لومړی لوست

د عددی شعاع کانو په مرسته د ۲۰، ۵۰
او ۱۰۰ سره ضرب

۱. ذهني روزنه:

- د عددی دایرو په استعمالو سره جمع
او تفریق، د لسیزو او سلیزو څخه اوښتل

۲. تکرار:

- د کورنۍ کار کتنه او اصلاح کول

- زده کوونکي د ۳، ۴ او ۹ د خانو ضرب په
شفاهي توګه د صنف منځې بېل بېل وایي.

$$\begin{array}{r} 72 \quad 54 \quad 9 \quad 36 \\ 18 \quad 9 \div \quad 81 \\ 63 \quad 90 \quad 45 \quad 27 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 36 \quad 6 \quad 30 \quad 42 \\ 24 \quad 6 \div \quad 12 \\ 54 \quad 18 \quad 60 \quad 48 \end{array}$$

۲. تکرار :

- د کورني کار اصلاح او مقایسه کول
- ښوونکی د ۳۳ مخ د ⑤ مشق د دریمې عدد شعاع (کورني کار) څخه مختلف عددونه وایي لکه ۷۰۰
- * زده کوونکي هر ځل خپلو کتابونو کې پر عددي شعاع عدد پیدا کوي، قدمونه شمېري او مساواتونه وایي لکه $700 = 100 \times 7$
- * د ۵۰ د ضرب د ځانې عددونه د ۵ د ضرب د ځانې د عددونو سره او د ۱۰۰ د ضرب د ځانې عددونه د ۱۰ د ضرب د ځانې د عددونو سره مقایسه کول

۳. د پوره لسيزو او سليزو سره ضرب

- ښوونکی او زده کوونکي د ۳ د ضرب ځانه د ۳۰ د ضرب د ځانې سره مقایسه کوي
- * ښوونکی د ضرب ځانې په قدمونو کې ځانله ځانله داسې لیکي :

$$30 = 30 \times 1 \quad 3 = 3 \times 1$$

$$\square = 30 \times 2 \quad \square = 3 \times 2$$

- * زده کوونکي ځوابونه پیدا او سره مقایسه کوي او هم معلوماتي چې عددونه سره یو شان دي مګر د ۳۰ د ضرب په ځانه کې یو صفر (۰) زیات دی.
- * په همدې طریقه تر 3×10 او 30×10 پورې کار ته دوام ورکول، هر ځل مقایسه او پیدا کول چې د ۳۰ د ضرب ځانه هر ځای یو صفر زیات شوی. د یوه صفر زیاتېدل د ۱۰ ضرب دهغه عدد معنا ورکوي.

- * ښوونکی د ۳۰ د ضرب د ځانې ځوابونه پاکوي.
- * ښوونکی زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې اوس د ۳ د ضرب د ځانې په مرسته د ۳۰ د ضرب د ځانې سوالونه حل کړي، لکه : $3 \times 7 = 21$ بیا $30 \times 7 = 210$ (دا په دې معنا چې صفر (۰) زیات شوی دی او په دې معنا چې $10 \times$ هغه عدد).

- * ښوونکی د نورو ځانو ځینې مربوط سوالونه ورکوي، بېل بېل زده کوونکي یې په همدې طریقه د صفر په زیاتولو سره حلوي :

$$\square = 7 \times 6 \quad \square = 6 \times 4 \quad \square = 2 \times 5$$

$$\square = 70 \times 6 \quad \square = 60 \times 4 \quad \square = 20 \times 5$$

- د ۳۳ مخ په ⑤ مشق باندې د ملګري سره کار کول
- * په لوړه آواز د ځوابونو ویل او مقایسه کول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورني کار:

د ۳۳ مخ د ⑤ مشق لومړنۍ دوه برخې

ښوونکی زده کوونکي رهنمايي کوي چې سوال حل او د هغو ترمنځ رابطه پيدا کړي .

$$\boxed{8} = 4 \times 2$$

$$\boxed{80} = 40 \times 2$$

$$\boxed{800} = 400 \times 2$$

زده کوونکي د هغو ترمنځ رابطه پيدا وایي :

په سوالونو کې عددونه یو شانته دي .
په دوهم سوال کې مو یو صفر اضافه کړی ځکه چې هلته د ۴ سره یو صفر وو . په دریم سوال کې مو دوه صفرونه (۰۰) زیات کړل ځکه چې هلته د ۴ سره دوه صفرونه (۰۰) وو .

په همدې طریقه لاندې سوالونو سره کار کول

$$\boxed{} = 2 \times 4 \quad \boxed{} = 3 \times 3$$

$$\boxed{} = 20 \times 4 \quad \boxed{} = 30 \times 3$$

$$\boxed{} = 200 \times 4 \quad \boxed{} = 300 \times 3$$

د ۳۳ مخ د ۳۵ مشق په دریمه برخه کار کول
د کورني کار کتنه او مقایسه کول

د عبارتي سوالونو حلول

ښوونکی د ۳۴ مخ دوهم سوال په پاکیزه ډول په توره تخته لیکي او زده کوونکي رهنمايي کوي چې د یوه عبارتي سوال سره کار وکړي .
(لاندې وگورئ !)

دو یا درې زده کوونکي په توره تخته لیکل شوی سوال په لوړ آواز بېل بېل لولي .

ښوونکی د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي :

۱. په سوال کې استعمال شوي عددونه پيدا او لاندې یې خط کش کړئ
نکه ۹ او ۵

۳۴

عبارتي سوالونه

۱. په یوه ټولګي کې ۶ کتاره زده کوونکي دي چې په هر کتار کې ۶ تاسټ دي . په ټولګي کې ټول څو زده کوونکي دي ؟
۲. یو سروېس ۹ پنځه نرې چوکۍ لري . په سروېس کې څو کسان ځایېږي ؟
۳. د یوې کتابچې قیمت ۸ روپۍ دی . د اتو کتابچو قیمت به څو وي ؟
۴. په یوه جومات کې ۲۸ تنه په ۶ مساوي صفونو کې لورنځ کوي . په هر صف کې به څو تنه وي ؟
۵. په یوه باغ کې ۸ کتاره د میو او ۶ کتاره د نارنجانو ونې دي . که په هر کتار کې ۷ ونې وي نو پيدا کړئ چې :
(الف) د میو ونې څو دي ؟ (ب) د نارنجانو ونې څو دي ؟
(ج) ټولې څو ونې دي ؟
۶. په یوه باغ کې ۷۲ د ناګو ونې په ۹ کتارونو کې په مساوي ډول ایښودل شوي دي . د هر کتار د ونو شمېر معلوم کړئ ؟
۷. یو هلک په هفت کې د قرآن کریم ۳ سپارې تلاوت کوي . په څو صفونو کې به ټول قرآن کریم ختم کوي ؟
۸. د کولاکولا په یوه کرېټ کې د څلورو بوتلونو ۶ کتاره دي . د کرېټ د ټولو بوتلونو شمېر معلوم کړئ .
۹. په یوه ټولګي کې ۴۲ زده کوونکي دي ، د کورني کار دپاره یې په ۷ مساوي گروپونو وېشو ، په هر گروپ کې به څو تنه زده کوونکي وي ؟
۱۰. حبیب الله د خپل کور د ۸ ماشومانو دپاره ۵۶ دانې چارمغز راوړې دي . هر یوه ته به څو چارمغز ورسپړي ؟

۵۶	۸	۲۴	۷	۸	۶۴	۳۶
	۹۸	۲۲	۶	۱۰	۴۵	

۳۴ مخ - لومړی لوست
د عبارتي سوالونو حلول

۱. ذهني روزنه :

- عددي دایرو سره کار کول

$$\begin{array}{r} 70 \\ 28 \overline{) 196} \\ \underline{168} \\ 28 \\ \underline{28} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 15 \\ 98 \overline{) 1470} \\ \underline{980} \\ 490 \\ \underline{490} \\ 0 \end{array}$$

۲. تکرار :

- ښوونکی لاندې ۳ سوالونه په توره تخته داسې لیکي :

$$\boxed{} = 4 \times 2$$

$$\boxed{} = 40 \times 2$$

$$\boxed{} = 400 \times 2$$

دالارښود غواړي نظريې درکړي او تاسو سره د بهر تدریس دپاره مرسته وکړي . په همدې وخت کې هر ښوونکی باید د دلچسپۍ احساس وکړي چې خپلې مفکورې ، تجربې ، درسي معاونات خیالات او داسې نور شیان دې هدف ته درسېدو دپاره استعمال کړي .

د ذهني روزنې دپاره ځینې قوانین او قواعد :

۱. ذهني روزنه د ښوونکي او زده کوونکو پوره توجه او فکري تمرکز ته ضرورت لري ، له دې کبله دا باید په پوره چوپړتیا سره وشي .
۲. کله چې ښوونکی سوالونه اعلانوي زده کوونکي باید پوره پاملرنه ولري .
۳. د ذهني محاسبې دپاره سوالونه باید پوره اسانه وي .
۴. ښوونکی باید واضح او ورو خبرې وکړي .
۵. زده کوونکي باید په پوره دقت سره غور وښيي .
۶. د ذهني محاسبې په مرحله کې باید زده کوونکو ته د سوال کولو اجازه ور نه کړل شي ځکه چې جریان تخریبوي .
۷. ذهني روزنه باید زړه وهونکې (ستومانوونکې) کار ونه گرځي ، له دې کبله باید ورځ په ورځ تغیر ولري .
۸. ضروري ده چې ذهني روزنه څومره چې امکان لري هره ورځ وشي ترڅو ماشومان په محاسبه کې ګرځېدي ، مطمئن او متیقن شي .
۹. دا تغیرات باید د ټولو اساسي مهارتونو د روزنې دپاره وي : د عددونو ترتیبول ، د عددونو په مقامي قیمت پوهېدل ، جمع ، تفریق ، ضرب او تقسیم .
۱۰. ذهني روزنه باید ډېره اوږده نه وي . د ورځې پنځه دقیقې کفایت کوي .
۱۱. په لږ وخت کې باید ډېره محاسبه سرته ورسېږي .
۱۲. په توره تخته باید لږ ترلږه (اصغري) لیکنه وشي ، ځکه چې لیکنه اکثر ډېر وخت نیسي .
۱۳. د ټاکلي کار دپاره عددونه په توره تخته لیکل کېږي ترڅو د ذهني محاسبې دپاره وښودل شي .
۱۴. نوی کار باید په واضح ډول تشریح شي ، ترڅو ټول زده کوونکي پوه شي چې څه کوي .
۱۵. زده کوونکي کله چې ځواب پیدا کوي باید خپل لاسونه اوچت کړي او په صف کې اوچت آواز سره ځواب ور نه کړي ، ځکه چې د هغه څخه وروسته د ضعیفو زده کوونکو دپاره د ځواب د موندلو چانس نه وي .
۱۶. په ذهني روزنه کې وخت په وخت سره باید د یوه بدلون دپاره رقابت موجود وي .
۱۷. ضروري نه ده چې ذهني روزنه د درس د عنوان سره ارتباط ولري . په حقیقت کې ذهني روزنه کېدی شي د هغو مهارتونو د تمین (مشق) دپاره استعمال شي چې په دې وخت کې نه تدریسېږي . لکه کله چې تدریس د دریم فصل په شان په ضرب او تقسیم متمرکز وي ذهني روزنه د جمع او تفریق سوالونه وړاندې کولی شي ترڅو هغه هېر نه شي .
۱۸. کېدی شي ذهني روزنه د درس عنوان تکمیل کړي .
۱۹. څومره چې امکان ولري د ځوابونو په درکولو کې باید ډېر زده کوونکي برخه واخلي (ضعیف زده کوونکي باید هېر نه شي) .

9. . . . . 9. .
 . . . . . (A), 9.

- د کورني کار کتنه او مقایسه کول

- بېل بېل زده کوونکي د ۳، ۴ او ۶ د خانو ضرب د ټولګۍ مخکې وایي.

— بنوونکی د ۳۴ مخ څلورم سوال په توره
تخته په صفا ډول لیکي .
(لاندې وگورئ!)

دوه يا درې زده کونکي د تورې تختې څخه
سوال بېل بېل لولي .

بشورونکی د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې :
هغه عددونه پيدا او تر لاندې يې خط وکارېږي چې په
سوال کې استعمال شوي دي ، لکه ۴۸ او ۶

مربوط سوال پیدا او تر لاندې یې خط وکارئ.

هغه عملیه پیدا کریں جس سے سوال و جواب دیا ہو ضرورت نہ ہو۔
صحیح مساوات جو ہو اور ہفتہ حل کریں۔

۱. سوال تہ صحیح خواب و رکری.

پہ پای کی بہ تختہ داسی ہسکاری :

پہ نیوہ جومات کی ۴۸ تنہ پہ ۶ مساوی صفوں
کی لمونج کوی، پہ ہر صف کی بہ تختہ وی؟

$\square = 7 \div 4人$

پہ ہر صف کی بہ ۸ کسان وی .

پہ ہدی طریقہ د ۵ اور ۶ سوال حلوتہ دوام و رکول

۷۔ او ۸ سوال د ملگري سره حلول

زده کونکي خوابونه په لور آواز وایي او مقایسه کوي.

ٲولٲي ٲي د پټي ٲولٲي ٲولٲي / ٲولٲي ٲولٲي:

۳۴ مخ- ۹ او ۱۰ سوال

۲. مربوطہ سوال پیدا او لاندہ پایہ خط کش کریں۔

۳. د حلولو دپاره ضروري عمليه
پيدا كول، لكه :

ضرب (x)

۴. صحیح مساوات جو پر او حل یہی کرنا۔

۵. سوال ته صحیح خواب ووائی .

* په اخر کې توره تخته داسې ښکاري :

یو سرویس ؟ پنځه تقری چوکی لری.

پہ سروبس کی ٹوکسان خايري؟

$$\boxed{\Psi_0} = 0 \times 9$$

۴۵ کسان خایب دی شی .

په همدې طريقه دريم سوال سره دکار
جلو ساتل

۴. د پستی خولې کار / کورنی کار :

د ۳۴ مخ لومړۍ عبارتې سوال

۳۴ مخ - دوهم لوست

د عبارتې سوالونو حلول

۱. ذهني روزنه :

د عددی دایروپه مرسته ضرب او تقسیم

* بنوونکی لاندنی شکل د اعدادو سره په توره

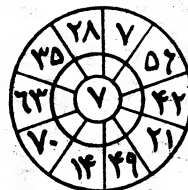
تختہ رسموی او د خارجی دایری ہر

عدد ته اشاره کوي، لکه ۴۲

زده کوونکي د ضرب او تقسیم دوه مربوط

سوالونه پیدا کویا لکه :

$$7 = \square \div 42 \quad \text{أو} \quad \square = 7 \times 42$$

٢. تکرار :

- د کورني کارکنه او مقایسه
- د ۱۸ مخ ۵۵ مشق باندې په توره
تخته کار کول

٣. د ضرب د چارت استعمال :

- ښوونکي لاندنۍ چارت په توره تخته رسمي
او د ضرب مربوط سوالونه بېل، بېل یو په بل
پسې وایي لکه (1×1) ، 2×2 ، 3×3 ، 4×4 ، 5×5 او داسې نور.
* زده کوونکي په چارت کې سوال ښيي، ځواب پیدا
کوي او د چارت ټولې خالي خانې په صحیح
عددونو سره په توره تخته دکوي.

۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	×
		۸							۱	۱
			۱۲			۸			۲	۲
				۱۵					۳	۳
		۳۲							۴	۴
۵۰									۵	۵
				۳۰					۶	۶
									۷	۷
									۸	۸
	۸۱		۳۳				۲۷		۹	۹
								۱۰	۱۰	۱۰

د ضرب او تقسیم چارت

×	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
۱	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
۲	۲	۴	۶	۸	۱۰	۱۲	۱۴	۱۶	۱۸	۲۰
۳	۳	۶	۹	۱۲	۱۵	۱۸	۲۱	۲۴	۲۷	۳۰
۴	۴	۸	۱۲	۱۶	۲۰	۲۴	۲۸	۳۲	۳۶	۴۰
۵	۵	۱۰	۱۵	۲۰	۲۵	۳۰	۳۵	۴۰	۴۵	۵۰
۶	۶	۱۲	۱۸	۲۴	۳۰	۳۶	۴۲	۴۸	۵۴	۶۰
۷	۷	۱۴	۲۱	۲۸	۳۵	۴۲	۴۹	۵۶	۶۳	۷۰
۸	۸	۱۶	۲۴	۳۲	۴۰	۴۸	۵۶	۶۴	۷۲	۸۰
۹	۹	۱۸	۲۷	۳۶	۴۵	۵۴	۶۳	۷۲	۸۱	۹۰
۱۰	۱۰	۲۰	۳۰	۴۰	۵۰	۶۰	۷۰	۸۰	۹۰	۱۰۰

پورتني جدول د ۱۰ څخه تر ۱۰ څخه پورې د ضرب او تقسیم
د ټولو سوالونو دپاره استعمالېدای شي.
مثالونه:

$$\begin{array}{l} \square = 3 \times 7 : \triangle \\ \square = 7 \times 3 \\ \square = 3 \div 21 \\ \square = 7 \div 21 \end{array} \quad \begin{array}{l} \square = 2 \times 5 : \square \\ \square = 5 \times 2 \\ \square = 2 \div 10 \\ \square = 5 \div 10 \end{array} \quad \begin{array}{l} \square = 4 \times 3 : \square \\ \square = 3 \times 4 \\ \square = 4 \div 12 \\ \square = 3 \div 12 \end{array}$$

د ضرب او تقسیم چارت - لومړۍ لوست د ضرب د چارت (جدول) استعمال

درسي معاونات :

د ضرب او تقسیم جدول

۱. ذهني روزنه :

- د ځنځيري سوالونو سره کار کول

$$\begin{aligned} &= 1000 + 200 + 300 + 400 \\ &= 900 + 600 - 200 + 500 \\ &= 400 + 600 - 300 - 1000 \\ &= 200 + 200 + 200 + 200 + 4200 \\ &= 1000 - 700 - 1500 - 9500 \end{aligned}$$

او داسې نور.

- ښوونکي د ضرب لوی چارت د تڅتې په یوه خوا
کې څړوي (د تقسیم د علامې پټول (پوښل)).
* زده کوونکي چارت مطالعه کوي، بحث کوي او پیدا
کوي چې دا د ضرب د ځانوار چارت (جدول) دی
لکه څنګه چې مونږ په توره تخته ډک (جوړ) کړ.
* یو زده کوونکي چارت تشریح کوي: د جدول پاسني عددونه تیز
آسماني (نيلي) رنگه لیکل شوي دي او ښي اړخ ته یې عددونه
کم رنگه نيلي (آبي) لیکل شوي دي. کله چې د ضرب سوال
جوړوو باید یو کم رنگه آسماني له یو تیز آسماني عدد سره ضرب کړو.
- ښوونکي زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې پیدا کړي: هر کم رنگه
آسماني (نيلي) عدد د ټولو تیزو آسماني (آبي) عددونو سره ضرب کړي
او برعکس هر ټولې ځواب د عمودي اواقي ستونزو په شریکه بکسه کې پیدا کړي شو.

* ښوونکي د ضرب يو سوال په توره تخته ليکي
لکه : 5×4

* زده کوونکي بايد سوال او دهغه ځواب په چارټ کې پيدا او وښيي. يعنې که زده کوونکي ۴ په کم رنگه آسماني ستون کې پيدا کړي هغوی بايد ۵ په تيز آسماني رنگه ستون کې وگوري. هغوی کولای شي د ۴ څخه ښي خوا ته او د ۵ څخه مستقيماً ښکته خوا ته د تقاطع په بکس کې ځواب [۲۰] پيدا کړي.

* په همدې طريقه د ضرب د مختلفو سوالونو سره کار ته دوام ورکول لکه 10×6 ، 2×7 ، 5×7 ، 6×7 ، 4×8 ، 9×5 او داسې نور.

* په ټولگي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار :

د کتاب د وقايې د داخلي مخ د ضرب او تقسيم جدول مطالعه کول

د ضرب او تقسيم چارټ - دوهم لوست
د تقسيم د جدول (چارټ) استعمال

درسي معاونات : د ضرب او تقسيم چارټ

۱. ذهني روزنه :

- د عددونو دوامداره دوه برابره کول
ښوونکي پر عدد وايي لکه ۱۰

* لومړی زده کوونکي يې دوه برابره کوي او وايي ۲۰ ، دوهم زده کوونکي دهغه ځواب دوه برابره کوي او وايي ۴۰ او داسې نور (څو ځله)

* د دوه برابره کولو دپاره نور عددونه :

۱۰۰ ، ۵۰۰ ، ۱۵ ، ۲ ، ۲۵ او داسې نور.

۲. تکرار :

- زده کوونکي د ۳ ، ۶ او ۷ د خانې ژبني ضرب د ټولگي مخکې وايي .

۳. د تقسيم د جدول (چارټ) استعمال :

- ښوونکي د ضرب او تقسيم لوی چارټ د توري تختې په يوه څنډه کې غږوي (په چارټ کې د ضرب علامه پټوي).

* زده کوونکي چارټ مطالعه کوي ، بحث کوي او پيدا کوي چې دا هماغه د ضرب چارټ دی او د تقسيم دپاره يې هم استعمالولای شو.

- د تقسيم د سوالونو د ځواب د موندلو دپاره د چارټ استعمال

* ښوونکي د تقسيم يو سوال په توره تخته ليکي لکه $35 \div 7 = \square$

* زده کوونکي بايد ۳۵ د ۷ د خانې په ستون کې پيدا کړي. (که چېرې ۳۵ د تيز نيولي ۷ ستون لاندې پيدا کړي نو بايد د ۴۵ څخه ښي خوا ته ترهغه لار شي چې کم رنگه نيولي ستون کې ځواب (۵) پيدا کړي. که ۳۵ د کم رنگه نيولي ۷ په ستون کې پيدا کړي نو بايد د ۳۵ څخه مخ پورته ترهغه لار شي چې تيز نيولي ستون کې ځواب (۵) پيدا کړي).

* په همدې طريقه د تقسيم نورو سوالونو سره کار کول لکه $48 \div 8$ ، $72 \div 9$ ، $18 \div 3$ ، $70 \div 10$ ، $20 \div 4$ ، $45 \div 9$ او داسې نور.

- ښوونکي د تقسيم مختلف سوالونه وايي .
* زده کوونکي هر ځل ځواب په چارټ باندې ښيي ، سوال جوړوي او ځواب پيدا کوي .

- د کتاب د وروستۍ وقايې د دنني مخ څخه د ضرب او تقسيم د جدول او دهغو د مربوطو سوالونو مطالعه کول .
* يوزده کوونکي د ضرب او تقسيم لومړۍ گروپ سوالونه (چې په دايرو ښودل شوي دي) تشرېح کوي او ټولگي په مخکې يې په لوی چارټ کې ښيي .

* د ضرب او تقسيم د سوالونو د پاټې کړنپوښتو سره کار ته دوام ورکول

۴. په ټولگي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار :

د چارټ (جدول) په مرسته د لاندې عددونو دپاره د ضرب او تقسيم مربوط سوالونه جوړول او په کتابچو کې يې ليکل : ۱۵ ، ۴۰ ، ۳۶

د څلورم فصل پېژندنه :

عنوان : د ۱۰۰۰ څخه تر ۱۰۰۰۰ پورې په عددونو کار کول

د درسي کتاب مخونه : ۳۵-۵۰

د پېشنهاد شويو درسونو شمېر : ۲۴

د موضوعاتو تفصيل :

په دې فصل کې اساساً تر ۱۰۰۰۰ پورې عددونه معرفي شوي دي چې لاندې اساسي مشقونه لري :

- په مختلفو طريقو سره د ۱۰۰۰ جوړول
- په مختلفو طريقو سره د ۱۰۰۰۰ جوړول
- تر ۱۰۰۰۰ پورې د عددونو ترتيب
- د "مقامي قيمت د جدول جوړول چې يوزونه لسيزونه ، سليزونه ، زيزونه اولس زيز ولري .
- د حاصل او قرضولو څخه پرته جمع او تفریق (په ستونزو کې)
- په دوو قدمونو کې جمع او تفریق - د پوره زيزونو ، سليزونو او لسيزونو څخه اوښتل
- د جمع تبادلوې خاصيت

تبصرې :

څرنگه چې د لويو عددونو د معرفي کولو دپاره په ټولگي کې عملي امکانات ډېر لږ دي نو مونږ وخت په وخت نيمه عملي شيان لکه لوتونه ، عددي شعاع کاني او داسې نور استعمال کړي دي ترڅو د لويو عددونو اندازې ، جوړښت او ترتيب وښيي .

عددونه قدم په قدم معرفي او ښودل شوي دي ، لومړی پوره زيزونه ، پوره سليزونه ، پوره لسيزونه او وروسته مختلط عددونه معرفي شوي دي . د لومړي ځل

دپاره په دوو قدمونو کې جمع او تفریق پر عددي شعاع باندې ليدل کېږي .

د جمع د سوالونو د اسانه حلولو دپاره مونږ د جمع تبادلوې خاصيت معرفي کړی دی .

دا فصل زده کوونکي چمتو کوي چې د رياضي خصوصاً د جمع سوالونه په مختلفو طريقو سره حل کړي .

۳۵

څلورم فصل

د ۱۰۰۰۰ څخه تر ۱۰۰۰۰ پورې په عددونو کار کول

① لاندې لوبه وشړئ ، ځاي ځاي وکړ او غواړنه يې سره ستايه کړئ

$10000 = 10 \times 1000$

$10000 = 100 \times 100$

$10000 = 1000 \times 10$

$10000 = 10000 \times 1$

$10000 = 1000 \times 10$

$10000 = 100 \times 100$

② هر چټکانه پنځه د جمع سوالونه لري چې غواړنه يې په دايدو کې ليکل شويدي . سوالونه پيدا او په خپلو کتابچو کې يې وليکن .

<table style="width: 100%;"> <tr><td>۸</td><td>۹۹۹</td></tr> <tr><td>۱۰۱</td><td>۸۹۹</td></tr> <tr><td>۱</td><td>۹۹۲</td></tr> <tr><td>۴۹۹</td><td>۹۰۱</td></tr> <tr><td>۹۹</td><td>۵۰۱</td></tr> </table>	۸	۹۹۹	۱۰۱	۸۹۹	۱	۹۹۲	۴۹۹	۹۰۱	۹۹	۵۰۱	<table style="width: 100%;"> <tr><td>۹۰</td><td>۹۹۰</td></tr> <tr><td>۱۱۰</td><td>۹۱۰</td></tr> <tr><td>۴۰</td><td>۷۵۰</td></tr> <tr><td>۱۰</td><td>۸۹۰</td></tr> <tr><td>۲۵۰</td><td>۹۶۰</td></tr> </table>	۹۰	۹۹۰	۱۱۰	۹۱۰	۴۰	۷۵۰	۱۰	۸۹۰	۲۵۰	۹۶۰	<table style="width: 100%;"> <tr><td>۵۰۰</td><td>۱۰۰</td></tr> <tr><td>۸۰۰</td><td>۶۰۰</td></tr> <tr><td>۹۰۰</td><td>۷۰۰</td></tr> <tr><td>۳۰۰</td><td>۵۰۰</td></tr> <tr><td>۴۰۰</td><td>۲۰۰</td></tr> </table>	۵۰۰	۱۰۰	۸۰۰	۶۰۰	۹۰۰	۷۰۰	۳۰۰	۵۰۰	۴۰۰	۲۰۰
۸	۹۹۹																															
۱۰۱	۸۹۹																															
۱	۹۹۲																															
۴۹۹	۹۰۱																															
۹۹	۵۰۱																															
۹۰	۹۹۰																															
۱۱۰	۹۱۰																															
۴۰	۷۵۰																															
۱۰	۸۹۰																															
۲۵۰	۹۶۰																															
۵۰۰	۱۰۰																															
۸۰۰	۶۰۰																															
۹۰۰	۷۰۰																															
۳۰۰	۵۰۰																															
۴۰۰	۲۰۰																															

۳۵ مخ - لومړی لوست

عنوان : په مختلفو طريقو ۱۰۰۰ ته رسېدل

۱. ذهني روزنه :

- د ۱۴ مخ لومړي لوست په شان د عددي مربع کانو سره کار کول

۲. تکرار:

- د کورني کار کتنه او مقايسه
- ښوونکي د کورني کار دوه سوالونه يويو
- په لور آواز لولي .

* زده کوونکي يې په توره تخته حل او تشرېح کوي .

۳. په مختلفو طریقو ۱۰۰ ته رسېدل

- کوي .
۳. په مختلفو طریقو ۱۰۰۰ ته رسېدل
- ښوونکی د زده کوونکو څخه غواړي لکه
یو سړی باید ۱۰۰۰ روپه چاته ورکړي، خو په
خپل جیب کې یې نه لري، هغه باید
دا ۱۰۰۰ روپه د مختلفو جیبونو، ځایونو
لو خلکو څخه راټولې کړي. په پای کې
هغه د پیسو څو لوټونه را جمع کړل چې
۱۰۰۰ روپه کېږي. کوم لوټونه کېدی شي؟
* زده کوونکي د ۱۰۰۰ روپیو د حاصلولو مختلف
امکانات پیدا کوي او وایی لکه :

الف: ۱۰ د "۱۰۰" لوتونه

ب: ۲ د "۵۰" لوتونه

ج : ۹ د "۱۰۰" لوتونه او ۱۰ د "۱۰" لوتونه

او داسی نور .

- * زده کوونکي هرځلې مربوط مساوات په تورو
تخته ليکي (ښوونکي مرسته کوي لکه :

$$\boxed{1 \dots} = 1 \dots \times 1 \dots$$

$$\boxed{\gamma \dots} = \boxed{\Delta \dots \times \gamma}$$

$$1 \dots = 1 \cdot \times 1 \cdot + 1 \cdot \times 9$$

او داسی نور .

- د ۳۵ مخ په ① مشق کار کول

٢. تکرار :

- د کورني کارکنه او مقایسه
- ښوونکی لاندې سوالونه یو یو پوښتنه کوي
- الف : په ۱۰۰۰ کې څو "۱۰۰۰" گونډه شامل دي؟
- ب : په ۱۰۰۰ کې څو "۵۰۰" وینه شامل دي؟
- ج : په ۱۰۰۰ کې څو "۱۰" گونډه شامل دي؟
- او داسې نور .
- * زده کوونکي هر ځل صحیح ځواب پیدا کوي او وایي ، د جمع یا ضرب د مساواتونو په تشکیل سره یې تشریح کوي .

٣. تر ۱۰۰۰ پورې پوره زیریزونو سره کار کول

- د ۳۶ مخ په ① مشق کار کول
- * ښوونکی د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي چې موضوع مطالعه او تشریح کړي .
- * زده کوونکي پیدا کوي چې په چوکاټونو کې د زرو مختلف تعداد لوتونه دي او د هر چوکاټ د ټولو لوتونو مجموعي قیمت باید په بکسونو کې ولیکل شي .
- * ښوونکی غوښتنه کوي چې لومړی چوکاټ (مثال) تشریح کړي .
- * زده کوونکي وایي ، هلته د ۱۰۰۰ روپیو ۳ لوتونه دي او تر هغه لاندې ۳۰۰ لیکل شوي دي (یو زده کوونکی په توره تخته ۳۰۰ لیکي) .
- * ښوونکی مختلفو چوکاټونو ته اشاره کوي لکه دریم چوکاټ . زده کوونکي د لوتونو شمېر پیدا کوي ، وایي او صحیح عدد په توره تخته لیکي ، لکه وایي "۶ ځله زر (۶۰۰) ۶۰۰ کېږي" او ۶۰۰ په توره تخته لیکي .
- * زده کوونکي په چوکاټونو کې لوتونه شمېري او خالي ځانې ډکوي .
- * په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او د هغو مقایسه کول
- په پوره زیریزونو کې د ۱۰۰۰ تعدا او دهغو ترتیب پیدا کول

۳۶

① د هر چوکاټ لوتونه وشمېرئ او صحیح عددونه یې په خالي بکسونو کې ولیکن .

② د ښوونکي لخوا په بکسونو کې پرله پسې پوره زیریزونه د ۱۰۰۰ څخه تر ۱۰۰۰۰ پورې ولیکن . ښایي په تکرار باندې د زیریزونو په تعداد بکسونه چرې او ۱۰۰۰ په کې ولیکن .

۳۶ مخ - لومړی لوست

عنوان : تر ۱۰۰۰۰ پورې پوره زیریزونو سره کار کول

١. ذهني روزنه :

- د پنخوا په شان د عددي مربع کانونو ډکول

⑪

	۶	۲
۶		

⑫

		۵
۲		
		۶

- د ۱۰۰ په قدمونو شمېر کول

۱۰۰۰ ، ۶۰۰۰ ، ۱۰۰۰۰ ، ۱۰۰۰۰۰

۹۲۱ ، ۱۲۱ ، ۲۱ ، ۳۵ ، ۹۳۵

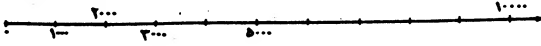
او داسې نور .

۳۷

① د لاندیو بکسونه په صحیح ترتیب سره ولیکن .

۷۰۰۰	۹۰۰۰	۸۰۰۰	۶۰۰۰	۲۰۰۰	۳۰۰۰	۱۰۰۰
					۲۰۰۰	۱۰۰۰
۳۰۰۰	۵۰۰۰	۶۰۰۰	۴۰۰۰	۲۰۰۰	۳۰۰۰	۴۰۰۰

② په عددې شعاع باندې د نښه شویو نمبرونو سره غیبه عددونه ولیکن .

③ په لاندې جدولونو کې د ۱، ۱۰، ۱۰۰، ۱۰۰۰ او ۱۰۰۰۰ د عددونو رقمونه په خپلو نمبرونو کې لیکل شوي دي چې د (۱) د رقم د قیمت تغیر ښيي .

یوینز	سین	سلین	زرین	اس زرین
۱	۰	۰	۰	۰
۰	۱	۰	۰	۰
۰	۰	۱	۰	۰
۰	۰	۰	۱	۰
۰	۰	۰	۰	۱

④ د عددونو رقمونه په خپلو نمبرونو کې ولیکن اود هر رقم قیمت معلوم کوئ .

۷۰۰۰	۷۰۰	۷۰	۷

* ښوونکي د تورې تختې د ښې خوا په پاسني برخه کې ۱۰۰۰ لیکي او زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې ورپسې پوره زیرزونه یو په بل پسې وایي او ولیکي (لاندې رسم وگورئ) .

* ښوونکي مختلفو پوره زیرزونو ته اشاره کوي لکه ۴۰۰ ، یو زده کوونکی د "۱۰۰۰" تعداد وایي او په صحیح تعداد د ۱۰۰۰ بکسونه د ښودل شوي عدد چې خوا ته رسموي (د لومړي کار او عمل څخه وروسته ستوره تخته داسې ښکاري)

۱۰۰۰

۲۰۰۰

۳۰۰۰

۴۰۰۰

۵۰۰۰

۶۰۰۰

۷۰۰۰

۸۰۰۰

۹۰۰۰

۱۰۰۰۰

- د ۳۶ مخ په ⑤ مشق تر ۷۰۰۰ پورې کار کول (ښوونکي مرسته کوي)

۴. په ټولګي کې د پتمې خولې کار/کورنۍ کار:

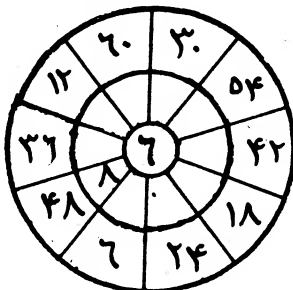
۳۶ مخ ⑤ مشق (پاتې ۳ بکسونه)

۳۷ مخ - لومړي لوست

عنوان : تر ۱۰۰۰۰ پورې د پوره زیرزونو د ترتیب پیدا کول

۱. ذهني روزنه :

- د عددې دایرې په مرسته د ضرب او تقسیم د مربوطو سوالونو حلول

$7 = \boxed{8} \div 48$ او $48 = \boxed{8} \times 7$

* د مثال لوستل او تشرېح کول
* د یوه بل مثال په وړاندې کولو سره مرسته کول او بیا د لارښوونې څخه پرته دوام وکړل

۲. تکرار :

- د کورني کارکنه او اصلاح
- ښوونکي لاندې کامي په توره تخته
- داسې رسمي

$12 = \square \times \square$ $15 = \square \times \square$
 $12 = \square \times \square$ $15 = \square \times \square$

$YF = \square \times \square$

$YF = \square \times \square$

- * زده کوونکي هرڅل د دواړو خواوو څخه ورته کوري ، د ضرب مربوط سوال پيدا کوي او خالي ځاني ډکوي .

۳. تر ۱۰۰۰ پورباید پوره ذیروز نو د ترتیب پیدا کول

- ۳۷ د مخ په ① مشق کار کول
* یو زده کوونکی د مشق هدایت په لور آواز ټول ټولې
ته لولې، زده کوونکي بحث کوي چې څرنگه پرې کار وکړي.
* زده کوونکي په صحیح ترتیب عددونه په خالي بکسونه کې بیا لیکي.

- د ۳۷ مخ په ۷۰ مشق کار کول
* زده کوونکي د عدري شعاع خالي ځایونه د جمع په
ځوابونو سره ډکوي لکه "که چېرې د ۲۰۰ نښې شخه ۵ د ۱۰۰
قدومونه واخلم نو ۷۰۰ ته به ورسېږم."
* په عدري شعاع باندې د قدومونو تعقیبول
او ۷۰۰ په صحیح ځای کې لیکل.
* په همدې توګه د عدري شعاع نور ټول خالي ځایونه کول

٤. کورنی کار : نه لري .

۳۷ مخ - دوهم لوست

عنوان : د مقامي قيمت د جدول په مختلفو خانو کې د يوو رقم د قيمت پيدا کول او مقايسه کول

۱. ذهني روزنه :

- د ۲۲ مخ د دوهم لوست په شان حنځيري سوالونو سره کار کول

$$= 100 - 40 + 20 \times 3$$

$$= 5. + 7. - 3. + 1.$$

$$= 4 + 17 + 1. + 9..$$

$$= 0 + 1 + 12 + 21$$

$$= 0 \dots + 3 \dots + 1 \dots \times 2$$

او داسې نور.

۲. تکرار :

- ڇيڻي زده ڪوونڪي د ... ۱ په قدم مخ په ورائندڙ
او مخ په شا شمير ڪوي .

)... (... (... (Y... ( )... (.

• 6...6...6 9...6)....

۳. د مقامی قیمت د جدول په مختلفو

خانوکې د یوه رقم د قیمت پیدا

کول او مقایسه کول

- ۳۷ د مخ په ۳۲. مشق کار کول
* ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي
چې موضوع مطالعه او دواړه جدولونه سره
مقایسه کړي

① لوبه وشپړت او سمې عدده په لاندې ویکون بیا یې د مثال په شان جمع یا تفریق کړئ.

$5000 - 9000 =$	$9000 - 5000 =$
$4000 - 2000 =$	$2000 - 4000 =$
$3000 - 1000 =$	$1000 - 3000 =$

② لاندې د پوره زیرزونو د جمع او د تفریق سوالونه حل کړئ.

$3000 = \square - 7000$	$6000 = \square + 4000$
$2000 = \square - 9000$	$10000 = \square + 3000$
$6000 = \square - 7000$	$5000 = \square + 2000$
$2000 = \square - 8000$	$7000 = \square + 5000$
$3000 = \square - 5000$	$8000 = \square + 1000$
$4000 = \square - 10000$	$9000 = \square + 6000$

۳۸ مخ - لومړۍ لوست
عنوان : د لوبونو په مرسته د پوره
زیرزونو جمع او تفریق

۱. ذهني روزنه :

- ۱۰۰۰ ته د رسېدو دپاره د جمع د مختلفو سوالونو جوړول

* ښوونکي په صفا ډول ۱۰۰۰ په توره تخته لیکي .

* زده کوونکي د جمع مختلف سوالونه جوړوي لکه :

$$500 + 500$$

$$100 + 900$$

(بل مخ کې یې وگورئ!)

* زده کوونکي موضوع تشرېح کوي : هلته د مقامي قیمت دوه جدولونه دي ، دوه جدول تر لومړي جدول لوی دی ځکه چې په هغه کې د لسوزرو (۱۰۰۰۰) نوی رقم (ستون) لرو .

د یويزونو په خانه کې "۱" د "یوه" معنا لري ، د لسيزونو په خانه کې "۱۰" د "یوه" معنا لري ، د زیرزونو په خانه کې "۱" د "۱۰۰" معنا لري ، د لس زیرزونو په خانه کې "۱" د "۱۰۰۰" معنا لري او د لس زیرزونو په خانه کې "۱" د "۱۰۰۰۰" معنا لري . نو دا داسې ښيي چې په هره خانه کې د "۱" رقم بیل بیل قیمتونه پیدا کوي .

- ښوونکي د عددونو څخه پرته دوه جدول په توره تخته رسمي او د "۱" د مقامي قیمت پوښتنه کوي .

* ښوونکي همدغه خالي جدول د نورو رقمونو په ورکولو سره استعمالوي (لکه ۸ ، ۲ ، ۵ او داسې نور) ، د هغو د مقامي قیمت پوښتنه کوي او د مقامي قیمت د جدول مختلفو ځایونو (خانو) ته اشاره کوي .

- د ۳۷ مخ په ④ مشق کار کول

* ښوونکي د عددونو سره لومړی جدول په توره تخته رسمي .

* زده کوونکي بحث کوي او د عددونو رقمونه د مقامي قیمت د جدول په صحیح ځایونو کې لیکي .

* زده کوونکي په دوه لومړنیو جدولونو باندې په انفرادي توګه په خپلو کتابونو کې کار کوي .

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل ، ښودل او مقایسه کول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار :

۳۷ مخ ④ مشق (دریم جدول)

$$۲۰۰ + ۳۰۰ + ۵۰۰$$

$$۵۰ + ۹۵۰$$

$$۱ + ۹۹۹$$

$$۱۰ + ۱۰ + ۹۸۰$$

۳۸ مخ - دوهم لوست

عنوان : د پوره زیرونو جمع او تفریق

۱. ذهني روزنه :

- جمع او تفریق کول ، د لسیزونو څخه اوښتل

$$= ۲۱۶ + ۵ = ۱۱۲ - ۳$$

$$= ۶۷۸ + ۴ = ۶۵ - ۹$$

$$= ۹۰۴ + ۷ = ۵۲۷ - ۸$$

$$= ۴۴ + ۹ = ۳۴۳ - ۵$$

$$= ۵۷۲ + ۹ = ۹۹۹ - ۱۰$$

$$= ۴۶۷ + ۶ = ۷۶۱ - ۶$$

۲. تکرار :

- د کورني کار کتنه او مقایسه
- ښوونکي یو څو عددونه په توره تخته داسې لیکي .

$$۶۰۰ \quad ۶۰۰۰ \quad ۶ \quad ۶۰$$

* زده کوونکي چې لومړی په عین ترتیب او بیا یې د قیمتونو له مخې په ستونونو کې په صحیح ترتیب لیکي .

$$۶۰۰$$

$$۶$$

$$۶۰۰۰$$

$$۶۰$$

ښوونکي باید زده کوونکي تصحیح او ورسره کومک وکړي چې دا عددونه په پاکو ستونونو کې ولیکي داسې چې د یوې ځانې رقمونه کاملاً یو د بل لاندې ولیکل شي .

او داسې نور .

۲. تکرار :

- ښوونکي مختلف تعداد کاني (لکه ۱۸ ، ۲۴ ، ۲۱ ، ۳۰ او داسې نور) په توره تخته رسموي او د هغولاندې د تقسیم سوالونه لیکي :

$$\square = \square \div ۲۴$$

$$\square = \square \div ۱۸$$

۳. د لوتونو په مرسته د پوره زیرونو

جمع او تفریق :

- د ۳۸ مخ په ① مشق کار کول (د کار د کتابونو خلاصه)

* یو زده کوونکي د کتاب جملې (هدایت) په لور او از توله ټولګي ته لولي .

* زده کوونکي په جملو بحث کوي او د جمع او تفریق لومړی سوالونه تشرېح کوي : د جمع په سوال کې باید د دواړو خواوو لوتونه وشمېرو او صحیح عدد یې تر لاندې ولیکو یعنې ۴۰۰۰ او ۵۰۰۰ ، بیا یې سره جمع کوو . د تفریق په سوال کې لومړی باید لوتونه وشمېرو او صحیح عدد یې تر لاندې ولیکو یعنې ۹۰۰۰ ، بیا د تفریق شوي عدد مطابق لوتونه باید چلیپا کړو یعنې د ۹ ډګر (زیر) لوتونو څخه ۵ لوتونه چلیپا کوو .

* د لومړي مشق په سوالونو د ملګري سره کار کول

* په لور او از د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴. کورنۍ کار : نه لري .

لومړۍ فصل : سريزه

عنوان : د ۱ څخه تر ۱۰۰۰ پورې په عددونو کار کول

د درسي کتاب مخونه : د ۳ څخه ۱۰ پورې

د پېشنهاد شويو لوستونو شمېر : ۱۶

درسي معاونات : د کانونو کڅوړې

موضوعات او اهداف :

دا فصل اساساً د دوهم ټولګي د لوستل شويو درسونو لاندې تکرار دی او په عملي مشقونو کې د تېرې پوښې د تقويه کولو معنی لري او ضمناً ضعیفو زده کوونکو ته موقع برابروي ترڅو ټولګي سره ځان ورسوي چې په کې لاندې مشقونه شامل دي .

- تر ۱۰۰۰ پورې د عددونو ترتیب

- د یويزو ، لسیزو او سلیزو مقامي قیمت

- د دوو عددونو جمع د حاصل څخه پرته

- د قرضولو څخه پرته تفریق

- د ۲، ۵ او ۱۰ سره ضرب

- په ۲، ۵ او ۱۰ تقسیم

د دوهم یا دریم ټولګي د ماشومانو دپاره اسانه

نه ده ترڅو په رښتیا سره وپوهېږي چې د

۱۰۰۰ معنی څه ده . باید په واقعي ډول تر ۱۰۰۰

پورې د عددونو عددي مفهوم ترلاسه (حاصل)

کړي له دې کبله د دوی دپاره ډېر مهم دي چې :

الف - د جسمونو او تصویرونو سره کار کول چې هغوی

سره د عددونو د قیمت او اندازې په تصور

کولو کې مرسته کوي .

(له دې کبله د رښتینو کانونو د سلو او لسو کڅوړې

او بېل بېل کاني د عملي کار دپاره غوښتل شوي دي .

همدارنگه د جمع او تفریق دپاره د لوتونو تصویرونه

په کتاب کې استعمال شوي دي .)

ب - د عددونو په مقامي قیمت پوهېدل (فقط ترڅو

واضح شي چې یويزونه ، لسیزونه او سلیزونه څه

معنی لري او څنګه ارتباط سره لري لکه ۱۰ یويزونه

یو لسیز جوړوي او داسې نور .) دوی به وروسته

په دې قادر شي چې حتی د لویو عددونو تصور وکړي

که څه هم د هغوی لېدل (مجسم کېدل) ډېر سخت دي .

په کتاب کې ضرب او تقسیم په نیمه واقعي ډول په دایرو باندې ښودل شوي دي . په درسي طرحو (ځاګړ) کې د تکرار او تقويې دپاره عملي قدمونه پېشنهاد شوي دي البته نه یوازې د ضرب یا تقسیم د ځانو د پوهې دپاره بلکې په دې پوهېدل چې ضرب او تقسیم واقعاً څه معنی لري .

۳ لومړۍ فصل

۱۰۰۰ څخه تر ۱۰۰۰ پورې په عددونو کار کول

① په سره کڅوړو کې ۱۰۰۰ کاني دي . د هر چوکاټ کاني وښیئ .

② په ښي قطار کې پوره سلیزونه تر ۱۰۰۰ پورې ولیکن . وکښې خول په نقطو د سلیزونو په تعداد پکښه جوړه او ۱۰۰۰ په کې ولیکن .

<div style="text-align: right; padding-right: 10px;"> </div>	<div style="text-align: left; padding-left: 10px;"> </div>
--	--

۳ مخ - لومړۍ لوست

تر ۱۰۰۰ پورې پوره سلیزونو سره کار کول

درسي معاونات : د سلو سلو کانونو لږ کڅوړې

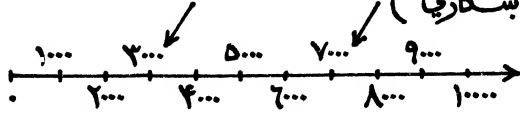
۱. ذهني روزنه

- د ورکړل شويو عددونو په منځ کې د ۱، ۲ یا ۳ په قدمونو شمېر کول

ښوونکي د ⑦ مشق څخه د تفریق یو سوال د عددي شعاع لاندې په توره تخته لیکي لکه :

$$3000 = \square - 7000$$

ښوونکي په پیل کې لومړني عدد (7000) ته اشاره کوي او بیا ځواب (3000) ته اشاره کوي (چې عددي شعاع داسې ښکاري)

وروسته ښوونکي ښيي چې څلور د 1000 قدمونه به اخلي ترڅو د 7000 څخه 3000 ته ورسېږي.

زده کوونکي شمېر کوي او د دواړو ښودل شویو عددونو ترمنځ د پوره زیریزونو قدمونه پیدا کوي یعنې 4 قدمونه او په توره تخته باندې خالي ځانه ډکوي.

$$3000 = \square - 7000$$

په همدې طریقه د ⑦ مشق څخه د جمع د دوو نورو سوالونو سره کار ته دوام ورکول

ځانله ځانله د ⑦ مشق پاتې سوالونه حل په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴. د پټې خولې کار / کورنۍ کار :
نه لري .

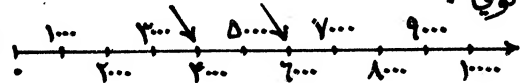
* په همدې ډول د نورو عددونو سره کار کول لکه :
3000، 300، 30، 3 او 8، 800، 8000، 80

۳. د پوره زیریزونو جمع او تفریق

- د 38 مخ په ⑦ مشق کار کول
- د عددي شعاع په مرسته د جمع د سوالونو حلول

* ښوونکي د پوره زیریزونو عددي شعاع د ټولو عددونو سره په توره تخته رسموي او د مشق څخه د جمع لومړی سوال لیکي یعنې $6000 = \square + 4000$ (لاندې وگورئ!)

* ښوونکي د لومړي عدد (4000) ځای په عددي شعاع باندې ښيي او بیا دریم "مقصود عدد" (ځواب 6000) ته اشاره کوي

* زده کوونکي شمېر کوي او د دواړو ښودل شویو نقطو ترمنځ (4000 څخه تر 6000) د پوره زیریزونو قدمونه پیدا کوي.

هله د 1000 دوه قدمونه (2000) دي او 6000 پورې د نقطو (ټکو) خط په توره تخته رسموي او مکمل مساوات په توره تخته لیکي.

* په همدې طریقه د ⑦ مشق څخه د جمع د دوو نورو سوالونو سره کار ته دوام ورکول لکه :

$$5000 = \square + 2000 ; 10000 = \square + 3000$$

[ښوونکي باید هر ځلې مخکېني سوالونه او د نقطو خطونه د توري تخته څخه پاک کړي] .

- د همدې عددي شعاع په مرسته د تفریق د سوالونو حلول

۲. تکرار :

- د پوره زیرزونو د جمع او تفریق مشق

* بنوونکی د جمع او تفریق یو شمېر سوالونه وایي لکه :

$$\boxed{} = \gamma \dots + \delta \dots$$

$$9... = \boxed{} + 7...$$

$$\boxed{} = \gamma \dots - \gamma \dots$$

$$) \dots = \boxed{} -) \dots$$

او داسې نور .

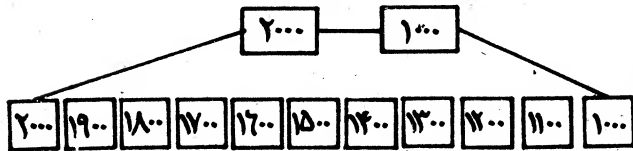
* هر ځل زده کوونکي یو یو سوال
تخته لیکي او حلوي یې .

— د کورني کار کتل او مقایسه کول

۳. تر ۱۰۰۰ پورې په پوره سلیزونو
باندې کار کول

— بنوونکی لاندې تش بکسونه په تورو تختو
رسموي او په دوه لومړنيو (پاسنيو) بکسونو
کې ۱۰۰۰ او ۲۰۰۰ ليکي .

- د ۱۰ په قدم شمېر کول او په توره
تخته د تشو بکسونو ډکول

— د پوره زیرونو ترمنځ د یوې سلسلې انتخاب

په همدې طريقه د پوره زرينونو تر منځ
د نورو قدمونو سره کار کول لکه :

1... — 9...   6   7... — 5...

او داسی نور .

۲۹

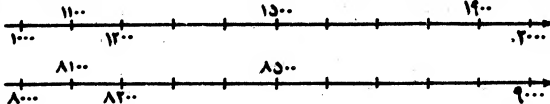
① د ستر په قدمونو شپږ وگړي او همدغه په پکسونو کې وليکي .

1--							Y--	I--
Y--								II--
T--								VI--
F--								VII--
O--								XI--

۲) د سلو په قدمونو شمېر وکړئ او عددونه په پکسونو کې ولیکئ .

7..						52..	51..
v..							71..
A..							V1..
I..							A1..
f...							f1..

③ د عددې شعاعو د منځه شويو ځایونو سره غیب عددونه وليکئ.

② ٻه لائينيو ٻڪسون کي ڪاٺي پورن سليزون وٺي.

□ — □ — **YA..**   □ — **Г...** — □

98..

3...

$$\boxed{12} \dots \boxed{} \dots \boxed{} \qquad \boxed{} \dots \boxed{8} \dots \boxed{}$$

۳۹ مخ - لومړی لوست

عنوان : تر ۱۰۰۰ پوری پہ پورو سلیرونو
باندی کار کول

۱. ذهني روزنه :

- د ۱۰، ۲۰، ۵۰، ۱۰۰ او ۱۰۰۰ په قدمونو
مخ په وړاندې او مخ په شا شمېر کول

1... 6..... 19... 2...	2... 6..... 11... 1...
3... 6..... 41... 5...	5... 6..... 33... 3...
2... 6..... 55... 7...	7... 6..... 45... 2...
1... 6..... 9... 1...	1... 6..... 2... 1...
1... 6..... 9... 1...	1... 6..... 2... 1...

- د ۳۹ مخ ① شماره باندې ځانله ځانله کار کول (ښوونکی مرسته کوي)

* د نتایجو (عددونو) لوستل او مقایسه کول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

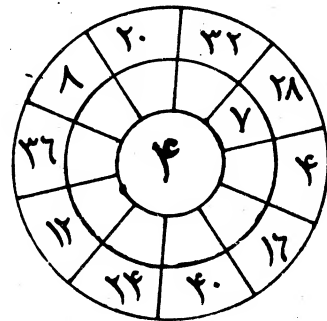
۳۹ مخ ⑦ مشق

۳۹ مخ - دوهم لوست

عنوان: تر ۱۰۰۰ پورې د سلیزونو د صحیح ترتیب پیدا کول

۱. ذهني روزنه:

- د ۳۴ مخ د دوهم لوست په څېر د عددي دایرو په مرسته د ضرب او تقسیم د مربوطو سوالونو حلول

لکه:

$$4 = \boxed{7} \div 28, 28 = \boxed{7} \times 4$$

۲. تکرار:

- د کورنۍ کار کتل او مقایسه کول

- تر ۱۰۰۰ پورې د پوره سلیزونو د لیکلو مشق

* ښوونکی دوه پرله پسې پوره زریز عددونه لکه ۷۰۰ او ۸۰۰ په توره تخته لیکي.

* زده کوونکي د ۱۰۰ په قدمونو شمېر کوي او په توره تخته یې لیکي لکه:

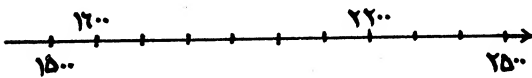
۷۰۰-۷۱۰-۷۲۰-۷۳۰-۷۴۰-۷۵۰-۷۶۰-۷۷۰-۷۸۰-۷۹۰-۸۰۰

* په همدې طریقه د نورو ځایونو پوره زیرزونو سره کار ته دوام ورکول لکه: ۵۰۰ او ۶۰۰ و ۹۰۰ او ۱۰۰۰

۳. تر ۱۰۰۰ پورې د سلیزونو د صحیح

ترتیب پیدا کول

- ښوونکی لاندې عددي شعاع په توره تخته رسموي:

* زده کوونکي عددونه شمېري او غیب عددونه په خپلو ځایونو کې بېل بېل لیکي.

- ښوونکی لاندې عددونه په دایرو کې د توري تخته په مخ لیکي.

* ښوونکی په لومړۍ دایره کې یوه عدد ته اشاره کوي، زده کوونکي د نوموړي عدد ځایونې عددونه په نورو دایرو کې پیدا کوي او په ترتیب یې لیکي لکه:

۲۹۰۰-۳۰۰۰-۳۱۰۰ یا ۹۸۰۰-۹۹۰۰ او نور.

- د ۳۹ مخ په ④ مشق کار کول (ښوونکي دې مرسته وکړي)

* د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

۳۹ مخ ③ مشق

* د نورو عددونو عددي ترکیبونو سره کار ته دوام ورکول لکه :

۹۰۰، ۱۰۰، ۵۰۰، ۴۰۰، ۸۰۰، ۰، ۱۰۰۰، ۸۰۰ او نور.

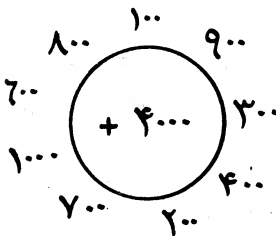
۲. تکرار :

- د کورني کارکتل او مقایسه کول

۳. د پوره سلیزو جمع او تفریق :

- د عددي دایرو سره کار کول

* ښوونکي په توره تخته یوه عددي دایره رسموي لکه :

* ښوونکي د دایره د باندې یوه عدد لکه ۳۰۰ ته اشاره کوي او زده کوونکي مربوطه عملیه جوړوي :

$$۴۳۰۰ = ۳۰۰ + ۴۰۰۰$$

* ښوونکي په دایره کې "۴۰۰" لیکي او زده کوونکي په پورتنی ډول کار کوي .

* په همدې طریقه په نورو عددونو لکه ۹۰۰، ۳۰۰، ۵۰۰۰ او داسې نورو باندې کار ته دوام ورکول

- د ۴۰ مخ د ① مشق په "الف" برخه باندې کار کول

* په لور آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

- د ۴۰ مخ په ② مشق کار کول

* د ملګري سره ګډ کار ، د خالي خانو ډکول (ښوونکي دې مرسته وکړي) .

* د ځوابونو لوستل او مقایسه کول (ښوونکي کار څاري)

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار :

۴۰ مخ ① مشق د "ب" برخه

۴۰

① الف : د ۶۰۰۰۰ سره پوره سلیزونه جمع کړئ .
ب : د ۷۰۰۰ څخه پوره سلیزونه تفریق کړئ .

② د ډېرکاتېزو نورو شمېرو ، عددونه یې په بکسرو کې ولیکن او بیا یې سره جمع کړئ .

<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> □ = □ + □ □ = ۵۰۰ + ۲۰۰ </div>			
<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> □ = □ + □ □ = □ + □ </div>			

۴۰ مخ - لومړۍ لوست

عنوان : د پوره سلیزو جمع او تفریق

۱. ذهني روزنه :

- ښوونکي د ۰ - ۱۰۰ پورې یوه عددي شعاع په توره تخته رسموي او دوه مختلفو عددونو ته په عين وخت کې اشاره کوي لکه ۳۰۰ او ۷۰۰ .

* زده کوونکي د ټولو کوچنیو قدمونو شمېر پیدا کوي چې ۴۰۰ قدمونه دي او وایي چې :

$$۷۰۰ = ۴۰۰ + ۳۰۰$$

۸۳

د نورو عددونو سره کار ته دوام ورکول
لکه $۱۰۰۰، ۲۰۰۰، ۳۰۰۰، ۴۰۰۰، ۵۰۰۰، ۶۰۰۰، ۷۰۰۰، ۸۰۰۰، ۹۰۰۰، ۱۰۰۰۰$ او
داسې نور .

۲. تکرار :

ښوونکي د جمع سوالونه یو یو په توره
تخته لیکي، لکه :

$$\boxed{} = ۵۰۰ + ۹۵۰۰ ، \quad \boxed{} = ۱۰۰ + ۲۲۰۰$$

$\boxed{} = ۴۰۰ + ۷۳۰۰$ او داسې نور (د پوره

سلیزونو لرونکي زیرزونه + پوره سلیزونه)

زده کوونکي یې حلوي .

د کورني کارکتنه او اصلاح کول

د پوره زیرزونو څخه اوښتل - په

دوو قدمونو کې جمع :

په دوو قدمونو کې د جمع د سوالونو معرفي
کول چې د پوره زیرزونو څخه اوږي

ښوونکي یو سوال په توره تخته لیکي لکه
 $\boxed{} = ۳۰۰ + ۲۸۰۰$ او د زده کوونکو څخه
پوښتنه کوي چې څرنگه دا سوال په اسانۍ
سره حلوي شی ؟

زده کوونکي بحث کوي او پیدا کوي : مونږ
سوال په دوو قدمونو کې حلوو ، لومړی
باید پوره زیرر تکمیل کړو لکه :

$$۲۸۰۰ + ۲۰۰ = ۳۰۰۰ \text{ بیا پاتې } ۱۰ \text{ ورسره جمع}$$

$$\boxed{۳۱۰۰} = ۳۰۰۰ + ۱۰$$

ښوونکي دا قدمونه په توره تخته داسې
لیکي :

$$\boxed{۳۱۰۰} = ۳۰۰ + ۲۸۰۰$$

۴۱

① په دوو قدمونو کې جمع د پوره زیرزونو څخه اوښتل
اول مثال :

$$\boxed{} = ۵۰۰ + ۶۷۰۰ \quad \boxed{} = ۴۰۰ + ۱۹۰۰$$

لاندې سوالونه په خپلو کتابچو کې د مثالونو په شان حل کړئ.

$$\begin{array}{ll} \boxed{} = ۲۰۰ + ۸۹۰۰ & \boxed{} = ۷۰۰ + ۳۶۰۰ \\ \boxed{} = ۹۰۰ + ۴۵۰۰ & \boxed{} = ۳۰۰ + ۷۸۰۰ \\ \boxed{} = ۶۰۰ + ۲۷۰۰ & \boxed{} = ۶۰۰ + ۶۶۰۰ \\ \boxed{} = ۸۰۰ + ۱۴۰۰ & \boxed{} = ۸۰۰ + ۵۴۰۰ \end{array}$$

② په دوو قدمونو کې تفریق د پوره زیرزونو څخه اوښتل
اول مثال :

$$\boxed{} = ۴۰۰ - ۲۳۰۰ \quad \boxed{} = ۷۰۰ - ۸۴۰۰$$

لاندې سوالونه په خپلو کتابچو کې د مثالونو په شان حل کړئ.

$$\begin{array}{ll} \boxed{} = ۲۰۰ - ۷۱۰۰ & \boxed{} = ۷۰۰ - ۵۵۰۰ \\ \boxed{} = ۶۰۰ - ۹۲۰۰ & \boxed{} = ۹۰۰ - ۲۴۰۰ \\ \boxed{} = ۸۰۰ - ۸۶۰۰ & \boxed{} = ۸۰۰ - ۱۶۰۰ \\ \boxed{} = ۹۰۰ - ۶۷۰۰ & \boxed{} = ۵۰۰ - ۴۳۰۰ \end{array}$$

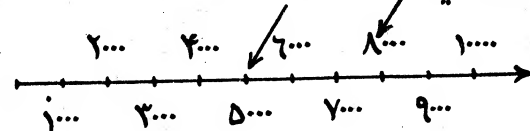
۴۱ مخ - لومړی لوست

عنوان : د پوره زیرزونو څخه اوښتل
په دوو قدمونو کې جمع

د ذهني روزنه :

- ښوونکي د $۱۰۰۰ - ۰$ پورې عددي شعاع
په توره تخته رسموي او په یوه وخت
کې دوو مختلفو عددونو ته اشاره کوي
لکه ۵۰۰ او ۸۰۰

* زده کوونکي د هغو ترمنځ د کوچنیو قدمونو
شمېر پیدا کوي چې ۳۰۰ قدمونه دي
او وایي $۸۰۰ = ۳۰۰ + ۵۰۰$

* زده کوونکي هرځل هغه : محلي ، ديري ، ونديي عدد يعني ۸ سره جمع ، تفريق ، ضرب او تقسيموي . مثال :

$$\begin{aligned} 640 &= 8 \times 80 & 88 &= 8 + 80 \\ 10 &= 8 \div 80 & 72 &= 8 - 80 \end{aligned}$$

او داسې نور .

٢. تکرار :

- ښوونکي د کورني کارڅخه دوه سوالونه په توره تخته يړيوليکي

لکه : $\square = 20 + 8900$ $\square = 800 + 1400$

* زده کوونکي يې د تېرې ورځې په شان په دوو قدمونو کې حلوي .

- د کورني کار کتنه او مقایسه کول

٣. په دوو قدمونو کې تفريق - د پوره زيرزونو څخه اوښتل

- په دوو قدمونو کې د تفريق د سوالونو د حل معرفي کول

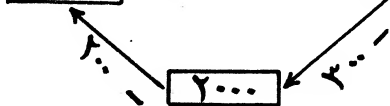
چې د پوره زيرزونو څخه اوړي

* ښوونکي د تفريق يو سوال په توره تخته ليکي لکه :

$$\square = 500 - 2300$$

* زده کوونکو ته ذهنيايي کول چې سوال په دوو قدمونو کې په توره تخته حل کړي .

$$\square = 500 - 2300$$

* په همدې طريقه د نورو سوالونو سره کار کول لکه

$$700 - 7500 = \square$$

- د ٤١ مخ په ٧ مشق کار کول او داسې نور .

* زده کوونکي مثالونه مطالعه ، تشرېح او محاسبه کوي ، بيا

په کتابونو کې خالي ځانې ډکوي .

* زده کوونکي لومړني څلور سوالونه د مثالونو په شان په خپلو کتابچو کې حلوي .

* په دوو قدمونو کې د تفريق سوالونه په لوړ آواز لوستل

او بيا په کتابونو کې د خالي ځانو ډکول

٤. په ټولگي کې د پتمې خولې کار / کورني کار :

٤١ مخ ٧ مشق پاتې څلور سوالونه

* په همدې طريقه ځينې نور سوالونه په توره تخته حلول لکه :

$$\square = 500 + 4600$$

$$\square = 700 + 8700$$

$$\square = 800 + 5900$$

او داسې نور .

* زده کوونکي هرځل د تورې تختې څخه

سوالونه خپلو کتابچو ته نقلوي .

- د ٤١ مخ په ٧ مشق کار کول

* زده کوونکي دواړه مثالونه مطالعه ، تشرېح

او محاسبه کوي ، بيا خالي ځانې ډکوي .

* زده کوونکي لومړني څلور سوالونه د مثالونو

په شان په خپلو کتابچو کې حلوي .

* په لوړ آواز په دوو قدمونو کې د جمع د

سوالونو ويل او بيا په کتابونو کې د خالي

٤. په ټولگي کې د پتمې خولې کار / کورني کار :

٤١ مخ ٧ مشق پاتې څلور سوالونه

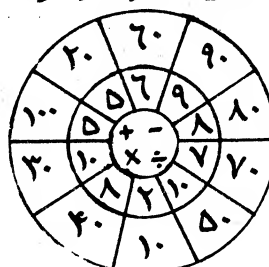
٤١ مخ - دوهم لوست

عنوان : په دوو قدمونو کې تفريق :

پوره زيرزونو څخه اوښتل

١. ذهني روزنه :

- د عددي دايري سره کار کول

* ښوونکي د بهرني دايري يوه عدد ته اشاره کوي لکه ۸۰

٢. تکرار :

- بنوونکی د تفریق لاندې سوالونه بېل بېل په توره تخته داسې لیکي :

$$= ۳۰۰ - ۸۲۰۰$$

$$= ۷۰۰ - ۱۳۰۰$$

$$= ۸۰۰ - ۳۵۰۰$$

* زده کوونکي یې یو بل پسې په توره تخته حلوي.
- د کورني کار کتنه او مقایسه

٣. ورکړل شویو ځوابونو دپاره د جمع او تفریق د سوالونو تشکیلول او د پوره لسیزونو سره کار کول

- ورکړل شویو ځوابونو دپاره د جمع او تفریق د سوالونو موندل

* بنوونکي یو ځواب لکه **۳۲۰۰** په توره تخته لیکي.
* زده کوونکي کوشن کوي چې د جمع او تفریق مختلف سوالونه پیدا کړي چې لیکل شوي ځواب خواته یې رهنمایي کوي (صحیح یا غلط پېشنهاد).
او ټول په توره تخته لیکي لکه :

$$= ۲۰۰ + ۳۰۰۰$$

$$= ۸۰۰ - ۴۰۰۰$$

$$= ۶۰۰ - ۴۰۰۰$$

$$= ۱۲۰۰ + ۲۰۰۰$$

$$= ۱۰۰ + ۳۱۰۰$$

$$= ۳۰۰ + ۳۰۰۰$$

۳۲۰۰

* زده کوونکي غلط پېشنهادونه پیدا کوي او هغه چلیپا کوي.
* په همدې طریقه د بل ځواب **۵۵۰۰** سره کار ته دوام ورکول

- د ۴۲ مخ په ① مشق باندې د ملګري سره کار کول (دوه لومړي بکسونه)
- د ۴۲ مخ په ⑤ مشق کار کول

* بنوونکي مختلفو بکسونو ته اشاره کوي لکه دوهم بکس، زده کوونکي

لوټونه شمېري او صحیح ځواب وایي لکه ۲۵۷۰ او په توره تخته یې لیکي. زده کوونکي د ځواب په بکس کې صحیح ځواب چلیپا کوي

* زده کوونکي په انفرادي ډول لوټونه شمېري او خالي ځایونه وکړي، هېښه د ځواب په بکس کې د ځواب کتل او چلیپا کول

٤. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار :

۴۲ مخ ① مشق ، دریم بکس

۴۲

① مخه سرالویه چلیپا کړئ چې ځواب یې د چوکاټ د پاسني عدد سره مساوي نه وي.

۹۱۰۰	۴۵۰۰	۷۹۰۰
= ۶۰۰ + ۸۵۰۰	= ۷۰۰ + ۳۸۰۰	= ۵۰۰ + ۸۴۰۰
= ۴۰۰ + ۸۷۰۰	= ۶۰۰ + ۵۰۰۰	= ۳۰۰ + ۸۲۰۰
= ۳۰۰ + ۸۷۰۰	= ۷۰۰ + ۵۲۰۰	= ۶۰۰ + ۸۵۰۰
= ۲۰۰ + ۸۹۰۰	= ۸۰۰ + ۳۷۰۰	= ۷۰۰ + ۸۶۰۰
= ۹۰۰ + ۸۱۰۰	= ۱۰۰ + ۴۶۰۰	= ۲۰۰ + ۸۲۰۰

② لوټونه وشمېرئ او صحیح عددونه په بکسونو کې ولیکئ.

۱۱۱۰	۲۶۰۰	۲۵۷۰	۳۱۴۰	۲۰۸۰	۲۱۲۰	۱۱۱۰
------	------	------	------	------	------	------

۴۲ مخ - لومړي لوست

عنوان : ورکړل شویو ځوابونو دپاره د جمع او تفریق د سوالونو تشکیلول او د پوره لسیزونو سره کار کول

۱. ذهني روزنه :

- بنوونکي لومړي عدد په توره تخته لیکي :

$$۱۰۰۰ - =$$

او تشریح کوي چې هغه به دوهم عدد وایي لکه ۲۰۰۰، زده کوونکي باید دا عدد دوه ځلې په شفاهي ډول د لومړي عدد څخه تفریق کړي ،

$$۶۰۰۰ = ۲۰۰۰ - ۲۰۰۰ - ۱۰۰۰$$

د نورو عددونو سره اضافي تمرین لکه :

(لومړي عددونه) ۸۰۰۰ ، ۹۰۰۰

(دوهم عددونه) ۳۰۰۰ ، ۴۰۰۰ ، ۵۰۰۰ ، ۱۰۰۰

۴. د پوره لسیزونو سره کار کول (د ۰ - ۱۰۰۰۰ سلسله)

- ښوونکی ۱۱ بکسونه په توره تخته رسموي او په لومړي بکس کې ۱۰۰۰ لیکي.
- زده کوونکي د ۱۰۰ په قدمونو شمېر کوي او بکسونه په توره تخته ډکوي یعنې:

۱۰۰۰ - ۱۱۰۰ - ۱۲۰۰ - ۱۳۰۰ - ۱۴۰۰ - ۱۵۰۰ - ۱۶۰۰ - ۱۷۰۰ - ۱۸۰۰ - ۱۹۰۰ - ۲۰۰۰

د دوو عددونو په ضمیمه کې د یوه قدم استخراک لکه د ۱۱۰۰ څخه ۱۲۰۰ پورې او د هغو ترمنځ په پوره لسیزونو کې شمېر کول

د لومړي کتار د بکسونو لاندې په نورو رسم شویو بکسونو کې د پوره لسیزونو لیکل

۱۱۰۰ - ۱۱۱۰ - ۱۱۲۰ - ۱۱۳۰ - ۱۱۴۰ - ۱۱۵۰ - ۱۱۶۰ - ۱۱۷۰ - ۱۱۸۰ - ۱۱۹۰ - ۱۲۰۰

* په همدې طریقې د پوره لسیزونو د نورو قدمونو سره کار ته دوام ورکول لکه ۱۱۴۰ - ۱۱۵۰

۱۹۰۰ - ۲۰۰۰ او داسې نور، هر ځلې د

بکسونو د نوي کتار رسمول

- په انفرادي ډول د ۴۳ مخ په ① مشق باندې کار کول (ښوونکی مرسته کوي)

* په لوړ آواز د عددونو لوستل او مقایسه کول

- ښوونکی لاندې د بکسونو کتارونه چې په ځینو کې

یې عددونه لیکل شوي دي بېل بېل په توره تخته رسمي

۵۳۲۰	۵۳۳۰	
۹۶۰۰		۹۶۲۰
	۲۱۴۰	
	۵۰۰۰	
۹۰۸۰		
		۹۰۰۰

* زده کوونکي ګاونډي پوره لسیزونه پیدا او په خالي ځایونو کې یې لیکي.

* د ۴۳ مخ په ② مشق کار کول، د صحیح ځوابونو پیدا کول او په خالي ځایونو کې یې لیکل

* په لوړ آواز د عددونو لوستل او مقایسه کول

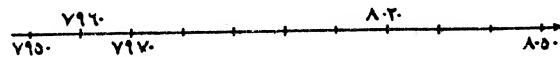
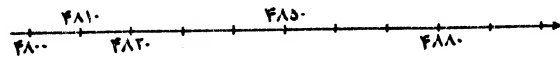
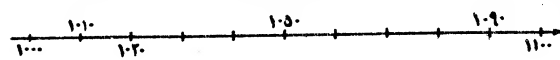
۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار: ۴۳ مخ ② مشق

۴۳

① د لږ په قدمونو شمېر وکړئ او عددونه په بکسونو کې ولیکن.

۲۱۰۰									۲۰۲۰	۲۰۱۰
۳۲۰۰									۳۱۲۰	۳۱۱۰
۶۳۰۰									۶۲۱۰	۶۲۰۰
۸۵۰۰									۸۴۱۰	۸۴۰۰
۹۸۰۰									۹۷۱۰	۹۷۰۰

② د عددې شعاع د نښه شویو ځایونو سره غیب عددونه ولیکن.

③ ګاونډي پوره لسیزونه په بکسونو کې ولیکن.

۴۳۲۰		۴۳۱۰			۴۰۰۰	۳۹۹۰
	۳۶۵۰				۲۶۲۰	
۱۵۰۰		۱۴۸۰		۷۰۱۰	۷۰۰۰	
	۲۹۳۰			۲۹۱۰		
۱۰۰۰		۹۹۸۰			۱۸۹۰	۱۸۸۰

۴۳ مخ - لومړي لوست

عنوان: د پوره لسیزونو سره کار کول
(د ۰ - ۱۰۰۰۰ سلسله)

۱. ذهني روزنه:

- د ۱۰۰ په قدمونو شمېر کول

۱۰۰۰۰، ۹۰۰۰، ۹۱۰۰، ۱۳۰۰، ۱۴۰۰، ۲۳۰۰، ۵۵۰۰، ۵۶۰۰، ۶۵۰۰، ۷۰۰، ۸۰۰، ۱۷۰۰، ۶۸۰۰، ۶۹۰۰، ۸۱۰۰

۲. تکرر:

- د کورنۍ کار کتنه او مقایسه کول

* د ۱۰۰۰ سره د جمع کولو دپاره نور عددونه
۲۰۰، ۵۰۰، ۱۰۰۰، ۳۰۰۰، ۴۰۰۰ او داسې نور.

۲. تکرار :

- بنوونکي د کورني کارڅخه دوهمه عددي
شعاع په توره تخته رسمي
زده کوونکي غيب عددونه پيدا او ليکي
د کورني کار کتنه او مقايسه کول

۳. پوره سليزونو سره د پوره لسيزونو

جمع کول او د پوره سليزونو څخه د پوره

لسيزونو تفريقول (د ۰ - ۱۰۰۰ سلسله کې)

- د ۴۴ مخ په ① مشق باندې کار کول
* زده کوونکي مثالونه مطالعه او تشرېح کوي چې:
په لومړي مثال کې د لوتونو دوو گروپونه دي. په
لومړي گروپ کې ۲۴۰۰، په دوهم گروپ کې
۵ لسيزه دي او لاندې يې مکمل مساوات
ليکلي دي.

* زده کوونکي بايد په انفرادي ډول خالي ځانې
ډکې کړي.

* زده کوونکي لومړني ۴ سوالونه د ملگري سره حلوي.
* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقايسه کول
په همدې طريقه د ۴۴ مخ په ⑦ مشق
باندې کار کول

زده کوونکي يو سوال انتخابوي او په مناسب
تعداد لوتونه په توره تخته رسمي.
د لس کوونو چلپا کول کوم چې بايد تفريق
شي.

۴. په ټولگي کې د پتي خولې کار/کورني کار :

د ۴۴ مخ د ① او ⑦ مشقونو پاتي سوالونه

۴۴

① د پوره سليزونو سره پوره لسيزونو جمع کول.

$\square = 1000 + 2400$	$\square = 50 + 2400$		

$\square = 10 + 2400$	$\square = 60 + 2400$
$\square = 20 + 2400$	$\square = 70 + 2400$
$\square = 80 + 2400$	$\square = 90 + 2400$
$\square = 70 + 2400$	$\square = 50 + 2400$

⑦ د پوره سليزونو څخه پوره لسيزونو تفريق کول.

$\square = 1000 - 2400$	$\square = 1000 - 2400$

$\square = 2000 - 2400$	$\square = 2000 - 2400$
$\square = 2000 - 2400$	$\square = 5000 - 2400$
$\square = 4000 - 2400$	$\square = 8000 - 2400$
$\square = 5000 - 2400$	$\square = 9000 - 2400$

۴۴ مخ - لومړي لوست

عنوان : پوره سليزونو سره د پوره لسيزونو
جمع کول او د پوره سليزونو څخه
د پوره لسيزونو تفريقول (د ۰ - ۱۰۰۰
سلسله کې)

۱. ذهني روزنه :

- بنوونکي په توره تخته ليکي :

$$\square = 1000 + \square$$

او تشرېح کوي چې :

بنوونکي به عدد وايي لکه ۴۰۰۰، زده کوونکي
بايد هغه عدد (۴۰۰۰) دوه ځلې په توره تخته
د ليکل شوي عدد سره جمع کړي يعنې :

$$\square 9000 = 4000 + 4000 + 1000$$

٢. تکرار:

- بنوونکی (د کورني کار د سوالونو په شان) ځينې سوالونه يو يو په توره تخته ليکي لکه:

$$\begin{aligned} &= 30 + 4500 = 90 + 9900 = 50 + 1000 \\ &= 10 - 2200 = 70 - 10000 = 50 - 3100 \end{aligned}$$

اونور. اونور.

* زده کوونکي يې حلوي.

- د کورني کار کتل او مقایسه کول

٣. په دوو قدمونو کې د پوره لسیزونو

جمع، د سلیزونو څخه اوستل

- بنوونکی لاندې عددي شعاع او ترې لاندې

په دوو قدمونو کې د جمع د سوالونو د حلولو

شکل (نمونه) رسموي (لاندې شکل وگورئ!)

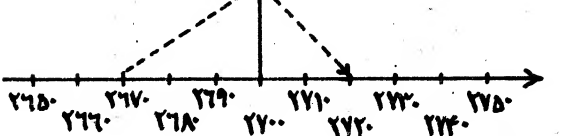
* زده کوونکی لومړی د سوال د حلولو قدمونه په

عددي شعاع باندې ښيي،

وروسته عددونه د "شکل" په صحیح ځایونو

کې ليکي (لاندې شکل وگورئ!)

توره تخته داسې ښکاري:

$$2720 = 2670 + 50$$

* د نورو سوالونو حلولو ته په همدې ډول دوام

ورکول لکه:

$$\square = 40 + 2690, \square = 70 + 2650, \square = 70 + 2670$$

* د دوو زده کوونکو څخه غوښتل چې د ٢٥ مخ د

① مشق مثالونه ولولي او تشرېح يې کړي.

٢٥

① په دوو قدمونو کې جمع، د پوره لسیزونو څخه اوستل
لږ مثال:

$$\begin{aligned} &= 60 + 2480 = 30 + 1690 \\ &= 90 + 2420 = 80 + 1840 = 30 + 2090 \\ &= 50 + 5980 = 70 + 7530 \end{aligned}$$

لاندې سوالونه د مثالونو په شان په خپلو کتابچو کې حل کړئ.

$$\begin{aligned} &= 60 + 960 = 30 + 3370 = 90 + 7930 = 80 + 1840 = 30 + 2090 \\ &= 90 + 2420 = 70 + 7530 \\ &= 50 + 5980 = 70 + 7530 \end{aligned}$$

② په دوو قدمونو کې تفریق، د پوره لسیزونو څخه اوستل
لږ مثال:

$$\begin{aligned} &= 90 - 5730 = 60 - 2440 \\ &= 30 - 1220 = 90 - 4780 = 20 - 7610 = 70 - 7450 = 80 - 9240 = 50 - 5070 \\ &= 20 - 7610 = 70 - 7450 = 80 - 9240 = 50 - 5070 \end{aligned}$$

لاندې سوالونه د مثالونو په شان په خپلو کتابچو کې حل کړئ.

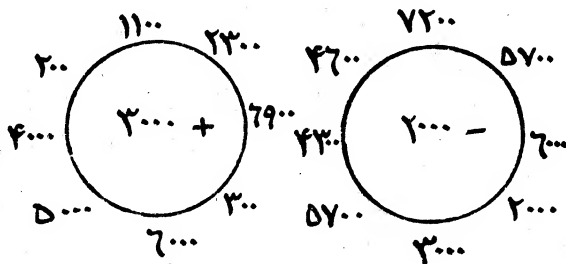
$$\begin{aligned} &= 30 - 1220 = 90 - 4780 = 20 - 7610 = 70 - 7450 = 80 - 9240 = 50 - 5070 \\ &= 20 - 7610 = 70 - 7450 = 80 - 9240 = 50 - 5070 \end{aligned}$$

٢٥ مخ - لومړۍ لوست

عنوان: په دوو قدمونو کې د پوره لسیزونو
جمع، د سلیزونو څخه اوستل

١. ذهني روزنه:

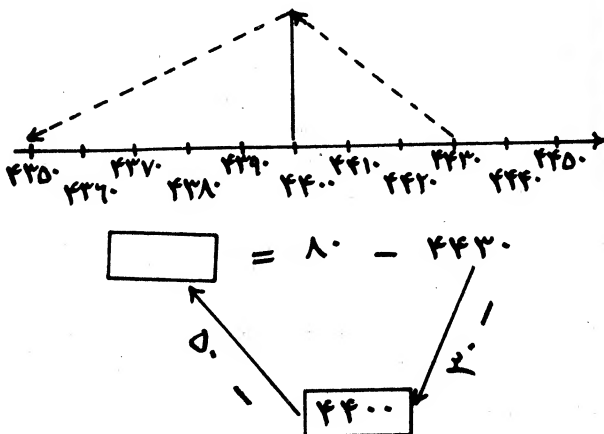
- د عددي دایرو سره کار کول

人

* زده کوونکي لومړي د سوالونو د حلولو قدمونه په عدديا شعاع باندې بشپړي ، وروسته عددونه د شکل په صحيح ځايونو کې ليکي .
تخته داسې ښکاري :

$$\boxed{} = ۸۰ - ۴۴۳۰$$

* د نورو سوالونو حلولو ته په همدې ډول دوام ورکول لکه

$$\begin{aligned} ۴۴۲۰ - ۳۰ &= ۴۴۴۰ - ۷۰ \\ ۴۴۵۰ - ۹۰ &= ۴۴۴۰ - ۷۰ \end{aligned}$$

، او نور .

- دوه زده کوونکي د ۴۵ مخ د ⑤ مشق مثالونه لولي او تشرېح کوي .

- د ملګري سره په ګډه (د دوو وروستيو سوالونو څخه پرته) د ۴۵ مخ په ⑦ مشق کار کول (ښوونکي مرسته کوي) .

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

د ۴۵ مخ د ⑤ مشق دوه وروستي سوالونه

- د ملګري سره په ګډه د ۴۵ مخ په ① مشق (د دوو وروستيو سوالونو څخه پرته) کار کول ښوونکي مرسته کوي .

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

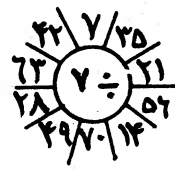
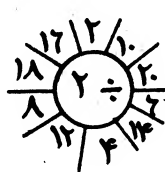
۴۵ مخ ① مشق ، وروستي دوه سوالونه

۴۵ مخ - دوهم لوست

عنوان : په دوو قدمونو کې د پوره لسيزونو منفي کول ، د سليزونو څخه اوښتل

۱. ذهني روزنه :

- په عددي دايرو کار کول

۲. تکرار :

- زده کوونکي د کورنۍ کار دواړو سوالونه يو يو په توره تخته حلوي ، نور يې مقايسه کوي . (په همدې وخت کې ښوونکي کورنۍ کارونه کوي)

۳. په دوو قدمونو کې د پوره لسيزونو

منفي کول ، د سليزونو څخه اوښتل

- ښوونکي لاندې عددي شعاع او د هغه لاندې په دوو قدمونو کې د منفي سوالونو د حلولو شکل په توره تخته رسموي .
(د همدې مخ دوهم کتار وګورئ!)

١٦

١٦ هغه ځانونه چلېږي کړي چې ځواب يې د پاسني عدد سره مساوي نه وي .

٩٠٠٠	٩٩٧٠	٩٩٥٠
= ٨٠٠ - ٩٨٠٠	= ٧٠ + ٩٩٠٠	= ٢٠ - ٩٨٠٠
= ٧٠ + ٨٩٠٠	= ٧٠ - ١٠٠٠٠	= ٥٠ - ١٠٠٠٠
= ١٨٠٠ + ٧٢٠٠	= ٣٠ - ١٠٠٠٠	= ٦٠ - ١٠٠٠٠
= ٥٠ - ٩٠٥٠	= ٤٠ - ٩٩٩٠	= ٧٠ + ٩٨٩٠

١٧ لوتونه وشمېرئ او صحيح عددونه په بگرونو کې وليکئ .

١٣٦٨ ، ٢١١٣ ، ٢١١٥ ، ٢٢٢٥ ، ١١٣٥ ، ٢١١٦ ، ٢١١٣ ، ١٧١٧ ، ٢٢٢٦

⑤ لاندني عددونه په ترتيب سره په خپلو کتابچوکې وليکئ

۳۵۷۷	۳۵۷۵	۳۵۷۶	۳۵۷۴	۱۰۳۴	۱۰۳۳	۱۰۳۲	۱۰۳۱
۳۵۳۲	۳۵۳۳	۳۵۳۰	۳۵۳۱	۱۶۳۷	۱۶۳۸	۱۶۳۶	۱۶۳۵
۸۹۹۸	۸۹۹۹	۸۹۹۷	۸۹۹۶	۲۸۸۹	۲۸۸۸	۲۸۸۶	۲۸۸۷

۴۶ مخ - لومړی لوست

عنوان : تر ۱۰۰۰ پوری پہ مختلطو (کد و ویدو)
عدد و نوکار کول

۱. ذهني روزنه :

— په عددي دايرو کار کول

۲. تکرار :

3121 3123 3124 3122

		۳۱۲۲	۳۱۲۱
--	--	------	------

— په همدې ډول نورو عددونو سره کار کول

عددونه : ۷۰۰ ، ۷۹۹۸ ، ۷۹۹۹ ، ۷۰۰۰ : (۷۰۰)

د ۴۶ مخ په ① مشق باندې کار کول

٤٦ مخ ٣ مشق

۳. تر ۱۰۰۰۰ پورې د "۱" په قدمونو د غیو عددونو

پیدا کول او لیکل

ښوونکي لاندې د بکسونو کتارونه په توره تخته رسو (هرخل یو کتار)

۱۰۳۰				۱۰۲۷				۱۰۲۴				۱۰۲۱				
				۱۰۹۸				۱۰۹۴				۱۰۹۱				
۱۱۱۰				۱۱۰۹				۱۱۰۴				۱۱۰۱				
								۱۱۹۶								

۴۷

① په خالي بکسونو کې غیب عددونه ولیکن.

۱۰۳۰				۱۰۲۷				۱۰۲۴				۱۰۲۱				
				۱۰۹۸				۱۰۹۴				۱۰۹۱				
۱۱۱۰				۱۱۰۹				۱۱۰۴				۱۱۰۱				
								۱۱۹۶								

② لاندې عددونه په ترتیب سره ولیکن.

۶۹۹۸	۴۱۹۶	۲۴۱۸	۲۴۲۲
۷۰۰۳	۴۱۹۷	۲۴۱۹	۲۴۲۱
۶۹۹۹	۴۲۰۰		۲۴۱۸
۷۰۰۲	۴۱۹۹		۲۴۱۹
۷۰۰۰	۴۱۹۸		۲۴۲۰
۷۰۰۱	۴۲۰۱		۲۴۲۳

③ په خالي بکسونو کې غیب عددونه ولیکن.

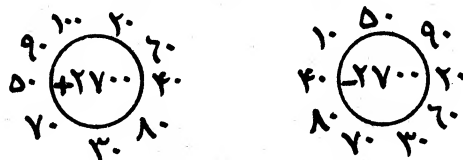
۳۹۲۰				۳۹۱۷				۳۹۱۵				۳۹۱۳				
				۱۳۲۴				۱۳۲۱				۱۳۱۹				
۳۸۹۶								۳۸۹۳				۳۸۹۱				۳۸۸۸
۵۶۱۳				۵۶۰۹								۵۶۰۴				
								۶۳۲۰								۶۳۱۵

۴۷ مخ - لومړۍ لوست

عنوان: تر ۱۰۰۰۰ پورې د "۱" په قدمونو د غیو عددونو پیدا کول او لیکل

۱. ذهني روزنه:

- عددي دایرو سره کار کول

۲۷۶۰ = ۶۰ + ۲۷۰۰ لکه ۲۷۶۰ = ۴۰ - ۲۷۰۰ لکه

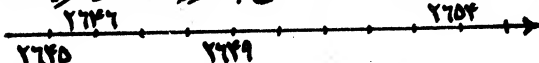
۲. تکرار:

- د کورني کار کتنه او مقایسه

* زده کوونکي هرځل د "۱" په قدم شمېر کوي او خالي ځانې دکوي.
* زده کوونکي لومړۍ یوازې په مخ بڼه شا او وروسته په گډه سره (مخ په وړاندې اومخ په شا) شمېر کوي.
* د ۴۷ مخ په ① مشق باندې په انفرادي ډول کار کول (ښوونکي مرسته کوي)

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول
- د ۴۷ مخ په ② مشق باندې د ملګري سره کار کول
* ښوونکي زده کوونکي رهنمایي کوي چې د عددونو ترتیب پیدا او په صحیح ډول یې ولیکي.
* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول
- د "۱" په قدم شمېر کول، د مختلفو عددونو لیکل، د لسیزونو څخه اوبستل

* ښوونکي یوه عددي شعاع په توره تخته رسموي، لکه:

* زده کوونکي د "۱" په قدم شمېر کوي او غیب عددونه په صحیح ځایونو کې لیکي.
* ښوونکي ټول عددونه پاکوي او نور عددونه پر عددي شعاع باندې لیکي، لکه:
۴۷۹۷ - ۴۸۰۳ - ۴۸۰۷ / ۸۲۱۷ - ۸۲۱۹ - ۸۲۲۶
(په همدې طریقه کار کول)

- د ۴۷ مخ په ③ مشق باندې کار کول (لومړنۍ ډوه عددي پټۍ)

* په لوړ آواز د ځوابونو لوستل او مقایسه کول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورني کار:

۴۷ مخ ③ مشق، د پټې درېو عددي پټیو تکمیلول

۳. د عددی شعاع په مرسته د څلور رقمي

مختلفو عددونو سره د یو رقمي عددونو

جمع کول

* ښوونکي یوه عددی شعاع په توره تخته رسمي

او د هغه لاندې د جمع مختلف سوالونه یو په

بل پسې لیکي .

* زده کوونکي سوالونه پر عددی شعاع باندې ښيي

او د خطونو په رسمولو سره یې حلوي .

$$\boxed{} = 7 + 3716 \quad , \quad \boxed{3729} = 6 + 3723$$

$$\boxed{} = 7 + 3721 \quad \text{او داسې نور .}$$

* ښوونکي د عددی شعاع عددونه د ۹۱۰۵ — ۹۱۲۵

ته بدلوي او بیا یې د ۱۲۳۶ — ۱۲۵۶ ته بدلوي

او د هغه لاندې د جمع مختلف سوالونه یو

پر بل پسې بل بل لیکي .

$$(9125 \text{ — } 9105) \quad (1236 \text{ — } 1256)$$

$$\boxed{} = 5 + 1239 \quad \boxed{} = 9 + 9107$$

$$\boxed{} = 9 + 1245 \quad \boxed{} = 7 + 9116$$

او داسې نور .

* زده کوونکي یې د مخکېنۍ عددی شعاع په شان

بیل بیل حلوي .

— د ۴۸ مخ د ① مشق په مثال باندې بحث

کول ، بیا د ۴۸ مخ په ① مشق د ملګري

سره کار کول

* په لوړ آواز د ځوابونو ویل او مقایسه

کول

۴. کورنۍ کار : نه لري .

۴۸

① په عددی شعاعو باندې د جمع سوالونه وښيي او مساواتونه یې تکمیل کړي .

$$\begin{array}{ccc} 4333 & 4567 & 4565 \\ \boxed{} = 9 + 4538 & \boxed{} = 8 + 4557 & \boxed{} = 5 + 4331 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 2125 & 2640 & 2643 \\ \boxed{} = 4 + 2238 & \boxed{} = 7 + 2239 & \boxed{} = 6 + 2237 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 7815 & 7600 & 7605 \\ \boxed{} = 6 + 7613 & \boxed{} = 7 + 7897 & \boxed{} = 3 + 7819 \end{array}$$

⑤ په عددی شعاعو باندې د تفریق سوالونه وښيي او مساواتونه یې تکمیل کړي .

$$\begin{array}{ccc} 3225 & 3240 & 3245 \\ \boxed{} = 9 - 3236 & \boxed{} = 6 - 3244 & \boxed{} = 3 - 3242 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 7185 & 7190 & 7195 \\ \boxed{} = 9 - 7191 & \boxed{} = 5 - 7194 & \boxed{} = 6 - 7191 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 945 & 1000 & 1005 \\ \boxed{} = 9 - 1006 & \boxed{} = 5 - 1001 & \boxed{} = 4 - 1004 \end{array}$$

۴۸ مخ - لومړۍ لوست

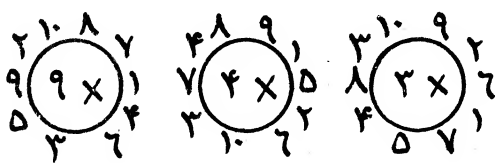
عنوان : د عددی شعاع په مرسته د

څلور رقمي مختلفو عددونو سره

د یو رقمي عددونو جمع کول

۱. ذهني روزنه :

— د عددی دایرو سره کار کول

۲. تکرار :

— د کورنۍ کار کتنه او مقایسه کول

۳. د عددی شعاع په مرسته د ۴ رقمي

مختلط عدد څخه د ۱ رقمي عدد

تفریقول

- ښوونکي د جمع ټول سوالونه او د عددی شعاع څخه د نقطو خطونه پاکوي او د تفریق سوالونه یو یو د هغه لاندې لیکي. (د عین عددی شعاع استعمالول) لکه:

$$\boxed{} = 9 - 4374$$

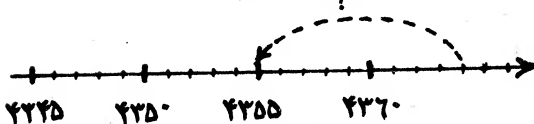
$$\boxed{} = 3 - 4351$$

$$\boxed{} = 6 - 4358$$

$$\boxed{} = 7 - 4360$$

او داسې نور.

توره تخته داسې ښکاري:

$$\boxed{4355} = 9 - 4374$$

- ښوونکي د عددی شعاع عددونه بدلوي لکه ۵۶۷۵ — ۵۶۹۵ او لاندې د تفریق مختلف سوالونه یو یو لیکي لکه ۵۶۹۳ — ۸ = $\boxed{}$ ، ۵۶۸۵ — ۹ = $\boxed{}$ او داسې نور.

* زده کوونکي یې د پورتنیو سوالونو په شان یو یو حلوي.

- د ۴۸ مخ په ۷ مشق باندې د ملګري سره کار کول

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار/کورنۍ کار:

زده کوونکي په خپله خوښه یوه عددی شعاع رسموي او عددونه هم پخپله انتخابوي وروسته (لږترلږه) ۳ سوالونه جوړوي او په رسمولو لیکلو سره یې حلوي.

۴۸ مخ - دوهم لوست

عنوان: د عددی شعاع په مرسته د ۴ رقمي مختلط عدد څخه د ۱ رقمي عدد تفریقول

۱. ذهني روزنه:

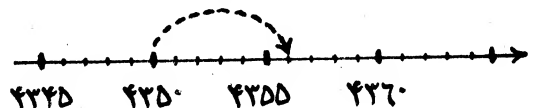
- د "۱" او "۱۰" په قدمونو شمېر کول

۱۰۱۲ ، . . . . . ، ۱۰۰۱ ، ۱۰۰۰
۵۵۲۵ ، . . . . . ، ۵۵۱۱ ، ۵۵۱۰
۱۰۰۰۰ ، . . . . . ، ۹۹۸۹ ، ۹۹۸۸

۲۱۲۰ ، . . . . . ، ۲۰۳۰ ، ۲۰۲۰
۸۲۶۵ ، . . . . . ، ۸۱۷۵ ، ۸۱۶۵
۴۸۸۳ ، . . . . . ، ۴۷۹۳ ، ۴۷۸۳

۲. تکرار:

- د عددی شعاع په مرسته جمع
* ښوونکي یوه عددی شعاع په توره تخته رسموي او د هغه لاندې د جمع سوالونه یو یو لیکي.
زده کوونکي صحیح حل رسموي او لیکي.

$$\boxed{4356} = 7 + 4350$$

$$\boxed{} = 9 + 4346$$

$$\boxed{} = 8 + 4353$$

او داسې نور.

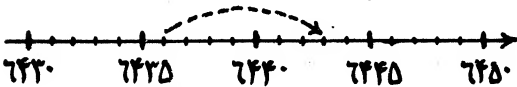
(که زده کوونکي د مشکلاتو سره مخامخ وي نو نور ډېر مثالونه او سوالونه ډې وړکړل شي.)

- بنوونکی یو عددی شعاع په تورو تخته رسموي او دهغه لاندې د جمع او تفریق ځینې سوالونه بېل بېل لیکي.

$$\boxed{} = 9 - 7448 \quad \boxed{} = 7 + 7437$$

$$\boxed{} = 8 - 7450 \quad \boxed{} = 9 + 7442$$

* زده کوونکي يې یو یو حلوي، لکه:

$$\boxed{} = 7 + 7437$$

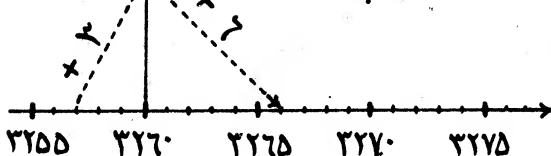
۳. په دوو قدمونو کې جمع کول، د لسیزونو

څخه اوښتل

- بنوونکی لاندې بنی عددی شعاع او "د جمع د سوالونو د حلولو د څرنګوالي" خالي شکل دهغه لاندې په تورو تخته رسموي.

* زده کوونکي لومړی په دوو قدمونو کې د جمع د سوال حل پر عددی شعاع باندې ښيي او بیا د رسم شوي شکل په صحیح ځایونو کې عددونه لیکي (لاندې وګورئ!).

تخته داسې ښکاري:

بنوونکی لیکي:

$$\boxed{} = 9 + 3257$$

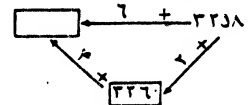
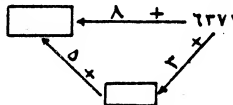
زده کوونکي يې دکوي:

$$\boxed{3277} = 9 + 3257$$

۴۹

① په دوو قدمونو کې جمع ، د پرره لسیزونو څخه اوښتل لومړی مثال:

لاندې سوالونه په خپلو کتابچو کې د مثالونو په شان حل کړئ.

$$\boxed{} = 6 + 5217$$

$$\boxed{} = 5 + 2687$$

$$\boxed{} = 9 + 7306$$

$$\boxed{} = 9 + 3262$$

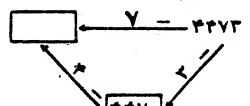
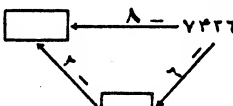
$$\boxed{} = 7 + 9194$$

$$\boxed{} = 6 + 8223$$

$$\boxed{} = 4 + 2998$$

$$\boxed{} = 8 + 3994$$

② په دوو قدمونو کې تفریق ، د پرره لسیزونو څخه اوښتل لومړی مثال:

لاندې سوالونه په خپلو کتابچو کې د مثالونو په شان حل کړئ.

$$\boxed{} = 9 - 3003$$

$$\boxed{} = 7 - 2423$$

$$\boxed{} = 6 - 3105$$

$$\boxed{} = 6 - 5222$$

$$\boxed{} = 2 - 2001$$

$$\boxed{} = 4 - 8202$$

$$\boxed{} = 5 - 5303$$

$$\boxed{} = 8 - 9305$$

۴۹ مخ - لومړی لوست

عنوان : په دوو قدمونو کې جمع کول د لسیزونو څخه اوښتل

۱. ذهني روزنه :

- د ۱۰۰ او ۱۰۰۰ په قدم شمېر کول

7600, 5700, 5600

4425, 3525, 3425

9310, 8410, 8310

1000, 200, 100

9200, 2200, 1200

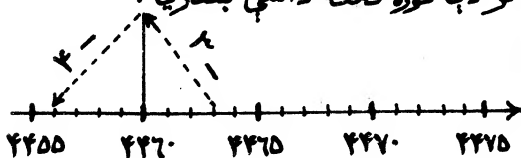
9750, 1750, 750

۲. تکرار :

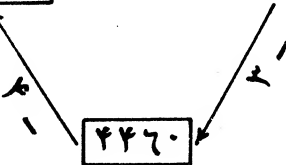
- د کورني کار کتنه او مقایسه کول

زده کوونکي لومړی په عددي شعاع باندې
د سوال قدمونه بنسټي - بیا د شکل په
صحيح ځایونو کې عددونه لیکي چې وروسته
تر دې تورو تخته داسې ښکاري :

$$\boxed{۴۴۵۷} = ۷ - ۴۴۶۳$$

په همدې ډول نورو سوالونو سره کار ته
دوام ورکول، لکه :

$$\begin{aligned} \boxed{} &= ۹ - ۴۴۶۶ \\ \boxed{} &= ۶ - ۴۴۷۵ \\ \boxed{} &= ۷ - ۴۴۷۳ \end{aligned}$$

او داسې نور .

د ۴۹ مخ د ⑤ مشق پر مثال بحث کول
بیا د همدې مخ په ⑤ مشق باندې په
انفرادي توګه کار ته دوام ورکول (د دوو
وروستیو سوالونو څخه پرته) ، ښوونکي
مرسته کوي .

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار :

۴۹ مخ ، ⑦ مشق ، وروستي دوه سوالونه

* په همدې طريقه د نورو سوالونو سره په توره
تخته کار ته دوام ورکول، لکه :

$$\boxed{} = ۸ + ۳۲۶۴$$

$$\boxed{} = ۷ + ۳۲۵۹$$

$$\boxed{} = ۶ + ۳۲۵۸$$

- د ۴۹ مخ د ① مشق مثال باندې بحث کول
وروسته د ۴۹ مخ په ① مشق باندې په انفرادي
توګه کار کول (ښوونکي مرسته کوي) . وروستي
دوه سوالونه دې پرېښودل شي .

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار :

۴۹ مخ ، ① مشق ، وروستي دوه سوالونه

۴۹ مخ - دوهم لوست

عنوان : په دوو قدمونو کې تفریق ، د لسیزونو
څخه اوښتل

۱. ذهني روزنه :

- ښوونکي د عددونو یوه جوړه په توره تخته لیکي
لکه ۲۳۴ — ۳۵۲ او د زده کوونکو څخه غوښتنه
کوي چې د دواړو عددونو د یوشان رقمونو (مرتبو)
مجموعه پیدا او ووايي لکه ښوونکي وایي "د یو پونزو
مجموعه" ، زده کوونکي وایي $۲+۳=۵$ (یو پونزه)
ښوونکي وایي "د سلپونزو مجموعه" ، زده کوونکي
وايي $۲+۳=۵$ (سلپونزه) .

* څو نورو جوړو سره کار ته دوام ورکول ، لکه
۵۰۴ — ۳۶۲ ، ۴۳۴۵ — ۲۱۴ ، ۳۵۰۰ — ۵۹
او داسې نور .

۲. تکرار :

- د کورنۍ کار کتنه او مقایسه کول

۳. په دوو قدمونو کې تفریق ، د لسیزو څخه اوښتل

- ښوونکي لاندېنۍ عددي شعاع په توره تخته رسموي او دغه
لاندې "په دوو قدمونو کې تفریق د یوه سوال د حلولو لارښوونکي"
شکل رسموي (دوهم کتار وګورئ!) .

٢. تکرار:

د کورني کارکنه او مقایسه کول

٣. په مختلف ترتیب سره د یو شان عددونو

جمع کول او مساوي ځواب په لاس راوړل

(د جمع تبادلي خاصیت)

بنوونکي د (١-١٠) پورې دوه عددي

شعاع کاني په توره تخته رسموي او د هغو

لاندي په مختلف ترتیب سره د یو شان عددونو

د جمع سوالونه بېل بېل ليکي، لکه:

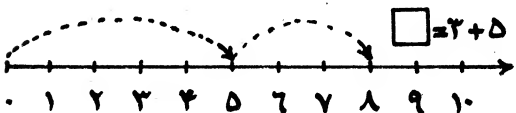
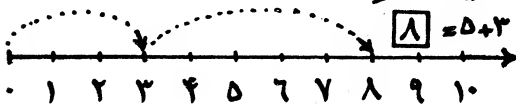
$$\square = 5 + 3$$

$$\square = 3 + 5$$

* زده کوونکي دواړو سوالونه پر عددي شعاع

باندي بنسټي، سوالونه حلوي او ځوابونه سره

مقایسه کوي.

* په همدې ترتیب د سوالونو د نورو جوړو

سره کار ته دوام ورکول، لکه:

$$\begin{array}{cc} \square = 1 + 6 & \square = 3 + 2 \\ \square = 6 + 1 & \square = 2 + 3 \end{array}$$

- بنوونکي د زده کوونکو څو گروپونه جوړوي او

هر گروپ ته د ١٠ کانيو یوه څڅوږه ورکوي.

* بنوونکي د جمع لاندي سوالونه په توره تخته

بېل بېل ليکي.

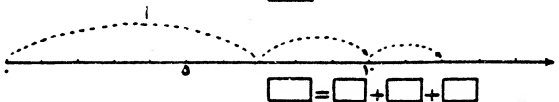
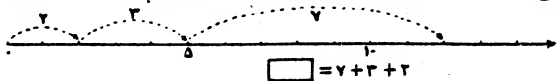
* زده کوونکي هر ځل د ورکړل شوېو عددونو

مطابق کاني بردي، لکه:

د کانيو ایښودنه	توره تخته
$\begin{array}{ccc} \bullet\bullet & \bullet\bullet & \bullet\bullet \\ \bullet\bullet & \bullet\bullet & \bullet\bullet \\ \bullet\bullet & \bullet\bullet & \bullet\bullet \end{array}$	$\square = 2 + 2 + 2$
$\begin{array}{ccc} \bullet\bullet & \bullet\bullet & \bullet\bullet \\ \bullet\bullet & \bullet\bullet & \bullet\bullet \\ \bullet\bullet & \bullet\bullet & \bullet\bullet \end{array}$	$\square = 3 + 2 + 4$
$\begin{array}{ccc} \bullet\bullet & \bullet\bullet & \bullet\bullet \\ \bullet\bullet & \bullet\bullet & \bullet\bullet \\ \bullet\bullet & \bullet\bullet & \bullet\bullet \end{array}$	$\square = 4 + 3 + 2$

٥٠

① د عددي شعاع څخه مساوتیا وليکن او ځوابونه يې سره مقایسه کړئ.

نتیجه: که چېرې د عددونو ترتیب په جمع کې بدل کړو
په ځواب کې تغیر نه راځي.

② د عددونو د ځایونو په بدللو سره خپل حساب اسانه کړئ.

لومړی پر ٧٥٠ لږ کړئ. سليزونه او یا زریزون په لاس راوړو (لومړی

د فرسونو عددونه جمع کړو) دوهم مثال،

$$\begin{array}{ccc} 200 + 750 + 2800 & 300 + 60 + 130 & 300 + 90 + 270 \\ \square = 750 + (200 + 2800) & \square = 150 + (300 + 60) & \square = 90 + (300 + 270) \end{array}$$

لاندي سوالونه د مثالونو په شان حل کړئ.

$$\begin{array}{ccc} \square = 1100 + 600 + 900 & \square = 600 + 400 + 730 & \square = 100 + 90 + 50 \\ \square = 1000 + (100 + 900) & \square = 1000 + (600 + 730) & \square = 1000 + (100 + 900) \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} \square = 300 + 800 + 1700 & \square = 600 + 150 + 50 & \square = 250 + 60 + 50 \\ \square = 1000 + (300 + 800) & \square = 1000 + (600 + 150) & \square = 1000 + (250 + 60) \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} \square = 1300 + 550 + 600 & \square = 800 + 800 + 300 & \square = 300 + 80 + 770 \\ \square = 1000 + (1300 + 550) & \square = 1000 + (800 + 800) & \square = 1000 + (300 + 80) \end{array}$$

٥٠ مخ - لومړۍ لوست

عنوان: په مختلف ترتیب سره د یو شان

عددونو جمع کول او مساوي ځواب

په لاس راوړل (د جمع تبادلي

خاصیت)

درسي معاونات: د سلو کانيو څڅوږه

١. ذهني روزنه:

- د تېر درس په شان د عددونو جوړو

سره کار کول، لکه ٣٥٢٤ - ٦٣٤٥

د یويزونو مجموعه ٩ = ٥ + ٤

د سليزونو مجموعه ٨ = ٣ + ٥

او داسې نور.

* د نورو عددي جوړو سره کار ته دوام ورکول

لکه ٣٢٥٢ - ٥٣٤٦ ، ١١٤٥٦ - ٩١٢٣

٧٦٩٨ - ٢٤٠١ ، ٣٠١٢ - ٦٩٨٧

قدمونه ، د عددونو ترتیب اود هغو
ځوابونه سره مقایسه کول

۴. کورنی کار : نه لري .

۵۰ مخ - دوهم لوست

د عددونو د ترتیب د بدلولو
په واسطه په ډېره اسانۍ سره
د جمع د یوه سوال حلول

۱. ذهني روزنه :

- عددي دایرو سره کار کول

$$\begin{array}{r} 54 \quad 81 \quad 72 \\ 9 \div 9 \quad 9 \div 9 \quad 9 \div 9 \\ 45 \quad 36 \quad 63 \end{array} \quad \begin{array}{r} 70 \quad 49 \quad 63 \\ 7 \div 7 \quad 7 \div 7 \quad 7 \div 7 \\ 35 \quad 56 \quad 42 \end{array} \quad \begin{array}{r} 18 \quad 48 \quad 36 \\ 6 \div 6 \quad 6 \div 6 \quad 6 \div 6 \\ 54 \quad 12 \quad 42 \end{array}$$

۲. تکرار :

- زده کوونکي د تېري ورځې د رياضي د درس عملي
کار تشریح او تکراروي .

- ښوونکي لاندېني سوالونه په توره تخته
ليکي اود مربوطه سوالونو دپاره خالي
بکسونه داسې رسموي :

$$\begin{array}{ll} \square = 3 + 2 + 8 & \square = 10 + 9 + 7 \\ \square = \square + \square + \square & \square = \square + \square + \square \\ \square = \square + \square + \square & \square = \square + \square + \square \end{array}$$

* زده کوونکي خالي ځانې ډکوي ، سوالونه حلوي
او ځوابونه سره مقایسه کوي .

۳. د عددونو د ترتیب د بدلولو په

واسطه په ډېره اسانۍ سره د
جمع د یوه سوال حلول

- د ۳ عددونو د جمع کولو دپاره د اساني طريقې موندل

* زده کوونکي هر ځل عددونه وايي ، کاني شمېري
او سوالونه حلوي .

* زده کوونکي د سوالونو عددونه اود هغو
ځوابونه سره مقایسه او پيدا کوي چې :
په ټولو سوالونو کې عددونه اود هغو ځوابونه
سره يوشان دي خو په هر سوال کې د
عددونو ترتیب مختلف دی .

* ښوونکي د (۱-۱۰) پورې عددي شعاع په
توره تخته رسموي اود زده کوونکو څخه
غواړي چې د مساوي عددونو د مختلف ترتیب
درباره سوالونه يو پر بل پسې پر عددي
شعاع باندې رسم کړي .

* په همدې توره د سوالونو د نورو گروپونو
سره کار ته دوام ورکول ، لکه :

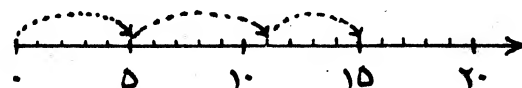
$$\begin{array}{ll} \square = 1 + 7 + 8 & \square = 20 + 5 + 10 \\ \square = 8 + 1 + 7 & \square = 10 + 5 + 20 \\ \square = 7 + 1 + 8 & \square = 10 + 20 + 5 \end{array}$$

$$\square = 50 + 30 + 20$$

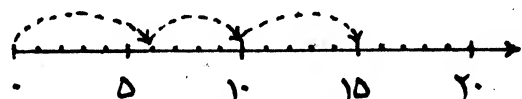
$$\square = 20 + 30 + 50$$

$$\square = 50 + 20 + 30$$

- ښوونکي لاندې دوه عددي شعاع کاني داسې
رسموي :

$$\square = \square + \square + \square$$

$$\square = \square + \square + \square$$

* زده کوونکي د پورتنیو عددي شعاع کانو
دپاره مساواتونه پيدا ، په دواړو عددي
شعاع کانو کې د عددونو ترتیب اود هغو
ځوابونه سره مقایسه کوي .

- د ۵۰ مخ په ① مشق کار کول

* ښوونکي د لاندې سوال مطابق د کافو ۳ ډبرې په مېز باندې ږدي .

$$\square = 3 + 9 + 27$$

* ښوونکي د زده کوونکو څخه غوښتنه کوي: تاسې د لومړي ډبرې کڅوړه چې ۷ کافي په کې دي تر ۱۰ پورې څنګه ډکولی شئ؟

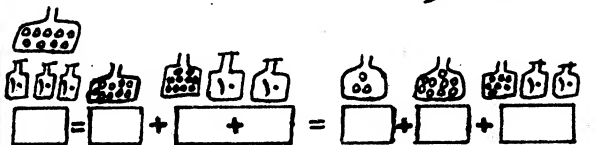
* زده کوونکي پرې بحث کوي او پیدا کوي چې باید کڅوړه ډکه کړو چې ۱۰ کافي پوره شي ( ) =

پوره یو لسیز ( ) . په دې دلیل دا اسانه ده چې ۳ کافي د ۷ کافو کڅوړې سره یوځای کړو او بیا ۹ کافي ورسره جمع کړو.

$$\text{یعنې: } 27 + 3 + 9 = 39$$

$$39 = 9 + 30$$

* ښوونکي د هغو مطابق په توره تخته کافي رسموي :

* زده کوونکي رسم مطالعه کوي ، د عملي کار سره یې مقایسه کوي او عددي قصه وایي :

په یوه ډبرې کې ۲ د ۱۰ کافو ډکې کڅوړې وې او یوه کڅوړه کې ۷ کافي وو، په بل ډبرې کې یوه کڅوړه وه چې ۹ کافي یې لرل او په دریم ډبرې (کڅوړه) کې ۳ کافي وو .

وروسته هغوی پیدا کوي چې دا اسانه ده چې د آخري ډبرې ۳ کافي د لومړي ډبرې د ۷ کافو سره یوځای کړو چې د ۱۰ کافو کڅوړه تکمیل شي . په دې ډول دوه ډبرې په لاس راځي ، په یوه کې ۳۰ کافي او په بل کې ۹ کافي . که چېرې دا دوه ډبرې یوځای سره کېږدو نو ۳۹ کافي به ولرو .

* زده کوونکي په توره تخته خالي ځانې ډکوي .
* ښوونکي لاندېني شکلونه په توره تخته رسموي .

* په همدې طریقه لاندینو رسمونو سره کار ته دوام ورکول

$$\square = \square + \square + \square = \square + \square + \square$$

* په توره تخته د یوڅو سوالونو حلول، لکه :

$$\square = 800 + 700 + 7200 \quad \square = 7 + 7 + 724$$

$$\square = (+) \quad \square = (+)$$

* د ۵۰ مخ په ۷ مشق کار کول ، په مثالونو بحث کول ، د دوو لومړنیو کتارونو سوالونه حلول (۶ سوالونه)

۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورنۍ کار :

د ۵۰ مخ د ۷ مشق ۳ وروستي سوالونه

۲. د پوره سلیزونو تکرار :

- بنوونکی یو عدد لکه ۳۰۰ په توره تخته لیکي، یو زده کوونکی به په توره تخته په صحیح تعداد د سلیزونو بکسې جوړوي . لکه :

$$\begin{array}{|c|c|c|} \hline 100 & 100 & 100 \\ \hline \end{array} = 300$$

- په نورو پوره سلیزونو په همدې ډول د کار جاري ساتل، لکه : ۸۰۰، ۶۰۰، ۴۰۰
  - زده کوونکي به تر ۱۰۰۰ پورې د ۱۰۰ په قدم مخ په وړاندې او مخ په شا شمېر کوي .
  - د کورني کار کتنه او مقایسه کول
- ### ۳. سلیزونو او لسیزونو سره کار کول :

- د کانو د کڅوړو په واسطه د ۱۰۰ څخه تر ۲۰۰ پورې د لسیزونو جمع کول
- بنوونکی زده کوونکو ته لارښوونه کوي چې هرځلې د لسو لسو کانو کڅوړې د سلو کانو د کڅوړې سره پرمېز باندې په عملي ډول یوځای (جمع) کړي او مربوطه مساوات په توره تخته وليکي.

پرمېز باندې   پر توره نخته

$$110 = 100 + 10$$

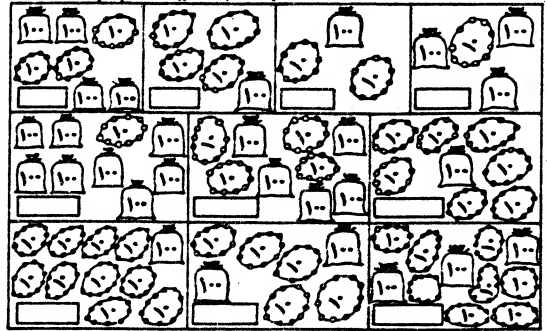
$$120 = 100 + 10 + 10$$

- او داسې نور ..... $200 = 100 + 100$
- د بل پوره سلیز مثلاً ۴۰۰ څخه شروع او د پورتنیو قدمونو تکرارول
- بنوونکی یا زده کوونکي مختلف تعداد د لسو او د سلو کانو کڅوړې پرمېز باندې بردي . نور زده کوونکي به یې شمېري او صحیح عدد یې په توره تخته لیکي .
- لکه : ۵۲۰ ، ۷۸۰ ، ۳۵۰ ، ۴۲۰
- د ۴ مخ د ① مشق تشریح کول ، ځانله ځانله حلول ، د ځوابونو کتنه

- ۴. په ټولګي کې د پټې خولې کار / کورنی کار :
۴ مخ ⑦ مشق

۴

① د هر چوکاټ د کانو شمېر معلوم کړئ او په خالي ځانګړې بې ولیکئ :

② د ۲۰ په قدم شمېر وکړئ او عددونه په خالي بکسونه کې ولیکئ :

510	550	580	600

③ د ۱۰ په قدم شمېر وکړئ او عددونه په بکسونه کې ولیکئ :

1321	1321	1321	1321

۴ مخ - لومړۍ لوست په سلیزونو او لسیزونو کار کول

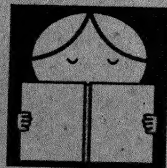
درسي معاونات : د لسو او لسو کانو لس لس کڅوړې

۱. ذهني روزنه :

- د پوره لسیزونو جمع کول لکه :
- $10 + 11 = 21$ $10 + 25 = 35$ $10 + 125 = 135$
- $10 + 21 = 31$ $10 + 45 = 55$ $10 + 245 = 255$
- $10 + 31 = 41$ $10 + 65 = 75$ $10 + 365 = 375$
- د ۱۰ سره ضرب :
- بنوونکی په توره تخته داسې لیکي .

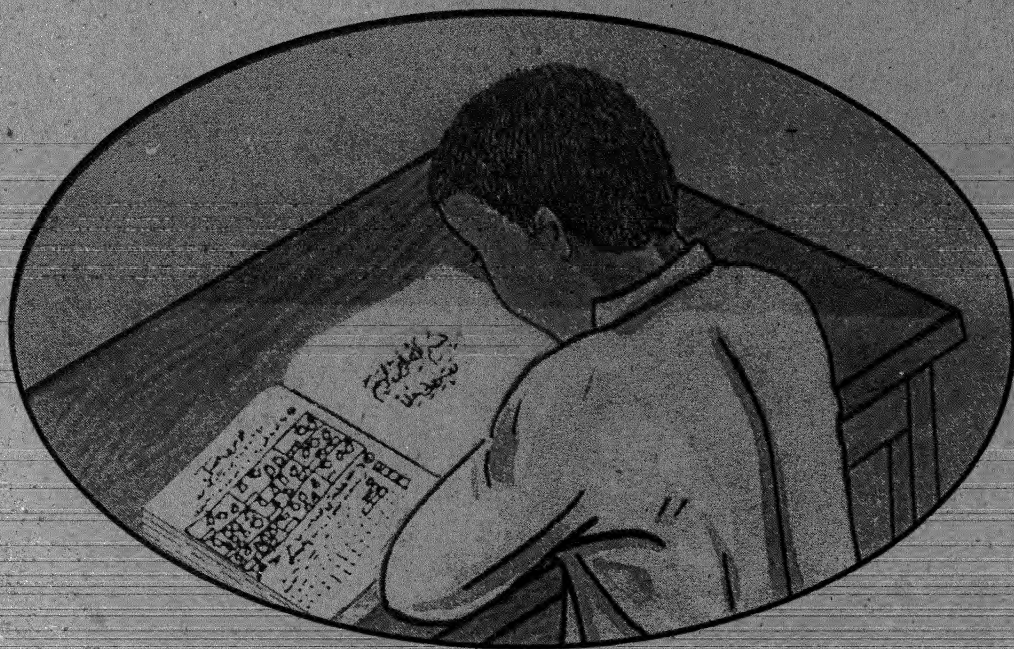

بنوونکی پورتنی عمل داسې تشریح کوي چې هغه پرته د ترتیب څخه عددونو ته اشاره کوي او زده کوونکي به هغه عدد د ۱۰ سره ضربوي (عددونو ته باید د یوې وقفې څخه وروسته اشاره وشي).

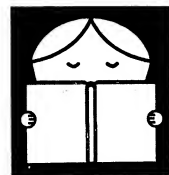
د ښوونکي لارښود

د دریم ټولګي ریاضي

بیفیر

د افغان مهاجرو له پاره اساسي زده کړي

د نښوونکي لارښود

رياضي

د دريم ټولگي له پاره

بـيـفـيـر

د افغان مهاجرو له پاره اساسي زده کړې

Title of the book :

Teacher's Guide

Maths, Grade III

By :

Taj Muhammad

Mir Abdul Malik Hashemi

Consultants :

Detlef Reuter

Manfred Wehrmann

Publisher :

GTZ-BEFARe

Knowledge Center

No. of Copies : 500

Edition : July 2003

د ڪتاب نوم :

د ٻيوونڪي لارڻسود

رياضي - د دريم ٽولگي له پاره

ترتيبوونڪي :

تاج محمد

مير عبد المالك هاشمي

مشاوران :

د تلف رويتر

منفريد ورمين

خپرونڪي :

جي-ٽي زيډ - بيفير

علمي مرکز

تيراڙ: ۵۰۰

چاپ: سرطان ۱۳۸۲